

มาตรการการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ในรูปแบบของกองทุน
เพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่

THE MEASURES TO RELIEVE DAMAGE RESULTING FROM SMOKE
CIGARETTES THROUGH A SMOKE CIGARETTE COMPENSATION FUND

โดย

นายวัชรพงศ์ พิพิธพรรณพงศ์

Mr. Watcharaphong Phiphitphanphong

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายเอกชนและธุรกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

ปีการศึกษา 2558

มาตรการการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุนหรือในรูปแบบของกองทุน
เพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุนหรือ

โดย

นายวัชรพงศ์ พิพิธพรรณพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายเอกชนและธุรกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

ปีการศึกษา 2558

The measures to relieve damage resulting from smoke
cigarettes through a smoke cigarette compensation fund

BY

Mr. Watcharaphong Phiphitphanphong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Master Degree of law

Private and Business Law

Graduate School, Faculty of Law

Siam University

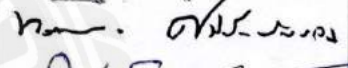

2015

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยสยาม

หน้าอนุมัติ

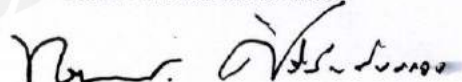
หัวข้อวิทยานิพนธ์ มาตรการการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรืในรูปแบบของ
กองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรื
ชื่อนักศึกษา นายวัชรพงศ์ พิพิธพรณพงศ์
ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา กฎหมายเอกชนและธุรกิจ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
รศ.ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก	ประธานกรรมการ	
ผศ.ดร.ทวีฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง	กรรมการ	
รศ.สุพจน์ สุโรจน์	กรรมการ	
รศ.เพชร จารุสกุล	กรรมการและที่ปรึกษา	

อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.เพชร จารุสกุล

บัณฑิตวิทยาลัยสาขาวิชานิติศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายเอกชนและธุรกิจ

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ดร.ทวีฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย (รักษาการแทน)

วันที่ 31 มีนาคม 2559

บทคัดย่อ

เรื่อง : มาตรการการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรืในรูปแบบของกองทุน
เพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรื

โดย : นายวัชรพงศ์ พิพิธพรณพงศ์

ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเอก : กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.เพชร จารุสกุล

ปัจจุบันในประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรื กฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวคือ กฎหมายลักษณะละเมิดแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรื พ.ศ.2535 แต่กฎหมายทั้งสองฉบับยังไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรื โดยเฉพาะ และยังไม่เหมาะสมต่อการบังคับใช้ในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากคว้นบุหรื เพราะกฎหมายทั้งสองฉบับยังมีปัญหาที่เป็นปัญหาต่อตัวผู้ได้รับความเสียหายเอง และยังไม่เหมาะสมเพียงพอที่จะทำให้ผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรืใช้เป็นวิธีในการเรียกร้องให้จำเลยหรือผู้ก่อให้เกิดความเสียหายจากคว้นบุหรืรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน เยียวยาความเสียหาย โดยขอให้ศาลพิจารณาพิพากษา บังคับให้ตามคำร้อง แต่ในประเทศไทยยังไม่มีมาตรการเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรื ทำให้ต้องนำกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้ ซึ่งเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาละเอียดและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรืได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้ผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรืควรมีสติได้รับค่าสินไหมทดแทนเยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยตรง โดยไม่ต้องอาศัยกฎหมายอื่นมาปรับใช้ เพื่อประโยชน์แก่ผู้ได้รับความเสียหายจะได้รับการเยียวยาอย่างแท้จริง

ผลการศึกษาค้นคว้าตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้พบว่า กฎหมายว่าด้วยลักษณะละเมิดพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรื พ.ศ.2535 กองทุนต่างๆ และมาตรการอื่นที่เกี่ยวข้องในการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรื ซึ่งมาตรการต่างๆ ในประเทศไทยพบว่าไม่สามารถที่จะช่วยเหลือเยียวยาประชาชนผู้ได้รับความเสียหายดังกล่าว มาตรการทางกฎหมายในการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรืจะต้องใช้สิทธิทางศาล อันมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจนกระทบสิทธิของผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรือย่างที่ไม่ควรจะเป็น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมี

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อนำเทียบเคียงต่อการออกกฎหมายจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ และได้ค้นพบวิธีการนำค่าปรับมาเป็นเงินอุดหนุนกองทุนโดยเทียบเคียงคล้ายกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมถึงวิธีการพิสูจน์ตัวผู้กระทำความผิดในหลักความรับผิดชอบเด็ดขาด ตามกฎหมายความรับผิดพิเศษ (special liability) แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 มาตรา 402A ประเทศสหรัฐอเมริกา

ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อเสนอว่า ควรที่จะมีมาตรการในการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่โดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ขึ้น โดยเฉพาะเพื่อช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ โดยการจัดให้มีกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ในรูปกฎหมายพระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ พ.ศ.... นั้น โดยการตราเป็นพระราชบัญญัติขึ้นผ่านการยินยอมของรัฐสภา และพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยและจะมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย และควรจัดให้มีรูปแบบของกองทุนโดยองค์ประกอบและสาระสำคัญเทียบเคียงคล้ายกับกฎหมายพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 แต่ให้มีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่เพียงอย่างเดียวโดยเฉพาะ ทั้งนี้โดยการบัญญัติกฎหมายขึ้นรองรับซึ่งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ พ.ศ.... ควรมีองค์ประกอบและสาระคือ (1) วัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ (2) แหล่งที่มาของกองทุน (3) การบริหารกองทุน (4) ขอบเขตในการจ่ายเงินเยียวยา

ABSTRACT

Title : The measures to relieve damage resulting from smoke cigarettes through a smoke cigarette compensation fund

By : Mr. Watcharaphong Phiphitphanphong

Degree : Master Degree of Law

Major Field : Private and Business Law

Thesis Advisor : Assoc. Prof. Petchara Charusakul

The objective of this Thesis is, to study a problem of “Tort Law in Health Protection of non-smoking Acts. 1992 (B.E. 2535)”, including of other measures to relieve damage resulting from smoke cigarettes through a smoke cigarette compensation fund; so how much efficiency of it?. Nowadays, the result from research found that measures to relieve damage resulting from smoke cigarettes; it’s inappropriate with damage resulting from smoke cigarettes and does not work. On the other hand, “claim to Court of Justice”, is the last decision for measures to relieve damage resulting from smoke cigarettes, but it’s waste the time and there are a lot of obstacles to sufferers in juridical process. So that, the researcher selects “Description Comparative Research” to studies by focus on secondary data.

From the research result of Tort Law in Health Protection of non-smoking Acts. 1992 (B.E. 2535), including of other measures to relieve damage resulting from smoke cigarettes through a smoke cigarette compensation fund. The researcher was found that; measures to relieve damage resulting from smoke cigarettes in Thailand, it does not work; because the only way to do is “claim to Court of Justice” which full of problems and obstacles in process, and effect to rights of sufferers who damage resulting from smoke cigarettes as worst.

The objective of this Thesis is to study a comparison between ‘Health Promotion fund’ and ‘A smoke cigarette compensation fund’, and found the way to convert fee to compensate by comparison with ‘The Narcotics Control Acts.’

Including of liability criminal proof by special liability of Product liability Acts B.C. 1997 section 402A, United States of America.

Thus, the suggestion from this Thesis is; we should to have measures to relieve damage resulting from smoke cigarettes; by create “A smoke cigarette compensation fund”, which the objective to “relieve damage resulting from smoke” in term of ‘Tort Law in smoke cigarette compensation fund B.E. To enact by parliament and His Majesty the King issued a royal command to approve as legalization. Furthermore essential elements should be close to ‘Health Promotion fund B.E. 2544’, but different in the objective to relieve damage resulting from smoke cigarettes only. By the way, this enact is supporting to smoke cigarettes through a smoke cigarette compensation fund B.E. , should has essential elements as following; (1) The objective of smoke cigarettes through a smoke cigarette compensation fund. (2) Resource of fund. (3) Fund management, and (4) Scope of compensation.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จขึ้นได้ด้วยความเมตตาและความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ เพชรา จารุสกุล ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้แก่ผู้เขียน โดยได้ให้คำแนะนำ และคอยชี้แนะให้เห็นถึงประเด็นปัญหาและแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด ผู้เขียน จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก ที่กรุณา รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งท่านรองศาสตราจารย์ สุพจน์ สุโรจน์ และท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีพฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง ซึ่งกรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ด้วย โดยได้ให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นต่างๆอันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณอย่างซาบซึ้งต่อครอบครัวของผู้เขียนที่ได้เลี้ยงดูผู้เขียนด้วยความรักและเอาใจใส่ ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาแก่ผู้เขียนมาโดยตลอดจนถึงวันนี้ และขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา ขอบคุณเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งทุกๆท่านที่ไม่ได้กล่าวมา ณ ที่นี้ ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือ ให้ความสนับสนุน และคอยให้กำลังใจแก่ผู้เขียนอันมีส่วนร่วมทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ขอบุญกุศลนั้นจงมีแต่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณต่อผู้เขียนทุกท่าน หากมีข้อบกพร่องหรือความผิดพลาด ประการหนึ่งประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

นาย วัชรพงศ์ พิพิธพรรณพงศ์

31 มีนาคม 2559

สารบัญ

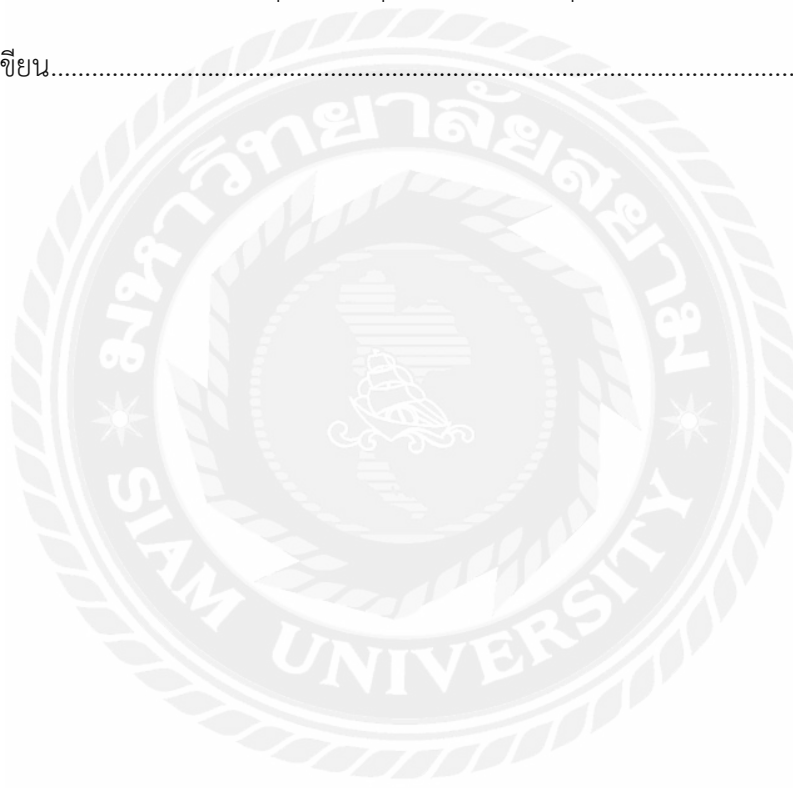
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(ค)
กิตติกรรมประกาศ.....	(จ)
สารบัญ	(ฉ)
สารบัญตาราง	(ฎ)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบุหรี และปัญหาการเรียกค่าสินไหมทดแทนทางละเมิด.....	7
เพื่อเพื่อความเสียหายแก่สุขภาพ อนามัยจากบุหรี	
2.1 ความหมายของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1.1 ความหมายของสถานที่สาธารณะ.....	7
2.1.2 ความหมายของสุขภาพ อนามัย.....	8
2.1.3 ความหมายของผู้ได้รับความเสียหาย.....	9
2.1.4 ความหมายของผู้สูบบุหรี.....	10
2.1.5 ความหมายของควันบุหรีมือสอง.....	10
2.1.6 ความหมายของบุหรี.....	10

2.2	ลักษณะและประเภทของบุหรี่.....	12
2.3	โครงสร้างของบุหรี่.....	14
2.4	สารประกอบภายในควันบุหรี่.....	18
2.5	ปัญหาความเสียหายที่เกิดขึ้น.....	20
	2.5.1. ปัญหาผลเสียหายต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่.....	20
	2.5.2. ปัญหาผลเสียหายต่อสุขภาพของคนข้างเคียง.....	25
	(ควันบุหรี่มือสอง passive smoking)	
2.6	ปัญหาทางกฎหมาย.....	29
	2.6.1 ปัญหาการระบุตัวผู้กระทำละเมิด.....	29
	2.6.2 ปัญหาการดำเนินคดีละเมิดต่อฐานความผิดที่เกิดจากพิษภัยบุหรี่.....	30
	2.6.3 ปัญหาการกำหนดค่าเสียหาย.....	32
	2.6.3.1 ค่าเสียหายที่เรียกร้องได้เมื่อมีการกระทำละเมิดเกิดขึ้น.....	34
	2.6.3.2 ค่าเสียหายที่เรียกร้องได้เพิ่มเติมภายหลัง.....	36
บทที่ 3 มาตรการคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่.....		51
3.1	มาตรการคุ้มครองและเยียวยาผู้เสียหายจากพิษภัยของควันบุหรี่.....	51
	ของประเทศสหรัฐอเมริกา	
	3.1.1 แนวคิดพื้นฐานบนหลักความรับผิดชอบเนื่องจากควันบุหรี่.....	55
	3.1.2 หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบประเทศสหรัฐอเมริกาของบุคคล.....	59
	ผู้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่	
	3.1.3 แนวคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกรณีมาตรการคุ้มครองและ.....	61
	เยียวยาผู้เสียหายจากพิษภัยของควันบุหรี่ของประเทศสหรัฐอเมริกา	
	3.1.4 ค่าเสียหายที่ได้รับกรณีความเสียหายจากพิษภัยจาก.....	63
	ควันบุหรี่ตามกฎหมายกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา	
3.2	มาตรการทางกฎหมายลักษณะละเมิดของไทย.....	65
	3.2.1 หลักเกณฑ์ความรับผิดเพื่อละเมิดตามมาตรา 420.....	66
	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
	3.2.1.1 มีการกระทำของบุคคลหนึ่งสูบบุหรี่.....	67
	3.2.1.2 การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ.....	68
	3.2.1.3 การกระทำโดยผิดกฎหมาย.....	72

3.2.1.4	การก่อให้เกิดความเสียหาย.....	73
3.2.1.5	ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล.....	74
3.2.1.6	ภาระการพิสูจน์.....	75
3.2.2	แนวคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกรณีความรับผิดบนหลัก.....	77
	ความผิดทางละเมิดมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์	
3.2.3	ค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับกรณีพิษภัยวันบุหรีตาม.....	78
	ความรับผิดบนหลักความผิดทางละเมิดมาตรา 420 แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
3.3	กรณีความรับผิดบนหลักความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง.....	79
	สุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี พ.ศ.2535	
3.3.1	หลักเกณฑ์ความรับผิดบนหลักความผิดตาม.....	79
	พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี พ.ศ.2535	
3.3.2	แนวคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกรณีความผิดตาม.....	82
	พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี พ.ศ.2535	
3.3.3	ค่าเสียหายที่ได้รับกรณีความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง.....	83
	สุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี พ.ศ.2535	
3.4	แนวคิดการจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย.....	84
	จากควันบุหรี	
3.4.1	กองทุนเพื่อการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น.....	85
3.4.1.1	วัตถุประสงค์ของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม.....	85
	สุขภาพ	
3.4.1.2	รายได้ของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.....	85
3.4.1.3	วิธีการดำเนินการของกองทุนสนับสนุนการ.....	85
	สร้างเสริมสุขภาพผ่านสำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ	
3.4.2	กองทุนเพื่อการเยียวยาหลังจากความเสียหายได้เกิดขึ้นแล้ว.....	88
3.4.2.1	วัตถุประสงค์ของกองทุนป้องกันและปราบปราม.....	88
	ยาเสพติด	

3.4.2.2	รายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.....	89
3.4.2.3	วิธีดำเนินการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว.....	91
	ของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	
3.4.2.4	วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยา.....	92
	ความเสียหายจากวันบุรี	
บทที่ 4	วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเยียวยาผู้ได้รับความ.....	94
	เสียหายจากวันบุรีและการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับ	
	ความเสียหายจากวันบุรี	
4.1	วิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการการเยียวยาผู้ได้รับความ.....	95
	เสียหายจากวันบุรีตามกฎหมายลักษณะละเมิดกับพระราชบัญญัติ	
	คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535	
4.1.1	วิเคราะห์มาตรการการคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความ.....	95
	เสียหายจากวันบุรีตามกฎหมายลักษณะละเมิดมาตรา420	
	แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
4.1.2	วิเคราะห์มาตรการการคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับ.....	96
	ความเสียหายจากวันบุรีตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง	
	สุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535	
4.1.3	การเปรียบเทียบข้อดีของมาตรการการคุ้มครองและ.....	97
	เยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากวันบุรีตามกฎหมายลักษณะ	
	ละเมิด มาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
	กับพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535	
4.2	มาตรการในการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจาก.....	98
	วันบุรี	
4.3	ความเหมาะสมของการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับ.....	103
	ความเสียหายจากวันบุรี	

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	105
5.1. บทสรุป.....	105
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	106
บรรณานุกรม.....	110
ภาคผนวก.....	117
(ก) พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544.....	118
ประวัติผู้เขียน.....	156

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สารประกอบที่เกิดจากการเผาไหม้ของบุหรี.....	19
2	ตัวอย่างวิธีการคำนวณค่ารักษาพยาบาลในขนาดของศาล.....	38
3	เงินเดือนและเงินเพิ่มอื่นๆ เฉลี่ยต่อเดือนที่พนักงานประจำภาค..... เอกชนได้รับในปี พ.ศ.2552	45
4	ตัวอย่างที่ศาลกำหนดค่าขาดรายได้ ในกรณีผู้เสียหายยังไม่เข้าสู่..... ตลาดแรงงาน	48

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชาวอินเดียแดงซึ่งเป็นชนพื้นเมืองในทวีปอเมริกา ได้เริ่มต้นใช้ยาสูบเป็นพวกแรก โดยปลูกยาสูบเพื่อใช้เป็นยาและนำมาสูบในพิธีกรรมต่างๆ ใน ค.ศ.1492 เมื่อ คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Christopher Columbus) เดินทางไปขึ้นฝั่งที่ซันซัลวาดอร์ ในหมู่เกาะเวสต์อินดีสนั้น ได้เห็นชาวพื้นเมืองนำเอาใบไม้ชนิดหนึ่งมามวนและจุดไฟตอนปลายแล้วดูดควัน ต่อมา ค.ศ. 1548 มีการปลูกยาสูบในประเทศบราซิลซึ่งเป็นอาณานิคมของประเทศโปรตุเกสในทวีปอเมริกาใต้ เพื่อเป็นสินค้าส่งออก เป็นผลให้ยาสูบแพร่หลายเข้าไปในประเทศโปรตุเกสและประเทศสเปนตามลำดับ ต่อมาใน ค.ศ. 1560 นายฌอง นิโกต์ (Jean Nicot) เอกอัครราชทูตฝรั่งเศส ประจำประเทศโปรตุเกส ได้ส่งเมล็ดยาสูบมายังราชสำนักฝรั่งเศส ชื่อของนายนิโกต์จึงเป็นที่มา ของชื่อสารนิโคติน (Nicotin) ที่รู้จักกันในปัจจุบัน ใน ค.ศ. 1564 เซอร์จอห์น ฮอคคินส์ (Sir John Hawkins) ได้นำยาสูบเข้าไปในประเทศอังกฤษ และใน ค.ศ. 1612 นายจอห์น รอล์ฟ (John Rolfe) ชาวอังกฤษ ประสบผลสำเร็จในการปลูกยาสูบเชิงพาณิชย์ เป็นครั้งแรก และ 7 ปีต่อมา ก็ได้ส่งออกผลผลิตไปยังประเทศอาณานิคมเป็นจำนวนมหาศาล อีก 200 ปีต่อมา การทำไร่ยาสูบเชิงพาณิชย์ จึงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายทั่วโลก¹

อุตสาหกรรมยาสูบโลกนั้น นับเป็นอุตสาหกรรมที่มีผู้ขายและผู้ซื้อน้อยราย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ขายน้อยราย (oligopoly) ซึ่งมีเพียงแค่กลุ่มบริษัทข้ามชาติ 7 บริษัทใหญ่ เป็นผู้มีบทบาทควบคุมผลิตผลใบยาสูบโลก เนื่องจากการค้าใบยาสูบของโลกกว่าร้อยละ 85 อยู่ภายใต้การกำหนดของบริษัทเหล่านี้ ซึ่งรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นทำให้ บริษัทใหม่ไม่สามารถแทรกตัวเข้ามาสู่ตลาดได้อันได้แก่ Phillip Morris, British American Tobacco, Imperial Tobacco Company, R.J.Reynolds, Gulf and Western, The Pupert/Rembrand/Rothmans Group และ American Brands และหากดูเป็นรายประเทศจะพบว่า ประเทศที่ส่งออกบุหรี่มากที่สุด คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา²

¹ Ilovetranslation, “ความเป็นมาของบุหรี่,” สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2557, <http://th49.ilovetranslation.com/0MZjXktt4d6=d/>

² เฟิงอ่าง เชงอรรถที่ 1.

ในอดีตการสูบบุหรี่เป็นวัฒนธรรมของไทยมาแต่เดิมตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้ว โดยมีหลักฐานจากจดหมายเหตุของ เมอร์ซีเออร์ เดอลาลูแบร์ (Monsieur de La Loubère) อัครราชทูตฝรั่งเศสที่เดินทางมาเมืองไทยสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เมื่อ พ.ศ. 2230 ได้เขียนเล่าเรื่องประเทศสยามว่า คนไทยชอบใช้ยาสูบอย่างฉุนทั้งผู้ชายและผู้หญิง โดยได้ยาสูบ มาจากเมืองมะนิลา ในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ จากประเทศจีน และที่ปลูกในประเทศเอง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิงหนาทราชดรุรงค์ฤทธิ์ได้ทรงประดิษฐ์บุหรี่กันปานขึ้น เพื่อสูบบุหรี่และอมยากับหมากพร้อมกัน บ่งบอกถึงฐานะและรสนิยมของผู้คนแต่ละยุคสมัย ที่เป็นวัฒนธรรม เพราะมาจากการต้อนรับแขกผู้มาเยือนด้วยหมากพลูและบุหรี่ครั้งถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการผลิตบุหรี่ขึ้นโดยบริษัทที่มีชาวอังกฤษ เป็นเจ้าของได้เปิดดำเนินการเป็นบริษัทแรกใน พ.ศ. 2460 การผลิตบุหรี่ในระยะแรกจะมวนด้วยมือ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการนำเครื่องจักรเข้ามาจากประเทศเยอรมนี และทำการผลิตบุหรี่ออกมาจำหน่ายหลายยี่ห้อ การสูบบุหรี่จึงแพร่หลายมากขึ้น จนกระทั่งใน พ.ศ. 2482 รัฐบาลได้จัดตั้งโรงงานยาสูบขึ้น โดยซื้อกิจการมาจากห้างหุ้นส่วนบูรพา ยาสูบ จำกัด (สะพานเหลือง) ถนนพระราม 4 กรุงเทพฯ และดำเนินกิจการอุตสาหกรรมยาสูบภายใต้การควบคุมของกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง หลังจากนั้น รัฐบาลได้ซื้อกิจการของ บริษัท กวางฮก บริษัทฮอฟฟัน และ บริษัท บริติชอเมริกันโทแบกโค เพิ่มขึ้นแล้วรวมกิจการทั้งหมดเข้าด้วยกัน และดำเนินการภายใต้ชื่อว่า โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง มาจนถึงปัจจุบัน³

ปัจจุบันการสูบบุหรี่ที่เพิ่มมากขึ้นของประชากรโลก ได้สร้างผลกระทบที่ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางการแพทย์ สาธารณสุข เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งปัญหาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบย้อนกลับไปยังประชาชนที่สูบและไม่สูบบุหรี่ในสังคมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

1. ปัญหาข้อเท็จจริงทางสังคม

ปัญหาการสูบบุหรี่ของประชาชนยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังที่ยากจะแก้ไขในแทบทุกประเทศทั่วโลก แม้ว่าจะมีการรณรงค์ และมาตรการต่างๆออกมาเพื่อเป็นการลดจำนวนผู้สูบบุหรี่อย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่จำนวนของผู้สูบบุหรี่กลับมิได้ลดลงมากอย่างที่ควรจะเป็น มีหน้าซ้ำในบางประเทศกลับมีการเพิ่มจำนวนการขยายกลุ่มผู้สูบบุหรี่มากขึ้นไปอีก เช่นเดียวกันกับกรณีการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นที่กำลังเป็นปัญหาสาธารณสุขสำคัญ ที่ขยายตัวไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศที่กำลัง

³ Bunjerds, “ความเป็นมาของบุหรี่,” สืบค้นเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2556, <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=803714>

พัฒนา (developing country) รวมทั้งประเทศไทยด้วย แม้ว่ารัฐบาลไทยและรัฐบาลต่างประเทศต่างตระหนักถึงภัยอันตรายจากการสูบบุหรี่ แต่รัฐบาลทุกประเทศต่างยังคงสนับสนุนอุตสาหกรรมยาสูบโดยบุหรี่เหล่านี้ก่อให้เกิดภัยอันตรายทั้งต่อตัวผู้สูบ และบุคคลข้างเคียง สำหรับตัวผู้สูบบุหรี่เองย่อมได้รับพิษภัยอันตรายและความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัยจากการสูบบุหรี่ ทำให้แต่ละปีประเทศไทยมีอัตราผู้ป่วยจากบุหรี่จำนวนมากและ ควันบุหรี่สามารถก่อให้เกิดผลกระทบ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ตั้งแต่เมื่อบุคคลดังกล่าวสูดดมควันบุหรี่เข้าไปในร่างกาย⁴

2. ปัญหาข้อเท็จจริงทางกฎหมาย

แนวคิดทางกฎหมายของไทยตั้งอยู่บนรากฐานของหลักการที่ว่ารัฐจะต้องให้ความคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายที่เกิดขึ้นกับชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของประชาชน รัฐบาลในฐานะผู้ปกครองจึงไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบดังกล่าวได้ โดยหลักการดังกล่าวจะคล้ายกับหลักการของหลายประเทศที่ประชาชนจะมีความคิดว่าเป็นหน้าที่ของรัฐหรือผู้ปกครองต้องดูแลประชาชนของตนโดยรัฐมีหน้าที่ต่างๆที่เกี่ยวกับการดูแลสังคมและประชาชน ให้ได้รับความปลอดภัยในการดำรงชีวิตและในการประกอบอาชีพ ดังปรากฏอยู่ในกฎหมายหลายฉบับได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด และกฎหมายคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และพระราชบัญญัติหลายฉบับ ซึ่งล้วนแต่เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากการสูบบุหรี่ ในสถานที่สาธารณะ⁵ แต่ในปัจจุบันยังไม่มีฉบับบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองและเยียวยาผู้ไม่สูบบุหรี่อย่างเป็นทางการ กล่าวคือ ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ยังต้องใช้วิธีการฟ้องร้องคดีต่อศาล แต่ต้องนำกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องและใกล้เคียงมาบังคับใช้ ซึ่งเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ควรมีสติได้รับค่าสินไหมทดแทนเยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยตรง โดยไม่ต้องอาศัยกฎหมายอื่นมาปรับใช้ แต่ในปัจจุบันเนื่องจากความไม่ชัดเจนในสิทธิของผู้เสียหายเอง หน้าที่การพิสูจน์ความเสียหายและพิสูจน์ตัวผู้กระทำความผิดต่อศาล ของผู้ได้รับความเสียหายเองจากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของหลักกฎหมายและบทบัญญัติของกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่มีความเหมาะสมและสอดคล้องต่อกรณีความเสียหายจากควันบุหรี่ที่เกิดขึ้นจริง

⁴ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, “การวิเคราะห์กฎหมายด้วยวิธีทางเศรษฐศาสตร์: การคิดค่าเสียหายในคดีละเมิด,” รายงานที่ตีพิมพ์โดย สถาบันที่ 93 เดือนเมษายน 2554, น.5.

⁵ พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 มาตรา 3 บัญญัติว่า “สถานที่สาธารณะ หมายความว่า สถานที่หรือยานพาหนะใดๆซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้”

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงแนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนและการเยียวยาจากการทำละเมิดของผู้สูญบุหรณ์ในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นที่ห้ามสูบและส่งผลร้ายกระทบต่อบุคคลอื่นตามกฎหมายของประเทศไทยที่มีบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันและแนวคิดการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้เสียหายจากบุหรณ์

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้กฎหมายลักษณะละเมิดและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อการเรียกค่าสินไหมทดแทนจากการทำละเมิดต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยการสูญบุหรณ์ในที่สาธารณะ

1.2.3 เพื่อค้นคว้าหามาตรการป้องกันและเยียวยาทางกฎหมาย จากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนทางละเมิดจากผู้สูญบุหรณ์ในที่สาธารณะ

1.2.4 เพื่อศึกษาค้นคว้าแนวทางที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนจากการทำละเมิดโดยผู้สูญบุหรณ์ในที่สาธารณะและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายของประเทศไทยเพื่อให้มีความเหมาะสม

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

สำหรับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายละเมิดของไทย เพื่อการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ไม่สูญบุหรณ์นั้น บทบัญญัติของกฎหมายละเมิดไทยกลับเป็นอุปสรรคต่อการฟ้องร้องคดีไม่ว่าการพิสูจน์ความรับผิดของผู้กระทำละเมิด การกำหนดจำนวนค่าเสียหาย ความไม่เป็นธรรมเหล่านี้จึงส่งผลให้ไม่มีการเยียวยาหรือฟ้องคดีฐานละเมิดในประเทศไทย ในส่วนของพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูญบุหรณ์ก็ไม่มีบทบัญญัติในการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย การศึกษานี้จึงเกิดขึ้นโดยต้องการขจัดปัญหาข้อจำกัดการใช้กฎหมายละเมิดของไทย เพื่อนำไปสู่การเยียวยาผู้เสียหายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน ในรูปแบบของกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรณ์

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ทำการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนทางละเมิด จากผู้สูบบุหรี่ในที่สาธารณะที่ผู้ได้รับความเสียหายทางละเมิดพึงได้รับ สิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนรวมถึงวิธีการทำให้ผู้ได้รับความเสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นตามที่กฎหมายบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และบทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดวิธีการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยศึกษาวิเคราะห์ มาตรการทางกฎหมายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนทางละเมิดจากผู้สูบบุหรี่ในที่สาธารณะให้มีการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายในลักษณะของกองทุนเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ ให้มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการศึกษาข้อมูลโดยวิจัยเอกสาร (documentary research) กล่าวคือ เป็นการใช้วิธีการศึกษาโดยการค้นคว้า (research) และวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) จากหนังสือ บทความทางวิชาการ (article) รายงานการวิจัย (research report) และเอกสารทางวิชาการ (technical documents) ที่เกี่ยวข้อง จากห้องสมุดของสถาบันต่างๆทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ในเว็บไซต์ทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการเรียกค่าสินไหมทดแทนทางละเมิดและกองทุนเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ เพื่อนำมาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพจากข้อมูลดังกล่าว

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงแนวความคิด ทฤษฎี และความหมายเกี่ยวกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนทางละเมิดจากผู้สูบบุหรี่ในที่สาธารณะและการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ อันเป็นที่มาของการเรียกค่าสินไหมทดแทนทางละเมิดและเยียวยาผู้เสียหายจากบุหรี่ได้

1.6.2 ทำให้วิเคราะห์และทราบถึงปัญหาต่างๆ ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนและเยียวยาทางละเมิดจากผู้สูบบุหรี่ในที่สาธารณะในปัจจุบัน

1.6.3 ทำให้สามารถศึกษาค้นคว้าหามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนและเยียวยาทางละเมิดจากผู้สูญบุหรืในที่สาธารณะ และวิธีการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายในรูปแบบของกองทุนได้

1.6.4 ทำให้ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการนำมาพัฒนาเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนและการเยียวยาทางละเมิดจากผู้สูญบุหรืในที่สาธารณะในรูปแบบของกองทุนให้มีความเหมาะสม ชัดเจน และเป็นธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบุหรี และปัญหาการเรียกค่าสินไหมทดแทนทางละเมิด เพื่อความเสียหายแก่สุขภาพ อนามัยจากบุหรี

ประเทศไทยมีการสูบบุหรีตั้งแต่สมัยอยุธยา¹ และมีการสูบกันต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายกระทบต่อประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสุขภาพอนามัยของประชาชน ทั้งผู้ที่สูบบุหรีและผู้ที่ไม่สูบบุหรีในประเทศเป็นจำนวนมาก เนื้อหาในบทนี้จึงเป็นการนำเสนอเริ่มต้นจากความหมาย ประเภท ผลกระทบจากบุหรี แนวความคิด ทฤษฎีการเรียกค่าสินไหมทดแทนทางละเมิด เพื่อความเสียหายแก่สุขภาพ อนามัยตามลำดับ

2.1 ความหมายของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความหมายของสถานที่สาธารณะ

ความหมายของคำว่า “สถานที่สาธารณะ” คือสถานที่ที่ทุกคนสามารถเข้าไปใช้บริการได้ มิได้ระบุเฉพาะเจาะจงกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนจะขอแยกกล่าวถึงที่สาธารณะที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์นี้เป็น 3 ประเภท ตามสภาพที่มีการก่อความเสียหายจากการสูบบุหรีเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ ริมน้ำ ป้ายรถโดยสารประจำทาง พื้นที่อันจำกัด สำหรับพื้นที่อันจำกัดนี้ หมายถึงสถานที่ที่แคบ ไม่กว้างขวาง อากาศถ่ายเทได้ยาก เช่น โรงอาหาร ห้องทำงาน เป็นต้น ดังจะอธิบายต่อไปนี้

(1) ความหมายของคำว่า “ริมน้ำ”

“ริมน้ำ” ตามความหมายทั่วไปแล้วมีลักษณะเป็นพื้นดินที่อยู่ติดกับแหล่งน้ำทุกประเภท ทั้งแม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง สระ และแหล่งน้ำอื่นๆ อันอาจเป็นสถานที่ที่ใช้ในการสูบบุหรีได้

¹ Bunjerds, “ความเป็นมาของบุหรี” สืบค้นเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2556, <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=803714>

(2) ความหมายของคำว่า “ป้ายรถโดยสารประจำทาง”

“ป้ายรถโดยสารประจำทาง” หรือ “ป้ายรถเมล์” ในคำที่ใช้เรียกโดยทั่วไป ตามวิทยานิพนธ์นี้ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงความหมายของ “ป้ายรถโดยสารประจำทาง” ตามความหมายของประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่19) พ.ศ.2553 เรื่องกำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และกำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 ข้อที่ 4 ยานพาหนะและสถานีขนส่งสาธารณะ (4.2) สถานีขนส่งสาธารณะ (4.2.1) ป้ายรถโดยสารประจำทาง ซึ่งหมายความถึง บริเวณที่ใช้รอก่อนหรือหลังการใช้บริการ ยานพาหนะโดยสารทุกประเภท

“ป้ายรถโดยสารประจำทาง” ตามความหมายดังกล่าวเป็นสถานที่ที่ได้รับ ความคุ้มครองให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ซึ่งตรงกับการศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่ศึกษาถึงกรณีความเสียหายจากควันบุหรี่

(3) ความหมายของคำว่า “พื้นที่อันจำกัด”

ความหมายของคำว่าพื้นที่อันจำกัด หมายถึงสถานที่ที่แคบ ไม่กว้างขวาง อากาศถ่ายเทได้ยาก เช่น โรงอาหาร ห้องทำงาน

ดังนั้นตามวิทยานิพนธ์นี้ “พื้นที่อันจำกัด” ให้หมายความถึงสถานที่ที่แคบ ไม่กว้างขวาง อากาศถ่ายเทได้ยาก เช่น โรงอาหาร ห้องทำงาน

2.1.2 ความหมายของสุขภาพ อนามัย

ความหมายของคำว่า “สุขภาพ อนามัย” ตามความหมายทั่วไปหมายถึงการ ปราศจากโรคและมีสุขภาพที่ดี โดยคำว่าอนามัยมีผู้ให้คำนิยามไว้หลายความหมายด้วยกัน ดังต่อไปนี้

ความหมายที่ 1 องค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายว่า สุขภาพ อนามัย หมายถึง การมีสุขภาพสมบูรณ์ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ และสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ด้วยดีซึ่ง ไม่เพียงปราศจากโรค หรือไม่แข็งแรงทุพพลภาพเท่านั้น” (Health is defined as a state complete physical, mental and social well-being and merely the absence of disease infirmity)²

² องค์การอนามัยโลก, “ความหมายของการอนามัยสิ่งแวดล้อม,” สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2558, <http://www.yala.ac.th/links/pitai/Link/Link%201.html>

ความหมายที่ 2 พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายว่า สุขภาพ อนามัย หมายถึง ความไม่มีโรค ถูกสุขลักษณะ สะอาดปราศจากสารพิษเจือปน³

ความหมายที่ 3 พึ่ง พึ่งนิติได้ให้ความหมายตามกฎหมายละเมิดว่า สุขภาพอนามัย หมายถึง สุขภาพและการอยู่อย่างสงบ⁴

ในวิทยานิพนธ์นี้จะกล่าวเฉพาะคำว่า “สุขภาพ อนามัย” ตามความหมายของพึ่ง พึ่งนิติได้ให้ความหมายตามกฎหมายละเมิดไว้ว่า สุขภาพ อนามัย หมายความว่า สุขภาพ และการอยู่อย่างสงบเท่านั้น ซึ่งเมื่อสุขภาพ อนามัยของบุคคลหนึ่งบุคคลใดถูกทำให้เกิดอันตรายจากการกระทำจากบุคคลอื่น บุคคลที่ถูกทำให้เกิดอันตรายนั้นจะถือว่าเป็นผู้ได้รับความเสียหาย ดังจะกล่าวต่อไป

2.1.3 ความหมายของผู้ได้รับความเสียหาย

ความหมายของคำว่า “ผู้ได้รับความเสียหาย”

ความหมายที่ 1 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายว่า ผู้ได้รับความเสียหาย หมายถึง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิด ฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ตามที่กฎหมายกำหนด⁵

ความหมายที่ 2 ดร.ศนันท์กรณ โสทธิพันธุ์ ได้ให้ความหมายตามกฎหมายละเมิดว่า ผู้ได้รับความเสียหาย หมายถึง บุคคลที่มีใช้บุคคลที่กระทำละเมิด ซึ่งถ้าทำต่อตัวเองไม่ใช่เป็นผู้ได้รับความเสียหาย⁶

³ พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน, “ความหมายของคำศัพท์อนามัย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2558, <http://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royal-institute/%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%B1%E0%B8%A2>

⁴ พึ่ง พึ่งนิติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัท อชตยา จำกัด 2543), น.134

⁵ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, “ความหมายของคำศัพท์ผู้ได้รับความเสียหาย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2558, <http://dict.longdo.com/search/ผู้เสียหาย>

⁶ ศนันท์กรณ โสทธิพันธุ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลามิควรได้, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด 2550), น.55.

ในวิทยานิพนธ์นี้จะกล่าวเฉพาะคำว่า “ผู้ได้รับความเสียหาย” ตามความหมายของ ดร.ศันท์กรณ โสทธิพันธ์ ที่ได้ให้ความหมายตามกฎหมายละเมิดว่า ผู้ได้รับความเสียหาย หมายถึง บุคคลที่มีใช้บุคคลที่กระทำละเมิด ซึ่งถ้าทำต่อตัวเองไม่ใช่เป็นผู้ได้รับความเสียหาย การทำให้เกิดความเสียหายตามวิทยานิพนธ์นี้ คือการกระทำจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ตนเอง กระทำให้เกิดความเสียหายด้วยการสูบบุหรี่

2.1.4 ความหมายของผู้สูบบุหรี่

ความหมายของคำว่า “ผู้สูบบุหรี่”

คำว่า “ผู้สูบบุหรี่” มาจากคำที่แสดงออกของการกระทำคือ “การสูบบุหรี่” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มีผลทำให้เกิดควันจากการเผาไหม้ของบุหรี่ เป็นความหมายตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ดังนั้น “ผู้สูบบุหรี่” ตามความหมายของวิทยานิพนธ์นี้คือ ผู้ที่กระทำการใดๆ ที่มีผลทำให้เกิดควันจากการเผาไหม้ของบุหรี่

2.1.5 ความหมายของควันบุหรี่มือสอง

ควันบุหรี่มือสอง คือ ควันบุหรี่ที่อยู่ในอากาศ เกิดขึ้นจาก 2 แหล่ง คือ (1) ควันบุหรี่ที่ผู้สูบบุหรี่พ่นออกมา และ (2) ควันบุหรี่ที่ลอยจากปลายมวนบุหรี่ระหว่างการสูบ การหายใจเอาควันบุหรี่ในบรรยากาศเข้าสู่ร่างกายจึง เรียกว่า "การสูบบุหรี่มือสอง"⁷

2.1.6 ความหมายของบุหรี่

ความหมายของคำว่าบุหรี่ในการศึกษาชิ้นนี้ปรากฏผู้ให้คำนิยามไว้หลายประการ ซึ่งผู้ศึกษาได้ประมวลคำนิยามมานำเสนอ ดังต่อไปนี้

⁷ กลุ่มควบคุมการบริโภคยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, “อะไรคือ การสูบบุหรี่มือสอง (Passive smoking),” สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2558, www.thaidenlistagainsttobacco.org/index.php/ความรู้เรื่องบุหรี่/ข้อควรรู้เรื่อง-บุหรี่/67-ควันบุหรี่มือสอง.

ความหมายที่ 1 ตามมาตรา 3 แห่ง พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 “บุหรี่” หมายความว่า บุหรี่ซิการ์เรต บุหรี่ซิการ์ บุหรี่อื่น ยาเส้น⁸ หรือยาเส้นปรุง⁹ ตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ

ความหมายที่ 2 ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 หมายความว่า ยาสูบที่ใช้ใบตองหรือกระดาษเป็นต้นมวนใบยาที่หั่นเป็นฝอย¹⁰

ความหมายที่ 3 ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2509 บุหรี่ซิการ์เรต หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ไม่ว่าจะมวนด้วยใบยาแห้งหรือยาอัดเจือปนหรือไม่ ซึ่งมวนด้วยกระดาษหรือวัตถุที่หั่นขึ้นใช้แทนกระดาษ หรือใบยาแห้งหรือยาอัด¹¹

ความหมายที่ 4 ในปัจจุบันมีประเด็นที่แก้ไขเพิ่มเติมใน พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบฉบับใหม่ แต่ยังไม่ได้ประกาศบังคับใช้เป็นกฎหมาย โดยแก้ไขคำนิยามคำว่า “ผลิตภัณฑ์ยาสูบ” ให้หมายรวมถึงผลิตภัณฑ์ยาสูบใหม่ๆ อาทิ บุหรี่ไฟฟ้า บารากู่ ด้วย¹²

จากความหมายทั้ง 4 ที่กล่าวมาข้างต้น การศึกษาชิ้นนี้ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าคุณความหมายคำว่า “บุหรี่” หมายความว่า ความครอบคลุมถึงบุหรี่ซิการ์เรตที่มียาเส้นหรือยาเส้นปรุง ไม่ว่าจะมวนด้วยใบยาแห้งหรือยาอัดเจือปนหรือไม่ ซึ่งมวนด้วยกระดาษหรือวัตถุที่หั่นขึ้นใช้แทนกระดาษ หรือใบยาแห้งหรือ

⁸ ยาเส้น หมายความว่า ใบยาหรือยาอัดซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและแห้งแล้ว (ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2509)

⁹ ยาเส้นปรุง หมายความว่า ใบยาซึ่งมิใช่ใบยาพันธุ์ยาสูบพื้นเมืองหรือยาอัด ซึ่งได้หั่นเป็นเส้นและปรุงหรือปนด้วยวัตถุอื่นนอกจากน้ำ (ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2509)

¹⁰ ราชบัณฑิตยสถาน, “พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542,” สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2556 <http://rirs3.royin.go.th/dictionary.asp>

¹¹ ยาอัด คือส่วนใดส่วนหนึ่งของต้นยาสูบซึ่งได้ป่นหรือย่อยและทำเป็นแผ่นโดยมีวัตถุอื่นเจือปนด้วยหรือไม่ก็ตาม (ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542)

¹² สมาพันธ์เครือข่ายแห่งชาติเพื่อสังคมไทยปลอดบุหรี่และภาคีเครือข่าย มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่, “คนไทยรวมพลัง ร่วมผลักดัน พรบ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ (ฉบับใหม่) เพื่อช่วยสกัดเด็กและเยาวชนไทยจากการเสพติดบุหรี่,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2558, www.change.org/p/นายกรัฐมนตรี้-คนไทยรวมพลัง-ร่วมผลักดัน-พรบ-ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ-ฉบับใหม่-เพื่อช่วยสกัดเด็กและเยาวชนไทยจากการเสพติดบุหรี่

ยาอัด และรวมถึงบุหรี่ไฟฟ้าและบาราเก้ที่เมื่อสูบแล้วจะก่อให้เกิดควันอันส่งผลร้ายและอันตรายต่อสุขภาพ อนามัยของบุคคลอื่น ตามความหมายของประเด็นที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมใน พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบฉบับใหม่

2.2 ลักษณะและประเภทของบุหรี่

บุหรี่เป็นสารเสพติดชนิดหนึ่งถึงแม้ว่าจะเสพติดได้โดยไม่ผิดกฎหมายแต่พิษภัยและความเสียหายของบุรุษก็มีความร้ายแรง เพราะในควันบุรุษมีสารพิษอยู่มากมาย อาทิ นิโคติน มีลักษณะเป็นน้ำมัน ไม่มีสี มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลาง ทำให้หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง ทาร์ เป็นน้ำมันเหนียวข้น สีน้ำตาล จะเข้าไปจับอยู่ที่ปอดทำให้ระคายเคือง ถุงลมในปอดขยาย คาร์บอนมอนนอกไซด์ ทำให้ร่างกายได้รับออกซิเจนน้อยลง ไนโตรเจนไดออกไซด์ ทำลายเยื่อหลอดลม ก่อให้เกิดโรคถุงลมโป่งพอง ไฮโดรเจนไซยาไนด์ทำลายเยื่อหลอดลมชนิดมีขนมีสิ่งแปลกปลอมเข้าไปทำลายหลอดลมได้ง่าย โดยสารเหล่านี้ล้วนเป็นอันตรายต่อผู้สูบบุหรี่และผู้ที่อยู่ใกล้กับผู้สูบบุหรี่ทั้งสิ้น โดยบุรุษจะมีลักษณะภายนอกของซองบุรุษตามที่กระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 11 เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการแสดงภาพและข้อความคำเตือนถึงพิษภัย วันเดือนปีที่ผลิต แห่่งผลิต และการขายได้เฉพาะในราชอาณาจักรไทยในฉลากของบุรุษซิการ์แรตและบุรุษซิการ์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 กำหนดให้มีลักษณะภายนอกของซองบุรุษที่สำคัญดังนี้

(1) บุรุษที่ผลิต หรือนำเข้าในราชอาณาจักร จะต้องจัดพิมพ์ฉลากเป็นรูปคำเตือนถึงพิษภัยของ บุรุษ โดยจัดพิมพ์เป็นรูปภาพ 4 สี และแสดงข้อความคำเตือนถึงพิษภัยของบุรุษตามที่กำหนดไว้ โดยตำแหน่งของฉลากรูปภาพและข้อความคำเตือนถึงพิษภัยของบุรุษต้องอยู่ที่ตำแหน่งชัดเจนบนสุดของซองหรือภาชนะบรรจุบุรุษซิการ์แรตหรือบุรุษซิการ์

(2) ฉลากรูปภาพและข้อความคำเตือนถึงพิษภัยของบุรุษ 9 แบบคละกันไป โดยมีฉลากรูปภาพและข้อความคำเตือนถึงพิษภัยของบุรุษในอัตรา 1 แบบ ต่อ 5,000 ซอง ได้แก่

- รูปภาพประกอบคำเตือน ควันบุรุษทำร้ายผู้ใกล้ชิด
- รูปภาพประกอบคำเตือน สูบแล้วปากเหม็นกลิ่นบุรุษ
- รูปภาพประกอบคำเตือน สูบแล้วถุงลมพองตาย
- รูปภาพประกอบคำเตือน ควันบุรุษทำให้เกิดมะเร็งปอด
- รูปภาพประกอบคำเตือน ควันบุรุษทำให้หัวใจวายตาย

- รูปภาพประกอบคำเตือน ควันบุหรินำชีวิตสู่ความตาย
- รูปภาพประกอบคำเตือน สูบแล้วเป็นมะเร็งช่องปาก
- รูปภาพประกอบคำเตือน สูบแล้วเป็นมะเร็งกล่องเสียง
- รูปภาพประกอบคำเตือน ควันบุหรินำให้เส้นเลือดสมองแตก

(3) ฉลากรูปภาพและข้อความคำเตือนถึงพิษภัยของบุหรินบนซองหรือภาชนะบรรจุซิการ์แรตหรือบุหรืซิการ์มีขนาดไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของด้านที่มีพื้นที่มากที่สุดของซองหรือภาชนะบรรจุซิการ์แรตหรือบุหรืซิการ์ ทั้งสองด้าน

(4) บุหรืซิการ์แรตหรือบุหรืซิการ์ ที่ผลิตหรือนำเข้าในราชอาณาจักรจะต้องมีข้อความแสดง วัน เดือน ปี ที่ผลิต และแหล่งที่ผลิต โดยจัดให้มีข้อความแสดงว่า “สำหรับขายในราชอาณาจักรไทย” และบุหรืซิการ์แรตหรือบุหรืซิการ์ ที่ผลิตเพื่อจำหน่ายนอกราชอาณาจักรไม่ต้องปฏิบัติตามประกาศนี้ ประกาศ ณ วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2549¹³

ด้วยลักษณะของบุหรืที่เป็นยาเส้นหรือยาเส้นปรุงตาม พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2509 บุหรืจึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทที่ 1 ประเภทของบุหรืที่มีลักษณะเป็นมวน และ ประเภทที่ 2 ประเภทของบุหรืที่มีลักษณะสูบผ่านอุปกรณ์เพื่อยาสูบ ตามมาตรา 4 พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2509 และร่างกฎหมายการแก้ไขเพิ่มเติมใน พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบฉบับใหม่ พ.ศ..... คือ

ประเภทที่ 1 ประเภทของบุหรืที่มีลักษณะเป็นมวน บุหรืที่มีลักษณะเป็นมวนโดยทั่วไปที่คนรู้จัก คือมีลักษณะเป็นมวนทรงกระบอก มวนด้วยกระดาษไว้ภายนอก มีใบยาสูบหรือชอยบรรจุภายในห่อกระดาษ ปลายด้านหนึ่งเป็นปลายเปิดสำหรับจุดไฟ และอีกด้านหนึ่งจะมีตัวกรอง ไว้สำหรับใช้ปากสูดควัน จะแตกต่างกันเพียงแค่วัตถุที่ใช้มวนและใบยาสูบที่อยู่ภายในมวนบุหรื ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(1) บุหรืซิการ์แรต ได้แก่ ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ไม่ว่าจะมวนด้วยใบยาแห้งหรือยาอัดเจือปนหรือไม่ ซึ่งมวนด้วยกระดาษหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาษ หรือใบยาแห้งหรือยาอัด

(2) บุหรืซิการ์ หมายความว่า ใบยาแห้งหรือยาอัด ซึ่งมวนด้วยใบยาแห้งหรือยาอัด

¹³ ชนิศา ชัดเวช, “บุหรื คือ”, สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2558, <http://board.postjung.com/668903.html>

(3) บุหรี่อื่น หมายความว่า ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ซึ่งมวนด้วยใบตอง กลิบบัว กาบหมาก ใบมะกา ใบจาก ดอกปีบ หรือวัตถุอื่นที่มีใช้กระดาศหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาศและที่มีใช้ใบยาแห้งหรือยาอัด

ประเภทที่ 2 ประเภทของบุหรี่ที่มีลักษณะสูบผ่านอุปกรณ์เพื่อยาสูบ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น บุหรี่มีหลายประเภท โดยประเภทที่ 2 นี้คือบุหรี่ที่มีลักษณะสูบโดยผ่านอุปกรณ์เพื่อยาสูบ เป็นบุหรี่ที่ทำขึ้นจากวัสดุอื่นเพื่อใช้ในการสูบและบรรจุยาสูบ ซึ่งไม่ได้มวนด้วยกระดาศ และมีอุปกรณ์เพื่อการสูบเพิ่มขึ้นมา ต่างจากบุหรี่ที่มีลักษณะเป็นมวนประเภทที่ 1 ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(1) ยาสูบบิเล็กทรอนิกส์ หรือบุหรี่ไฟฟ้า (electronic cigarette) หรือ บุหรี่ไอน้ำ (vapor cigarette) คือผลิตภัณฑ์ยาสูบจำพวกบุหรี่ บุหรี่ซิการ์ และบุหรี่แบบกลิ้งสูบ ซึ่งทำขึ้นจากอุปกรณ์ประจุแบตเตอรี่ที่จะส่งผ่านนิโคตินไปยังผู้สูบ โดยมีลักษณะคล้ายคลึงกับยาสูบจริง โดยทั่วไปจะมีอยู่ 2 แบบคือ แบบที่คล้ายกับบุหรี่จริง กับแบบที่เรียกว่าแบบปากกา (Pen style) มีลักษณะเหมือนบุหรี่ที่มีปลายด้านกันกรองเสียบอยู่กับตัวต่อกันกรองอีกชั้นหนึ่ง แต่ในปัจจุบันเริ่มมีลักษณะที่ถูกผลิตให้ไม่มีลักษณะคล้ายบุหรี่ แต่มีลักษณะคล้ายรีโมทรถยนต์ และยังมีรูปแบบที่ผู้ใช้ปรับปรุง (modify) เองด้วย ยาสูบบิเล็กทรอนิกส์ถูกคิดค้นขึ้นในประเทศจีน¹⁴

(2) บารากูหมายถึง อุปกรณ์สูบยาของชาวอาหรับ ลักษณะเป็นขวดทรงสูงหรือหม้อมีขาหยั่ง ด้านบนมีถ้วยสำหรับใส่ยาสูบซึ่งเรียก "ชีชะฮ์" (shisha) หรือ ฮุกคา (hookah) ถ้วยนั้นมีฝาปิด และมีท่อต่อจากถ้วยลงมาถึงกันขวดที่มีน้ำหล่ออยู่ เมื่อดูดท่อจะทำให้ควันผ่านน้ำขึ้นมา อุปกรณ์นี้มีชื่อเรียกที่ต่างกันหลายภาษาเช่น water pipe, narghile, hubble-bubble ภาษาไทยเองก็เรียกเพี้ยนเป็น บารากู เป็นต้น สารที่นำมาใช้กับอุปกรณ์ฮุกคาไม่จำเป็นต้องแห้งสนิท ที่มักใช้กันก็มีชื่อว่า โทบาเมลหรือ มาแอสเซล เป็นส่วนผสมของใบยาสูบ (tobacco) กับสารที่มีความหวาน เช่น น้ำผึ้งหรือกากน้ำตาล (molasses) หรือผลไม้ตากแห้ง¹⁵

¹⁴ บาบารา เดย์มิกส์, “ยาสูบบิเล็กทรอนิกส์”, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2558, <https://articles.latimes.com/2009/apr/25/world/fg-china-cigarettes25>

¹⁵ อาลี เสือสมิง, “บารากู”, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2558, www.alisuasaming.com/main/index.php/tell-stories/347-tell90-7

โดยบุหรี่ทั้งสองประเภทที่กล่าวมานี้จะก่อให้เกิดควันบุหรี่จาก 2 แหล่งคือ ควันบุหรี่ที่ผู้สูบบุหรี่พ่นออกมา และควันบุหรี่ที่ลอยจากตอนปลายมวนบุหรี่และทันทีที่บุหรี่ถูกจุดขึ้นการเผาไหม้ของมวนบุหรี่จะทำให้เกิดสารเคมีกว่า 4,000 ชนิด เป็นสารพิษมากกว่า 250 ชนิด และกว่า 50 ชนิดเป็นสารพิษควันบุหรี่มือสองซึ่งจัดว่าเป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์แม้จะได้รับเพียงระยะเวลาสั้นๆก็เป็นอันตรายได้ โดยผลที่เกิดขึ้นทันทีคือ อาการของคนที่ได้รับควันบุหรี่เข้าไปจะมีอาการแสบจมูก วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน หายใจไม่สะดวก¹⁶

ดังนั้นบุหรี่ตามวิถยานิพนธ์จึงให้ความสำคัญกับการใช้ใบยาสูบหรือใบยาเส้นหรือสิ่งอื่นอันมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะมีการมวนด้วยกระดาษด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ก็ตาม เพื่อการสูบด้วยวิธีการจุดไฟและสูดเอาควันเข้าไปในร่างกายและปล่อยควันออกมา เพราะความเสียหายที่เป็นผลเสียหายจากการสูบบุหรี่คือ ควันพิษที่เกิดจากการสูบบุหรี่ ไม่ว่าจะลักษณะของตัวบุหรี่ยุคใหม่จะเป็นมวนหรือเป็นรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ก็ตาม ผู้เขียนจึงมุ่งประเด็นสำคัญไปที่ควันพิษของบุหรี่ที่เกิดจากการสูบบุหรี่ เพราะเป็นผลโดยตรงกับการก่อความเสียหายจากการสูบบุหรี่ ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.... (ฉบับใหม่) ที่ต้องการให้ประเทศไทยปฏิบัติตามพันธกรณีที่จะต้องปรับปรุงกฎหมายควบคุมยาสูบให้สอดคล้องกับอนุสัญญาควบคุมยาสูบ ขององค์การอนามัยโลก (WHO FCTC) ที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 179 รัฐภาคี¹⁷ ที่ต้องการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนในปัจจุบัน และชนรุ่นหลังจากพิษภัยร้ายแรงของการใช้ยาสูบ และการได้รับควันพิษจากยาสูบ¹⁸

¹⁶ สุชาติ อินทรกำแหง ณ ราชสีมา, “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรม การลด เลิกบุหรี่ ของประชาชน บ้านบึงบอระเพ็ด ตำบลแควใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์,” วารสารพยาบาลและสุขภาพ ปีที่6 ฉบับที่1 มกราคม – เมษายน 2555.

¹⁷ WHO Framework Convention on Tobacco Control : WHO FCTC หรือ อนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ ค.ศ.2003 (พ.ศ.2546) เป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสุขภาพขององค์การอนามัยโลก ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประชากรโลกให้ปลอดภัยจากผลร้ายของการบริโภคยาสูบและการสูดดมควันยาสูบ โดยประเทศไทยได้ร่วมลงนามในกรอบอนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2546 เป็นลำดับที่ 36

¹⁸ ประกิต วาทีสารกิจ, “หนึ่งทศวรรษ กฎหมายบุหรี่โลกไม่สุดโต่ง,” สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2558, www.change.org/p/นายกรัฐมนตรี้-คนไทยรวมพลัง-ร่วมผลักดัน-พรบ-ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ-ฉบับใหม่-เพื่อช่วยสกัดเด็กและเยาวชนไทยจากการเสพติดบุหรี่/u/9821796

2.3 โครงสร้างของบุหรี

บุหรีที่มีการสุบโดยทั่วไป มีทั้งบุหรีที่มีลักษณะเป็นมวนที่มวนด้วยกระดาษ และบุหรีที่มีลักษณะสุบผ่านอุปกรณ์เพื่อยาสุบ คือ ยาสุบประเภทบาราเก้ และยาสุบอิเล็กทรอนิกส์ หรือบุหรีไฟฟ้า ดังจะแยกโครงสร้างได้ดังต่อไปนี้

ลักษณะของบุหรี บุหรี มีลักษณะเป็นทรงกระบอกม้วนห่อด้วยกระดาษ ขนาดปกติจะมีความยาวสั้นกว่า 120 มิลลิเมตร และขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 10 มิลลิเมตร) มีใบยาสุบบดหรือชอยบรรจุภายในห่อกระดาษ ปลายด้านหนึ่งเป็นปลายเปิดสำหรับจุดไฟ และอีกด้านหนึ่งจะมีตัวกรองไว้สำหรับใช้ปากสูดควัน คำนี้ปกติจะใช้หมายถึงเฉพาะที่บรรจุใบยาสุบภายใน แต่ในบางครั้งก็อาจใช้หมายถึงมวนกระดาษที่บรรจุสมุนไพรอื่น ๆ เช่น กัญชา¹⁹

ในบุหรีหนึ่งมวนสามารถแบ่งแยกออกไปเป็น 3 ส่วนตามหน้าที่ของแต่ละส่วน

ส่วนที่ 1 คือ ส่วนก้นกรอง ก้นกรองมีหน้าที่เป็นส่วนที่มีตัวกรอง เอาไว้สำหรับใช้ปากสูดควันเข้าสู่ร่างกายผู้สูบ ในส่วนนี้จะมีสารพิษอยู่ 1 ชนิดคือสารตะกั่ว²⁰

ส่วนที่ 2 คือ ส่วนปลาย ส่วนปลายจะมีลักษณะเป็นปลายเปิดมีหน้าที่เพื่อไว้สำหรับจุดไฟในการสูบบุหรี ในส่วนนี้จะมีกรดอะซิติก²¹ และบิวเทน²² อยู่เพื่อช่วยในการจุดไฟ

¹⁹ กัญชา เป็นพืชล้มลุกจำพวกหญ้าขึ้นได้ง่ายในเขตร้อน ลำต้นสูงประมาณ 2-4 ฟุต ลักษณะใบจะแยกออกเป็นแฉกประมาณ 5-8 แฉก คล้ายใบมันสำปะหลังที่ขอบใบทุกใบจะมีรอยหยักอยู่เป็นระยะๆ ออกดอกเป็นช่อเล็กๆ ตามง่ามของกิ่งและก้าน ส่วนที่คนนำมาเสพได้แก่ส่วนของกิ่ง ก้าน ใบ และยอดช่อดอกกัญชา โดยนำมาตากหรืออบแห้ง แล้วบดหรือหั่นให้เป็นผงหยาบๆ จากนั้นจึงนำมาอัดใส่บุหรีสูบ

²⁰ สารตะกั่ว คือ โลหะหนักสีน้ำเงิน มีคุณสมบัติที่อ่อนตัวสามารถดัดเป็นรูปร่างต่างๆ ได้

²¹ กรดอะซิติก คือ สารประกอบเคมีอินทรีย์ชนิดหนึ่งที่มีอยู่ในน้ำส้มสายชู (มีใช้พืชตระกูลส้มซึ่งให้กรดซิตริก) คือให้รสเปรี้ยวและกลิ่นฉุน

²² บิวเทน คือ เป็นสารประกอบไฮโดรคาร์บอนอิ่มตัวที่มีจำนวนคาร์บอน 4 อะตอมอยู่ในโมเลกุล มีสถานะเป็นก๊าซที่อุณหภูมิและความดันบรรยากาศปกติ

ส่วนที่ 3 คือ ส่วนกลางของบุหรี่ ส่วนกลางของบุหรี่มีหน้าที่ในการเก็บมวลสารเสพติดที่อยู่ในมวนบุหรี่และสารพิษต่างๆ และจะถูกเผาไหม้ไปพร้อมกับการสูบบุหรี่ในแต่ละครั้ง²³ ในส่วนกลางของบุหรี่นี้มีสารพิษและสารเสพติดที่เป็นอันตรายต่อร่างกายจำนวนมาก ดังจะกล่าวต่อไป

บุหรี่โดยทั่วไปจะมีลักษณะคล้ายกับซิการ์ ตรงที่ บุหรี่นั้นมีขนาดเล็กกว่า และใบยาสูบนั้นจะมีการบดหรือซอย รวมทั้งกระดาษที่ห่อ ซิการ์โดยปกติจะใช้ใบยาสูบทั้งใบ ซิการ์ชนิดที่มีขนาดเล็กพิเศษเท่าบุหรี่ เรียกว่า ซิการ์ริลโล (en:cigarillo)²⁴ แต่ซิการ์ริลโลนี้ไม่เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายและมีผู้สูบน้อยกว่าบุหรี่ประเภทมวนทั่วไป

โครงสร้างของยาสูบประเภทบารากู๋ บารากู๋เป็นยาสูบที่เป็นขวดทรงสูงหรือหม้อมีขาหยั่ง ทางด้านบนมีถ้วยใช้สำหรับใส่ยาสูบซึ่งเรียกว่า "ชีชะฮ์" (shisha) หรือ ฮุกคา (hookah) ถ้วยนั้นมีฝาปิด และมีท่อต่อจากถ้วยลงมาถึงกันขวดที่มีน้ำหล่ออยู่ เมื่อดูดท่อจะทำให้ควันผ่านน้ำขึ้นมา²⁵

โครงสร้างของยาสูบอิเล็กทรอนิกส์ หรือบุหรี่ไฟฟ้า จะมีความแตกต่างจากบุหรี่ประเภทมวนหลายอย่าง กล่าวคือ ยาสูบอิเล็กทรอนิกส์ หรือบุหรี่ไฟฟ้า มีลักษณะเป็นแบบกลิ้งสูบ ซึ่งทำขึ้นจากอุปกรณ์ประจุแบตเตอรี่ที่จะส่งผ่านนิโคตินไปยังผู้สูบ โดยมีลักษณะคล้ายคลึงกับยาสูบจริง โดยทั่วไปจะมีอยู่ 2 แบบคือ แบบที่คล้ายกับบุหรี่จริงกับแบบที่เรียกว่า แบบปากกา (Pen style) มีลักษณะเหมือนบุหรี่ที่มีปลายด้านกันกรองเสียบอยู่กับตัวต่อกันกรองอีกชั้นหนึ่ง โดยสามารถถอดแยกชิ้นส่วนได้เป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนแบตเตอรี่ (Battery) คือ ส่วนที่มีลักษณะคล้ายกับตัวบุหรี่ มีความยาวราว 55–80 มิลลิเมตร ส่วนปลายมักมีหลอดไฟแอลอีดีแสดงสถานะการทำงาน และแจ้งเตือนระดับแบตเตอรี่ มีทั้งแบบอัตโนมัติและแบบตรวจด้วยมือ

ส่วนตัวสร้างควัน และความร้อน (Atomizer) คือส่วนกลาง จะมีไมโครชิพ (micro ship circuit) ควบคุมการทำงาน และขดลวดอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเปลี่ยนน้ำยา (e-liquid) ให้กลายเป็นละอองไอน้ำ และสร้างกลิ่นเสมือนบุหรี่จริง

²³ ชูลีพร อรุณแสงสุรีย์ และคณะ, “หน่วยที่ 7 ไม่เสพ ก็ไม่ติด เรื่อง ภัยร้าย...จากบุหรี่,” ความสุขของฉันในวันสุขภาพดี, (ปทุมธานี : ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ, 2553).

²⁴ siamhealth, “บุหรี่” , สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2558 , www.siamhealth.net/public_html/health/smoking/index.html

²⁵ อาลี เสือสมิง, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 15.

ส่วนเก็บน้ำยา (Cartridge) หรือส่วนปากดูด (Mouth piece) จะรูปร่างคล้ายปากเปิดหรือทรงกระบอก และอีกด้านหนึ่งจะเป็นกระเปาะใส่วัสดุซึบน้ำยาไว้

นอกจากส่วนประกอบในตัวเครื่องแล้ว ส่วนประกอบสำคัญของยาสูบอิเล็กทรอนิกส์คือน้ำยา (e-liquid) ซึ่งผลิตจากสารโพรพิลีนกลีเซอรอล (Propylene Glycerol) หรือสารโพรพิลีนกลีคอล (Propylene Glycol) หรือเรียกสั้นๆว่าสารพีจี (PG) ซึ่งเป็นตัวทำละลายระดับที่บริโภคได้ (Food-Grade) สารพีจีอยู่ในเครื่องสำอางแทบทุกชนิด รวมทั้งแชมพู สบู่ โฟมล้างหน้า หรือแม้กระทั่งลูกอม สารพีจีนี้อาจมีการสะสมหรือระคายเคืองหากได้รับเป็นเวลานาน สารพีจีจะใช้เป็นตัวละลายกลิ่นหรือรสชาติกับนิโคติน²⁶

สรุปได้ว่า รูปแบบของบุหรี่ที่สูบ วิธีการสูบ และความเชื่อส่วนบุคคลของผู้สูบบุหรี่ที่แตกต่างกัน ไม่ใช่ประเด็นสำคัญของความเสียหายที่เกิดขึ้นจากควันบุหรี่ ประเด็นความเสียหายที่สำคัญคือควันพิษจากบุหรี่ที่ถูกปล่อยมาจากการสูบบุหรี่ ส่งผลกระทบต่อทันทีต่ออนามัยของคนที่ได้รับควันบุหรี่คือ อาการของคนที่ได้รับควันบุหรี่เข้าไปจะมีอาการแสบจมูก วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน หายใจไม่สะดวก และส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ของบุคคลอื่นที่ได้รับควันบุหรี่เข้าไปสู่ร่างกาย และประเภทของควันพิษต่างๆจะกล่าวต่อไปดังนี้

2.4 สารประกอบภายในควันบุหรี่

ในบุหรี่ 1 มวนเมื่อเกิดการเผาไหม้จะทำให้เกิดสารเคมีมากกว่า 4,000 ชนิด และสารหลายร้อยชนิดมีผลต่อการทำงานของอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย และมีสารพิษจำนวนมากกว่า 60 ชนิดที่เป็นสารก่อมะเร็งสารพิษที่สำคัญในควันบุหรี่นอกจากสารก่อมะเร็ง คือ

(ดูตารางที่ 2.1)

²⁶ บาบารา เดย์มิกส์, *อั้งแล้ว เชิงอรรถที่ 14*.

ตารางที่ 2.1 สารประกอบที่เกิดจากการเผาไหม้ของบุหรื²⁷

ชื่อสารเคมี	ความอันตรายของสารเคมี
นิโคติน (Nicotine)	เป็นสารที่ทำให้เกิดการเสพติดและทำให้เกิดโรคหัวใจ
ทาร์ (Tar)	ประกอบด้วยสารก่อนมะเร็งหลายชนิด ร้อยละ 50 ของทาร์จะจับอยู่ที่ปอด ทำให้แปรงขนอ่อนที่บุเยื่อหลอดลมไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ตามปกติ
คาร์บอนมอนอกไซด์ (Carbon monoxide)	เป็นก๊าซชนิดเดียวกับที่พ่นออกมาจากท่อไอเสียรถยนต์ ก๊าซนี้จะขัดขวางการลำเลียงออกซิเจนของเม็ดเลือดแดง ทำให้ร่างกายได้รับออกซิเจน น้อยลงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10-15 มีผลให้หัวใจทำงานหนักขึ้น
ไฮโดรเจนไดออกไซด์ (Hydrogen dioxide)	เป็นก๊าซที่ทำลายเยื่อบุหลอดลมส่วนปลายและถุงลม ทำให้เกิดอาการไอ มีเสมหะและหลอดลมอักเสบเรื้อรัง
ไนโตรเจนไดออกไซด์ (Nitrogen dioxide)	เป็นก๊าซที่ทำลายเยื่อบุหลอดลมส่วนปลายและถุงลม ทำให้เป็นโรคถุงลมโป่งพอง
แอมโมเนีย (Ammonia)	มีฤทธิ์ระคายเคืองเนื้อเยื่อ ทำให้แสบตา แสบจมูก หลอดลมอักเสบ
ไซยาไนด์ (Cyanide)	มีฤทธิ์ระคายเคืองเนื้อเยื่อ ทำให้แสบตา แสบจมูก หลอดลมอักเสบ
สารกัมมันตภาพรังสีโพโลเนียม-210	ที่มีรังสีแอลฟาอยู่ เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดโรคมะเร็ง
ฟอร์มัลดีไฮด์ (Formaldehyde)	เป็นสารที่ใช้ในการดองศพ

²⁷ สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, “ควันบุหรืมือสอง” สืบค้นเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2556, http://btc.ddc.moph.go.th/cms/menu/submenu/inc_submenu/4/46

ดังตารางที่กล่าวมาแล้ว เห็นได้ว่าการเผาไหม้จากควันบุหรี่จะก่อให้เกิดสารพิษที่เป็นผลร้ายต่อร่างกายจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น สารนิโคติน ทาร์ คาร์บอนมอนนอกไซด์ เป็นต้น และในตารางยังแสดงให้เห็นถึงอันตรายของสารต่างๆ ซึ่งหากบุคคลใดได้สูดดมเข้าสู่ร่างกาย จะก่อให้เกิดความเสียหายต่างๆต่อร่างกายของบุคคลที่ได้รับสารพิษเหล่านั้นเข้าไป ซึ่งสารพิษเหล่านี้เกิดจากการเผาไหม้จากมวนบุหรี่

2.5 ปัญหาความเสียหายที่เกิดขึ้น

เมื่อผู้กระทำละเมิดได้กระทำความผิดเกิดขึ้น ส่งผลให้บุคคลอื่นต้องได้รับความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัย ซึ่งผลเสียหายที่เกิดขึ้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ ผลเสียหายต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่เอง และ ผลเสียหายต่อสุขภาพของคนข้างเคียง (ควันบุหรี่มือสอง) ดังจะอธิบายต่อไปนี้

2.5.1. ปัญหาผลเสียหายต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่

ในทางหลักกฎหมายละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ความเสียหายต้องเกิดขึ้นจากการกระทำจากบุคคลหนึ่ง กระทำให้เกิดความเสียหายกับอีกบุคคลหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นในทางชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน สิทธิหรือเสรีภาพก็ตาม การที่ผู้สูบบุหรี่ได้รับความเสียหายต่อร่างกายของผู้สูบบุหรี่เอง จึงไม่ถือว่าเป็นความผิดตามหลักกฎหมายละเมิด เพราะไม่ได้ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น แต่เป็นการสมควรใจเองของผู้สูบบุหรี่ ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเอง ดังนั้นจึงไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดตามหลักกฎหมายละเมิด ผลของความเสียหายต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่เองมีดังนี้

สำหรับตัวผู้สูบบุหรี่เองย่อมได้รับโทษจากการสูบบุหรี่ โทษดังกล่าวเกิดขึ้นแก่สุขภาพ อนามัยของผู้สูบบุหรี่ ทำให้แต่ละปีประเทศไทยมีอัตราผู้ป่วยจากบุหรี่จำนวนมาก โดยผลต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่แยกออกเป็นผลกระทบระยะสั้นและผลกระทบระยะยาว ตามลำดับ

ประการแรก ผลกระทบระยะสั้นต่อสุขภาพผู้สูบบุหรี่ จากรายงานทางการแพทย์ ปรากฏผลกระทบระยะสั้นต่อผู้สูบบุหรี่ 8 ด้านด้วยกัน คือ²⁸

²⁸ สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, “ผลต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่,” สืบค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2556, http://btc.ddc.moph.go.th/cms/menu/submenu/inc_submenu/4/38

ด้านที่ 1 ประสาทสัมผัสของการรับรู้กลิ่นและรส จะทำหน้าที่ได้ลดลง

ด้านที่ 2 แสบตา น้ำตาไหล

ด้านที่ 3 خنอ่อนที่ทำหน้าที่พัดโบก เพื่อกำจัดสิ่งแปลกปลอมภายในหลอดลมเป็น อัมพาต หรือทำงานได้ช้าลง

ด้านที่ 4 ระดับคาร์บอนมอนอกไซด์ในปอดและในกระแสเลือดเพิ่มสูงขึ้น

ด้านที่ 5 หัวใจเต้นเร็วขึ้น และความดันโลหิต สูงขึ้น

ด้านที่ 6 มีกรดในกระเพาะอาหารมากขึ้น

ด้านที่ 7 เกิดกลิ่นที่น่ารังเกียจตามร่างกายและ เสื้อผ้า

ด้านที่ 8 ลมหายใจมีกลิ่นเหม็น และมีกลิ่นปาก

ประการที่สอง ผลกระทบระยะยาวต่อสุขภาพผู้สูบบุหรี่ จากรายงานทางการแพทย์ปรากฏผลว่า ผู้สูบบุหรี่มีภาวะเสี่ยงต่อการป่วยด้วยโรคต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น อัตราเสี่ยงของการเกิดโรคหัวใจสูงขึ้นเป็น 2 เท่า อัตราเสี่ยงของการเกิดโรคถุงลมโป่งพองสูงขึ้นเป็น 6 เท่า และอัตราเสี่ยงของการเกิดโรคมะเร็งปอดสูงขึ้นเป็น 10 เท่า การสูบบุหรี่ทำให้ผู้สูบบุหรี่อายุสั้นลงโดยเฉลี่ย 5 - 8 ปี ผู้สูบบุหรี่ที่เริ่มสูบบุหรี่ตั้งแต่วัยรุ่นและไม่หยุดสูบบุหรี่ 50 จะเสียชีวิตด้วยโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ และครึ่งหนึ่งของจำนวนนี้จะเสียชีวิตในวัยกลางคนก่อนอายุ 70 ปี²⁹ เป็นต้น ซึ่งโรคที่เกิดกับผู้สูบบุหรี่ที่สำคัญมีอยู่ 7 โรคด้วยกัน คือ

โรคที่ 1 โรคมะเร็ง

ผู้สูบบุหรี่มีโอกาสที่จะเกิดมะเร็งในอวัยวะต่างๆเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ ได้แก่ มะเร็งช่องปาก โพร่งจมูก กล้องเสียง หลอดลม ปอด หลอดอาหาร กระเพาะอาหาร ตับอ่อน ตับ ไต กระเพาะปัสสาวะ ลำไส้ใหญ่ ทวารหนัก เต้านม ปากมดลูก รังไข่ ต่อมลูกหมาก ทั้งนี้ ผู้ที่สูบบุหรี่และดื่มแอลกอฮอล์ด้วยจะเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งหลอดอาหารเพิ่มขึ้นอีก สาเหตุที่การสูบบุหรี่ทำให้เกิดโรคมะเร็งในอวัยวะหลายๆ แห่ง ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่สารก่อมะเร็งในควันบุหรี่สัมผัสกับอวัยวะโดยตรง เช่น กล้องเสียง และปอด หรือสารก่อมะเร็งถูกดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือด แล้วไหลเวียนไปตามอวัยวะต่างๆ เช่น ตับอ่อน และกระเพาะปัสสาวะ โดยในภาพรวม พบว่าประมาณร้อยละ 30 ของมะเร็งที่เกิดในคนมีสาเหตุมาจากการสูบบุหรี่

²⁹ เพ็งอ้วน.

มะเร็งปอด ร้อยละ 90 ของมะเร็งปอด มีสาเหตุมาจากการสูบบุหรี่ ในผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ที่เป็นมะเร็งปอดประมาณร้อยละ 30 เป็นผลจากการที่ได้รับควันบุหรี่ที่ผู้อื่นสูบ มีการศึกษาพบว่าผู้สูบบุหรี่จัดมีความเสี่ยง ต่อการเป็นมะเร็งปอดมากกว่าผู้ไม่สูบบุหรี่ถึง 50 เท่า เนื่องจากปอดเป็นอวัยวะที่รับควันบุหรี่มากที่สุด ความเสี่ยงต่อพิษภัยของควันบุหรี่ขึ้นอยู่กับปริมาณบุหรี่ที่สูบและวิธีการสูดควันบุหรี่ การเกิดโรคมะเร็งปอดระยะแรกจะไม่มีอาการ เมื่อใดที่มีอาการแสดงว่าโรคเป็นมากแล้ว อาการที่พบคือ ไอเรื้อรัง เสมหะมีเลือดปน น้ำหนักลด อ่อนเพลีย มีไข้เล็กน้อย เจ็บหน้าอก ซึ่งเป็นอาการร่วมของโรคต่างๆได้หลายชนิด จึงมักทำให้ผู้ป่วย มาหาแพทย์ช้า และการวินิจฉัยโรคล่าช้า

สำหรับผู้ป่วยที่เป็นโรคมะเร็งปอดในระยะที่เป็นมากแล้ว จะมีอาการไอเป็นเลือด น้ำหนักลดอย่างรวดเร็ว ปวดกระดูกซี่โครงและไหล่บ่าหรือสะบ้า อาจมีอาการหอบเหนื่อย บวมบริเวณหน้า คอ แขน และอกส่วนบน ปวดศีรษะ ซึม กลืนอาหารลำบาก ไม่สามารถกลืนปัสสาวะและอุจจาระได้ โดยเฉพาะผู้ป่วยที่เป็นโรคมะเร็งปอดจะมีชีวิตอยู่ได้หลังจากเริ่มมีอาการเป็นเวลาประมาณ 6 เดือน โดยร้อยละ 80 จะเสียชีวิตภายใน 1 ปี และถึงแม้จะให้การรักษาอย่างดี ก็มีอัตราการรอดชีวิตเพียงร้อยละ 2 - 5 เท่านั้น³⁰

โรคที่ 2 โรคหัวใจและหลอดเลือด

ขณะนี้โรคหัวใจเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของคนไทย โดยส่วนใหญ่เป็นโรคเส้นเลือดหัวใจตีบซึ่งการสูบบุหรี่เป็นสาเหตุที่สำคัญ ผู้สูบบุหรี่มีโอกาสหัวใจวายตายในอายุ 30-40 ปี สูงกว่าผู้ไม่สูบบุหรี่ถึง 5 เท่า สารพิษในควันบุหรี่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของหลอดเลือดทั่วร่างกาย โดยที่รูหลอดเลือดค่อยๆ ตีบลง จากการหนาตัวของผนังหลอดเลือดจนเกิดการตีบตันของเส้นเลือด เป็นเหตุให้เลือดไปเลี้ยงส่วนต่างๆ ของร่างกายได้น้อยลง จึงเกิดโรคเส้นเลือดหัวใจตีบหรือโรคหัวใจขาดเลือดได้

เมื่อหลอดเลือดตีบจนมีผลให้เลือดไม่สามารถไปเลี้ยงหัวใจได้ จะเกิดอาการจุกเสียด เจ็บหน้าอก โดยเฉพาะเวลาออกกำลังกายและถึงขั้นหัวใจวายได้ในที่สุด³¹

โรคที่ 3 โรคเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ

สาเหตุที่สมรรถภาพทางเพศเสื่อม เกิดจากเส้นเลือดและเส้นประสาทที่ควบคุมการแข็งตัวของอวัยวะเพศชายเสื่อม ซึ่งควันบุหรี่ มีสารที่ทำให้หลอดเลือดตีบแคบลง การทำงานจึงเสื่อม

³⁰ นพ.เกล้า มณีกุล, ต่อสู้โรคมะเร็ง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กันยารวี 2553), น.72.

³¹ สมพงษ์ สหพงศ์, โรคหัวใจและหลอดเลือด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รวมธรรม 2537), น.20.

ลง นอกจากนี้ ยังพบตัวอสุจิในผู้สูบบุหรี่มีการเคลื่อนไหวผิดปกติมากกว่า ในผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ รวมทั้งจำนวนอสุจิลดลงด้วย ในขณะที่เดียวกันการเจ็บป่วยอื่นๆของผู้ที่สูบบุหรี่ก็ทำให้เสื่อมสมรรถภาพทางเพศได้ เพราะโรคที่เกิดล้วนเป็นโรคเรื้อรังทำให้เหนื่อยหอบรักษาไม่หาย เช่น โรคถุงลมโป่งพอง โรคหัวใจขาดเลือด โรคมะเร็งของอวัยวะต่างๆ ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมีความกังวลกับโรคที่เป็น และมีผู้ป่วยหลายรายที่เกิดอาการหอบขณะมีเพศสัมพันธ์ ทำให้เกิดความกลัว และไม่กล้าที่จะมีเพศสัมพันธ์อีก³²

โรคที่ 4 โรคหลอดเลือดในสมองตีบ

การเสื่อมของหลอดเลือดในสมอง มีกลไกในการเกิดเหมือนกับที่เกิดกับเส้นเลือดหัวใจและอวัยวะอื่นของร่างกาย ผู้ป่วยอาจเป็นอัมพาตจากสมองขาดเลือดไปเลี้ยง หรือมีความจำเสื่อมลง³³

โรคที่ 5 โรคระบบทางเดินหายใจ

ควันบุหรี่ทำให้เกิดการระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจอย่างมาก และทำให้เนื้อปอดเสื่อมสมรรถภาพลง เมื่อมีการสะสมของควันบุหรี่ในปอดอย่างต่อเนื่อง โรคที่พบ คือ ถุงลมปอดอุดกั้นเรื้อรัง ถุงลมโป่งพอง หลอดลมอักเสบเรื้อรัง เป็นหวัดและหลอดลมอักเสบง่าย และโรคทางเดินหายใจอื่น ๆ³⁴

โรคที่ 6 โรคถุงลมโป่งพอง

โรคถุงลมโป่งพองเป็นโรคที่เนื้อปอดค่อยๆเสื่อมสมรรถภาพจากการได้รับควันบุหรี่ ตามปกติแล้วพื้นที่ในปอดจะมีถุงลมเล็กๆกระจายอยู่เต็มทั่วปอด เพื่อทำหน้าที่รับออกซิเจนเข้าสู่ร่างกาย สารไนโตรเจนไดออกไซด์ในควันบุหรี่จะทำลายเนื้อเยื่อในปอดและในถุงลมให้ฉีกขาดทีละน้อยๆ และรวมตัวกลายเป็นถุงลมที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เกิดโรคถุงลมโป่งพอง มีผลทำให้พื้นที่ผิวเนื้อเยื่อภายในปอด ซึ่งเป็นที่รับออกซิเจนเข้าสู่ร่างกายมีขนาดเล็กลง จึงต้องหายใจเร็วขึ้น เพื่อให้ออกซิเจนเข้าสู่ร่างกายเพียงพอ โรคถุงลมโป่งพองนี้ในระยะท้ายๆของโรคจะทำให้ผู้ป่วยทรมาณมาก เนื่องจากเหนื่อยจนทำอะไรไม่ได้ ต้องนอนอยู่กับที่ และอาจต้องได้รับออกซิเจนจากถังตลอดเวลา จากรายงานการศึกษา

³² ปราณี ทุไพบเราะ, คู่มือโรค, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ NP Press Limited Partnership 2554), น.44.

³³ เห่งอ้าง, น.45.

³⁴ เห่งอ้าง, น.199.

พบว่า ร้อยละ 70 ของผู้ป่วยที่อาการอยู่ในระยะสุดท้ายจะ เสียชีวิตภายใน 10 ปี โดยมีอาการเหนื่อย หอบตลอดเวลาจนกว่าจะเสียชีวิต³⁵

โรคที่ 7 โรคอื่นๆ

มารดาที่สูบบุหรี่มีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนของการตั้งครรภ์จากผลของควัน บุหรี่ที่มีต่อรก เช่น คลอดก่อนกำหนด แท้งง่าย และมีบุตรยาก รวมทั้งยังทำให้ทารกแรกเกิดน้ำหนักตัว น้อย อัตราตายทารกแรกเกิดสูง และภาวะเสียชีวิตอย่างเฉียบพลันของทารกเกิดได้มาก นอกจากนี้ การสูบบุหรี่ยังทำให้เกิดแผลในกระเพาะอาหารได้ง่ายอีกด้วย เนื่องจากสารเคมีในควันบุหรี่กระตุ้น กระเพาะอาหารให้มีการหลั่งน้ำย่อยออกมามากกว่าปกติ³⁶

บุหรี่เป็นสาเหตุของการเกิดโรคมะเร็ง ซึ่งโรคมะเร็งเป็นสาเหตุการตายอันดับต้นๆ ของประเทศไทย และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทย ทำให้ต้องเสียชีวิตก่อนวัยอันควร และไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขเหมือนบุคคลทั่วไปได้ โดยโรคที่เกิดจากผลของการสูบบุหรี่หรือ ได้รับควันบุหรี่ หลักๆคือโรคมะเร็ง โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ โรคหลอดเลือดในสมองตีบ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคถุงลมโป่งพอง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นโรคที่มีความร้ายแรง ทั้งสิ้น โดยสถิติประเทศไทยพบว่า คนไทยเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ปีละประมาณ 52,000 คน เฉลี่ยวัน ละ 142 คน ชั่วโมงละ 6 คน และอัตราการสูบบุหรี่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มอายุ 15-17 ปี³⁷

สรุปได้ว่าจากปัญหาผลเสียหลายต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่นั้น ผู้สูบบุหรี่ได้รับความ เสียหายเป็นจำนวนมากต่อสุขภาพร่างกาย และอนามัยของผู้สูบบุหรี่เอง แต่กฎหมายก็ไม่ถือว่าเป็น ความผิดฐานละเมิด เพราะผู้สูบบุหรี่มิได้กระทำความเสียหายกับบุคคลอื่น แต่ได้ทำความเสียหายต่อ ตนเอง ถือว่าผู้สูบบุหรี่สมควรใจให้ตนเองได้รับความเสียหาย จึงไม่เข้าหลักความผิดตามกฎหมายละเมิด ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420

³⁵ เท็งอ้าง, น.208.

³⁶ สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 28.

³⁷ สุรวุฑย์ คนสมบูรณ์ รมช.สาธารณสุข, “วันงดสูบบุหรี่ประจำปี พ.ศ.2555,” สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2556, <http://news.sanook.com/1120870/>

2.5.2 ปัญหาผลเสียหายต่อสุขภาพของคนข้างเคียง (ควันบุหรี่มือสอง passive smoking)

ควันบุหรี่มือสองที่กล่าวข้างต้น คือ ควันบุหรี่ที่อยู่ในอากาศ เกิดขึ้นจาก 2 แหล่ง คือ (1) ควันบุหรี่ที่ผู้สูบบุหรี่พ่นออกมา และ (2) ควันบุหรี่ที่ลอยจากปลายมวนบุหรี่ระหว่างการสูบบุหรี่ การหายใจเอาควันบุหรี่ในบรรยากาศเข้าสู่ร่างกายจึง เรียกว่า "การสูบบุหรี่มือสอง"³⁸

ควันบุหรี่มือสอง ก่อให้เกิดปัญหาและผลเสียหายต่อสุขภาพของคนข้างเคียง กล่าวคือ หลักกฎหมายละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 เมื่อมีการกระทำจากบุคคลหนึ่ง ก่อให้เกิดความเสียหายกับอีกบุคคลหนึ่งในทางชีวิต ร่างกาย อนามัย ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายถือว่าเป็นผู้กระทำละเมิด เมื่อผู้สูบบุหรี่ก่อให้เกิดควันอันเป็นอันตรายต่อร่างกายและอนามัยของบุคคลอื่น ทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่(ควันบุหรี่มือสอง) ตามหลักกฎหมายละเมิด ถือว่ามีการกระทำละเมิดเกิดขึ้นแล้วเพราะความเสียหายได้เกิดขึ้นต่อสุขภาพ อนามัยของผู้ได้รับควันบุหรี่มือสองแล้วทันที คืออาการของคนที่ได้รับควันบุหรี่เข้าไปจะมีอาการแสบจมูกแสบตา น้ำตาไหล วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน หายใจไม่สะดวก หัวใจเต้นเร็วขึ้น และความดันโลหิต สูงขึ้น ประสาทสัมผัสของการรับรู้กลิ่นและรส จะทำหน้าที่ได้ลดลง เกิดกลิ่นที่น่ารังเกียจตามร่างกายและ เสื้อผ้า แต่ผลของความเสียหายยากที่จะพิสูจน์ได้ ทำให้เป็นปัญหาในการเรียกค่าเสียหาย กล่าวคือ เมื่อความเสียหายยังไม่ปรากฏชัดเจนว่าเกิดจากใคร การพิจารณาค่าเสียหายจากทางศาลที่จะชดเชยเยียวยาให้กับผู้เสียหาย จึงเป็นไปได้ยาก แม้ว่าตามกฎหมายจะกำหนดระยะเวลาให้กับผู้เสียหายได้เรียกร้องเพิ่มเติมได้หลังจาก 2 ปีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด แต่ก็ไม่เพียงพอต่อความเสียหาย ดังนั้น ปัญหาผลเสียหายต่อสุขภาพของบุคคลข้างเคียงที่ได้รับควันบุหรี่มือสอง คือ ผลของความเสียหายเกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ปรากฏชัดเจนในระยะเวลาอันรวดเร็ว แต่ต้องใช้ระยะเวลานานเพื่อให้ปรากฏผลแห่งความเสียหายอย่างชัดเจน ส่วนผลของความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัยของผู้ได้รับควันบุหรี่มือสองมีดังนี้

ควันบุหรี่สามารถก่อให้เกิดผลกระทบ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ เมื่อบุคคลดังกล่าวสูดดมควันบุหรี่เข้าไป โดยผลต่อสุขภาพนี้แยกเป็น 2 ประการ คือ ผลกระทบระยะสั้น และผลกระทบระยะยาวตามลำดับ ดังจะอธิบายต่อไปนี้

³⁸ กลุ่มควบคุมการบริโภคยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, *อ้วนแล้ว เชิงอรรถที่ 7.*

ประการแรก ผลกระทบระยะสั้นต่อบุคคลข้างเคียง คำนวณบุรีมีผลกระทบระยะสั้นต่อคนข้างเคียง แม้ว่าบุคคลดังกล่าวไม่สูบบุหรี่ ถึง 3 ด้านด้วยกัน ดังนี้³⁹

ด้านที่ 1 เกิดการระคายเคืองต่อจมูก ตา คอ ปวดศีรษะ ไอ คลื่นไส้ เกิดความรู้สึกไม่สบาย

ด้านที่ 2 ทำให้มีอาการกำเริบมากขึ้นในผู้ที่ เป็นโรคมะเร็ง โรคมหหืด และโรคปอดเรื้อรังอื่นๆ โดยจะมีอาการหายใจติดขัดหรือ ถึงขั้นเหนื่อยหอบ

ด้านที่ 3 ในผู้ได้รับควันบุหรี่ที่เป็นโรคหัวใจ จะทำให้เกิดอาการเลือดไปเลี้ยงหัวใจไม่พอมากขึ้น เกิดอาการจุกเสียดหน้าอกได้

ประการที่สอง ผลกระทบระยะยาวต่อบุคคลข้างเคียง คำนวณบุรีมีผลกระทบระยะยาวต่อคนข้างเคียง แม้ว่าบุคคลดังกล่าวไม่สูบบุหรี่ ถึง 6 ด้านด้วยกัน ดังนี้

ด้านที่ 1 ในห้องที่อากาศไม่ถ่ายเท การสูบบุหรี่ทุกๆ 20 มวน จะทำให้ผู้ไม่สูบบุหรี่ต้องหายใจเอาควันบุหรี่เข้าไปเป็นปริมาณเท่ากับการสูบบุหรี่ 1 มวน

ด้านที่ 2 ผู้ไม่สูบบุหรี่ที่อยู่ในห้องทำงานที่มี ควันบุหรี่ประมาณครึ่งชั่วโมง จะมีปริมาณคาร์บอนมอนอกไซด์ในเลือดเท่ากับคนที่สูบบุหรี่เอง 1 มวน

ด้านที่ 3 ผู้ไม่สูบบุหรี่ที่ต้องอยู่ในห้องทำงาน หรือในสถานที่แออัดที่มีควันบุหรี่เป็นเวลานาน จะมีโอกาสเป็นมะเร็งปอดเพิ่มขึ้นจากคนทั่วไปเฉลี่ยร้อยละ 10 - 30

ด้านที่ 4 ในหญิงมีครรภ์และทารก ทำให้เกิดความเสียหายที่ทารกแรกคลอดจะมีน้ำหนักตัวต่ำกว่าปกติ ทารกมีความเสี่ยงต่อการเสียชีวิตระหว่างคลอด หรือเกิดความพิการแต่กำเนิดเพิ่มขึ้น และมีความเสี่ยงของอาการเกิดโรคไหลตายในเด็กสูงขึ้น เช่นเดียวกับที่มารดาสูบบุหรี่เอง

ด้านที่ 5 ในเด็กเล็ก ทำให้เกิดความเจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อของทางเดินหายใจ เช่น หลอดลมอักเสบและปอดบวมบ่อยกว่าเด็กทั่วไป และมีอัตราการเกิดโรคหืดเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการติดเชื้อของหูส่วนกลางง่าย และในระยะยาว เด็กที่ได้รับควันบุหรี่ พัฒนาการของปอดจะน้อยกว่า และพัฒนาการทางสมองจะช้ากว่าเด็กที่ไม่ได้รับควันบุหรี่

ด้านที่ 6 ในผู้ใหญ่ จากการศึกษาทางการแพทย์ พบว่า การได้รับควันบุหรี่ที่ผู้อื่นสูบ ทำให้เกิดโรคมะเร็งในปอดได้ ผู้หญิงที่ได้รับควันบุหรี่วันละ 3 ชั่วโมงขึ้นไป จะมีอัตราเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็งที่ลำคอมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับควันบุหรี่ 3 เท่า และมีโอกาสเป็นโรคมะเร็งในส่วนอื่นๆ

³⁹ นพพร ชื่นกลิ่น, “บุหรี่ 1 มวนทำอายุสั้นลง 7 นาที,” สืบค้นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2558, <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9570000054450>

มากกว่าคนปกติ 2 เท่า ผู้ที่ได้รับควันบุหรี่จะมีโอกาสเป็นโรคหัวใจขาดเลือดสูงกว่าคนทั่วไป ผู้หญิงที่สูบบุหรี่มีความเสี่ยงที่จะมีอาการหัวใจขาดเลือดสูงกว่าผู้หญิงที่สูบบุหรี่ 3 - 4 เท่า และจะตายเร็วกว่าผู้หญิงที่สูบบุหรี่โดยเฉลี่ย 4 ปี และนอกจากนี้ ยังมีการวิจัยพบว่า การสูบบุหรี่ 1 ครั้ง 1 มวน ทำให้ชีวิตสั้นลงไป 7 นาทีโดยเฉลี่ย และหากสูบบุหรี่ทุกวันจะทำให้ชีวิตสั้นลง 12 ปีโดยเฉลี่ย ผู้ที่ได้รับควันบุหรี่มือสองจะได้รับผลกระทบเป็นสองเท่า จึงเท่ากับว่า ผู้ที่ได้รับควันบุหรี่มือสอง 1 ครั้ง 1 มวน จะทำให้อายุสั้นลง 14 นาทีโดยเฉลี่ย และหากได้รับควันบุหรี่มือสองทุกวันจะทำให้ชีวิตสั้นลง 24 ปีโดยเฉลี่ย

การสูบบุหรี่นั้น นอกจากจะมีผลต่อผู้สูบโดยตรงแล้ว ยังทำให้ผู้อื่นที่ไม่ได้สูบบุหรี่ได้รับควันบุหรี่โดยสูดเอาพิษจากควันบุหรี่เข้าไปด้วยทำให้เกิดอันตรายเช่นเดียวกับผู้สูบบุหรี่ ซึ่งผลกระทบของบุหรี่ที่มีผลต่อคนข้างเคียงพอสรุปได้ดังนี้⁴⁰

1) เด็ก การสูบบุหรี่ของคนในครอบครัว ทำให้เด็กป่วยด้วยโรคหลอดลมอักเสบ ปอดบวม หอบหืด หูชั้นกลางอักเสบเพิ่มมากขึ้น

2) หญิงมีครรภ์ หญิงมีครรภ์สูบบุหรี่จะทำให้ให้น้ำหนักตัวขณะตั้งครรภ์เพิ่มน้อยกว่าปกติ และมีโอกาสแท้ง คลอดก่อนกำหนด ตกเลือดระหว่างคลอด และหลังคลอดมากเป็น 2 เท่า ของหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่สูบบุหรี่ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดภาวะรกเกาะต่ำและรกลอกตัวก่อนกำหนดมากขึ้น บุตรที่คลอดจากมารดาที่สูบบุหรี่ อาจจะมีน้ำหนักและความยาวน้อยกว่าปกติ พัฒนาการทางด้านสมองช้ากว่าปกติ อาจมีความผิดปกติทางระบบประสาทและระบบความจำ

3) คู่สมรสของผู้สูบบุหรี่ มีโอกาสเป็นมะเร็งปอดมากกว่าคู่สมรสที่ไม่สูบบุหรี่ 2 เท่า มีความเสี่ยงที่จะเป็นโรคหัวใจ 3 เท่า และเสียชีวิตเร็วกว่าปกติถึง 4 ปี (Winster and difranza 1985:316)

4) คนทั่วไป คนทั่วไปที่ต้องอยู่ในบรรยากาศที่ผู้อื่นสูบบุหรี่ ควันบุหรี่จะทำให้เกิดอาการเคืองตา ปวดศีรษะ คัดจมูก น้ำมูกไหล โดยเฉพาะผู้ที่มีอาการหอบหืด โรคหัวใจ โรคหลอดลมอักเสบ จะทำให้มีอาการของโรคเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ ควันบุหรี่ยังมีผลกระทบทางอ้อมต่อบุคคลที่ไม่สูบบุหรี่ แต่บุคคลดังกล่าวได้สูดเอาควันบุหรี่เข้าไปหรือที่ทางการแพทย์เรียกว่า “ควันบุหรี่มือสอง” (passive smoking) ในห้องที่มีผู้สูบบุหรี่ จะพบว่ามีควันบุหรี่เกิดขึ้นจาก 2 แหล่งด้วยกัน คือ

⁴⁰ เห่งอ่าง.

แหล่งที่ 1 ควันบุหรีที่ผู้สูบบุหรีสูดเข้าไปแล้วพ่นออกมา ซึ่งประกอบด้วยสารพิษต่างๆ เช่นเดียวกับที่ผู้สูบบุหรีได้รับ แต่จะมีความเข้มข้นของสารพิษลดลงเนื่องจากปอดของผู้สูบบุหรีได้ดูดซึมสารพิษบางส่วนไว้แล้ว ได้แก่ นิโคติน คาร์บอนมอนนอกไซด์ ทาร์ ไนโตรเจนไดออกไซด์ แอมโมเนีย เบนโซไพรีน แคลเมียม พอร์มอร์ลดีไฮด์ เป็นต้น

แหล่งที่ 2 ควันบุหรีจากปลายมวนบุหรีที่จุดทิ้งไว้ระหว่างสูบซึ่งจะมีความเข้มข้นของสารพิษมากขึ้น โดยพบว่า

- (1) นิโคติน มีมากขึ้นเป็น 2 เท่า
- (2) แอมโมเนีย มีมากขึ้นเป็น 73 เท่า
- (3) คาร์บอนมอนนอกไซด์ มีมากขึ้นเป็น 5 เท่า
- (4) เบนโซไพรีน มีมากขึ้นเป็น 3 เท่า
- (5) ทาร์ มีมากขึ้นเป็น 2 เท่า
- (6) แคลเมียม มากขึ้น

เมื่อปี 2536 สถาบันพิทักษ์สิ่งแวดล้อมของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประกาศอย่างเป็นทางการว่า ควันบุหรีภายในอาคารที่ผู้สูบบุหรีพ่นออกมาและจุดทิ้งไว้ระหว่างการสูบบุหรีเป็นสารก่อมะเร็งกรุปเอหรือชนิดที่ร้ายแรงที่สุด เนื่องจากประกอบด้วยสารพิษที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพมากกว่าจากแหล่งมลพิษอื่นๆ ภายในอาคาร เมื่อผู้ไม่สูบบุหรีได้รับควันบุหรีเข้าสู่ร่างกายได้ไม่ได้สูบเองจึงเรียกว่าเป็นการสูบบุหรีมือสอง (Passive Smoking) โดย ปริมาณควันบุหรีที่ผู้ไม่สูบบุหรีได้รับจะขึ้นกับ

- (1) จำนวนบุหรีที่มีการสูบในห้องนั้น
- (2) ระยะเวลาที่อยู่ในห้องเดียวกัน
- (3) ขนาดของห้องและการถ่ายเทอากาศของห้องนั้น

สรุปได้ว่าปัญหาผลเสียต่อสุขภาพ อนามัยของคนข้างเคียง (ควันบุหรีมือสอง) คือ ในระยะสั้นอาการของคนที่ได้รับควันบุหรีเข้าไปจะมีอาการแสบจุกแสบตา น้ำตาไหล วิงเวียนศรีษะ คลื่นไส้ อาเจียน หายใจไม่สะดวก หัวใจเต้นเร็วขึ้น และความดันโลหิต สูงขึ้น ประสาทสัมผัสของการรับรู้กลิ่นและรส จะทำหน้าที่ได้ลดลง เกิดกลิ่นที่น่ารังเกียจตามร่างกายและ เสื้อผ้า และผลของความเสียหายเกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ปรากฏชัดแจ้งขึ้นทันที และเมื่อความเสียหายยังไม่ปรากฏชัดแจ้งขึ้น จึงทำให้การพิจารณาค่าเสียหายจากทางศาลที่จะชดเชยเยียวยาให้กับผู้เสียหายเป็นไปได้ยาก และกรอบระยะเวลาตามที่กฎหมายได้ให้ไว้เพียง 2 ปี ไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของคนข้างเคียง (ควันบุหรีมือสอง)

2.6 ปัญหาทางกฎหมาย

2.6.1 ปัญหาการระบุตัวผู้กระทำละเมิด

คำว่า “ผู้ใด” หมายถึงผู้กระทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ไม่ให้บัญญัติให้ความหมายคำว่า “ผู้ใด” ไว้แต่มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายไว้ทำนองเดียวกันว่า “ผู้ทำละเมิดจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ บุคคลธรรมดาไม่ว่าจะเป็นผู้เยาว์คนวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถผู้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ในคดีล้มละลาย หรือบุคคลล้มละลายยอมเป็นผู้ทำละเมิดได้ทั้งสิ้น หรือบุคคลที่ใช้คนที่ไม่รู้ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดก็ถือว่าผู้ใช้เป็นผู้ทำละเมิดโดยตรงโดยใช้บุคคลอื่นเป็นเครื่องมือ”⁴¹ ดังนั้น หากไม่สามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดละเมิดอันเป็นองค์ประกอบแรกของมูลเหตุละเมิด แม้ความเสียหายจากควันบุหรี่มือสองได้เกิดขึ้นจริง แต่หากผู้ที่ได้รับความเสียหายไม่สามารถพิสูจน์เพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดละเมิดได้ ผู้เสียหายย่อมไม่สามารถที่จะฟ้องร้องคดีเพื่อเอาผิด และเรียกค่าเสียหายที่ตนควรได้รับให้แก่ตนเองได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ดังตัวอย่าง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8309/2548 โรงงานส่งเสียงดังและมีการพ่นสีส่งกลิ่นเหม็น เป็นเหตุให้โจทก์ทั้งสองได้รับความเสียหาย แก่สุขภาพ อนามัยและเดือดร้อนรำคาญ อันเป็นการกระทำละเมิดต่อโจทก์ทั้งสอง จึงต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ทั้งสองตามมาตรา 420 นอกจากนี้ โจทก์ทั้งสองมีสิทธิจะปฏิบัติการเพื่อยังความเสียหายหรือเดือดร้อนรำคาญให้สิ้นไป โดยไม่ลบล้างสิทธิที่จะเรียกเอาค่าทดแทนตามมาตรา 1337 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จากตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8309/2548 จะเห็นได้ว่าสามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดละเมิดได้ชัดเจนว่าใครเป็นผู้กระทำให้เกิดความเสียหายได้ แต่ในกรณีของความเสียหายจากควันบุหรี่มือสอง ควันบุหรี่มือสอง คือควันที่ออกมาจากบุหรี่ที่ผู้อื่นสูบ จะก่อให้เกิดมะเร็งปอดจากควันบุหรี่ในสิ่งแวดล้อมที่เรียกว่า Environmental Tobacco Smoke (ETS) หรือ Secondhand Smoke (SHS) โดยควันบุหรี่จากสิ่งแวดล้อมหรือจากควันบุหรี่ที่ผู้อื่นสูบบมี 2 รูปแบบคือ ควันที่ออกมาจากปลายมวนบุหรี่หรือซิการ์ และควันจากผู้สูบบุหรี่⁴² ควันบุหรี่มือสองไม่

⁴¹ เเพ็ง เเพ็งนิติ, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ละเมิด และความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัท อตตยา จำกัด 2543), น.33.

⁴² สุดสวาท เลาหวินิจ, “ควันบุหรี่มือสองไม่ได้เสี่ยงเป็นมะเร็งปอดเท่านั้น,” วารสาร Health Today ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ 2555.

สามารถที่จะระบุตัวผู้กระทำความผิดละเมิดให้ได้ชัดเจน จึงอาจทำให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดจากควันบุหรืมือสอง ไม่ได้รับค่าเสียหายเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นตามกฎหมายละเมิด แม้ว่าผู้เสียหายจะรู้ว่าเป็นบุคคลใดก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถพิสูจน์ตัวผู้กระทำความผิดได้ชัดเจน เพราะในที่สาธารณะนั้น การระบุตัวผู้กระทำความผิดละเมิดจึงเป็นเรื่องยาก ที่จะกระทำได้ เพราะไม่สามารถพิสูจน์ตัวผู้กระทำความผิดได้ว่าใครเป็นผู้ก่อความเสียหาย และหากมีผู้สูญบุหรืหลายคน ยิ่งเป็นการยากที่จะพิสูจน์หาตัวผู้กระทำละเมิดให้ชัดเจนว่าควันบุหรืมาจากบุคคลใด ซึ่งหากระบุตัวผู้กระทำละเมิดไม่ได้ชัดเจนในส่วนที่เป็นการระบุตัวผู้กระทำละเมิด ก็จะส่งผลให้ผู้เสียหาย ไม่สามารถฟ้องร้องคดีได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 ซึ่งแตกต่างจากในทางกฎหมายอาญา ที่สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้สูญบุหรืในที่สาธารณะที่ห้ามสูญบุหรืตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 19 พ.ศ. 2553⁴³ คือ ผู้กระทำความผิดในกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูญบุหรื พ.ศ.2535 เมื่อในทางกฎหมายอาญาลือเป็นความผิด ตามปกติแล้วเมื่อมีความผิดในทางกฎหมายอาญาย่อมมีความผิดในทางกฎหมายแพ่งด้วย ในกรณีนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่า ในทางกฎหมายอาญาลือว่าเป็นผู้กระทำความผิด น่าจะต้องรับผิดชอบทางแพ่งด้วย

สรุปได้ว่าปัญหาเรื่องการระบุตัวผู้กระทำความผิดฐานละเมิดในทางกฎหมายแพ่ง จึงเป็นปัญหาที่ไม่อาจหาตัวผู้กระทำความผิดได้อย่างชัดเจน จากกรณีการก่อความเสียหายการสูญบุหรื ซึ่งมีผลเสียหายต่อสุขภาพ อนามัยของบุคคลอื่นที่อยู่ใกล้เคียง

2.6.2 ปัญหาการดำเนินคดีละเมิดต่อฐานความผิดที่เกิดจากพิษภัยบุหรื

เมื่อผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรื ต้องการได้รับความเป็นธรรมและดำเนินคดีละเมิดกับผู้สูญบุหรืที่กระทำความเสียหายนี้ ตามหลักกฎหมายละเมิดของประเทศไทย มีหลักเกณฑ์ว่า ผู้ใดกล่าวอ้างผู้้นมีภาระการพิสูจน์ หมายถึงว่า ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากควันบุหรื ต้องพิสูจน์ให้ศาลเชื่อได้ว่าได้รับความเสียหายจากควันบุหรืจริง แต่ในความเป็นจริง เป็นการยากอย่างยิ่งที่จะพิสูจน์ความ

⁴³ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 19 พ.ศ. 2553, “เรื่องการกำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ห้ามการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูญบุหรืและกำหนดส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขตสูญบุหรืหรือเขตปลอดบุหรื ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูญบุหรื พ.ศ.2535,” ราชกิจจานุเบกษา, 30 มีนาคม 2553

เสียหายดังกล่าวได้ เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 กล่าวว่า “คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตนให้คู่ความฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็น ซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์ จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว”⁴⁴ หากผู้ได้รับความเสียหายต้องมีภาระการพิสูจน์ ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นในองค์ประกอบแห่งมูลละเมิด กล่าวคือ

(1) ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ผู้ใดเป็นผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหาย การพิสูจน์นี้เป็นปัญหาการระบุตัวผู้กระทำละเมิดตามที่กล่าวมาแล้ว

(2) ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นมีความจงใจหรือประมาทเลินเล่อที่จะทำให้เกิดความเสียหายขึ้นหรือไม่ อันเป็นการยากที่จะพิสูจน์ให้ทราบถึงการจงใจหรือความประมาทเลินเล่อ ของผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย

(3) ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี่ยุคหนึ่งจริง แต่ในความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ยังไม่ปรากฏผลแห่งความเสียหายให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

(4) ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ผู้เสียหายได้รับความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยอย่างไร ซึ่งในความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง อาจเป็นคำรักษาพยาบาลจากการได้รับคว้นบุหรี่ยุคหนึ่งเข้าไปแล้วเกิดอาการวิงเวียนศีรษะ ไม่สบาย ค่ายารักษาโรค

(5) ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ความเสียหายที่ได้รับควรที่จะได้รับค่าชดเชยเยียวยาเป็นค่าสินไหมทดแทนจำนวนเงินเท่าใด เพื่อให้เหมาะสมต่อความเสียหายดังกล่าวที่ได้รับ อีกทั้งขั้นตอนการเริ่มดำเนินคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อให้ศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษาตัดสินความผิดและพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด การที่ผู้เสียหายต้องฟ้องร้องคดีมูลเหตุละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ขึ้นสู่ศาลจะเป็นเรื่องยาก เพราะต้องใช้ทั้งเงิน และใช้เวลาในการดำเนินคดี จึงไม่เป็นการเอื้อต่อผู้เสียหาย ที่จะให้ผู้เสียหายทุกคนฟ้องร้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายเพื่อเยียวยาความเสียหายให้กับตนเอง เพราะการดำเนินคดีละเมิด ไม่ได้เสร็จภายในเวลาอันรวดเร็ว แต่ต้องเป็นไปตามขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมของศาลประเทศไทย เพื่อพิสูจน์ความผิดและให้ความเป็นธรรมกับคู่ความทั้งสองฝ่าย ดังนั้น เป็นการยากที่ฝ่ายผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาความเสียหายจากเหตุละเมิด เพราะจำต้องใช้ทั้งเวลาและจำนวนเงิน จึงทำให้ผู้เสียหายไม่ยากฟ้องร้องดำเนินคดี

⁴⁴ มาตรา 84/1 เพิ่มเติมโดยพรบ. แก้ไขเพิ่มเติมปวิพ. (ฉบับที่ 23) พ.ศ.2550

คดีแพ่งในคดีหนึ่งๆอาจมีประเด็นข้อพิพาทหลายข้อ ซึ่งประเด็นข้อพิพาทจะประกอบด้วย หน้าที่นำสืบก่อน-หลังในประเด็นข้อพิพาทนั้นๆ ซึ่งหน้าที่นำสืบก่อนนี้จะเป็นของเจ้าของประเด็น ในตัวอย่าง นายก.ผู้เป็นโจทก์ฟ้องนายข.จำเลยว่าประมาทและขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน นายก.เป็นผู้กล่าวอ้าง นายก.จึงมีภาระการพิสูจน์ต่อศาล ตามหลักมาตรา 84/1 ผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นมีภาระการพิสูจน์ ฉะนั้นคู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างก็จะมีภาระการพิสูจน์ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้คู่ความฝ่ายนี้้นำสืบก่อน

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8309/2548

โรงงานส่งเสียงดังและมีการพ่นสีส่งกลิ่นเหม็น เป็นเหตุให้โจทก์ทั้งสองได้รับความเสียหายแก่สุขภาพ อนามัยและเดือดร้อนรำคาญ อันเป็นการกระทำละเมิดต่อโจทก์ทั้งสอง โจทก์ทั้งสองฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้โรงงานชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โจทก์ทั้งสองจึงมีภาระการพิสูจน์ที่ต้องพิสูจน์ต่อศาล เมื่อโจทก์ทั้งสองสามารถพิสูจน์ได้ตามที่กล่าวอ้างต่อศาล โรงงานจึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ทั้งสองตามมาตรา 420 นอกจากนี้ โจทก์ทั้งสองมีสิทธิจะปฏิบัติการเพื่อยังความเสียหายหรือเดือดร้อนรำคาญให้สิ้นไป โดยไม่ลบล้างสิทธิที่จะเรียกเอาค่าทดแทนตามมาตรา 1337

สรุปปัญหาการดำเนินคดีละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อฐานความผิดที่เกิดจากพิษภัยบุหรี คือการที่ฝ่ายผู้ได้รับความเสียหายต้องมีภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ต่อศาล ตามวิทยานพินธ์นี้ผู้เสียหาย ต้องนำสืบ เพื่อให้ศาลเชื่อและเข้าใจในความเสียหายจากพิษภัยบุหรี ซึ่งในความเป็นจริง มีกรณีที่ได้รับบาดเจ็บแล้วมีผลกระทบจากควันทุหรีในทันที คือ แสบตา หายใจไม่สะดวก วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้อาเจียน แต่มีบางกรณีที่ต้องใช้เวลากว่าผลเสียหายจะปรากฏ ได้แก่ การเกิดโรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดในสมอง และโรคอื่นๆที่ยากจะพิสูจน์ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ได้ในทันที และขั้นตอนการเริ่มดำเนินคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อให้ศาลพิพากษาคดีนั้นต้องใช้เงิน และใช้เวลาในการดำเนินคดี ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเรียกร้องค่าเสียหายให้แก่ตัวผู้ได้รับความเสียหายเอง

2.6.3 ปัญหาการกำหนดค่าเสียหาย

กรณีค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัยของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากบุหรี กรณีนี้เป็นค่าสินไหมทดแทนกรณีผู้เสียหายมิได้ถึงแก่ชีวิต กรณีดังกล่าวผู้เสียหายย่อมเป็นผู้เสียหาย เนื่องการกระทำละเมิดตามหลักกฎหมายของมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีความผิด (fault theory) ซึ่งทำให้ผู้เสียหายมีภาระการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำละเมิด และความเสียหายที่ตนได้รับแก่กายและอนามัย โดยภาระ

การพิสูจน์ในการกระทำละเมิด ในคดีละเมิด การที่คู่ความจะแสดงให้ศาลเชื่อในสิ่งที่ตนกล่าวอ้างได้นั้น ก็โดยวิธีการนำพยานหลักฐานมานำสืบพิสูจน์ต่อศาล⁴⁵

ส่วนการกำหนดค่าเสียหายทางละเมิด เพื่อความเสียหายต่อร่างกาย อนามัยนั้น กรณีดังกล่าวอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 444 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมาตรา 444 ดังกล่าว บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยนั้น ผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้ชดใช้ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป และค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการงานสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วน ทั้งในเวลาในปัจจุบันนั้นและในเวลาอนาคตด้วย

ถ้าในเวลาพิพาทคดี เป็นพันวิสัยจะหยั่งรู้ได้แน่ว่าความเสียหายนั้นได้มีแท้จริงเพียงใด ศาลจะกล่าวในคำพิพากษาว่ายังสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษานั้นอีกภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีก็ได้” แต่ทว่าข้อกฎหมายดังกล่าวไม่อาจครอบคลุมต่อปัญหาความเสียหายจากคว้นบุหรี่ยี่มือสองได้ กล่าวคือ ปัญหาของการกำหนดค่าเสียหายมีหลายประเด็นดังนี้

(1) การกำหนดค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายทุกคนไม่เท่ากัน กล่าวคือ สุขภาพร่างกายของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน บางคนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สามารถต้านทานโรคร้ายไข้เจ็บได้ดี จึงอาจได้รับความเสียหายน้อยและมีผลเสียหายต่อร่างกายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่บางคนสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง ไม่สามารถทนต่อโรคร้ายไข้เจ็บได้ จึงอาจมีการเจ็บป่วยและเกิดโรคร้ายไข้เจ็บ และมีความเสียหายมากกว่าคนที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ดังนั้นการกำหนดค่าเสียหายให้แต่ละบุคคลจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะความแข็งแรงของสุขภาพแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น การวิจัยจากกลุ่มงานจิตเวช โรงพยาบาลชัยภูมิ พบว่า การได้รับคว้นบุหรี่ยี่มือสอง ก่อให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บที่แตกต่างกัน และผลที่เกิดขึ้นกับแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน กล่าวคือ ในกลุ่มสำรวจ 150 คน จากที่มาเข้ารับการรักษาที่ทางโรงพยาบาลชัยภูมิ พบว่า ใน 150 คนที่ได้รับคว้นบุหรี่ยี่มือสองนี้ ป่วยเป็นโรคหัวใจและหลอดเลือดในสมอง จำนวน 11 คน , โรคถุงลมโป่งพอง จำนวน 32 คน , โรคเบาหวาน จำนวน 24 คน , โรคจิตเวช จำนวน 83 คน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ร่างกายของแต่ละบุคคลที่มีการตอบสนองต่อผลกระทบจากคว้นบุหรี่ยี่มือสองนั้นแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม สุขภาพ ความแข็งแรง และอื่นๆประกอบกัน⁴⁶ จึง

⁴⁵ ธานี สิงหนาท, คู่มือการศึกษาพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด), 2551, น.46.

⁴⁶ ผกามาศ สฐิตินิช, “การบูรณาการดูแลผู้ป่วยสูบบุหรี่ในคลินิกโรคเรื้อรัง,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2558, www.203.157.182.17/k9/expcpho/wp-content/uploads/2014/06/นวัตกรรมผกามาศ-รพ.ชัยภูมิ.pdf

เป็นปัญหาต่อการกำหนดค่าเสียหายให้กับผู้ที่ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่มือสอง เพราะว่าผลของความเสียหายที่เกิดขึ้นของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกันตามตัวอย่างที่กล่าวไปแล้วข้างต้นนี้ และปัญหาการกำหนดค่าเสียหายในความผิดทางละเมิดจากควันบุหรี่ ไม่สามารถกำหนดให้ชัดเจนและเหมาะสมต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงได้ เพราะว่าผลของความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ จากควันบุหรี่ไม่ได้แสดงออกมาให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในทันที หรือบางกรณีเกิดขึ้นทันทีคือ คนทั่วไปที่ต้องอยู่ในบรรยากาศที่ผู้อื่นสูบบุหรี่ ควันบุหรี่จะทำให้เกิดอาการเคืองตา ปวดศีรษะ คัดจมูก น้ำมูกไหล โดยเฉพาะผู้ที่มีการหอบหืด โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดอักเสบ จะทำให้มีอาการของโรคเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ผู้เสียหายไม่อาจทราบได้ว่า ตนได้รับความเสียหายเป็นจำนวนเท่าใด และได้รับความเสียหายตรงส่วนใด หากต้องรอนกว่าความเสียหายปรากฏเป็นที่ประจักษ์ ผู้เสียหายอาจเสียชีวิตหรืออาจเป็นโรคร้ายไข้เจ็บที่ร้ายแรงก่อนที่จะได้รับค่าเสียหายชดเชย และในทางกฎหมายไทย มิได้กำหนดระยะเวลาให้ผู้ได้รับความเสียหาย รอนความเสียหายที่ตนได้รับปรากฏชัดเจนได้นานเพียงนั้น แต่กฎหมายได้กำหนดระยะเวลาไว้เพียง 2 ปีนับจากคำพิพากษาถึงที่สุดเพื่อให้ผู้ได้รับความเสียหายได้เรียกร้องค่าเสียหายเพิ่มเติมได้ในภายหลัง ดังจะกล่าวในข้อต่อไป

(2) ความเสียหายที่มีได้ปรากฏในทันที และหากปรากฏขึ้นในภายหลัง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 444 วรรค 2 ได้กำหนดให้ระยะเวลาหลังจากคำพิพากษาถึงที่สุดอีก 2 ปี เพื่อให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายได้เรียกร้องค่าเสียหายเพิ่มเติมภายหลังได้ ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น แต่ระยะเวลาดังกล่าวหาเพียงพอต่อความเสียหายที่ได้รับจากควันบุหรี่ไม่ เพราะในความเป็นจริงแล้ว ความเสียหายจากการได้รับควันบุหรี่มือสอง อาจใช้เวลามากเกินกว่า 2 ปี จึงจะปรากฏความเสียหาย ดังนั้นหากแม้มีผลเสียหายจากการรับควันบุหรี่มือสองปรากฏขึ้นในภายหลัง ผู้เสียหายก็ไม่อาจเรียกค่าเสียหายเพิ่มให้แก่ผู้เสียหายเองได้ และที่ผ่านมาศาลไทยได้ใช้แนวทางการกำหนดค่าเสียหายดังนี้

ศาลไทยได้มีแนวทางการใช้มาตรา 444 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ ค่าเสียหายที่เรียกร้องได้ เมื่อการกระทำละเมิดเกิดขึ้น และค่าเสียหายที่เรียกร้องได้เพิ่มเติมภายหลัง ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.6.3.1 ค่าเสียหายที่เรียกร้องได้เมื่อมีการกระทำละเมิดเกิดขึ้น

สำหรับค่าเสียหายที่เรียกร้องได้ เมื่อการกระทำละเมิดเกิดขึ้น ได้แก่ ค่าเสียหายแบบค่าสินไหมทดแทน (Compensatory Damages) ซึ่งศาลในระบบซีวิลลอว์และศาลไทยได้นำมาใช้ โดยศาลไทยมีจุดมุ่งหมายในการกำหนดค่าเสียหายประเภทนี้ คือ การที่ผู้เสียหายสามารถ

กลับคืนสู่ฐานะเดิม ก่อนที่ผู้เสียหายได้รับความเสียหายเท่ามากที่สุดเท่าที่กระทำได้ ภายใต้หลักการ 3 ประการ คือ⁴⁷

ประการแรก ค่าสินไหมทดแทนการชดใช้ทดแทนความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจริง ๆ ส่งผลให้ผู้เสียหายไม่อาจได้รับค่าสินไหมทดแทนสูงกว่าความเสียหายที่แท้จริง

ประการที่สอง การพิสูจน์ความเสียหายและจำนวนค่าสินไหมทดแทน ภาระการพิสูจน์ตกแก่ผู้เสียหาย ในฐานะที่ผู้เสียหายเป็นผู้รู้ถึงจำนวนความเสียหายที่แท้จริง ผู้เสียหายจึงมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ความเสียหายเช่นนี้ต่อศาล จนเป็นที่พอใจศาล

ประการที่สาม ค่าสินไหมทดแทนถือเป็นหนี้ประเภทหนึ่ง ซึ่งผู้กระทำละเมิดก่อขึ้น ภายใต้หลักการข้างนี้ ผู้กระทำละเมิดจึงสามารถผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนได้ โดยค่าสินไหมทดแทนถูกแบ่งออกเป็นงวดๆ

โดยทั่วไปค่าเสียหายประเภทนี้ศาลกำหนดจำนวนค่าเสียหายให้นับตั้งแต่วันที่ได้รับความเสียหายจนถึงวันพิพากษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย ศาลไทยได้เคยมีคำพิพากษาค่าเสียหายแบบค่าสินไหมทดแทนไว้หลายชนิดด้วยกัน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ ค่าเสียความสามารถในการประกอบกิจการ ค่าชดเชยการขาดแรงงาน ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าเดินทาง ค่าซ่อมรถ เป็นต้น แต่ทั้งนี้ค่าเสียหายส่วนนี้ผู้เสียหายได้รับมากหรือน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานเกี่ยวกับความเสียหาย ซึ่งผู้เสียหายได้ใช้จ่ายไป ผู้เสียหายสามารถนำเสนอต่อศาลได้มากหรือน้อยเพียงใดเป็นสำคัญ หากผู้เสียหายไม่สามารถนำพยานหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือมาแสดงได้อย่างครบถ้วน ผู้เสียหายก็อาจจะได้รับการชดเชยต่ำกว่ามูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง⁴⁸ ดังเช่นตัวอย่างคำพิพากษาศาลต่อไปนี้

⁴⁷ ทวีพฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง, เอกสารประกอบการบรรยาย วิชา 771-102 กฎหมายสัญญา และละเมิดชั้นสูง, (กรุงเทพฯ : คณะบัณฑิตวิทยาลัย สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, 2553), น.69-70.

⁴⁸ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, “การวิเคราะห์กฎหมายด้วยวิถีทางเศรษฐศาสตร์ : การคิดค่าเสียหายในคดีละเมิด,” รายงานที่ตีอาร์ไอ ฉบับที่ 93 เดือนเมษายน 2554, น.5.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1719-1720/2499 “โรงงานสีครึ่งและผลิตครึ่ง
บริษัทใช้ยาเคมีละลายกับน้ำทำการล้างครึ่งกลางวันและกลางคืน ส่งกลิ่นเหม็นอันเป็นอันตรายแก่
สุขภาพ และอนามัยของผู้ที่อยู่ใกล้เคียงและทำให้ผู้ที่อยู่บ้านใกล้เคียงเดือดร้อนรำคาญ”

จากคดีตัวอย่างข้างต้น ศาลกำหนดให้เจ้าของโรงงานสีครึ่งและผลิตครึ่ง
บริษัทต้องรับผิดชอบฐานละเมิดและชดเชยค่าสินไหมทดแทนต่อผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนต่อสุขภาพอนามัย

กรณีผู้ที่ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ในที่สาธารณะ ก็สามารถที่จะ
เรียกร้องได้จากการที่ได้รับควันบุหรี่จนเกิดอาการวิงเวียนศีรษะ หรือแสบตา หายใจไม่สะดวก อันเป็น
ผลที่เกิดขึ้นทันทีจากควันบุหรี่ ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปหาหมอ จ่ายค่ายา ค่าบริการทาง
การแพทย์ต่างๆ ดังนั้นผู้ที่ได้รับความเสียหายจึงสามารถเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในส่วนนี้ได้

สรุปได้ว่าหากความเสียหายเกิดขึ้นในทันที ศาลสามารถกำหนด
ค่าเสียหายเพื่อเยียวยาผู้เสียหาย ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง แต่ผล
แห่งความเสียหายบางอย่างจากการกระทำละเมิดจากพิษภัยบุหรี่ เกิดขึ้นแล้วแต่ไม่ได้ปรากฏผลของ
ความเสียหายชัดเจนในทันที จึงเป็นปัญหาต่อการกำหนดค่าเสียหายที่เรียกร้องเพิ่มเติมได้ภายหลังดังจะ
กล่าวในหัวข้อต่อไป

2.6.3.2 ค่าเสียหายที่เรียกร้องได้เพิ่มเติมภายหลัง

ค่าเสียหายในอนาคตคือมูลค่าที่ศาลชดเชยให้แก่ความเสียหายที่เกิดขึ้น
หลังจากวันพิพากษา ในกรณีของความเสียหายต่อร่างกายและอนามัย ค่าเสียหายในอนาคตอาจแบ่ง
ออกเป็นหลายประเภท เช่น ค่ารักษาพยาบาลในอนาคต ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในอนาคต และค่า
สูญเสียความสามารถในการประกอบกิจการในอนาคต เป็นต้น⁴⁹

โดยทั่วไปการกำหนดค่าเสียหายในอนาคตศาลมักจะกำหนดค่าเสียหาย
เป็นเงินก้อนเดียว ซึ่งรวมค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วและค่าเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไว้ด้วยกัน แต่การ
กำหนดค่าเสียหายในอนาคตนั้นทำได้ยากกว่าการกำหนดค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว เนื่องจากค่าเสียหายที่

⁴⁹ ศนันท์ภรณ์ โสทธิพันธ์ , ละเมิด จัดการงานนอกสั่ง งามนิครวัฏ, (กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด 2553), น.325.

จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นยังไม่ได้เกิดขึ้น ดังนั้นจึงมีลักษณะของความไม่แน่นอนสูงและไม่สามารถนำหลักฐานมาสนับสนุนได้โดยง่ายเหมือนในกรณีของค่าเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว⁵⁰

อย่างไรก็ดี ในการกำหนดค่าเสียหายในอนาคต ศาลจำเป็นต้องคาดการณ้ว่าความเสียหายที่ผู้เสียหายจะได้รับในอนาคตนั้นมีมูลค่าเท่าไร โดยควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อมูลค่าความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้มากที่สุด เพื่อที่จะสามารถชดเชยให้กับผู้เสียหายได้อย่างครบถ้วนและเป็นธรรมมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้⁵¹

ด้วยเหตุนี้ การกำหนดค่าเสียหายในอนาคตของศาลไทย มีลักษณะสำคัญ 3 ประการดังต่อไปนี้⁵²

ประการที่ 1 การกำหนดค่ารักษาพยาบาลในอนาคตจากรายงานการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ซึ่งรายงานชิ้นนี้ได้สรุปวิธีการคำนวณค่ารักษาพยาบาลในอนาคตของศาล ปรากฏผลว่าการกำหนดค่าเสียหายของศาลเป็นสูตรการคำนวณ ซึ่งวิธีการคำนวณนี้ไม่คำนึงถึงปัจจัยความเปลี่ยนแปลงด้านค่าเงินตามระยะเวลาหรือปัจจัยอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้น ทำให้การกำหนดค่าเสียหายของศาลมีนัยว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงกล่าวคือการกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวตั้งอยู่บนข้อสมมติที่สำคัญดังนี้

(1) ราคาสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลมีค่าคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงตลอดระยะเวลาที่กำหนดไว้และ

(2) ผู้เสียหายจะสามารถรักษาตัวให้หายเป็นปกติได้ในเวลาที่กำหนดไว้

โดยไม่สามารถรักษาอาการบาดเจ็บได้ก่อนหรือหลังระยะเวลาที่กำหนดไว้หากข้อสมมติดังกล่าวถูกต้องผู้เสียหายก็จะได้รับการชดเชยอย่างเพียงพอแต่หากข้อสมมติดังกล่าวคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงผู้เสียหายอาจได้รับการชดเชยมากหรือน้อยเกินควร

อนึ่งข้อสมมติดังกล่าวอาจมีความเป็นไปได้สูงที่จะถูกต้องหากความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีระยะเวลาสั้นซึ่งไม่เพียงพอที่จะทำให้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเกิดการเปลี่ยนแปลงแต่หากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีระยะเวลายาวนานข้อสมมติ

⁵⁰ เห่งอ้าง, น.326.

⁵¹ เห่งอ้าง, น.329.

⁵² เห่งอ้าง, น.330.

เหล่านี้ก็จะยังมีโอกาสคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงสูงเนื่องจากมีความเป็นไปได้สูงที่ปัจจัยดังกล่าวจะเปลี่ยนแปลงไป ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ตัวอย่างวิธีการคำนวณค่ารักษาพยาบาลในอนาคตของศาล⁵³

คำพิพากษาศาลฎีกา	1157/2521	247/2538
รายการ	ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล	ค่าคนเฝ้าปรนนิบัติค่าเวชภัณฑ์
ค่ารักษาพยาบาลในอนาคต	750 บาทต่อปี	18,000 บาทต่อปี
ระยะเวลา	3 ปี	20 ปี
ค่ารักษาพยาบาลในอนาคตรวม	27,750 บาทต่อเดือน	360,000 บาท ตลอดไปอัน เนื่องจากโจทก์ต้องพิการและ เป็นอัมพาตไปตลอดชีวิต

ประการที่ 2 การกำหนดค่าขาดรายได้ในอนาคต ศาลไทยมีการคำนวณค่าขาดรายได้ในอนาคตลักษณะเช่นเดียวกันกับการคำนวณค่ารักษาพยาบาลในอนาคต กล่าวคือศาลมักจะใช้วิธีคำนวณที่ไม่สลับซับซ้อนนัก โดยการนำค่าขาดความสามารถในการประกอบกิจการในปัจจุบันมาคูณกับระยะเวลาของการขาดความสามารถในการประกอบกิจการในอนาคต และกำหนดให้ผู้ทำละเมิดจ่ายค่าเสียหายทั้งหมดในงวดเดียว ดังเช่นในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2416/2534 ศาลกำหนดค่าขาดรายได้จากการขาดความสามารถในการประกอบกิจการในอนาคตไว้ 228,600 บาท ซึ่งเท่ากับเงินเดือนของผู้เสียหาย 6,350 บาทต่อเดือน คูณด้วยระยะเวลาของการขาดความสามารถในการประกอบกิจการในอนาคต (3 ปี หรือ 36 เดือน)⁵⁴

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา 2416/2534

จำเลยที่ 1 เป็นลูกจ้างขับรถโดยสารประจำทางและจำเลยที่ 2 เป็นลูกจ้างขับรถบรรทุก โดยจำเลยที่ 1 ขับรถโดยสารประจำทางโดยประมาทชนกับรถบรรทุกที่จำเลยที่ 2

⁵³ เพ็งอ้าง, น.332.

⁵⁴ เพ็งอ้าง, น.335.

จอดลำเส้นแนวไหล่ทางโดยไม่ให้สัญญาณไฟ เป็นเหตุให้โจทก์ได้รับบาดเจ็บสาหัสถึงขั้นทุพพลภาพไม่สามารถเดินด้วยตนเองได้ โจทก์มีอาชีพเป็นนายความ ได้รับเงินเดือน เดือนละ 6,350 บาท ศาลฎีกากำหนดค่าเสียหายจากการค่าขาดประโยชน์ในการทำมาหาได้ในระหว่างเจ็บป่วย และค่าขาดประโยชน์ในอนาคตให้จำนวนเท่ากับเงินเดือนของโจทก์เต็มจำนวนโดยไม่ต้องหักค่าใช้จ่ายก่อนหาได้ เป็นระยะเวลาเพียง 3 ปี รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 228,600 บาท

การกำหนดค่าเสียหายในคดีตัวอย่างข้างต้นมีข้อสังเกตที่น่าสนใจหลายประการดังต่อไปนี้⁵⁵

(1) การกำหนดค่าเสียหายตั้งอยู่บนข้อสมมติว่าผู้เสียหายได้รับรายได้คงที่ ซึ่งอาจเป็นข้อสมมติที่ สมเหตุสมผลในระยะสั้นมากกว่าระยะยาว ทั้งนี้เนื่องจาก ในอนาคตอันสั้น เช่น 1-2 ปี รายได้ของผู้เสียหายอาจจะไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก แต่ในระยะยาว โอกาสที่รายได้ของผู้เสียหายจะเปลี่ยนแปลงไปมีมากขึ้น เช่น โจทก์อาจมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการได้เลื่อนตำแหน่ง ซึ่งหากใช้ข้อสมมติว่าผู้เสียหายมีรายได้คงที่ ผู้เสียหายจะไม่ได้รับการชดเชยอย่างครบถ้วนและเป็นธรรม

(2) ศาลให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายเท่ากับเงินเดือนของโจทก์ โดยการกำหนดเช่นนี้มีนัยว่าโจทก์ไม่ได้เสียภาษีเงินได้และไม่ได้จ่ายเงินสมทบกองทุนสวัสดิการต่างๆ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วรายได้ส่วนที่โจทก์สามารถนำไปใช้ได้จริงนั้นคือรายได้หลังจากหักภาษี และเงินสมทบกองทุนสวัสดิการต่างๆ แล้วเท่านั้น

(3) การกำหนดค่าเสียหายตั้งอยู่บนข้อสมมติว่าในช่วงเวลาที่โจทก์บาดเจ็บไม่สามารถเดินได้ด้วยตนเองนั้น โจทก์ไม่สามารถหารายได้จากการทำงานอย่างอื่นที่ไม่ใช่งานประจำที่โจทก์ทำอยู่ได้ ดังนั้นถ้าปรากฏว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวโจทก์สามารถหารายได้จากการทำงานอย่างอื่นได้ การชดเชยของศาลจะทำให้โจทก์ได้รับการชดเชยมากเกินไป

(4) รายงานการวิจัยไม่ทราบแน่ชัดว่าศาลใช้หลักหรือวิธีการใดในการกำหนดให้จำเลยจ่ายค่าขาดรายได้เท่ากับเงินเดือนที่โจทก์ได้รับในเวลา 3 ปี (ระยะเวลาของการขาดรายได้เท่ากับ 3 ปี) ทั้งนี้มีความเป็นไปได้ว่าศาลอาจพิจารณาจากพยานหลักฐานของโจทก์และจำเลยเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่าศาลได้คำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดระยะเวลาของการขาดรายได้ของผู้เสียหาย เช่น อายุและสภาพร่างกายของผู้เสียหาย หรือไม่ และอย่างไรในประเด็นของการกำหนดระยะเวลาของการขาดรายได้ แม้ว่าคดีตัวอย่างที่สามารถนำมาวิเคราะห์ในประเด็นนี้ได้ยังมีจำนวนไม่มากเพียงพอที่จะนำมาซึ่งข้อสรุปที่ชัดเจนได้ แต่อาจกล่าวได้ว่า

⁵⁵ เห่งอ่าง, น.336.

หลักการที่ศาลใช้ในการกำหนดระยะเวลาของการขาดรายได้ในกรณีที่ผู้เสียหายทุพพลภาพอาจจะยังไม่เหมาะสมหรือไม่ชัดเจนในบางคดี

ประการที่ 3 การกำหนดค่าขาดรายได้ในอนาคตในกรณีที่ผู้เสียหายยังไม่มีรายได้หรือไม่มีหลักฐานแสดงรายได้

ในกรณีของผู้ไม่มีหลักฐานแสดงรายได้ที่แน่นอนเช่นแรงงานนอกระบบผู้ประกอบอาชีพอิสระและผู้ประกอบกิจการส่วนตัวศาลอาจประเมินรายได้ของผู้เสียหายโดยพิจารณาจากรายได้ของผู้ประกอบอาชีพเดียวกันหรือในบางครั้งศาลอาจกำหนดฐานรายได้ของผู้เสียหายตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ดังในตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกา 1820/2545 ประกอบด้วย 2 กรณีย่อยดังนี้

ในกรณีแรกโจทก์อ้างว่ามีรายได้เดือนละ 12,000 บาทแต่ไม่ได้แสดงหลักฐานศาลจึงกำหนดค่าขาดรายได้ในอนาคตจากรายได้ของผู้มีอาชีพเดียวกัน ในกรณีที่สองโจทก์ไม่มีหลักฐานยืนยันว่าก่อนตายผู้ตายได้รับค่าจ้างเท่าไรศาลจึงกำหนดค่าจ้างของผู้ตายไว้เท่ากับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำกรณีดังกล่าวแม้จะเป็นกรณีของความเสียหายต่อชีวิตซึ่งไม่ใช่ความเสียหายต่อร่างกายอนามัยแต่ก็เป็นการคิดค่าขาดรายได้ในช่วงก่อนตายซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับการคิดค่าขาดรายได้ในกรณีความเสียหายต่อร่างกายอนามัยทุกประการจึงได้ยกมาเป็นตัวอย่างในที่นี้ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกา 1820/2545

ผู้ฟ้องอ้างว่ามีรายได้เดือนละ 12,000 บาทแต่ไม่นำสืบ ศาลจึงเห็นสมควรนำรายได้ของผู้ฟ้องอีกรายหนึ่งในคดีเดียวกันมาพิจารณา เพราะประกอบอาชีพเดียวกัน ซึ่งมีรายได้เดือนละ 6,000 บาท ศาลกำหนดระยะเวลาของการเสียความสามารถไว้ 20 ปี ดังนั้นจึงกำหนดค่าเสียหายเพื่อการเสียความสามารถในการประกอบกิจการอย่างสิ้นเชิงทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเป็นเงิน 6,000 บาท x 20 ปี x 12 เดือน = 1,440,000 บาทอีกรายหนึ่งในคดีเดียวกัน ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการ ผู้ฟ้องคดีไม่มีหลักฐานมายืนยันว่าผู้ตายได้รับเงินค่าจ้างเท่าไร ศาลจึงกำหนดให้ในอัตราค่าจ้างขั้นต่ำคือวันละ 165 บาท ซึ่งนายนิพนธ์ได้รักษาตัวมาเป็นเวลา 32 วัน จึงคิดเป็นค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ 5,280 บาท

จากลักษณะการคิดค่าเสียหายของศาลไทยข้างต้น การคิดค่าเสียหายเช่นนี้จึงมีข้อจำกัดอยู่ 7 ประการ เพื่อการเรียกค่าเสียหายต่อร่างกายและอนามัย วิธีการเช่นนี้ส่งผลต่อความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย กล่าวคือ

ประการที่ 1 การที่ศาลกำหนดค่าเสียหายในอนาคตแบบหนี้และเป็นเงินจำนวนหนึ่ง กล่าวคือ ศาลกำหนดเพียงค่าเสียหายจำนวนหนึ่ง ซึ่งค่าเสียหายนี้ครอบคลุมถึงค่าเสียหาย

ในอนาคตต่อร่างกายหรืออนามัย เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับค่าเสียหายในอนาคตไปด้วย โดยค่าเสียหายนี้อาจมากหรือน้อยกว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงก็ได้

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการบางส่วนมีความเห็นว่า วิธีการมอบค่าเสียหายในอนาคตเป็นจำนวนหนึ่ง ทำให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยมากกว่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากค่าเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับไม่ได้ถูกนำไปใช้ในการเยียวยาความเสียหายในทันที ผู้เสียหายจึงสามารถนำเงินดังกล่าวบางส่วนไปลงทุนเพื่อหาผลตอบแทน ซึ่งในที่สุดแล้วจะทำให้ได้รับเงินชดเชยมากกว่ามูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ค่าเสียหายในอนาคตที่ต้องจ่ายในงวดเดียวจึงควรกำหนดในรูปของมูลค่าปัจจุบัน (Present value) ซึ่งจะทำให้ผลรวมของค่าเสียหายและผลตอบแทนที่ผู้เสียหายได้รับจากการนำเงินค่าเสียหายไปลงทุนมีมูลค่าเท่ากับความเสียหายทั้งหมดที่เกิดขึ้นจริง⁵⁶

ประการที่ 2 ค่าเสียหายตามคำพิพากษาไม่คำนึงถึงความไม่แน่นอนของรายได้หรือค่าใช้จ่ายในอนาคต โดยทั่วไปการกำหนดค่าเสียหายเกี่ยวกับรายจ่ายค่ารักษาพยาบาลเนื่องจากปัญหาสุขภาพเหตุจากพิษภัยบุหรี่ย่อมกระทำได้ยาก และแน่นอนว่าค่าเสียหายนี้มีจำนวนสูงและไม่แน่นอน ดังนั้นจึงยากต่อการประมาณค่า แม้กระนั้นก็ตาม ศาลจำเป็นต้องประมาณรายได้หรือค่าใช้จ่ายในอนาคตให้ใกล้เคียงกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยอย่างครบถ้วนและเป็นธรรมมากที่สุด ในการประมาณรายได้หรือค่าใช้จ่ายในอนาคตนั้น ศาลควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อรายได้และค่าใช้จ่ายในอนาคตของผู้เสียหาย เช่น การเปลี่ยนแปลงของระดับราคา โอกาสในการเลื่อนตำแหน่งของผู้เสียหาย ตลอดจนอายุขัยและสภาพร่างกายของผู้เสียหายซึ่งส่งผลกระทบต่อระยะเวลาที่เกิดความเสียหาย เป็นต้น⁵⁷

เช่นเดียวกับข้อจำกัดประการแรก นักวิชาการเห็นว่าวิธีการกำหนดค่าเสียหายของศาลไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยความไม่แน่นอนในอนาคตหรือไม่ครอบคลุมปัจจัยสำคัญๆ อย่างเพียงพอหรือไม่วิธีคำนวณอย่างเป็นระบบ วิธีการคิดค่าขาดรายได้เสียหายในอนาคตจึงเป็นเพียงดุลพินิจของศาลเท่านั้น ส่งผลให้ผู้เสียหายอาจไม่ได้รับการชดเชยอย่างครบถ้วนและเป็นธรรม สังคมไม่สามารถคาดเดาค่าเสียหายได้⁵⁸

⁵⁶ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 48*, น.7

⁵⁷ *เพ็งอ้าว* น.12.

⁵⁸ *เพ็งอ้าว*, น.13.

ประการที่ 3 การเปลี่ยนแปลงรายได้หรือระดับราคาค่ารักษาพยาบาลใน อนาคต เช่นเดียวกับในข้อจำกัดที่ 2 เนื่องจากความไม่แน่นอนของรายได้ผู้เสียหายในอนาคต ซึ่งผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะปัญหาสุขภาพจากภัยของบุหรี่และค่ารักษาพยาบาลในอนาคตที่อาจเพิ่มขึ้นมากหรือน้อยเพียงใด ปัจจัยเหล่านี้กำหนดได้ยาก รวมทั้งค่าเสียหายจำนวนมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระยะเวลาการรักษาพยาบาลที่ไม่แน่นอน ค่าเสียหายที่ศาลกำหนดในคำพิพากษาจึงมีโอกาสดำกว่า ความเสียหายในอนาคตของผู้เสียหาย

ตัวอย่าง ในรายงานการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์กฎหมายด้วยวิธีทาง เศรษฐศาสตร์: การคิดค่าเสียหายในคดีละเมิด ได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของค่าเสียหายในกรณี ที่คำนวณโดยคิดกับไม่คิดการเปลี่ยนแปลงของระดับราคา ปรากฏผลว่า หากระดับราคาสินค้าค่า รักษาพยาบาลปรับตัวสูงขึ้น (เงินเฟ้อ) ผู้เสียหายจะเสียเปรียบมากขึ้น เนื่องจากค่าเสียหายที่ได้รับจะยังไม่เพียงพอต่อการเยียวยาความเสียหาย เช่น หากระดับราคาเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ต่อปี และระยะเวลาของ การเกิดความเสียหายในอนาคตเท่ากับ 10 ปี หากคำนวณค่าเสียหายโดยไม่คิดการเปลี่ยนแปลงของ ระดับราคา ผู้เสียหายจะได้รับค่าเสียหายน้อยกว่าที่ควรได้รับ 9 บาท หากระดับราคาเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 และระยะเวลาของการเกิดความเสียหายในอนาคตเท่ากับ 10 ปี ผู้เสียหายจะได้รับการชดเชยน้อยกว่าที่ ควรได้รับ 26 บาท⁵⁹

อย่างไรก็ตาม บางคดีที่ศาลได้คำนึงถึงเงินเฟ้อ ดังเช่นคำพิพากษาศาล ฎีกาที่ 247/2538 ซึ่งศาลฎีกาเห็นว่า ค่าเสียหายที่ศาลอุทธรณ์กำหนดให้มีค่าดำเนินไปเนื่องจากผลของ เงินเฟ้อหรือค่าของเงินที่ลดลง ซึ่งจะทำให้ผู้เสียหายใช้เงินเพื่อเยียวยาความเสียหายหมดก่อนเวลาอัน ควร ศาลจึงปรับเพิ่มค่าเสียหายโดยการยืดระยะเวลาของการชดเชยให้ยาวนานขึ้น เพื่อให้ค่าเสียหายที่ กำหนดให้เพียงพอต่อการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การยืดระยะเวลาของการชดเชย ออกไปนั้นไม่ใช่วิธีการคำนวณที่ถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการ

ประการที่ 4 การกำหนดค่าขาดรายได้ในอนาคต โดยศาลไม่คำนึงถึง ความไม่แน่นอนของระยะเวลาของความเสียหายในอนาคต โดยทั่วไปแล้วกรณีความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัยเนื่องจากควันบุหรือนั้นความเสียหายดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นทันทีที่ผู้เสียหายได้รับควันบุหรี่ แต่ความเสียหายต่อสุขภาพนี้ใช้ระยะเวลายาวและไม่แน่นอนว่า โรคต่าง ๆ จากควันบุหรี่จะเกิดขึ้นเมื่อใด และทั้ง ประเด็นสำคัญคือ การเยียวยาความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยใช้เวลายาวนาน รวมทั้งการรักษาเช่นนี้ไม่ อาจระบุระยะเวลาแห่งความเสียหายได้แน่นอน

⁵⁹ เห่งอ่าง, น.14.

นอกจากนี้ในส่วนค่าขาดรายได้ในอนาคตของผู้เสียหายเพื่อที่ผู้เสียหายได้รับการชดเชยอย่างครบถ้วนและเป็นธรรม ศาลจำเป็นต้องประมาณระยะเวลาของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้ใกล้เคียงกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริงมากที่สุด ซึ่งตามรายงานการวิเคราะห์กฎหมายด้วยวิธีทางเศรษฐศาสตร์ : การคิดค่าเสียหายในคดีละเมิดได้วิเคราะห์ค่าพิพาทกษาศาลฎีกาว่า ศาลมักกำหนดระยะเวลาของความเสียหายโดยอ้างอิงจากพยานหลักฐานที่โจทก์และจำเลยนำเสนอเป็นสำคัญ ซึ่งในบางครั้งฝ่ายโจทก์อาจจะไม่สามารถกำหนดระยะเวลาของความเสียหายได้อย่างเหมาะสม และทำให้ได้รับการชดเชยมากหรือน้อยเกินไป นอกจากนี้ ในบางกรณีศาลกำหนดระยะเวลาของความเสียหายโดยใช้ข้อสมมติที่อาจห่างไกลจากความเป็นจริง⁶⁰

ตัวอย่างเช่น กรณีของค่าขาดรายได้ในอนาคต วิธีการคำนวณที่ศาลใช้ มักจะมีนัยว่าศาลได้ตั้งข้อสมมติว่าผู้เสียหายไม่มีรายได้หลังจากเกษียณอายุ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ผู้เสียหายอาจยังคงทำงานและมีรายได้หลังเกษียณ ดังนั้นการกำหนดค่าเสียหายโดยไม่คิดรวมรายได้หลังเกษียณจึงอาจทำให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยน้อยเกินไป⁶¹

บางกรณีที่ศาลได้ตระหนักว่าแม้ว่าจะไม่มีการทำละเมิดเกิดขึ้น ผู้เสียหายก็อาจไม่สามารถทำงานครบตามระยะเวลาที่ผู้เสียหายระบุไว้ได้ อย่างไรก็ตาม ศาลอาจยังไม่มีวิธีการที่เป็นระบบในการประมาณระยะเวลาการขาดรายได้ในอนาคตให้ใกล้เคียงกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง ทั้งนี้ปัจจัยซึ่งศาลควรนำมาพิจารณาประกอบการกำหนดระยะเวลาของการขาดรายได้ของผู้เสียหายคือ โอกาสในการตกงาน โอกาสในการทำงานนอกเวลา โอกาสในการเปลี่ยนสถานะการทำงาน (เต็มเวลา/กึ่งเวลา) โอกาสในการขาดงานเนื่องจากเจ็บป่วย โอกาสในการออกจากตลาดแรงงานชั่วคราว โอกาสในการเกษียณอายุก่อนวัย ฯลฯ⁶²

ประการที่ 5 การกำหนดฐานรายได้ที่ใช้ในการคำนวณค่าขาดรายได้ในอนาคตของศาลไทย

ฐานรายได้คือ รายได้ของผู้เสียหายในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ เช่น 1 เดือน หรือ 1 ปี ซึ่งถูกนำไปใช้ในการคำนวณค่าขาดรายได้ในอนาคต (ค่าขาดรายได้ในอนาคต = ฐานรายได้ x ระยะเวลาในการขาดรายได้) จากการศึกษาคดีตัวอย่าง ศาลมักกำหนดฐานรายได้จากรายได้ล่าสุดของ

⁶⁰ เพ็งอ้าง, น.16.

⁶¹ เพ็งอ้าง, น.16.

⁶² เพ็งอ้าง, น.16.

ผู้เสียหายก่อนถูกทำละเมิด เช่น เงินเดือนในช่วงที่ถูกทำละเมิด ดูในคดีตัวอย่างที่ 9 ซึ่งศาลกำหนดค่าชดเชยประโยชน์ในอนาคตไว้ 228,600 บาท ซึ่งคำนวณมาจากฐานรายได้คือเงินเดือนที่ผู้เสียหายได้รับในช่วงที่ถูกทำละเมิด 6,350 บาท⁶³

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2416/2534

“ศาลฎีกาเห็นว่าโจทก์เป็นนายความขณะเกิดเหตุมีเงินเดือนเดือนละ 6,350 บาท โจทก์มีสิทธิเรียกร้องเอาจากผู้ต้องรับผิดชอบโจทก์เต็มจำนวน จำเลยที่ 2 จะเกี่ยงให้หักค่าใช้จ่ายก่อนหาได้ไม่ ที่ศาลล่างทั้งสองกำหนดให้เพียงเดือนละ 6,350 บาท ในเวลาเพียง 3 ปี เป็นเงิน 228,600 บาทนั้นนับว่าเป็นคุณแก่จำเลยอยู่แล้ว...” ในบางครั้ง ผู้เสียหายอาจมีรายได้ไม่สม่ำเสมอหรือผันผวนตามฤดูกาล ตัวอย่างเช่น เกษตรกรอาจมีรายได้สูงกว่าปกติในฤดูกาลเก็บเกี่ยว เจ้าของกิจการหรือผู้ทำอาชีพอิสระอาจมีรายได้สูงกว่าปกติในบางช่วงเวลา และอาจมีรายได้ต่ำกว่าปกติในบางช่วงเวลา หรือแรงงานอาจมีรายได้ไม่แน่นอนขึ้นกับสภาวะการจ้างงานและสภาพเศรษฐกิจ เช่น ถูกลดเงินเดือนเนื่องจากกิจการไม่ดี อยู่ในช่วงหางานใหม่ถูกปลดออกจากงาน หรือทำงานไม่เต็มเวลา เป็นต้น การกำหนดฐานรายได้โดยใช้รายได้ในช่วงเวลาที่ถูกทำละเมิดอาจส่งผลทำให้ผู้ที่ได้รับรายได้สูงหรือต่ำกว่าที่ได้รับปกติในช่วงเวลาดังกล่าว ได้รับค่าชดเชยมากหรือน้อยเกินไปตามลำดับ รายได้ในช่วงเวลาที่ถูกละเมิดอาจจะมีได้เป็นตัวแทนที่ดีของรายได้ซึ่งผู้เสียหายได้รับ โดยตัวแทนที่ดีกว่าคือค่าเฉลี่ยของรายได้หรือเงินเดือนในหนึ่งปีนอกจากนี้ ศาลควรกำหนดฐานรายได้จากรายได้สุทธิ ซึ่งหักภาษีและเงินสมทบกองทุนสวัสดิการต่างๆ แล้ว เนื่องจากรายได้ดังกล่าวเป็นส่วนที่ผู้เสียหายไม่สามารถนำมาใช้ได้ไม่ว่าเขาจะถูกทำละเมิดหรือไม่ก็ตาม การนำรายได้ทั้งหมดมาคำนวณค่าเสียหายจะทำให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยมากเกินไป⁶⁴

ประการที่ 6 การคิดเงินเพิ่มอื่นๆ และสวัสดิการซึ่งไม่อยู่ในรูปตัวเงินของศาลไทย

กรณีที่ผู้เสียหายเป็นพนักงานประจำ ผู้เสียหายอาจได้รับเงินเพิ่มอื่นๆ เช่น เงินช่วยเหลือที่อยู่อาศัย เงินช่วยค่าครองชีพ ค่ารักษาพยาบาล ค่าวิชา ค่าเดินทาง ค่าคอมมิชชั่น โบนัส ฯลฯ หรืออาจได้รับสวัสดิการอื่นๆ ซึ่งไม่อยู่ในรูปเงินรายได้ เช่น รถรับส่งพนักงาน อาหารกลางวัน ฯลฯ ซึ่งเป็นสวัสดิการที่เพิ่มเติมจากเงินเดือนประจำ จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า รายได้ซึ่งอยู่ในรูปของเงินเพิ่มที่นอกเหนือจากเงินเดือนของแรงงานไทยมีสัดส่วนสูงถึง

⁶³ เฟิงอ้วง, น.16.

⁶⁴ เฟิงอ้วง, น.16.

ร้อยละ 14-17 ของเงินเดือนดังแสดงในตารางที่ 2.3 ตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเงินเพิ่มมีบทบาทสำคัญต่อสภาพความเป็นอยู่ของแรงงาน ดังนั้นศาลจึงควรนำเงินเพิ่มและมูลค่าที่เป็นตัวเงินของสวัสดิการอื่นๆ มารวมไว้ในฐานรายได้ด้วย เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยอย่างครบถ้วน อย่างไรก็ตาม ภายใต้อาณัติของปฏิบัตินี้ศาลมักกำหนดฐานรายได้ให้เท่ากับเงินเดือนของผู้เสียหาย โดยไม่ได้รวมผลประโยชน์อื่นๆ ที่ผู้เสียหายได้รับก่อนถูกทำละเมิด ซึ่งการกำหนดค่าเสียหายในลักษณะดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยน้อยกว่าที่ควรจะเป็น⁶⁵ ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 เงินเดือนและเงินเพิ่มอื่นๆ เฉลี่ยต่อเดือนที่พนักงานประจำภาคเอกชนได้รับในปี พ.ศ.2552⁶⁶

ระดับตำแหน่ง					
ประเภท	ผู้อำนวยการฝ่าย	ผู้จัดการแผนก	หัวหน้างานระดับต้น	ผู้ปฏิบัติวุฒิป.ตรีขึ้นไป	ผู้ปฏิบัติวุฒิต่ำกว่าป.ตรี
เงินเพิ่มอื่นๆเฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	11,016	5,512	3,050	2,052	1,417
เงินเดือนเฉลี่ย (บาท)	76,058	39,446	21,187	12,878	8,510
สัดส่วนของเงินเพิ่มอื่นๆ (ร้อยละ)	14.5	14.0	14.4	15.9	16.7

ในบางครั้งเมื่อมีการทำละเมิดเกิดขึ้นผู้เสียหายอาจไม่ได้สูญเสียรายได้จากการทำงานเท่านั้น แต่ยังอาจสูญเสียรายได้จากแหล่งอื่นๆที่ผู้เสียหายจะได้รับหลังอายุเกษียณด้วย เช่น เงินช่วยเหลือยามชรา เงินบำนาญ เงินประกันชีวิต ดังนั้นศาลจึงควรนำรายได้หลังเกษียณอายุดังกล่าวมารวมไว้ในค่าเสียหายด้วยเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยอย่างครบถ้วนและเป็นธรรมด้วย ตัวอย่างเช่นในกรณีกองทุนประกันสังคมแรงงานซึ่งอยู่ในกองทุนจะต้องสมทบเข้ากองทุนไม่ต่ำกว่า 15 ปี จึงจะได้รับสิทธิในการรับเงินบำนาญหลังเกษียณแต่ปรากฏว่าแรงงานถูกทำละเมิดจนทำให้ไม่สามารถ

⁶⁵ เห่งอ้าง, น.17.

⁶⁶ เห่งอ้าง, น.18.

ทำงานและจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนฯจนครบกำหนดแรงงานจึงเสียสิทธิที่จะได้รับเงินบำนาญหลังเกษียณในกรณีนี้ศาลควรชดเชยรายได้หลังเกษียณให้แก่แรงงานโดยอาจกำหนดตามเงินบำนาญที่แรงงานจะได้รับหลังเกษียณหากไม่ถูกทำละเมิดเสียก่อนนอกจากนี้ศาลควรหักเงินในส่วนที่ต้องสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมออกจากฐานรายได้ที่จะนำมาคิดค่าขาดรายได้ในอนาคตตามอัตราสมทบจริงของกองทุนฯเพื่อมิให้แรงงานได้รับการชดเชยมากกว่าที่ควรจะเป็น⁶⁷

ดังนั้นสรุปได้ว่าการกำหนดค่าเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย จะคำนวณเพียงแค่อำนาจรายได้ของผู้ได้รับความเสียหายในปัจจุบันเพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่จะต้องคำนวณเงินเพิ่มอื่นๆตามตัวอย่างตารางที่ 2.3 เพื่อให้เกิดความเหมาะสมถูกต้องและสอดคล้องกับความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ

ประการที่ 7 การคิดค่าขาดรายได้ของอาชีพที่ไม่มีตลาดชัดเจน

ในกรณีที่ผู้เสียหายประกอบอาชีพบางอย่างซึ่งไม่มีตลาดชัดเจน (ไม่ได้รับค่าจ้างอย่างเป็นทางการ) เช่น เป็นแม่บ้านทำงานในบ้านของตนเองและเป็นคนทำงานอาสาสมัครนั้น ย่อมหมายความว่าผู้เสียหายให้คุณค่ากับอาชีพที่ตนเลือกมากกว่าการทำงานอย่างอื่นการกำหนดค่าขาดรายได้โดยอ้างอิงจากผลตอบแทนในตลาดแรงงานที่ทำกิจกรรมที่มีลักษณะเหมือนหรือใกล้เคียงกับกิจกรรมที่ผู้เสียหายทำ (Replacement cost) อาจทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการชดเชยอย่างเหมาะสมเนื่องจากผลตอบแทนดังกล่าวอาจต่ำกว่าคุณค่าที่ผู้เสียหายให้แก่งานที่ตนเลือกในกรณีเช่นนี้ศาลควรกำหนดค่าขาดรายได้จากค่าเสียโอกาสของการเลือกทำงานดังกล่าว (Opportunity cost) ซึ่งมีค่าเท่ากับรายได้สูงสุดที่ผู้เสียหายสามารถหาได้จากการทำงานอื่นๆ

จากคดีตัวอย่างที่ 10 จะเห็นว่าศาลให้ค่าขาดรายได้แก่แม่บ้านที่ถูกทำละเมิดเท่ากับค่าจ้างคนทำงานบ้านแต่ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าแม่บ้านดังกล่าวเลือกที่จะมาเป็นแม่บ้านแทนที่จะประกอบอาชีพอื่นดังนั้นในสายตาของเธอการเป็นแม่บ้านมีคุณค่าสูงกว่าการประกอบอาชีพอื่นๆที่เธอไม่ได้เลือกซึ่งอาชีพดังกล่าวอาจสร้างรายได้สูงกว่าค่าจ้างของคนทำงานบ้านทั้งนี้ขึ้นกับระดับการศึกษาและทักษะของเธอ นอกจากนี้คุณค่าของงานหลายๆอย่างที่เธอทำให้แก่ครอบครัวนั้นย่อมสูงกว่าคุณค่าของงานประเภทเดียวกันแต่ทำโดยลูกจ้างเช่นกับข้าวที่แม่ทำให้ยอมแรงแงไว้ด้วยความรักและผูกพันซึ่งมีคุณค่ามากกว่ากับข้าวที่ลูกจ้างทำและการที่แม่เลี้ยงลูกย่อมมีคุณค่าต่อลูกมากกว่าการให้พี่เลี้ยงเป็นผู้เลี้ยงดังนั้นการที่ศาลให้ค่าขาดรายได้เท่ากับค่าจ้างคนทำงานบ้านนั้นจึงอาจไม่เป็นธรรมทั้งต่อตัวเธอและคนในครอบครัวในกรณีนี้การกำหนดค่าเสียหายโดยอาศัยหลักการคิดค่าเสียโอกาสน่าจะมีความ

⁶⁷ เห่งอ้าง, น.18.

เหมาะสมและเป็นธรรมมากกว่าโดยศาลอาจกำหนดค่าเสียหายโอกาสของแม่บ้านรายนี้จากรายได้ของอาชีพ ก่อนที่เธอจะเป็นแม่บ้านหรือหากเธอไม่เคยประกอบอาชีพใดๆ มาก่อนเลยศาลก็อาจนำรายได้เฉลี่ยของ บุคคลอื่นที่จบการศึกษาและมีทักษะระดับเดียวกันมาใช้แทนได้

ประการที่ 8 การคิดค่าขาดรายได้ในกรณีผู้เสียหายยังไม่มีรายได้

มีคดีตัวอย่างหลายคดีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กซึ่งยังไม่มีรายได้แต่ศาลได้ กำหนดค่าขาดรายได้ไว้ ดังแสดงในตารางที่ 2.4 จากการวิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาของคดีดังกล่าว พบว่าศาลไม่ได้แสดงวิธีในการกำหนดค่าขาดรายได้ของเด็กซึ่งยังไม่ทำงานเอาไว้ ทำให้ไม่ทราบอย่างแน่ ชัดว่าศาลใช้หลักหรือวิธีการใดในการกำหนดรายได้ของผู้เสียหายที่เป็นเด็ก แต่มีความเป็นไปได้ว่าศาล อาจยังไม่มีวิธีการที่เป็นระบบในการประมาณรายได้ในอนาคตของเด็กในทางทฤษฎีแล้วเราอาจใช้วิธีทาง เศรษฐมิติในการประมาณรายได้ที่ผู้เสียหายที่เป็นเด็กซึ่งจะได้รับในอนาคต โดยการประมาณจากรายได้ ที่เด็กคนอื่นๆ ที่มีลักษณะเหมือนกับผู้เสียหายจะได้รับในอนาคต โดยลักษณะที่นำมาพิจารณาได้แก่ ลักษณะของตัวเด็กเอง เช่น อายุ เพศ และเชื้อชาติ ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว เช่น จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ของพ่อแม่ ระดับการศึกษาของพ่อแม่ ถิ่นที่อยู่อาศัยของครอบครัว เป็นต้น⁶⁸

(ดูตารางที่ 2.4)

⁶⁸ เห่งอ่าง, น.18.

ตารางที่ 2.4 ตัวอย่างที่ศาลกำหนดค่าขาดรายได้ ในกรณีผู้เสียหายยังไม่เข้าสู่ตลาดแรงงาน⁶⁹

คำพิพากษา ฎีกาที่	ลักษณะของ ผู้เสียหาย	ค่าขาดรายได้ที่ ศาลกำหนด (บาท)	เหตุผลของศาล
4859/2538	อายุ 10 ปี	150,000	เด็กชายสันติได้รับความเสียหายต่อร่างกายถึงสมองฝ่อ เป็นอัมพาตตลอดชีวิตพูดไม่ได้ตามสภาพเช่นนี้ เด็กชายสันติย่อมเสียความสามารถในการประกอบกรงานสิ้นเชิงทั้งในเวลาปัจจุบันและในอนาคตโจทก์ขอขบที่จะเรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวจากจำเลยทั้งสามได้
คำพิพากษา ฎีกาที่	ลักษณะของ ผู้เสียหาย	ค่าขาดรายได้ที่ ศาลกำหนด (บาท)	เหตุผลของศาล
7292/2543	นักเรียน		เด็กชายภณาว์พัฒนาอยู่ในสภาพไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ย่อมเสียความสามารถในการประกอบกรงานโดยสิ้นเชิงทั้งในเวลาปัจจุบันและในอนาคตซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการกระทำละเมิดของจำเลย

⁶⁹ เพ็งอ้าง, น.18.

คำพิพากษา ฎีกาที่	ลักษณะของ ผู้เสียหาย	ค่าขาดรายได้ที่ ศาลกำหนด (บาท)	เหตุผลของศาล
6303/2547	นักเรียนอายุ 6 ปี	6.9 ล้าน (รวมค่าทุกข์ ทรมาน)	เด็กชายกิริดีต้องเป็นคนพิการและ ทุพพลภาพไปตลอดชีวิตไม่สามารถ ประกอบกรงานสิ้นเชิงทั้งในเวลา ปัจจุบันและอนาคตและความทุพพล ภาพที่เกิดขึ้นนี้ เป็นความเสียหายอันเป็นที่มาของความ ทุกข์ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจอย่าง แสนสาหัสที่บังเกิดขึ้นกับเด็กชายกิริดีใน ขณะที่มีอายุได้เพียง 6 ปีเท่านั้น
2341/2548	นักเรียนทุพพล ภาพบางส่วน	100,000 บาท	เด็กชายดนตรีพิการและไม่สามารถทำ อะไรได้

จากตารางที่ 2.4 จะเห็นได้ว่าการกำหนดค่าขาดรายได้ของศาล ที่กำหนดให้กับผู้เสียหาย ในกรณีที่ผู้เสียหายยังไม่เข้าสู่ตลาดแรงงาน ในแต่ละรายนั้นไม่เท่ากัน โดยศาลต้องอาศัยสภาพแวดล้อม ภาระหน้าที่ของผู้เสียหายและอื่นๆประกอบกัน เพื่อพิจารณาค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ

กล่าวโดยสรุปของบทที่ 2 ได้ว่า บุหรีมีอันตรายต่อสุขภาพอนามัยต่อตัวผู้สูบบุหรีเอง และบุคคลอื่นรอบข้างที่อาจได้รับผลกระทบและความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยจากควันบุหรีมือสอง ตามที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งผลเสียหายที่เกิดขึ้นทันที และผลเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วแต่ยังมิได้ปรากฏความเสียหายให้เห็นชัดเจนต่อผู้เสียหาย ที่ได้รับควันบุหรีจากผู้สูบบุหรีในที่สาธารณะ ที่เกิดขึ้นภายหลัง และปัญหาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากควันบุหรีมีมากมาย คือ ปัญหาการระบุดตัวผู้กระทำความผิดละเมิด ปัญหาความเสียหายที่เกิดขึ้น ปัญหาการดำเนินคดีละเมิดต่อฐานความผิดที่เกิดจากพิษภัยบุหรี ปัญหาการกำหนดค่าเสียหาย ซึ่งปัญหาทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ ส่งผลให้ไม่สามารถนำกฎหมายลักษณะละเมิดมาปรับใช้ได้เป็นอย่างดีและเป็นรูปธรรมและให้สอดคล้องกับความเสียหายจากควันบุหรีได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้เสียหายนั้น ไม่อาจฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้ทันทีที่รับควันบุหรี ประกอบกับบทบัญญัติมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตั้งอยู่บนหลักความผิดละเมิด ซึ่งเนื้อหาในส่วนนี้จะอธิบายต่อไป โดยองค์ประกอบประการหนึ่งก็คือ ผู้เสียหายต้องได้รับความเสียหายแก่

สุขภาพ อนามัยแล้วเท่านั้น ผู้เสียหายจึงมีสิทธิฟ้องร้องบังคับคดีละเมิด และฝ่ายผู้ได้รับความเสียหายก็ต้องมีภาระการพิสูจน์เพื่อให้ศาลเชื่อได้ว่าได้รับความเสียหายจริง และพิสูจน์ว่าใครเป็นผู้กระทำละเมิด ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าทั้งหมดนี้ส่งผลให้บทบัญญัติของกฎหมายละเมิดจึงไม่อาจใช้เยียวยาความเสียหายแก่สุขภาพ อนามัยจากพิษภัยของควันทูริได้โดยตรง

บทที่ 3

มาตรการคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่

3.1 มาตรการคุ้มครองและเยียวยาผู้เสียหายจากพิษภัยของควันบุหรี่ของประเทศสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายในทางแพ่งที่กำหนดเกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อผู้ที่ก่อความเสียหายจากควันบุหรืดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกามีสถาบันทางกฎหมาย หรือที่เรียกว่า American Law Institute หรือ ALI ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ.1923 โดยกลุ่มนักกฎหมาย ผู้พิพากษาและนักวิชาการทางกฎหมายจำนวนหนึ่ง เพื่อที่จะสร้างบทความทางกฎหมายและรูปแบบทางกฎหมายที่รัฐและศาล ยังคงนำมาใช้กับภาคเอกชน ALI ถือเป็นองค์กรที่มีอิทธิพลอย่างมาก คล้ายกับสมาชิกรัฐบัญญัติ และจะได้รับการกล่าวอ้างเป็นอย่างมาก เพราะมีความเชื่อถือได้มากจากความเป็นสถาบันระดับประเทศ แต่ก็ยังมีบางคนแย้งว่า ALI ไม่มีผลทางกฎหมาย แต่ได้แทนการปฏิรูปและปรับเปลี่ยนกฎหมายทางด้านนอกของกระบวนการทางศาล ที่แสดงว่า “ศาลได้ยอมจำนนต่อ ALI” อำนาจตุลาการเป็นกฎหมายธรรมชาติ และการกำหนดหลักกฎหมายใหม่ ขั้นตอนของ ALI คือ รักษาความเป็นเอกภาพที่เป็นอยู่ และได้รับอิทธิพลอย่างง่ายดาย หรือแม้กระทั่งถูกทำให้เลือกผลประโยชน์มากกว่าจะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่จริงๆ¹ เพราะ ALI เป็นกลุ่มที่อุตสาหกรรมยาสูบเข้าถึงได้ เพื่อที่จะทำให้กฎหมายนั้นกว้างได้² โดยได้มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่อการกระทำความผิดทางแพ่งที่เกี่ยวกับบุหรืขึ้นมาคือมาตรา 402A แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดแห่งผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 โดยกล่าวถึงผลิตภัณฑ์ที่มีความอันตราย ไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพและอนามัยของผู้ใช้หรือผู้บริโภค เมื่อบุหรืเป็นผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย ไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพและอนามัยของผู้ใช้หรือผู้บริโภค บุหรืจึงเป็นผลิตภัณฑ์ตามบทบัญญัติ มาตรา 402A แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

¹ Warong Luepaiboon, “Law: A Very Short Introduction,” สืบค้นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2558, http://issuu.com/openworlds/docs/law_vsi_final_web_8-84/35.

² Elizabeth Laposata, Richard Barnes, Stanton Glantz, “Tobacco Industry Influence on the American Law Institute’s Restatements of Torts and Implications for Its Conflict of Interest Policies,” *Iowa Law Review*, P.17 (2012)

รายละเอียดของมาตรา 402A แห่ง พระราชบัญญัติความรับผิดแห่งผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 มีดังนี้

มาตรา 402A “ความรับผิดของผู้ขายสินค้าที่อันตรายต่อสุขภาพ อนามัยให้กับผู้ใช้หรือผู้บริโภคมีดังนี้

(1) ผู้ที่ขายสินค้าใดๆที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้หรือผู้บริโภค หรือทรัพย์สินของเขานั้นให้ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดก่อให้เกิดความเสียหายดังกล่าวขึ้นต่อผู้ใช้หรือผู้บริโภคหรือทรัพย์สินของเขา

ถ้า (ก) ผู้ขายจะมีส่วนร่วมในธุรกิจการขายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวและ

(ข) เป็นที่คาดหมายได้และไม่เข้าถึงผู้ใช้จะเกิดความเสียหายต่อผู้ใช้หรือผู้บริโภค โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในสภาพที่มีการขาย

(2) ความในหัวข้อย่อย (1) มีผลบังคับใช้ถึงแม้ว่า

(ก) ผู้ขายจะมีการดูแล เตรียมการขายผลิตภัณฑ์ของเขาและ

(ข) แม้ผู้ใช้หรือผู้บริโภคยังไม่ได้ซื้อสินค้าหรือได้มา หรือถือเอาความสัมพันธ์ตาม สัญญาใดๆกับผู้ขายก็ตาม

ข้อแม้:

การบังคับใช้ยังคงเป็นไปได้ แม้ว่า

(1) ที่จะเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ใช้หรือผู้บริโภคเอง

(2) ให้บังคับใช้กับผู้ขายผลิตภัณฑ์ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงอย่างมากก่อนที่จะถึงผู้ใช้หรือผู้บริโภคนั้น

หรือ

(3) ผู้ขายเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ที่ประกอบขึ้น”³

³ Section 402A. Special Liability of Seller of Product for Physical Harm to Use or Consumer.

(1) One who sells any product in a defective condition unreasonably dangerous to the user or consumer or to his property is subject to liability for physical harm thereby caused to the ultimate user or consumer, or to his property, if

(a) the seller is engaged in the business of selling such a product, and

(b) it is expected to and does reach the user or consumer without substantial change in the condition in which it is sold.

(2) The rule stated in Subsection (1) applies although

จากบทบัญญัติในมาตรา 402A แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดแห่งผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า กฎหมายบัญญัติให้เป็นความรับผิดเป็นพิเศษ (special liability) ของผู้ผลิตและผู้ขายในการที่ผลิตภัณฑ์นั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่สุขภาพ อนามัย ของผู้ใช้หรือผู้บริโภค ในเมื่อบุหรีเป็นผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สุขภาพ อนามัย ของผู้ใช้หรือผู้บริโภค บุหรีจึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้ผลิตและผู้ขายต้องมีความรับผิดตามบทบัญญัติมาตรา 402A นี้เพราะเป็นความรับผิดพิเศษ (special liability) ทั้งนี้เพราะปัจจุบันในการฟ้องร้องคดีเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนมีความยุ่งยากเนื่องจากภาระการพิสูจน์ความผิดตกเป็นหน้าที่ของผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายตามหลักกฎหมายลักษณะละเมิด ซึ่งเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากเพราะกระบวนการผลิตและจำหน่ายสินค้าในปัจจุบันมีความซับซ้อนขึ้น ทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสินค้า กระบวนการผลิต และภัยอันตรายในตัวสินค้าบุหรีที่มีผลต่อผู้ใช้หรือผู้บริโภค ก็อยู่ในความรู้เห็นของผู้ผลิตฝ่ายเดียว ดังนั้นความรับผิดพิเศษตามตามมาตรา 402A แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดแห่งผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 ซึ่งมีรากฐานที่มาจากกฎหมายละเมิด จึงได้นำหลักการหรือมาตรการสำคัญในเรื่องเหล่านี้มาใช้คือนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ และให้ภาระการพิสูจน์ตกเป็นของผู้ขายหรือผู้ผลิต และกำหนดให้บุคคลที่อยู่ในสายการผลิตบุหรีทั้งหมดรวมถึงผู้ขายเป็นผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งกฎหมายฉบับนี้เชื่อว่าการนำหลักดังกล่าวมาใช้จะสามารถคุ้มครองผู้ใช้หรือผู้บริโภคให้ได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอย่างเป็นรูปธรรมโดยไม่ต้องรับภาระในการพิสูจน์ความผิดอีกต่อไป⁴ กล่าวคือจากกรณีที่กำลังกล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่ากรณีนี้

(a) the seller has exercised all possible care in the preparation and sale of his product, and

(b) the user or consumer has not bought the product from or entered into any contractual relation with the seller.

Caveat:

The Institute expresses no opinion as to whether the rules stated in this Section may not apply

(1) to harm to persons other than users or consumers;

(2) to the seller of a product expected to be processed or otherwise substantially changed before it reaches the user or consumer; or

(3) to the seller of a component part of a product to be assembled.

⁴ วันชัย ไพบูลอภิบาล, “มาตรการทางกฎหมายเชิงป้องกันในการคุ้มครองผู้บริโภคกรณีความรับผิดในผลิตภัณฑ์,” ปีที่ 6 เล่มที่ 1 วารสารกระบวนการยุติธรรม, (มกราคม-เมษายน 2556).

เป็นความรับผิดชอบทางแพ่ง อันมีค่าเสียหายที่เป็นตัวเงิน โดยนำหลักที่ศาลตัดสินให้ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ซื้อและผู้ผลิตบุหรี่มิได้เป็นคู่สัญญาด้วยกันก็ตาม และนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดที่ศาลได้วางไว้ มาวางเป็นหลักการที่เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อความรับผิดของผู้ขายที่สำคัญสองประการคือ⁵

ประการแรก การทำให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากบุหรี่ที่เป็นสินค้าที่อันตราย สามารถฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้ผลิตหรือผู้ที่อยู่ในสายการจำหน่ายบุหรี่ได้โดยตรง

ประการที่สอง เปลี่ยนภาระการพิสูจน์ของโจทก์ในการฟ้องร้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทน กล่าวคือโจทก์มีภาระการพิสูจน์เพียงว่าสินค้าบุหรี่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้น เป็นสินค้าอันตราย ก็เพียงพอแล้ว อย่างไรก็ตามโจทก์มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ถึงความเสียหายที่ตนได้รับ และความเสียหายดังกล่าวนี้เป็นผลโดยตรงจากความอันตรายของสินค้าบุหรี่ยุคนั้นตามหลักกฎหมายลักษณะละเมิด ดังนั้นผู้ได้รับความเสียหายตามกฎหมายมาตรา 402A แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดแห่งผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 ไม่อาจเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนโดยตรงจากตัวผู้ก่อให้เกิดความเสียหายได้ ต้องใช้สิทธิทางศาลในการฟ้องร้องคดีต่อศาล เพื่อให้ศาลตัดสินให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนจากกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตน ซึ่งในกรณีนี้ ผู้เขียนเห็นด้วยว่า ผู้ขายสินค้า ให้หมายรวมถึงโรงงานยาสูบที่ผลิตยาสูบและขายสินค้าต่อไปยังร้านค้าต่างๆเพื่อขายให้ประชาชนด้วย ดังนั้น เมื่อร้านค้าผู้ที่ยาสูบให้ประชาชนมีความรับผิด โรงงานที่ผลิตยาสูบย่อมต้องมีความรับผิดด้วย⁶

อุตสาหกรรมยาสูบพยายามอย่างยิ่งที่จะไม่ให้มีตัวบทกฎหมายตามมาตรา 402A แห่ง Products Liability โดยพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือสถาบันกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อล๊อบบี้ไม่ให้เกิดกฎหมายมาตรานี้ เพราะอุตสาหกรรมยาสูบของประเทศสหรัฐอเมริการู้ถึงอำนาจของกลุ่มนักวิชาการและมาตรฐานนักวิชาการเป็นอย่างดี ในการที่นักวิชาการจะสามารถทำให้ประชาชนรู้ถึงพิษภัยของควันบุหรี่ และในที่สุด จะก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมยาสูบได้ ยกตัวอย่างเช่น ในปี 1992 บริษัทยาสูบต้องเผชิญกับการคุกคาม เมื่อหน่วยงานคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของประเทศสหรัฐอเมริกา (EPA) ออกรายงานประกาศเรื่องควันบุหรี่ยี่มือสองมีสารก่อมะเร็งปอดถึง 3,000 ชนิด และทำให้คนเสียชีวิตกว่า 150,000 คน จากโรคหลอดเลือดอักเสบหรือโรคปอดเป็นประจำทุกๆ ปี อุตสาหกรรมยาสูบจึงพยายามหยุดรายงานดังกล่าว แต่ไม่ประสบความสำเร็จ โดยเรียกร้องให้รัฐบาล

⁵ เฝิงอ๋าง, น.4.

⁶ เฝิงอ๋าง, น.4.

กำหนดการประเมินความเสี่ยงใหม่ ซึ่งหวังทำให้มาตรฐานใหม่ มีผลต่อEPAและจะทำให้ต้องเปลี่ยนแปลงบทสรุปในข้อความรายงานประกาศเรื่องควันบุหรี่มือสองในที่สุด⁷

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้น ALI เป็นแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ของ “งานวิชาการที่ทันสมัย” ALI มีหน้าที่ให้ “งานวิชาการที่ทันสมัย” เหล่านี้กับประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กร และหน่วยงานของรัฐ ที่จะนำไปวิเคราะห์ความเป็นธรรมของกฎหมาย และการดำเนินการประเมินความสำคัญของข้อมูล และรวมทั้ง ALI ยังต้องทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นมืออาชีพในสังคมของกฎหมาย ซึ่งอิทธิพลของอุตสาหกรรมยาสูบแสดงให้เห็นว่า ทั้งหมดของโครงการ ALI จะต้องเจอกับปัญหาการจูงใจทางความคิดด้วยเงินทองหรือผลประโยชน์อื่นอย่างใด หรือการดึงตัวนักวิจัยหรือนักวิชาการไปเพื่อประโยชน์กับอุตสาหกรรมยาสูบเอง จนกฎหมายของ ALI และการบังคับใช้เพื่อให้มีประสิทธิภาพและความโปร่งใสที่ขัดแย้งกับนโยบายการเรียกค่าเสียหายของ ALI เอง⁸ ดังนั้นALIจึงต้องรักษาความเป็นเอกภาพและมาตรฐานที่สูงของ ALI รวมทั้งป้องกันไม่ให้ถูกแทรกแซงจากอุตสาหกรรมยาสูบได้ เพื่อให้สมกับที่ศาลและสภานิติบัญญัติมีความเชื่อมั่นในเอกสารเหล่านี้

สรุป ALI มีอิทธิพลต่อกฎหมายหรือศาล กล่าวคือ ALI แม้ไม่มีผลทางกฎหมายโดยตรง แต่ได้มีอิทธิพลในการปฏิรูปและปรับเปลี่ยนกฎหมายของกระบวนการทางศาลและการกำหนดหลักกฎหมายใหม่ที่แสดงว่า “ศาลได้ยอมจำนนต่อ ALI” และผู้เขียนเห็นว่าในกรณีการพิจารณาคดีของประเทศสหรัฐอเมริกาตามที่กล่าวไปแล้วอาจนำมาใช้กับกฎหมายไทยได้ในเรื่องของการพิจารณาคดีตามหลักกฎหมายความรับผิดโดยเคร่งครัด (strict liability) ที่กฎหมายพระราชบัญญัติความรับผิดแห่งผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 ของประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ในการพิจารณาคดี อันเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ได้รับความเสียหาย เพื่อให้ผู้ได้รับความเสียหายไม่ต้องมีการพิสูจน์และมีอุปสรรคต่อการฟ้องคดีมากเกินไป

3.1.1 แนวคิดพื้นฐานบนหลักความรับผิดเนื่องจากควันบุหรี่

ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ได้รับปัญหาจากบุหรี่มากที่สุดประเทศหนึ่ง จึงได้มีแนวคิดที่จะสกัดยั้งอุตสาหกรรมยาสูบเพื่อลดปัญหาปริมาณความเสียหายให้น้อยลงด้วยการใช้วิธีการทางกฎหมาย โดยได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเป็นกรณีความรับผิดพิเศษ (special liability) ในมาตรา 402A แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 ตามที่กล่าวมาแล้วเพื่อนำหลัก

⁷ Elizabeth Laposata ,Richard Barnes, Stanton Glantz, “Tobacco Industry Influence on the American Law Institute’s Restatements of Torts and Implications for Its Conflict of Interest Policies,” *Iowa Law Review*, P.26 (2012)

⁸ *Ibid.* p.26.

ความรับผิดโดยเคร่งครัด (strict liability) มาใช้เพื่อช่วยให้การดำเนินการทางกฎหมายต่อตัวผู้กระทำ ความผิดจากบุหรีเป็นไปโดยง่าย กล่าวคือ หลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (strict liability) เป็นหลักกฎหมายที่พัฒนามาจากหลักความรับผิดในเรื่องละเมิด กล่าวคือ โดยปกติผู้ที่จะมีความรับผิดโดยละเมิด ต้องมีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อและเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นในคดีละเมิดผู้เสียหายจึงมีภาระการพิสูจน์ดังนี้ ประการแรกมีการกระทำหรือละเว้นกระทำการของผู้ละเมิด ประการที่สองผู้ละเมิดจงใจหรือประมาทเลินเล่อประการที่สามความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ประการที่สี่ ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำนั้น ในบางกรณีกฎหมายกำหนดให้บุคคลบางประเภทต้องรับผิด แม้ว่าบุคคลนั้นจะไม่ได้จงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เนื่องจากการกระทำของบุคคลนั้นได้ก่อให้เกิด ความเสี่ยงภัยแก่ผู้อื่นและบุคคลนั้นควรเป็นผู้รับภาระในการป้องกันความเสียหาย หรือเป็นกรณีที่ยากแก่การพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ นั้น เช่น กรณีที่ความเสียหายเกิดจากวัตถุระเบิดหรือจากสัตว์ หรือจากสินค้า เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงเกิดหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดขึ้นเพื่อที่จะยกเว้นภาระการพิสูจน์ในเรื่องของความจงใจหรือความประมาทเลินเล่อให้แก่ผู้เสียหาย ผลของหลักการนี้ทำให้มีการ ผลักภาระการพิสูจน์ให้แก่อีกฝ่าย ความรับผิดโดยเคร่งครัด จึงหมายความว่า ความรับผิดของบุคคลที่เกิดขึ้นแม้จะไม่จงใจหรือประมาทเลินเล่อ บางครั้งเรียกว่า ความรับผิดโดยไม่ต้องมีความผิด (liability without fault) ผู้เสียหายที่เป็นโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของฝ่ายจำเลย เพียงแต่แค่ทำให้ศาลเห็นว่าตน ได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้นก็พอ และกฎหมายผลักระ ให้แก่ฝ่ายจำเลยต้องพิสูจน์ว่าการกระทำของตนเข้าข่ายยกเว้นความรับผิดหรือไม่นอกจากนั้น กฎหมาย ปัจจุบันหลายเรื่องได้นำหลักการนี้ไปใช้ เช่น กฎหมายว่าด้วยสินค้าไม่ปลอดภัย กฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย และกฎหมายเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษ เป็นต้น⁹

ผลจากความยุ่งยาก ของหน้าที่ในการพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหายกับผลคือ ความเสียหายที่เกิดขึ้นมาจากการก่อมลพิษหรือควันทันทำให้มีแนวความคิดที่จะ นำมาใช้เพื่อช่วยลดปัญหาและแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ลงไปได้หากมีการดำเนินคดีเกิดขึ้น แนวความคิดนี้คือ การนำเอาทฤษฎีเรื่องความรับผิดโดยเด็ดขาดมาบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางแพ่ง

ในยุคก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีการนำเอาทฤษฎีความรับผิดโดยเด็ดขาดมาใช้ สำหรับพิจารณาความรับผิดทางละเมิด เพื่อมุ่งที่จะก่อให้เกิดการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอันเป็นสิทธิที่จะต้องได้รับการคุ้มครองที่จะไม่ถูกผู้อื่นทำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งในทางสิ่งแวดล้อมนั้นมีคดีหนึ่งที่ถูกนำมากล่าวอ้างกันเสมอ คือคดี Rylands V. Fletcher เป็นคดีที่มี

⁹ *Ibid.* p.30.

ข้อเท็จจริงว่า จำเลยเป็นเจ้าของเหมืองแร่ในที่ดินติดกับที่ดินของโจทก์ ต่อมาจำเลยได้ว่าจ้างวิศวกรให้สร้างเขื่อนกั้นน้ำในที่ดินของตนในลักษณะของการว่าจ้างทำของ ด้วยความประมาทเลินเล่อของวิศวกรผู้รับจ้าง เมื่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำเสร็จและเริ่มใช้งาน ปรากฏว่าเขื่อนกั้นน้ำไม่อาจกั้นน้ำได้น้ำจึงไหลผ่านที่ดินจำเลยเข้าไปในที่ดินของโจทก์ซึ่งอยู่ติดกัน โจทก์ได้รับความเสียหายจึงดำเนินคดีกับจำเลย จำเลยซึ่งเป็นเจ้าของเหมืองและที่ดินมิได้รู้เห็นอะไรด้วยและมีได้ประมาทเลินเล่อ ความประมาทเลินเล่อเกิดจากวิศวกรผู้รับจ้าง ศาลสภาขุนนางพิพากษาให้จำเลยต้องรับผิดชอบแม้ว่าข้อเท็จจริงจะปรากฏว่าจำเลยมิได้กระทำโดยประมาทเลินเล่อในการว่าจ้าง และความเสียหายไม่ได้เกิดจากจำเลยโดยตรงก็ตาม ทั้งนี้ศาลได้วางหลักไว้เป็นบรรทัดฐานว่า “บุคคลใดกระทำหรือนำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันอาจเป็นอันตรายเข้ามาในที่ดินของตน บุคคลนั้นต้องจัดการเก็บรักษาอย่างระมัดระวัง มิให้สิ่งนั้นรั่วไหลและเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น และมีหน้าที่โดยเคร่งครัดที่จะต้องรอบคอบในการป้องกันและระวังล่วงหน้าด้วยประการทั้งปวง ในผลที่อาจมีหรืออาจเกิดขึ้นได้จากวัตถุประสงค์หรือจากการกระทำผิดไปจากปกติธรรมดา” เจตนารมณ์ของกฎหมาย การบังคับใช้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 เกี่ยวกับเรื่องเหตุรำคาญก็มีส่วนที่เกี่ยวข้องในเรื่องประสิทธิภาพในการบังคับใช้¹⁰

ตัวอย่างกรณีความรับผิดชอบในการสูบบุหรี่ในสถานที่ห้ามสูบบุหรี่ประเทศสหรัฐอเมริกา

กรณีตัวอย่างของคดีเลรอน ราบินowitz ที่ผู้สูบบุหรี่ในเมืองคาลาบาซาส นครลอสแอนเจลิส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา สูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะที่เป็นสถานที่ที่ห้ามสูบบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติ AN ORDINANCE OF THE CITY OF CALABASAS REGULATING SECOND-HAND SMOKE AND AMENDING THE CALABASAS MUNICIPAL CODE กล่าวคือ ผู้สูบบุหรี่ถูกฟ้องร้องต่อศาลโดยพนักงานอัยการหรือผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ ในคดีความผิดเกี่ยวกับบุหรี่ เมื่อศาลตัดสินว่ามีความผิดจริงตามฟ้อง ผู้สูบบุหรี่หรือผู้ที่ก่อความเสียหายจากควันบุหรี่ จะต้องชำระค่าชดเชยเยียวยาความเสียหายให้แก่กองทุน เป็นจำนวนเงิน 250 เหรียญดอลลาร์สหรัฐหรือหากผู้ได้รับความเสียหายสามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าได้รับความเสียหายจริง ศาลอาจจะให้ค่าชดเชยเยียวยาความเสียหายมากขึ้นตามจริงที่ผู้เสียหายควรจะได้รับให้แก่ผู้ได้รับความ

¹⁰ จี๊ด เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด, โครงการตำรา, ลำดับที่ 1 กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการสัมมนาและวิจัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2518, น.107.

เสียหายก็ได้ ในกรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายเป็นผู้ฟ้องดำเนินคดีเอง เมื่อขณะคดีจะได้รับเงินชดเชยค่า
ทนายความและค่าใช้จ่ายใดๆที่เกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผล¹¹

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหลักความรับผิดชอบเด็ดขาดถูกนำมาใช้ เพื่อกำหนดเหตุในการฟ้องคดี
เป็นกฎหมายในรูปแบบของความรับผิดทางละเมิดในสินค้าที่อันตรายไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัย ใน
เมื่อบุหรีเป็นอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยตามมาตรา 402A แห่ง พระราชบัญญัติความรับผิดแห่ง
ผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 กล่าวคือ ผู้ใดกระทำผู้หนึ่งก็ต้องรับภัยแห่งการกระทำนั้นไปด้วย¹² ก็คือไม่ต้อง
คำนึงถึงหลักเกณฑ์ภายในจิตใจหรือสภาพทางจิตใจ ความรับผิดเด็ดขาดหรือทฤษฎีรับภัยเป็นทฤษฎีที่
กำหนดว่า หลักเกณฑ์แห่งความรับผิดทางละเมิดนั้นไม่จำเป็นที่ผู้กระทำละเมิดจะต้องมีความผิดด้วย
เมื่อความเสียหายเกิดขึ้นและรู้ว่าผู้ใดเป็นผู้ทำหรือผู้ก่อแล้ว ก็ควรถือว่าผู้หนึ่งเป็นผู้ละเมิด ไม่ว่าจะการ
กระทำที่ก่อความเสียหายนั้นจะถูกหรือผิดกฎหมาย เพราะถือว่ามนุษย์เราเมื่อได้กระทำการใด ๆ ขึ้น
แล้วย่อมเป็นการเสี่ยงภัยอย่างหนึ่งคืออาจมีผลดีก็ได้หรือผลร้ายก็ได้ ผู้กระทำก็ต้องรับผลแห่งการ
เสี่ยงภัยนั้น ถ้ามีภัยคือความเสียหายเกิดขึ้น เขาก็จะต้องรับเคราะห์และต้องรับความเสียหายนั้น โดย
ความเสียหายต้องเป็นภัยไปกับเขา¹³ และหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดนี้ได้ก็ถูกกำหนดไว้ในหลักเกณฑ์
ที่เกี่ยวกับความรับผิดในสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหรือเรียกว่า “Product Liability” หลักความรับผิดใน
สินค้าที่ไม่ปลอดภัยนี้ จะทำให้โจทก์ซึ่งเป็นผู้ได้รับความเสียหายได้รับประโยชน์ในหลักการนำสืบและ
แสดงพยานหลักฐานต่อศาล ตามภาคีในกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบคอมมอน-ลอว์ ที่เรียกว่า
“The doctrine of res ipsa loquitur” หรือ “The thing speaks for itself” (ปล่อยให้ความจริง
แสดงตัวออกมา)¹⁴ หมายความว่า ข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ย่อมแสดงอยู่ในตัวว่าฝ่ายใดควรจะเป็นฝ่ายรับ

¹¹ เสรอน ราบินวิส, “ORDINANCE NO. 2006-217,” สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2558,
<http://www.cityofcalabasas.com/pdf/agendas/council/2006/021506/item2-02006-217.pdf>

¹² จีต เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่ง ลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพมหานคร :
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2545, น.108.

¹³ เพ็งอ่าง, น.103-105.

¹⁴ หลัก “The doctrine of res ipsa loquitur” เป็นหลักกฎหมายที่ใช้ในระบบคอม
มอนลอว์เป็นการลดภาระการพิสูจน์ของผู้บริโภคเพื่ออนุมานว่า จำเลยประมาทเลินเล่อ โดยที่โจทก์ไม่
ต้องนำพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์โดยตรงถึงความประมาทเลินเล่อของจำเลย ภาระการพิสูจน์ตกไปอยู่
กับจำเลยที่จะต้องแสดงให้ศาลเห็นว่าความเสียหายของโจทก์นั้นไม่ได้เป็นผลมาจากความประมาท
เลินเล่อของจำเลย โดยศาลอังกฤษและสหรัฐอเมริกาจะนำหลักนี้มาใช้ในกรณีต่อไปนี้ (1) เหตุการณ์ที่

ผิดทางละเมิด¹⁵ ขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในขณะเกิดความเสียหายนั้น ไม่มีใคร นอกจากผู้กระทำละเมิดให้เกิดความเสียหายเท่านั้น ที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และการที่เกิดเหตุเช่นนั้นขึ้นก็ไม่มีทางสันนิษฐานเป็นอย่างอื่นได้ นอกจากต้องสันนิษฐานว่าเป็นเพราะความประมาทของผู้กระทำนั้น¹⁶ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนเห็นว่า มาตรา 402A แห่ง พระราชบัญญัติความรับผิดแห่งผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 จึงนำหลักทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาดมาปรับใช้ต่อกรณีความเสียหายที่เกี่ยวกับบุหรี

3.1.2 หลักเกณฑ์ความรับผิดประเทศสหรัฐอเมริกาของบุคคลผู้ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี

ตามมาตรา 402A วรรคแรก กล่าวไว้ว่า “ผู้ที่ขายสินค้าใดๆที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้หรือผู้บริโภค หรือทรัพย์สินของเขานั้นให้ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดก่อให้เกิดความเสียหายดังกล่าวขึ้นต่อผู้ใช้หรือผู้บริโภคหรือทรัพย์สินของเขา”¹⁷

บุหรีเป็นสินค้าที่มีอันตรายต่อผู้ใช้และผู้บริโภค การขายจากผู้ขาย ถือเป็นกรทำให้ได้มาซึ่งสินค้าที่มีอันตรายต่อผู้ใช้และผู้บริโภคประการหนึ่ง ตามมาตรา 402A แห่งพระราชบัญญัติความ

ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ใจทกนั้นเป็นชนิดที่โดยปกติแล้วจะไม่เกิดขึ้น หากไม่มีการกระทำโดยประมาทเลินเล่อของผู้ใดผู้หนึ่ง ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อของจำเลยโดยตรง โดยผู้ได้รับความเสียหายที่เป็นใจทกนั้นเพียงแต่พิสูจน์ว่า ความเสียหายที่ใจทกได้รับนั้นเกิดขึ้นจากเหตุที่โดยปกติแล้วจะไม่เกิดขึ้นหากจำเลยไม่ประมาทเลินเล่อ (2) เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ใจทกนั้นเป็นเหตุการณ์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของจำเลยหรือตัวแทนโดยสิ้นเชิง หรือ (3) ความเสียหายที่ใจทกได้รับนั้นไม่ได้เกิดจากความสมัครใจของใจทกหรือใจทกมีส่วนผิดอยู่ด้วย อ้างใน อนันต์ จันทโรภากร, กฎหมายว่าด้วยความรับผิดเพื่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัย (Product Liability) (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด, 2547), น.83-84. และ A. James Barnes and others, Law for Business, 7th ed. (Boston : Irwin McGraw-Hill, 2000), p.100.

¹⁵ สุขุม ศุภนิติย์, คำอธิบายกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์, น.25. และ สายสุดา ینگสานนท์, “ความรับผิดเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด,” (ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525), น.53.

¹⁶ บัญญัติ สุชีวะ, “ประมาท”, บทบัญญัติ, เล่ม 21, ตอน 2, น.295 (เมษายน 2506).

¹⁷ มาตรา 402A วรรคแรก พระราชบัญญัติความรับผิดแห่งผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997

One who sells any product in a defective condition unreasonably dangerous to the user or consumer or to his property is subject to liability for physical harm thereby caused to the ultimate user or consumer, or to his property.

รับผิดชอบแห่งผลิตภัณฑ์ ค.ศ. 1997 ความผิดสำเร็จทันทีเมื่อผู้ขายได้ขายหรือส่งมอบผลิตภัณฑ์ยาสูบไปยังผู้ใช้หรือผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ ถึงแม้ว่าผู้ซื้อจะยังมีได้ใช้สอยผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้นก็ตาม และมาตรา 402A(2)(b) พระราชบัญญัติความรับผิด แห่งผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 ให้หมายความรวมถึง การได้มาซึ่ง การแจก การแถม การให้ อันมิใช่การซื้อขายด้วย¹⁸

ผู้ขายคือเจ้าของร้านหรือเจ้าของกิจการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมยาสูบรวมถึงผู้ขายที่ส่งมอบทรัพย์สินอันตรายนี้อย่างผู้อื่น ผู้เขียนเห็นว่า ผู้ขายสินค้า อาจหมายความรวมถึงโรงงานยาสูบที่ผลิตยาสูบและขายสินค้าต่อไปยังร้านค้าต่างๆเพื่อขายให้ประชาชนด้วย ดังนั้น เมื่อร้านค้าผู้ที่ยขายยาสูบให้ประชาชนมีความรับผิด โรงงานที่ผลิตยาสูบย่อมต้องมีความรับผิดด้วยเพราะถือเป็นต้นทางแห่งการก่อให้เกิดมีขึ้นของผลิตภัณฑ์ยาสูบ และเมื่อผลิตขึ้นแล้วก็ต้องจำหน่ายขายให้กับร้านค้า บริษัทจำหน่าย ตัวแทนจำหน่าย พ่อค้าคนกลาง และผู้ขายคนอื่นๆเพื่อที่จะนำไปขายต่อให้กับบุคคลอื่นอีก จึงถือได้ว่า โรงงานอุตสาหกรรมยาสูบ ก็เป็นผู้ขายในความหมายตามมาตรานี้ด้วย แต่เป็นผู้ขายรายแรกเพื่อขายและส่งต่อไปให้ผู้ขายรายอื่นๆต่อไป¹⁹ แต่ในทางกฎหมายไทยโรงงานยาสูบถือว่าไม่มีความผิดเพราะในประเทศไทย โรงงานยาสูบมีสถานะเป็นหน่วยงานของรัฐในชื่อของ โรงงานยาสูบ สังกัดกระทรวงการคลัง (Thailand Tobacco Monopoly) ซึ่งมีหน้าที่ผลิต ควบคุม จำหน่ายยาสูบอย่างถูกกฎหมาย ผู้เขียนเห็นว่า เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะรายได้ที่ได้จากอุตสาหกรรมยาสูบถูกนำมาเป็นเงินอุดหนุนให้กับรัฐได้จำนวนมหาศาล ดังนั้นจึงไม่น่าจะนำมาตรา402A แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดแห่งผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 มาปรับใช้ได้

โดยหลักเกณฑ์แห่งความรับผิดที่ผู้สูบบุหรี่จะต้องรับผิดชอบนั้น คือ ประการแรก ต้องมีผู้กระทำความผิด หมายความว่าต้องมีผู้สูบบุหรี่นอกเขตที่กำหนดให้ผู้สูบบุหรี่และก่อให้เกิดควันส่งผลกระทบต่อผู้อื่นและหมายความรวมถึงโรงงานผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จำหน่ายซึ่งถือเป็นสาเหตุแห่งการกระทำความผิดด้วย ประการที่สอง เมื่อมีการจุดบุหรี่ ถือได้ว่าความผิดสำเร็จ แม้ว่าจะยังไม่ได้สูบกก็ตาม ประการที่สาม ต้องมีผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการสูบบุหรี่นอกเขตที่ได้รับอนุญาตไว้ และ ประการที่สี่ ผู้ก่อความเสียหายหรือผู้สูบบุหรี่ได้สูบบุหรี่นอกเหนือจากเขตที่ได้รับอนุญาตไว้ตาม

¹⁸ มาตรา 402A วรรคแรก (b) พระราชบัญญัติความรับผิดแห่งผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997

(b) the user or consumer has not bought the product from or entered into any contractual relation with the seller.

¹⁹ *Elizabeth Laposata* Richard Barnes" & Stanton Glantz, Tobacco Industry Influence on the American Law Institute's Restatements of Torts and Implications for Its Conflict of Interest Policies, Iowa Law Review* p.67 (2012).

พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535²⁰ ผู้เขียนเห็นว่าการที่ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ต้องดำเนินการฟ้องร้องคดีต่อศาลเอง ไม่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ได้รับความเสียหาย หากมีมาตรการเรื่องกองทุนเพื่อช่วยให้ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ได้รับการเยียวยาที่ง่าย สะดวก รวดเร็วต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากควันบุหรี่โดยไม่ต้องไปฟ้องร้องคดีต่อศาล ก็จะทำให้ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ได้รับการเยียวยาที่รวดเร็ว เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

3.1.3 แนวคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกรณีมาตรการคุ้มครองและเยียวยาผู้เสียหายจากพิษภัยของควันบุหรี่ของประเทศสหรัฐอเมริกา

แนวคำพิพากษาในประเทศสหรัฐอเมริกาของศาล Wisconsin Superme Court's decision ในคดีความชื่อ Dippel V. Sciano 1967 กรณีการตัดสินเกี่ยวกับความรับผิดโดยเคร่งครัด โดยศาล มีความเห็นว่า ต้องมีการพิสูจน์ว่า ภัยอันตรายอันเป็นเหตุแห่งความผิด เกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัย

ในการพิสูจน์ความผิด โจทก์ต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยใน 5 หลักเกณฑ์ด้วยกันดังต่อไปนี้

(1) ผลิตภัณฑ์อยู่ในสภาพที่ชำรุดบกพร่อง เมื่อผู้ขายครอบครองหรือควบคุมผลิตภัณฑ์นั้นอยู่

(2) ภัยอันตรายเกิดขึ้นกับผู้ใช้หรือผู้บริโภค โดยภัยอันตรายนั้น ไม่สมควรจะเกิดขึ้น

(3) ความเสียหายเป็นสาเหตุของการบาดเจ็บหรืออันตรายแก่โจทก์

(4) ผู้ขายเป็นผู้อยู่ในธุรกิจการขายผลิตภัณฑ์ ผู้ขายจึงไม่สามารถปฏิเสธภัยอันตรายที่เกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์ที่ชำรุดบกพร่องได้

(5) ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดภัยอันตรายกับผู้บริโภค ผู้ขายสามารถคาดการณ์และเตือนผู้ใช้หรือผู้บริโภค โดยปราศจากการกำหนดเงื่อนไขความเปลี่ยนแปลงในการใช้ผลิตภัณฑ์ซึ่งผู้ขายได้ขายไป และผู้ใช้สามารถใช้ผลิตภัณฑ์ได้ตามปกติ²¹

จากข้อที่ 2 ถึงข้อที่ 5 จะเห็นได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่อันตรายและไม่ปลอดภัยที่รวมถึงบุหรี่ด้วยนั้น ผู้ขายสินค้าที่อันตรายและไม่ปลอดภัยต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ที่เป็นสินค้าที่มีความอันตรายและไม่ปลอดภัยต่อผู้ใช้สินค้าหรือโจทก์ เพราะกฎหมาย

²⁰ ยิงชีพ อัจฉานนท์, “กฎหมายคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่,” สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2557, <http://ilaw.or.th/node/792>

²¹ Mark A Swartz, The Concepts of “Defective Condition” And “Unreasonably Dangerous” In Products Liability Law, *Product Liability 1983* , pp.279-282 (1967)

บัญญัติให้เป็นความรับผิดพิเศษ (special liability) ของผู้ขายในการที่ผลิตภัณฑ์นั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่สุขภาพ อนามัย ของผู้ใช้หรือผู้บริโภค ทั้งนี้เพราะปัจจุบันในการฟ้องร้องคดีเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนมีความยุ่งยาก เนื่องจากภาระการพิสูจน์ความรับผิดตกเป็นหน้าที่ของผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายตามหลักกฎหมายลักษณะละเมิด ซึ่งเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากเพราะกระบวนการผลิตและจำหน่ายสินค้าในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนขึ้น ทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสินค้า กระบวนการผลิต และภัยอันตรายในตัวสินค้าที่มีผลต่อผู้ใช้หรือผู้บริโภค ก็อยู่ในความรู้เห็นของผู้ผลิตฝ่ายเดียว ดังนั้นความรับผิดพิเศษตามมาตรา 402A แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 ซึ่งมีรากฐานที่มีจากกฎหมายละเมิด จึงได้นำหลักการหรือมาตรการสำคัญในเรื่องเหล่านี้มาใช้ คือ นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ และให้ภาระการพิสูจน์ตกเป็นของผู้ขายหรือผู้ผลิตและกำหนดให้บุคคลที่อยู่ในสายการผลิตทั้งหมดรวมถึงผู้ขายเป็นผู้ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทน ซึ่งกฎหมายฉบับนี้เชื่อว่าการนำหลักดังกล่าวข้างต้นนี้มาใช้ จะสามารถคุ้มครองผู้ใช้หรือผู้บริโภคให้ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนอย่างเป็นรูปธรรมโดยไม่ต้องรับภาระในการพิสูจน์ความรับผิดอีกต่อไป²²

นอกจากนี้ยังมีกรณีตัวอย่างของคดีเลอรอน ราบินowitz ที่ผู้สูบบุหรี่ใน เมืองคาลาบาซาส นครลอสแอนเจลิส รัฐแคลิฟอร์เนีย แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา สูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะที่เป็นสถานที่ที่ห้ามสูบบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติ AN ORDINANCE OF THE CITY OF CALABASAS REGULATING SECOND-HAND SMOKE AND AMENDING THE CALABASAS MUNICIPAL CODE กล่าวคือ ผู้สูบบุหรี่ถูกฟ้องร้องต่อศาลโดยพนักงานอัยการหรือผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ ในคดีความผิดเกี่ยวกับบุหรี่ เมื่อศาลตัดสินว่ามีความผิดจริงตามฟ้องผู้สูบบุหรี่หรือผู้ที่ก่อความเสียหายจากควันบุหรี่ จะต้องชำระค่าชดเชยเยียวยาความเสียหายให้แก่กองทุน เป็นจำนวนเงิน 250 เหรียญดอลลาร์สหรัฐหรือหากผู้ได้รับความเสียหายสามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าได้รับความเสียหายจริง ศาลอาจจะให้ค่าชดเชยเยียวยาความเสียหายมากขึ้นตามจริงที่ผู้เสียหายควรจะได้รับให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายก็ได้ ในกรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายเป็นผู้ฟ้องร้องดำเนินคดีเอง เมื่อชนะคดีจะได้รับเงินชดเชยค่าทนายความและค่าใช้จ่ายใดๆที่เกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผล²³

สรุป ประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับกรณีการกระทำ ความผิดจากบุหรี่ที่สามารถทำให้ผู้ได้รับความเสียหายจากบุหรี่ได้รับความเป็นธรรม กล่าวคือ ภาระการ

²² วันชัย ไพบูลย์ภักดี, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 4*, น.16.

²³ เลอรอน ราบินowitz, "ORDINANCE NO. 2006-217," สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2558, <http://www.cityofcalabasas.com/pdf/agendas/council/2006/021506/item2-02006-217.pdf>

พิสูจน์ไม่ต้องตกอยู่กับฝ่ายผู้ได้รับความเสียหายและการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนไม่ยุ่งยากและไม่
ล่าช้า เนื่องจากสามารถขอได้โดยตรงจากกองทุนที่มีหน้าที่เยียวยาความเสียหายดังกล่าว

3.1.4 ค่าเสียหายที่ได้รับกรณีความเสียหายจากพิษภัยจากควันบุหรี่ตามกฎหมาย ประเทศสหรัฐอเมริกา

ตามกฎหมายความรับผิดชอบเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้อำนาจ
ศาลในการที่จะสามารถหาค่าชดเชยจากการบาดเจ็บเสียหายจากควันบุหรี่จากการสูบบุหรี่และลงโทษ
ผู้กระทำผิดได้โดยศาลเป็นผู้พิจารณาความเสียหายดังกล่าวที่เกิดขึ้น และพิจารณาค่าเสียหายชดเชยที่
ผู้เสียหายควรได้รับ จากข้อมูลของสถาบันการศึกษาวิศวกรรมและสถาบันการแพทย์แห่งชาติ สภาวิจัย
แห่งชาติและสภาวิทยาศาสตร์แห่งชาติ โดยศาลจะรวบรวมข้อมูลและพิจารณาค่าชดเชยตามสมควรและ
พิจารณาบทลงโทษผู้กระทำผิดตามสมควรกับความผิด²⁴ โดยกระบวนการยุติธรรมของประเทศ
สหรัฐอเมริกาจะมีเครื่องมือช่วยอย่าง ALI (สถาบันทางกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา) สถาบันวิจัย
วิทยาศาสตร์ (National Academy of Sciences /NAS) สถาบันการศึกษาแห่งชาติของวิศวกรรมและ
สถาบันทางการแพทย์ (IOM) ตัวอย่างเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คำแนะนำทางวิชาการให้กับ
กระบวนการยุติธรรมของอเมริกา โดยจะเป็นในรูปแบบของรายงาน คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ความ
คิดเห็นของประชาชนและการแสวงหาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์²⁵ แต่ก็มีบางรัฐของประเทศ
สหรัฐอเมริกา ยกตัวอย่างคือเมืองคาลาบาซาส นครลอสแอนเจลิส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย แห่งประเทศ
สหรัฐอเมริกา ที่กำหนดจำนวนค่าเสียหายไว้ตายตัวหากผู้ได้รับความเสียหายไม่สามารถพิสูจน์จำนวน
ความเสียหายที่ตนเองได้รับต่อศาลได้

ตัวอย่างกรณีความผิดการสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบของเมืองคาลาบาซาส นครลอสแอน
เจลิส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

กรณีตัวอย่างของคดีเลอรอน ราบินowitz ที่ผู้สูบบุหรี่ในเมืองคาลาบาซาส รัฐลอสแอน
เจลิส แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา สูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะที่เป็นสถานที่ที่ห้ามสูบบุหรี่
ตามพระราชบัญญัติ AN ORDINANCE OF THE CITY OF CALABASAS REGULATING SECOND-
HAND SMOKE AND AMENDING THE CALABASAS MUNICIPAL CODE กล่าวคือ ผู้สูบบุหรี่ถูก
ฟ้องร้องต่อศาลโดยพนักงานอัยการหรือผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ ในคดีความผิดเกี่ยวกับบุหรี่

²⁴ Elizabeth Laposata* Richard Barnes" & Stanton Glantz, Tobacco Industry Influence on the American Law Institute's Restatements of Torts and Implications for Its Conflict of Interest Policies, *Iowa Law Review* pp.67-68(2012)

²⁵ *Ibid.* p.43.

เมื่อศาลตัดสินว่ามีความผิดจริงตามฟ้อง ผู้สูญบุหรืหรือผู้ที่ก่อความเสียหายจากควันบุหรื จะต้องชำระค่าชดเชยเยียวยาความเสียหายให้แก่กองทุน เป็นจำนวนเงิน 250 เหรียญดอลลาร์สหรัฐหรือหากผู้ได้รับความเสียหายสามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าได้รับความเสียหายจริง ศาลอาจจะให้ค่าชดเชยเยียวยาความเสียหายมากขึ้นตามจริงที่ผู้เสียหายควรจะได้รับให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายก็ได้ ในกรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายเป็นผู้ฟ้องร้องดำเนินคดีเอง เมื่อชนะคดีจะได้รับเงินชดเชยค่าทนายความและค่าใช้จ่ายใดๆ ที่เกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผล²⁶

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า ค่าเสียหายจากความเสียหายของพืชภัยจากควันบุหรืที่เป็นสินค้าที่มีอันตรายและไม่ปลอดภัยตามหลักกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาจะถูกกำหนดขึ้นโดยศาลด้วยการอาศัยตัวช่วยจากองค์กรต่างๆและรายงานคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญความคิดเห็นของประชาชน ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ มาเป็นตัวช่วยกำหนดค่าเสียหายหรือบางรัฐอาจมีกฎหมายเฉพาะเพื่อกำหนดค่าเสียหายเป็นการเฉพาะของรัฐนั้นๆ ตามตัวอย่างของเมืองคาลาบาซาส นครลอสแอนเจลิส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อศาลตัดสินว่ามีความผิดจริงตามฟ้อง ผู้สูญบุหรืหรือผู้ที่ก่อความเสียหายจากควันบุหรื จะต้องชำระค่าชดเชยเยียวยาความเสียหายให้แก่กองทุน เป็นจำนวนเงิน 250 เหรียญดอลลาร์สหรัฐหรือหากผู้ได้รับความเสียหายสามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าได้รับความเสียหายจริง ศาลอาจจะให้ค่าชดเชยเยียวยาความเสียหายมากขึ้นตามจริงที่ผู้เสียหายควรจะได้รับให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายก็ได้ ในกรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายเป็นผู้ฟ้องร้องดำเนินคดีเอง เมื่อชนะคดีจะได้รับเงินชดเชยค่าทนายความและค่าใช้จ่ายใดๆที่เกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผล ผู้เขียนเห็นว่าการกำหนดให้ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายจากควันบุหรืต้องชำระเงินจากการก่อความเสียหาย ให้แก่กองทุนเพื่อให้กองทุนนำไปจ่ายให้กับผู้เสียหายตามกฎหมายของเมืองคาลาบาซาส นครลอสแอนเจลิส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นวิธีการทางกฎหมายเพื่อลงโทษผู้ก่อความเสียหายจากควันบุหรืและชดเชยเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรื ทำให้ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรืได้รับการเยียวยาและคุ้มครองจากกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรมโดยแท้จริง จึงควรนำวิธีการดังกล่าวมาปรับใช้ในกฎหมายไทย เพื่อให้ผู้ได้รับความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัยจากควันบุหรืในประเทศไทย ได้รับการเยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

²⁶ เลอรอน ราบินowitz, "ORDINANCE NO. 2006-217," สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2558, <http://www.cityofcalabasas.com/pdf/agendas/council/2006/021506/item2-02006-217.pdf>

3.2 มาตรการทางกฎหมายลักษณะละเมิดของไทย

สถิติจากการสำรวจโดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า คนไทยสูบบุหรี่ เกือบสิบล้าน คนแม้จะถือเป็นคนส่วนน้อยเมื่อเทียบกับประชากรหกสิบล้านเศษ แต่พิษภัยของบุหรี่เป็นแหล่งสำคัญที่สุดของสารก่อมะเร็งที่มนุษย์ได้รับ และคร่าชีวิตคนไทยไปกว่า 40,000 คนต่อปี ผลร้ายของบุหรี่ไม่ได้เกิดเฉพาะกับคนที่สูบบุหรี่เองเท่านั้น มีงานวิจัยที่พบว่า มีผู้คนทั่วโลกเสียชีวิตเพราะควันบุหรี่มือสอง ถึงปีละ 600,000 คน ประเทศไทยจึงมีความพยายามที่จะยับยั้งปัญหาดังกล่าว โดยมีการตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ แต่ขณะเดียวกัน นิสัยการสูบบุหรี่ของคนในสังคมไทย ไม่ได้เป็นไปโดยสอดคล้องตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้นเลย การสูบบุหรี่ในที่ร่มน้ำ ป้ายรถโดยสารประจำทาง พื้นที่อันจำกัด สำหรับพื้นที่อันจำกัดนี้หมายถึงสถานที่ที่แคบ ไม่กว้างขวาง อากาศถ่ายเทได้ยาก เช่น โรงอาหาร ห้องทำงาน เป็นต้น เป็นเรื่องปกติที่พบได้ทั่วไปนั่นก็หมายความว่า กฎหมายคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่นี้ ยังไม่สามารถนำมาใช้ได้จริง หรือ ไม่มีผลในทางปฏิบัติ และเป็นที่น่าทราบดีว่าประเทศไทยมีการผลิตยาสูบ โดยใช้ชื่อว่าโรงงานยาสูบ สังกัดกระทรวงการคลัง และเป็นของรัฐ จึงเป็นการยากที่จะไปเรียกค่าสินไหมทดแทน จึงทำได้เพียงแต่การติดป้ายประกาศห้ามไว้หน้าของบุหรี่ เพื่อยับยั้งปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพ อนามัยของประชาชน

นอกจากประเทศไทยมีการตรากฎหมายขึ้นมาแล้วยังได้มีการพยายามสกัดยั้งอุตสาหกรรมยาสูบทั้งในรูปแบบการรณรงค์ เพื่อลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ในประเทศไทยให้ลดน้อยลง รวมทั้งสกัดกั้นไม่ให้มีการเพิ่มจำนวนผู้สูบบุหรี่เพิ่มมากขึ้น จากหน่วยงานของรัฐ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น แต่จำนวนผู้สูบบุหรี่ไม่ได้ลดน้อยลงและยังเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นเป็นจำนวนมาก ซึ่งความเสียหายดังกล่าว ผู้เขียนมองว่าผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ควรได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น

กรณีค่าสินไหมทดแทนจากมาตรการทางละเมิดของไทย เพื่อความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัยของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากบุหรี่ กรณีนี้เป็นค่าสินไหมทดแทนกรณีผู้เสียหายมิได้ถึงแก่ชีวิต ผู้เสียหายย่อมเป็นผู้เสียหาย เนื่องการกระทำผิดฐานละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีความผิด (fault theory) ซึ่งทำให้ผู้เสียหายมีภาระการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำละเมิดและความเสียหายที่ตนได้รับแก่กาย สุขภาพและอนามัย

เมื่อพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามมาตรา 420 จริง ขั้นตอนต่อมา ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษตามมาตรา 444 ในกรณีทำให้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยนั้นผู้ต้องเสียหายขอ bồiที่จะได้ชดใช้ค่าใช้จ่ายอันตนต้องเสียไป และค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการทำงานสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วน ทั้งในเวลาปัจจุบันนั้นและในเวลาอนาคตด้วย

ถ้าในเวลาพิพาทคดีเป็นพันวิสัยจะหยั่งรู้ได้แน่ว่า ความเสียหายนั้นได้มีแท้จริงเพียงใด ศาลจะกล่าวในคำพิพากษาว่ายังสงวนไว้ซึ่งสิทธิที่จะแก้ไขคำพิพากษานั้นอีกภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีก็ได้

อุทธรณ์ที่ 1 เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2468 ข. ทำให้ขา ก. บาดเจ็บ ศาลพิพากษาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2468 ให้ ก. ใช้สินไหมทดแทนให้ ข. เป็นเงิน 10,000 บาท แต่ในวันที่พิพากษานั้นยังไม่แน่นอนว่า ข. จะใช้ขาไม่ได้ทีเดียว หรือจะรักษาหาย คงเป็นแต่เพียงเขยกราได้บ้างเล็กน้อย ฉะนั้น ศาลจะกล่าวในคำพิพากษาว่ายังสงวนไว้ซึ่งสิทธิของคู่กรณีที่จะร้องขอเพื่อให้แก้ไขจำนวนค่าเสียหายที่กำหนดให้ นั้น จนกว่าจะพ้นวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2470 ได้²⁷

3.2.1 หลักเกณฑ์ความรับผิดเพื่อละเมิดตามมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กรณีความรับผิดเพื่อละเมิดแห่งมาตรา 420 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” บทบัญญัติตามมาตรา 420 ดังกล่าวเป็นหลักละเมิดทั่วไปที่อยู่บนพื้นฐานของหลักความผิด (liability based on fault)²⁸ คือ ต้องมีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์²⁹ โดยหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องในการวินิจฉัยความรับผิดของอุตสาหกรรมยาสูบของประเทศไทยคือ หลักการทางกฎหมายละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบด้วย

²⁷ พระยามานวราชเสวี, “ลักษณะ 5 เรื่องละเมิด หมวด 1 ความรับผิดเพื่อละเมิด”, อุทธรณ์สำหรับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1-2 ฉบับกรรมาร่างกฎหมาย(2468), น.161

²⁸ ดร.พร ปิงสุทธีวงศ์, “ความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น”, (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), น.21.

²⁹ สุขุม ศุภนิธย์, คำอธิบายกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2549), น. 46.

3.2.1.1 มีการกระทำของบุคคลหนึ่งสู่บุคคลอื่น

บุคคลหนึ่งกระทำเบื้องต้นแรกต้องพิจารณาว่าบุคคลธรรมดา ที่เกิดมาเป็นคน มีชีวิต ร่างกาย จิตใจเป็นสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15 แม้บุคคลนั้นจะยังเป็นผู้เยาว์หรืออาจเป็นคนที่ไม่ปกติ เช่น เป็นคนวิกลจริต คนที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเป็นคนที่มีสภาพร่างกาย ความประพฤติไม่ปกติและถูกศาลสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ตาม เรื่องละเมิดนั้น เป็นข้อเท็จจริงที่คนทำไม่ได้มุ่งให้เกิดผลในทางกฎหมาย แต่เมื่อไปทำแล้วโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเกิดความเสียหายกับคนอื่น ผลในทางกฎหมายจึงเกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ในเบื้องต้นจะกล่าวได้ว่า ผู้ไร้ความสามารถทำละเมิดได้ ซึ่งก็เท่ากับจะบอกว่าใคร จะทำละเมิดได้บ้าง เราจึงมีได้พิจารณาสถานะทางกฎหมายของผู้ทำละเมิดเหมือนในกรณีของผู้ทำนิติกรรม แต่เราพิจารณาในทางข้อเท็จจริงว่า แม้จะเป็นผู้ไร้ความสามารถก็ทำละเมิดได้ หากขณะที่ทำเขามี “การกระทำ” คือ การรู้สำนึกในสิ่งที่ทำ

ในส่วนของการกระทำนั้นหมายถึงทั้งด้านบวกคือ การลงมือทำและด้านลบ คือการอยู่เฉยๆ หรืองดเว้นการกระทำ ซึ่งแยกได้เป็นสองกรณีคือ

ด้านบวก คือกระทำ ลงมือทำด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก เช่น นาย ก. ยิงนาย ข. หรือเอาไม้ตีศีรษะของนาย ข.

ด้านลบ คือ ไม่กระทำ คือการอยู่เฉยๆ หรือที่ภาษากฎหมายเราเรียกกันว่า การงดเว้น (omission) ซึ่งโดยหลักการ การงดเว้นคือการกระทำตามกฎหมาย เพราะมีหน้าที่ต้องกระทำ การงดเว้น เกิดจากการชั่งน้ำหนักของความสัมพันธระหว่างหลักเสรีภาพและความรับผิดชอบ โดยหลักการ เมื่อพิจารณาในด้านของเสรีภาพหมายความว่า บุคคลใดๆ ย่อมมีเสรีภาพที่จะเลือกว่าตน จะกระทำหรือไม่กระทำ (งดเว้น) การใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของการไม่กระทำ (งดเว้น) หากเขาไม่ยอมทำแล้วเขาอยู่เฉยๆ ซึ่งหากพิจารณาเฉพาะหลักเสรีภาพแล้ว การที่เขาไม่กระทำการใด เขาย่อมไม่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งในกรณีละเมิดนั้น “การงดเว้น” อาจอยู่ในความหมายของ “การกระทำ” ตามมาตรา 420 ได้ แต่เนื่องจาก “การงดเว้น” หรือ การอยู่เฉยๆ โดยหลักการแล้ว บุคคลที่อยู่เฉยๆ ไม่ควรต้องรับผิดชอบอะไรเพราะไม่ได้ “กระทำ” ให้คนอื่นเสียหาย ดังนั้น การที่จะพิจารณาว่าบุคคลที่อยู่เฉยๆ ควรต้องรับผิดชอบหรือไม่ควรต้องรับผิดชอบ จึงต้องพิจารณาให้เคร่งครัดลงไปว่าเขามีหน้าที่ที่จะต้องกระทำ “กระทำ” เพื่อไม่ให้ความเสียหายเกิดหรือไม่เป็นสำคัญ หากบุคคลที่มีหน้าที่ตามกฎหมายบางประการที่จะต้อง “กระทำ” ซึ่งหากเขากระทำตามหน้าที่แล้ว ความเสียหายก็จะไม่เกิดขึ้น การที่เขาไม่กระทำตามหน้าที่

หรือดเว้นนั้น ได้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น การงดเว้นนี้จึงอยู่ในความหมายของการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายด้วยเช่นกัน³⁰

ในส่วนของบุคคลอื่นคือคนที่ไม่ใช่บุคคลที่กระทำละเมิด เพราะถ้ากระทำต่อตัวเองก็ไม่ใช่ละเมิดผู้อื่น เช่น ถ้า นาย ก. ทำร้ายตัวเองก็ไม่ถือว่าเป็นละเมิด นาย ก. ฆ่าตัวตายเองก็ไม่ถือว่าเป็นละเมิด นาย ก. ทำให้ทรัพย์สินของตนเองเสียหายก็ไม่เป็นการละเมิดเช่นเดียวกัน เพราะมิได้กระทำต่อ “บุคคลอื่น” แต่ถ้าเป็นพ่อแม่พี่น้องหรือมีความสัมพันธ์กันใกล้ชิดเพียงใด ตามกฎหมายแล้วก็ถือเป็นบุคคลอื่นทั้งสิ้น เช่น นาย ก. ซึ่งเป็นลูก ทำร้าย นาง ข. ซึ่งเป็นแม่ จนบาดเจ็บ ก็ถือว่าเป็นบุคคลอื่นที่ได้กระทำต่อ “บุคคลอื่น” แล้ว ทั้งบุคคลอื่นก็ไม่ได้หมายความเฉพาะถึงเนื้อตัวร่างกาย ชีวิตของเขาเท่านั้น แต่หมายถึงทุกอย่าง สุขภาพ อนามัย ทำให้ทรัพย์สินของเขา ชื่อเสียงเกียรติคุณ ทางทำมาหาได้ของเขาเสียหาย ก็ถือว่าเป็นการกระทำละเมิดด้วย

กระทำของบุคคลหนึ่งสู่บุคคลอื่นตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งสูบบุหรี่ ทำให้เกิดควันที่มีสารพิษเป็นอันตรายต่อร่างกายและทำให้ควันบุหรี่ที่มีอันตรายต่อร่างกายนั้น ไปสูบบุหรี่อื่นทำให้ได้รับอันตรายจากควันบุหรือนั้น หรือที่เรียกว่า “ควันบุหรี่มือสอง”

3.2.1.2 การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

“การกระทำ” หมายถึง การเคลื่อนไหวอิริยาบถโดยรู้สำนึกในการเคลื่อนไหวนั้น ถ้าการกระทำโดยไม่รู้สึกรู้ตัว หรือไม่รู้ผิดชอบ เช่น เป็นลม หลับละเมอ วิกลจริตหรือเด็กไร้เดียงสา ไม่ถือเป็นการกระทำตามความหมายของกฎหมาย³¹ และหมายความรวมถึงการงดเว้นกระทำในเมื่อบุคคลมีหน้าที่อันเป็นการป้องกันผลเสียหายมิให้เกิดขึ้นด้วย³²

การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นหลักเกณฑ์ทางจิตใจซึ่งเป็นหลักสำคัญที่จะแยกความรับผิดในทางละเมิดธรรมดา (ordinary liability) ออกจากความรับผิดเด็ดขาด

³⁰ เพิ่งอ้าง, น. 46.

³¹ จิตติ ดิงศภัทย์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึง มาตรา 452 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2526), น.177.

³² สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, “การวิเคราะห์วิถีทางเศรษฐศาสตร์ : การคิดค่าเสียหายในคดีละเมิด”, รายงานที่ตีพิมพ์ฉบับที่ 93 เดือนเมษายน 2554, น.12.

(strict liability) เพราะในความรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวไม่จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ทางจิตใจข้อนี้ หมายความว่า บุคคลต้องรับผิดชอบไม่จำเป็นต้องกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ³³

สำหรับคำว่า “จงใจ” หมายถึง รู้สำนึกถึงผลหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตน โดยประสงค์ต่อผลความเสียหายเท่านั้น ถ้าไม่ประสงค์ต่อผล ก็ไม่ใช่จงใจกระทำ แต่อาจเป็นเพียงประมาทเลินเล่อ³⁴ เหตุที่อธิบายว่า “จงใจ” หมายถึง มุ่งหมายให้บุคคลอื่นเสียหาย เพราะบทบัญญัติในมาตรา 420 เองที่บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดจงใจ...ทำให้เขาเสียหาย” การ “รู้” ว่าทำให้เขาเสียหายนั้น ท่านศาสตราจารย์ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กล่าวว่า อาจเป็นไปได้ทั้งมุ่งหมายให้เป็นเช่นนั้น (ประสงค์ต่อผล) รวมทั้งคาดหมายได้ว่าผลเสียหายนั้นจะเกิดขึ้น (เล็งเห็นผล)³⁵ แต่ในกรณีหลังคือ “การคาดหมาย” ได้ว่าผลเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นอาจมีปัญหาในทางข้อเท็จจริงได้ ตัวอย่างเช่น ถ้านาย ก. ยืนอยู่บนระเบียงชั้น 5 ซึ่งมองลงไปที่ถนนข้างล่างจะมีคนเดินผ่านไปผ่านมาอยู่เนืองๆ หากนาย ก. โยนก้อนหินลงไปข้างล่างโดยไม่ได้ดูว่ามีคนเดินผ่านมาหรือไม่ ก้อนหินไปโดนนาย ข. บาดเจ็บ กรณีนี้หากกล่าวถึงการคาดหมายได้ก็จะกลายเป็นว่า นาย ก. ควรจะคาดหมายได้ว่าการโยนก้อนหินลงไปอาจจะทำให้บุคคลอื่นเสียหาย การกระทำของนาย ก. ก็จะเป็นเรื่องของ “จงใจ” เป็นต้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า จงใจมีสองความหมายคือ ตั้งใจทำให้คนอื่นเสียหาย กรณีหนึ่งหรือรู้ว่าทำให้คนอื่นเสียหายอีกกรณีหนึ่ง ซึ่งในกรณีหลังอาจหมายความว่าไม่ได้ตั้งใจทำให้คนอื่นเสียหายแต่รู้ว่าการกระทำของตนจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อคนอื่น ก็ยังทำอยู่ในความหมายว่าจงใจอยู่ดี ส่วนผลเสียหายที่เกิดขึ้นจะมากหรือน้อยเท่าไรไม่สำคัญ

ส่วน “ประมาทเลินเล่อ” หมายถึง การกระทำที่ไม่จงใจ แต่ไม่ใช้ความระมัดระวังตามสมควรที่จะใช้ กล่าวคือ ปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่และรวมถึงในลักษณะที่บุคคลผู้มีความระมัดระวังจะไม่กระทำด้วย สำหรับระดับความระมัดระวังที่สมมติเป็นมาตรฐานเพื่อวินิจฉัยเปรียบเทียบความรับผิดชอบของผู้กระทำ ความเสียหายนั้นแตกต่างจากความรับผิด

³³ เฝิงอ้วง, น.12.

³⁴ ไพจิตร บุญญพันธุ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดและหลักกฎหมายละเมิด เรื่องข้อสันนิษฐานความผิดของกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2548), น. 9.

³⁵ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่มภาค 1-2 พุทธศักราช 2478 แก้ไขเพิ่มเติม (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ) 2505, น.621 และ Torrente A., I ChlesingerP.,supra note 1, p.664

ทางสัญญา โดยต้องเปรียบเทียบกับบุคคลที่มีความระมัดระวังตามพฤติการณ์และตามฐานะในสังคม เช่นเดียวกับผู้กระทำความเสียหาย ความระมัดระวังจึงอาจแตกต่างกันไปตามพฤติการณ์แห่งตัวบุคคล ไม่นั่นอนคงที่เหมือนกรณีความรับผิดทางสัญญา บุคคลที่สมมตินี้ต้องอยู่ในพฤติการณ์ภายนอก เช่นเดียวกับผู้กระทำความเสียหาย นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมในขณะเกิดเหตุ ประกอบด้วย³⁶

หลักในการพิจารณาความประมาทเลินเล่อว่าบุคคลผู้ก่อให้เกิดความเสียหายประมาทหรือไม่นั้น ในความเป็นจริงมิได้พิจารณาจากตัวบุคคลนั่นเองหรือมิได้พิจารณาเทียบกับ “วิญญูชน” ซึ่งหมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความคิด มีสติปัญญาระดับปานกลางดั่งที่เคยพิจารณาในส่วนของสัญญา เพราะในเรื่องละเมิดนั้น บุคคลที่ก่อความเสียหายอาจเป็นผู้เยาว์ ผู้ไร้ความสามารถ ผู้สูงอายุ ซึ่งโดยหลักความรู้ความคิดสติปัญญาอาจต่ำกว่าคนระดับปานกลางหรือวิญญูชน หรือผู้ประกอบวิชาชีพ ก็อาจมีความรู้ ความคิดสติปัญญาสูงกว่าระดับปานกลาง ทำให้การใช้วิญญูชนเป็นมาตรฐานในการตัดสินอาจจะไม่เหมาะสม อย่างไรก็ตามวิญญูชนที่กล่าวถึงนี้หมายถึงวิญญูชนในความหมายตามกฎหมายแพ่งเท่านั้น การพิจารณาจึงต้องทำด้วยการสมมติคนขึ้นมาคนหนึ่ง เช่น ถ้าบุคคลที่ทำละเมิดเป็นหญิง ก็สมมติหญิงขึ้นมาคนหนึ่ง ถ้าบุคคลที่ทำละเมิดเป็นผู้เยาว์ก็สมมติผู้เยาว์ขึ้นมาคนหนึ่ง แล้วพิจารณาว่าหากบุคคลที่สมมติผู้นั้นอยู่ในสถานการณ์เดียวกับที่บุคคลที่ทำละเมิดได้ก่อความเสียหายขึ้น บุคคลที่สมมตินี้จะทำอย่างไร หากในสภาพการณ์เดียวกัน คาดหมายได้ว่าบุคคลที่สมมติจะไม่ทำเช่นที่ผู้ทำละเมิดทำ ก็ต้องถือว่าผู้กระทำความผิดนั้นประมาท ซึ่งความแตกต่างระหว่างความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ นั้น อาจพิจารณาความแตกต่างได้ว่าการกระทำโดยจงใจเป็นเรื่องที่พิจารณาจากภายในของบุคคลนั้น ส่วนในการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ นั้นพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏภายนอก

ท่านศาสตราจารย์ไพจิตร ปุญญพันธ์ ได้อธิบายไว้ว่า จงใจกับประมาทเลินเล่อ นั้น เป็นคนละเรื่องกัน แม้ความจริงจงใจหรือประมาทเลินเล่อจะมีการกระทำด้วยก็ตาม จงใจหมายถึง รู้สำนึกถึงผลหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการกระทำของตน ถ้ารู้ว่าจะเกิดผลหรือความเสียหายแก่เขาแล้ว ก็เป็นจงใจ ซึ่งไม่จำเป็นต้องรู้จักตัวผู้ที่จะได้รับความเสียหาย เช่น การที่ ก. หยิบปากกาของ ข. ไป โดยรู้ว่า เป็นปากกาของ ข. ย่อมถือว่า ก. รู้ว่า ข. จะได้รับความเสียหายจากการกระทำของตน ย่อมเป็นการจงใจ การกระทำโดยผิดหลงพลั้งพลาดไม่เป็นการกระทำโดยจงใจ ส่วนประมาทเลินเล่อหรือไม่ ย่อมแล้วแต่พฤติการณ์ เช่น ตามอุทาหรณ์ดังกล่าว ถ้า ก. หยิบไปโดยสำคัญผิดคิดว่าเป็นปากกาของ ก. เอง ก็ไม่เป็นการจงใจแล้ว ฉะนั้น จึงไม่เกี่ยวกับผลเสียหายที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอาจมากกว่าหรือน้อยกว่าที่คาดคิดไว้ก็ได้ เช่น ทำร้ายร่างกายโดยใช้ไม้ตีศีรษะและตั้งใจเพียงให้เขาบาดเจ็บ

³⁶ ดร.พร ปิงสุทธีวงศ์, *อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 28*, น. 21.

เล็กน้อย แต่ปรากฏว่าเขาถึงตายก็ดี บาดเจ็บต้องเสียค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาลมากก็ดี ไม่ถึงบาดเจ็บก็ดี ก็ ย่อมเป็นการจงใจและโดยเหตุนี้ การจงใจจึงย่อมแตกต่างกับความจงใจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 แม้การกระทำโดยความจงใจทางอาญานั้นจะเป็นการกระทำโดยจงใจทางแพ่งด้วยไปในตัว แต่ผู้กระทำจะต้องประสงค์ต่อผล หรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้นด้วย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรค 2 แต่จงใจไม่ได้มุ่งต่อผลของการกระทำ³⁷

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 517/2519 การที่จำเลยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษานำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดแร่อซึ่งเก็บอยู่ในโกดังของบริษัทโจทก์ และแม่คนของโจทก์จะได้บอกให้จำเลยทราบว่ามีข้อของลูกหนี้ตามคำพิพากษาก็ตาม แต่จำเลยกระทำไปโดยมีเหตุผลที่สมควรสำหรับบุคคลภายนอกที่ไม่มีส่วนอยู่ในบริษัทโจทก์ ยิ่งเข้าใจไปได้ว่าแร่อดังกล่าวยังคงเป็นของลูกหนี้ตามคำพิพากษาอยู่ ดังนี้จึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยจงใจกระทำละเมิดต่อโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7645/2546 ข้อเท็จจริงต่างๆ ที่โจทก์ฎีกาว่า จำเลยทั้งสามได้กระทำละเมิดต่อโจทก์แล้วแต่มีความหมายแสดงให้เห็นได้แจ้งชัดว่า เป็นกรณีการใช้ดุลยพินิจในการทำคำวินิจฉัยของจำเลยทั้งสาม ตามอำนาจหน้าที่ในฐานะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพียงแต่คำวินิจฉัยของจำเลยทั้งสามนั้น ไม่เป็นไปตามทิศทางที่โจทก์ประสงค์เท่านั้น จึงยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสามจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำต่อโจทก์โดยผิดกฎหมาย เป็นเหตุให้โจทก์เสียหาย หรือจำเลยทั้งสามได้ใช้สิทธิ ซึ่งมีแต่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์ อันจะถือว่าเป็นการละเมิดต่อโจทก์ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 420 และ มาตรา 421³⁸

ประมาทเลินเล่อหมายถึงไม่จงใจ แต่ไม่ใช้ความระมัดระวัง ตามสมควรที่จะใช้ รวมถึงในลักษณะที่บุคคลผู้มีความระมัดระวังจะไม่กระทำด้วย ความระมัดระวังที่ว่านี้ต่างกับความระมัดระวังในความรับผิดชอบทางสัญญาซึ่งกฎหมายวางระดับโดยทั่วไปไว้ในระดับของวิญญูชน เว้นแต่บางกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ใช้ความระมัดระวังยิ่งหรือหย่อนกว่านั้น คืออาจไม่ถึงระดับความระมัดระวังอย่างวิญญูชนหรือเหนือกว่าก็ได้ ความรับผิดชอบทางสัญญาวิญญูชนที่สมมติขึ้นเปรียบเทียบเป็นมาตรฐานความระมัดระวังในกรณีปกติโดยทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 323 จึงเป็นเช่นเดียวกัน ไม่ต้องคำนึงเกี่ยวกับตัวลูกหนี้ แม้จะเป็นผู้เยาว์หรือผู้ไร้ความสามารถ ถ้าต้องผูกพันตนโดยสมบูรณ์ในหนี้ตามสัญญาแล้ว ก็ต้องปฏิบัติภาระหนี้อย่างบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะทั่วไป แต่ความรับผิดชอบ

³⁷ ไพจิตร บุญญพันธุ์, “ส่วนที่ 3 โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ,” คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ), น.8.

³⁸ เพ็งอ้วน, น.8.

ทางละเมิดนั้น ระดับความระมัดระวังที่จะสมมติขึ้นเปรียบเทียบเป็นมาตรฐานเพื่อวินิจฉัยความรับผิดชอบของผู้กระทำความเสียหายนั้นแตกต่างจากความรับผิดชอบทางสัญญา โดยต้องเปรียบเทียบกับบุคคลที่มีความระมัดระวังตามพฤติการณ์และตามฐานะในสังคมเช่นเดียวกับผู้กระทำความเสียหาย ความระมัดระวังจึงอาจแตกต่างกันไปตามพฤติการณ์แห่งตัวบุคคลไม่แน่นอนคงที่เหมือนกรณีความรับผิดชอบทางสัญญา เช่น ความระมัดระวังของผู้เยาว์อาจหย่อนกว่าความระมัดระวังของบุคคลผู้บรรลุนิติภาวะแล้วก็ได้ หรืออาจยิ่งกว่าบุคคลธรรมดา เช่น ในกรณีที่ต้องใช้ฝีมือความชำนาญบางอย่างก็ได้ บุคคลที่สมมติขึ้นเป็นมาตรฐานเปรียบเทียบในความรับผิดชอบละเมิดนั้น คือบุคคลที่มีสภาพร่างกายอย่างเดียวกับผู้กระทำความเสียหาย เพศและวัยของบุคคลก็ต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย แต่มีสติปัญญาความสามารถทางจิตใจเป็นปกติสำหรับบุคคลในสภาพร่างกายเช่นนั้น บุคคลที่สมมตินี้ต้องอยู่ในพฤติการณ์ภายนอกเช่นเดียวกับผู้กระทำความเสียหายด้วย นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมในขณะเกิดเหตุประกอบด้วย³⁹

การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อตามวิถยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้สูบบุหรี่ที่ทำให้เกิดความเสียหายจากการสูบบุหรี่ไปยังผู้อื่นอาจมีความตั้งใจเพื่อต้องการให้ผู้อื่นเกิดความเสียหายจากควันบุหรี่ เช่น เมื่อได้รับกลิ่นมีอาการวิเวียนศีรษะ หายใจไม่สะดวก เป็นต้น เช่นนี้ถือเป็นการกระทำละเมิดโดยจงใจจากบุคคลหนึ่งทำไปสูบบุหรี่คนอื่น แต่บางกรณี ผู้สูบบุหรี่ไม่มีเจตนาที่จะกระทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น แต่อาจประมาทสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ ทำให้คนอื่นบริเวณใกล้เคียงได้รับความเสียหายจากการสูดดมสารพิษจากควันบุหรี่เข้าไป เช่นนี้ถือเป็นการประมาทเลินเล่อกระทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นตามหลักกฎหมายลักษณะละเมิด

3.2.1.3 การกระทำโดยผิดกฎหมาย

ความรับผิดชอบละเมิดไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าการกระทำอันใดถือเป็นการกระทำผิดกฎหมาย คำว่าผิดกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 นี้หมายถึง กระทำความเสียหายแก่สิทธิเด็ดขาดของบุคคล คือ ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างอื่นของบุคคลโดยไม่มีสิทธิหรือข้อแก้ตัวตามกฎหมายให้ทำได้⁴⁰

“โดยผิดกฎหมาย” หมายความว่า ถ้าการกระทำนั้นเป็นการล่วงสิทธิโดยผิดหน้าที่ที่ต้องเคารพต่อสิทธินั้น เป็นการกระทำผิดกฎหมายในตัว โดยไม่ต้องมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นผิดกฎหมายอีกชั้นหนึ่ง แต่ถ้ามีอำนาจกระทำที่เกิดจากกฎหมายให้อำนาจ สัญญา คำ

³⁹ เห่งอ่าง ,น.8.

⁴⁰ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 32, น.12.

พิพากษา หรือ กฎหมายนิรโทษกรรม เช่นนี้ก็ไม่เป็นการกระทำผิดกฎหมาย⁴¹ ในคำว่าโดยผิดกฎหมาย ให้ความหมายรวมถึงกรณีดังต่อไปนี้ด้วย

(1) มีกฎหมายกำหนดชัดแจ้งว่าเป็นความผิดเช่นกฎหมายอาญา การกระทำอันฝ่าฝืนกฎหมายจึงเป็นการกระทำโดยผิดกฎหมายหรือมิชอบด้วยกฎหมาย ตัวอย่างเช่น การฆ่า การทำร้ายร่างกาย การลักทรัพย์ หรือการทำให้ทรัพย์ของบุคคลอื่นเสียหาย ย่อมถือเป็นการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายทั้งสิ้นเพราะเป็นการกระทำที่มีกฎหมายห้ามไว้โดยชัดแจ้ง ตัวอย่างเช่น นาย ก. ฆ่า นาย ข. เป็นการกระทำที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นความผิดคือ ประมวลกฎหมายอาญา

(2) ไม่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดแจ้ง แต่ทำให้เสียหายแก่สิทธิเด็ดขาดอย่างใดอย่างหนึ่งที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 420 กล่าวคือ ทำให้เสียหายต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด สิทธิเด็ดขาดหมายถึงสิทธิของบุคคลหนึ่งที่บุคคลอื่น ๆ ทุกคนในสังคมต้องเคารพ⁴²

ตัวอย่าง นาย ก. สูบบุหรี่ในที่สาธารณะทำให้นาย ข. ได้รับความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัย เป็นเหตุให้นาย ข. สุขภาพทรุดโทรม เป็นกรณีที่นาย ก. ทำให้เกิดความเสียหายกับสิทธิเด็ดขาดคือสุขภาพ อนามัยของนาย ข.

3.2.1.4 การก่อให้เกิดความเสียหาย

จะมีความรับผิดทางละเมิดได้ต้องมีความเสียหายเกิดขึ้นด้วย ถ้าความเสียหายยังไม่เกิดขึ้น แม้จะมีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อและโดยผิดกฎหมายแล้ว ก็ยังไม่เป็นละเมิด ดังจะเห็นได้จากมาตรา 420 ที่จำกัดว่าต้องเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ส่วนความเสียหายแก่ชื่อเสียง เกียรติคุณ ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นอยู่ในมาตรา 423⁴³ นอกจากนี้ในมาตรา 446⁴⁴ ยังได้บัญญัติถึงความ

⁴¹ พจนี ปุชปาคม, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515), น. 43.

⁴² เพ็งอ่าง, น.43.

⁴³ มาตรา 423 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะรู้ได้”

เสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินอีกด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้โดยทั่วไปว่าความเสียหายอันเป็นมูลความผิดฐานละเมิดนั้น อาจเป็นความเสียหายที่คำนวณเป็นเงินหรือไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้⁴⁴ สำหรับเรื่องความเสียหายแบ่งเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

(1) ความเสียหายทางสุขภาพ อันเป็นความเสียหายที่กระทบต่อสุขภาพของผู้ได้รับความเสียหาย ซึ่งสามารถคำนวณเป็นเงินได้ เช่น นาย ก. สูบบุหรี่ในที่สาธารณะที่ห้ามมิให้สูบบุหรี่ ทำให้ นาย ข. ที่อยู่บริเวณนั้นได้รับควันบุหรี่เข้าสู่ร่างกายส่งผลให้สุขภาพของ นาย ข. ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ที่กระทำโดย นาย ก. ก็เป็นความเสียหายที่คำนวณเป็นเงินได้ เพราะการที่ นาย ข. ได้รับควันบุหรี่เข้าสู่ร่างกาย ทำให้โรคประจำตัวของ นาย ข. ที่เป็นอยู่ มีอาการกำเริบขึ้น ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลอันคำนวณเป็นเงินได้

(2) ความเสียหายทางอนามย์ อันเป็นความเสียหายที่กระทบต่ออนามย์ทำให้เกิดความไม่สุขสบาย ได้รับกลิ่นเหม็น หายใจไม่สะดวก อันเป็นความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น นาย ก. สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ ส่งผลให้ นาย ข. ได้รับกลิ่นเหม็นจากควันบุหรี่ แม้จะมีความเสียหายเกิดขึ้นจริง แต่ความเสียหายที่ นาย ข. ได้รับกลิ่นเหม็นจากควันบุหรือนั้นไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้

3.2.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

หลักเกณฑ์ประการสุดท้ายเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางละเมิดคือ ความเสียหายต้องเป็นผลมาจากการกระทำละเมิดของผู้ก่อความเสียหายซึ่งเรียกว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลหรือระหว่างความผิดกับความเสียหาย” ซึ่งมีทฤษฎีที่สำคัญ 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไขและทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม ซึ่งในคดีแพ่งศาลใช้ทั้งสองทฤษฎีปนกันอยู่เสมอมาจนไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนว่าศาลใช้ทฤษฎีไหนมากกว่ากัน เนื่องจากทฤษฎีทั้งสองต่างมีข้อดีและข้อเสียอยู่ด้วยกันคือ “ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไข” มีหลักว่า ถ้าไม่มีการกระทำความเสียหายก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้กระทำจึงต้องรับผิดชอบ มีข้อดีตรงที่ว่า ตรงกับความจริงตามธรรมชาติที่ผู้กระทำต้องรับผิดชอบในผลที่ตนก่อ แต่มีข้อเสียเพราะทำให้ผู้กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบโดยไม่มีขอบเขตรวมไปถึง ความเสียหายที่ไม่มีใคร คาดหมายก็ต้องรับผิดชอบด้วย ส่วน “ทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม”

⁴⁴ มาตรา 446 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “ในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามย์ก็ดี ในกรณีทำให้เขาเสียเสรีภาพก็ดี ผู้ต้องเสียหายจะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินด้วยอีกก็ได้ สิทธิเรียกร้องอันนี้ไม่โอนกันไปและไม่ตกสืบไปถึงทายาท เว้นแต่สิทธินั้นจะได้รับสภาพกันไว้โดยสัญญาหรือได้เริ่มฟ้องคดีตามสิทธินั้นแล้ว...”

⁴⁵ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 32*, น.13.

มีหลักว่า ผลที่ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบเป็นผลที่ตามปกติควรเกิดจากการกระทำของผู้กระทำ มีข้อดีคือ ตรงกับหลักวินิจัยความผิด คือ ความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้กระทำ ซึ่งวินิจัยตามพฤติการณ์ที่บุคคลในฐานะเช่นนั้นควรจะทราบ แต่มีข้อเสียที่จำกัดผลที่ต้องรับผิดชอบเฉพาะในขอบเขตที่ตามปกติจะเกิดผลเช่นนั้นเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นการขัดกับความจริงที่ความเสียหายอาจเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของผู้กระทำแต่ผู้กระทำกลับไม่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ผู้เสียหายซึ่งไม่มีส่วนผิดต้องรับเคราะห์กรรมไปโดยลำพัง⁴⁶

การพิจารณาว่าเหตุการณ์อันหนึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์อีกอันหนึ่งหรือไม่ เป็นสิ่งที่ไม่ง่าย หลักการที่จะต้องคำนึงถึงในประการแรกคือหลักความแน่นอน เพราะในข้อเท็จจริงหลากหลาย มีความจำเป็นที่ต้องการหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการปรับใช้ หลักการที่สองคือหลักความยุติธรรมทั้งต่อผู้เสียหายที่ควรได้รับการเยียวยาอย่างเป็นธรรมและผู้ทำละเมิดที่ควรจะต้องรับผิดชอบเฉพาะในขอบเขตการกระทำของตนเท่านั้น

ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. สูบบุหรี่ในห้องพักงานทำให้ นาย ข. เพื่อนร่วมงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในห้องเดียวกัน สูดดมควันพิษที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อนามัย จากควันบุหรี่เข้าสู่ร่างกายทุกครั้งที่มาทำงาน เป็นเหตุให้ นาย ข. ป่วยเป็นโรคหลอดลมอักเสบจากการได้รับสารพิษจากควันบุหรี่เข้าสู่ร่างกาย เช่นนี้การกระทำของ นาย ก. มีความสัมพันธ์กับผลเสียต่อสุขภาพอนามัยที่ทรุดโทรมของ นาย ข. เพราะถ้า นาย ข. ไม่ต้องสูดดมควันบุหรี่จาก นาย ก. ทุกครั้งที่มาทำงาน นาย ข. ก็จะไม่เป็นโรคหลอดลมอักเสบ ดังนั้น นาย ก. จึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ นาย ข.

3.2.1.6 การพิจารณาพิสูจน์

โดยทั่วไปแนวความคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของผู้กระทำละเมิดว่าจะต้องรับผิดชอบภายใต้หลักเกณฑ์ใดนั้น มีทฤษฎีมูลเหตุความรับผิดชอบทางละเมิดที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีรับภัยและทฤษฎีความผิด⁴⁷ กล่าวคือ

ทฤษฎีรับภัย (theory of risk) ทฤษฎีนี้มีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ก่อความเสียหายแก่ผู้อื่นต้องชดใช้ค่าเสียหาย โดยมีได้เป็นผู้กระทำละเมิดจะต้องกระทำผิดด้วย เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นและรู้ว่าผู้ใดเป็นผู้ก่อขึ้นก็ควรถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ทำละเมิดไม่ว่าการกระทำที่ก่อความเสียหายนั้นจะผิดหรือถูก ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงถือว่าเมื่อได้กระทำการใดๆ ขึ้นแล้วย่อมเป็นการเสี่ยงภัยอย่าง

⁴⁶ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 32, น.13.

⁴⁷ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, “ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า (Product Liability)”, รายงานการศึกษาวินิจฉัยฉบับสมบูรณ์, 2543, น. 5-6.

หนึ่งคือ อาจมีผลดีหรือผลร้ายก็ได้ ผู้กระทำจะต้องรับผลแห่งการเสี่ยงภัยนั้น กล่าวคือ หากมีความเสียหายเกิดขึ้นผู้กระทำต้องรับผลแห่งการเสี่ยงนั้นหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นความรับผิดโดยปราศจากความผิด (liability without fault)

เหตุผลที่ผู้ยึดแนวความคิดทฤษฎีรับภัยอ้างว่าไม่ควรมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความผิดในเรื่องความรับผิดในทางละเมิดคือ “เหตุผลทางกฎหมาย” ซึ่งถือว่าผลแห่งความรับผิดทางละเมิดคือการบังคับให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย มิใช่เป็นการลงโทษเช่นเดียวกับผลแห่งความรับผิดทางอาญา และ “เหตุผลทางพฤติการณ์” ซึ่งถือว่าเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นโดยหาผู้ผิดไม่ได้ ก็ไม่เป็นการสมควรที่จะให้ผู้เสียหายเป็นผู้รับเคราะห์ โดยที่ความเสียหายมิได้เกิดจากการกระทำของเขา แต่ควรเป็นผู้ก่อความเสียหายที่ควรรับเคราะห์ ทั้งนี้โดยให้พิเคราะห์ว่าภัยนั้นเป็นผลมาจากเหตุใด และเหตุนั้นใครเป็นผู้ก่อ ผู้นั้นก็ควรต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้าให้พิเคราะห์ว่าการกระทำใดเป็นความผิดหรือไม่เป็นความผิดนั้น เห็นว่าเป็นการยากยิ่งนัก เนื่องจากเป็นข้อเท็จจริงที่อาจเปลี่ยนแปลงได้แล้วแต่ท้องถิ่นและกาลสมัย ซึ่งต่างจากการหาเหตุของความเสียหายซึ่งย่อมใช้ได้ทุกกาลสมัย

ทฤษฎีความผิด ทฤษฎีนี้ยอมรับหลักที่ว่า ผู้ก่อความเสียหายจะต้องรับผิดก็ต่อเมื่อการกระทำของตนเป็นความผิด ซึ่งถือหลัก “ไม่มีความรับผิดถ้าปราศจากความผิด” (Liability as a result of fault)⁴⁸ ซึ่งต่างจากทฤษฎีรับภัยที่ถือว่าอาจมีความรับผิดได้แม้ไม่มีความผิดก็ตาม

เมื่อผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรื ต้องการได้รับความเป็นธรรมและดำเนินคดีละเมิดกับผู้สูบบุหรี่ที่กระทำความเสียหายละเมิดนี้ ตามหลักกฎหมายละเมิดของประเทศไทย มีหลักเกณฑ์ว่าผู้ใดกล่าวอ้างผู้สูบบุหรี่นั้นมีการพิสูจน์ หมายถึงว่า ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรืต้องพิสูจน์ให้ศาลเชื่อได้ว่าได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรืจริง แต่ในความเป็นจริง เป็นการยากอย่างยิ่งที่จะพิสูจน์ความเสียหายดังกล่าวได้ เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 กล่าวว่า “คู่ความฝ่ายใดกล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนคำคู่ความของตนให้คู่ความ ฝ่ายนั้นมีภาระการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น แต่ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายหรือมีข้อสันนิษฐานที่ควรจะเป็น ซึ่งปรากฏจากสภาพปกติธรรมดาของเหตุการณ์เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์ จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว” หากผู้ได้รับความเสียหายต้องมีภาระการพิสูจน์ ผู้เสียหายต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นในองค์ประกอบแห่งมูลละเมิด กล่าวคือ

⁴⁸ สายสุตา นิงสานนท์, ความรับผิดเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525).

(1) ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ผู้ใดเป็นผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหาย การพิสูจน์นี้เป็นปัญหาการระบุตัวผู้กระทำละเมิดตามที่กล่าวมาแล้ว

(2) ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นมีความจงใจหรือประมาทเลินเล่อที่จะทำให้เกิดความเสียหายขึ้นหรือไม่ อันเป็นการยากที่จะพิสูจน์ให้ทราบถึงการจงใจหรือความประมาทเลินเล่อ ของผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย

(3) ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรืนั้นจริง แต่ในความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ยังไม่ปรากฏผลแห่งความเสียหายให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว

(4) ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ผู้เสียหายได้รับความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยอย่างไร ซึ่งในความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง อาจเป็นค่ารักษาพยาบาลจากการได้รับคว้นบุหรืเข้าไปแล้วเกิดอาการวิงเวียนศีรษะ ไม่สบาย ค่ายารักษาโรค

(5) ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ความเสียหายที่ได้รับควรที่จะได้รับค่าชดเชยเยียวยาเป็นค่าสินไหมทดแทนจำนวนเงินเท่าใด เพื่อให้เหมาะสมต่อความเสียหายดังกล่าวที่ได้รับ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภาระการพิสูจน์ในคดีละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อฐานความผิดที่เกิดจากพิษภัยบุหรื ต้องใช้หลักผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นมีภาระการพิสูจน์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84/1 คือการที่ฝ่ายผู้ได้รับความเสียหายต้องมีภาระหน้าที่ในการพิสูจน์ต่อศาล ตามวิทยานิพนธ์นี้ผู้เสียหาย ต้องนำสืบ เพื่อให้ศาลเชื่อและเข้าใจในความเสียหายจากพิษภัยบุหรื ซึ่งในความเป็นจริงมีกรณีที่ได้รับบาดเจ็บแล้วมีผลกระทบจากคว้นบุหรืในทันที คือ แสบตา หายใจไม่สะดวก วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้อาเจียน แต่มีบางกรณีที่ต้องใช้เวลากว่าผลเสียหายจะปรากฏ ได้แก่ การเกิดโรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดในสมอง และโรคอื่นๆที่ยากจะพิสูจน์ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ได้ในทันที

3.2.2 แนวคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกรณีความรับผิดบนหลักความผิดทางละเมิดมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จากการศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกาย้อนหลัง 60 ปี ยังไม่เคยมีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาศาลของไทยปรากฏที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายจากการทำละเมิดในความเสียหายต่อสุขภาพและอนามัยจากคว้นบุหรื ตามหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดบนหลักการความผิดทางละเมิด ตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ปรากฏแต่มีคำพิพากษาที่ใกล้เคียงในหมวดมาตรา 420 ในเรื่องความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัยคือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8309/2548

โรงงานส่งเสียงดังและมีการพ่นสีส่งกลิ่นเหม็น เป็นเหตุให้โจทก์ทั้งสองได้รับความเสียหายแก่อนามัยและเดือดร้อนรำคาญ อันเป็นการกระทำละเมิดต่อโจทก์ทั้งสอง จึงต้องชดใช้ค่า

สินไหมทดแทนแก่โจทก์ทั้งสองตามมาตรา 420 นอกจากนี้ โจทก์ทั้งสองมีสิทธิจะปฏิบัติการเพื่อยังความเสียหายหรือเดือดร้อนรำคาญให้สิ้นไป โดยไม่ลบล้างสิทธิที่จะเรียกเอาค่าทดแทนตามมาตรา 1337

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1719-1720/2499

โรงงานสีครึ่งและผลิตครึ่งบริสุทธิ์ใช้ยาเคมีละลายกับน้ำทำการล้างครึ่งทั้งกลางวันและกลางคืน ส่งกลิ่นเหม็นอันเป็นอันตรายแก่อนามัยและทำให้ผู้อยู่บ้านใกล้เคียงเดือดร้อนรำคาญเจ้าของโรงงานย่อมต้องรับผิดชอบละเมิดต่อผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนรำคาญ⁴⁹

สรุปได้ว่า ยังไม่เคยมีปรากฏแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายจากการทำละเมิดในความเสียหายต่อสุขภาพ และอนามัยจากควันบุหรี่ ตามหลักกฎหมายเรื่องความรับผิดบนหลักการกระทำละเมิด มาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย ผู้เขียนเห็นว่า แม้แต่ในเรื่อง กลิ่นเหม็นที่ทำลายสุขภาพ อนามัย ศาลยัง วินิจฉัยให้ผู้กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ส่วนเรื่องควันจากบุหรี่ที่ทำลายสุขภาพ อนามัย ก็น่าจะเป็นความเสียหายที่สามารถเรียกร้องให้ผู้กระทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้เช่นเดียวกัน

3.2.3 ค่าสินไหมทดแทนที่ได้รับกรณีพิษภัยควันบุหรี่ตามความรับผิดบนหลักความผิดทางละเมิดมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามหลักกฎหมายลักษณะละเมิดของไทยมีหลักอยู่ว่าผู้ที่ได้รับความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัย ชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 แต่ในกรณีความเสียหายจากควันบุหรี่ กฎหมายละเมิดไม่สามารถนำมาใช้ได้เหมาะสม เพราะการที่ผู้ได้รับความเสียหายจะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากความเสียหายที่เกิดขึ้น ผู้ได้รับความเสียหายต้องสามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้ศาลเชื่อว่าได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่จริงตามหลักผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นมีภาระการพิสูจน์ ตามมาตรา 84/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่การพิสูจน์ดังกล่าวจะไม่สามารถกระทำได้ หากผู้สูบบุหรี่ สูบเพียงครั้งเดียวและเดินหนีไป ก็จะเป็นการยาก ที่ผู้ได้รับความเสียหายจะพิสูจน์ให้ศาลเชื่อว่าเป็นผู้ได้รับความเสียหายและใครเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย และมูลค่าความเสียหายเป็นจำนวนเท่าไร เมื่อไม่สามารถพิสูจน์ได้ตามมาตรา 84/1 ผู้ได้รับความเสียหายก็ไม่สามารถที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้

⁴⁹ ครั้งเป็นผลผลิตจากแมลงชนิดหนึ่ง เรียกว่า แมลงครึ่งเป็นแมลงขนาดเล็ก อาศัยดูดน้ำเลี้ยงจากกิ่งไม้เป็นอาหาร

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า ในการนำหลักการกฎหมายลักษณะละเมิด มาบังคับใช้กับกรณีความผิดเกี่ยวกับบุหรีนั้น ไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม เพราะวิธีการตามกฎหมายละเมิด ใช้หลักผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นมีภาระการพิสูจน์ ตามมาตรา 84/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ผู้เขียนเห็นว่า ควรใช้วิธีให้ผู้ได้รับความเสียหายจากบุหรีได้รับค่าสินไหมทดแทนเยียวยาความเสียหายจากกองทุนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรีดังจะกล่าวต่อไปในข้อ 3.4

3.3 กรณีความรับผิดบนหลักความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

3.3.1 หลักเกณฑ์ความรับผิดบนหลักความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

สถิติจากการสำรวจโดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ⁵⁰ พบว่า คนไทยสูบบุหรี่ เกือบสิบล้านคนแม้จะถือเป็นคนส่วนน้อยเมื่อเทียบกับประชากรเจ็ดสิบล้านเศษ แต่พิษภัยของบุหรีเป็นแหล่งสำคัญที่สุดของสารก่อมะเร็งที่มนุษย์ได้รับ และคร่าชีวิตคนไทยไปกว่า 40,000 คนต่อปีผลร้ายของบุหรีไม่ได้เกิดเฉพาะกับคนที่สูบเองเท่านั้น มีงานวิจัยที่พบว่า มีผู้คนทั่วโลกเสียชีวิตเพราะคว้นบุหรีมือสอง ถึงปีละหกแสนคนที่น่าตกใจคือแหล่งที่มาของคว้นบุหรีมือสองที่สำคัญที่สุดคือ “บ้าน” ทำให้คาดการณ์กันว่า ในประเทศไทยอาจมีผู้เสียชีวิตเพราะคว้นบุหรีมือสองถึงปีละ 4,000 คนอีกทั้งยังมี คว้นบุหรีมือสามที่มีสารพิษจากคว้นบุหรีที่ตกค้างอยู่ตาม กำแพง เพดาน ฝุ่น พรม เครื่องปรับอากาศ ในบ้านและในที่ทำงาน รวมทั้งติดอยู่ตามเสื้อผ้าของผู้สูบบุหรี่ด้วย ดังนั้น แม้ผู้สูบบุหรี่จะไม่สูบในห้องให้รบกวนผู้อื่นโดยตรง แต่ก็ยังมีช่องทางอีกมาก คนอื่นๆ จะได้รับอันตรายจากสารพิษในบุหรีไม่น้อยไปกว่าตัวผู้สูบเองโดยผลเสียหายที่เกิดขึ้นทันทีได้แก่ อาการของคนที่ได้รับคว้นบุหรีเข้าไปจะมีอาการแสบจมูกแสบตา น้ำตาไหล วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน หายใจไม่สะดวก หัวใจเต้นเร็วขึ้น และความดันโลหิตสูงขึ้น ประสาทสัมผัสของการรับรู้กลิ่นและรส จะทำหน้าที่ได้ลดลง เกิดกลิ่นที่น่ารังเกียจตามร่างกายและเสื้อผ้า⁵¹

⁵⁰ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (อังกฤษ: National Statistical Office) เป็นหน่วยงานของรัฐบาลไทย ระดับกรม สังกัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีภารกิจในฐานะเป็นหน่วยงานกลางของรัฐ ในการดำเนินการเกี่ยวกับสถิติตามหลักวิชาการ และจัดทำสถิติเพื่อติดตามประเมินผลและสนับสนุนการดำเนินการตามนโยบายและแผนงานของรัฐ

⁵¹ ยิงชีพ อัจฉานนท์, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 20*.

มีประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 19 พ.ศ.2553 ที่ออกตามมากับพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ กำหนดประเภทของสถานที่สาธารณะ⁵² ให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ แม้จะมีแค่ 5 ข้อ แต่ก็มีข้อย่อยมากมายระบุสถานที่ปลอดบุหรี่ไว้ถึง 57 ประเภทด้วยกัน⁵³

ตัวอย่างเช่น ริมน้ำ ป้ายรถโดยสารประจำทาง พื้นที่อันจำกัด โรงพยาบาล ร้านสปา ร้านนวด โรงเรียน สถานกวดวิชา ฟิสิทรีจันท์ สถานที่เล่นกีฬาทุกประเภท อัฒจันทร์ดูกีฬาทุกชนิด โรงภาพยนตร์ สถานที่จัดเลี้ยง สถานที่จำหน่ายอาหาร ศูนย์การค้า ห้องสมุด ห้องโถงโรงแรม ธนาคาร โรงงานอุตสาหกรรม สถานที่ทำงานทุกแห่ง รถประจำทาง รถแท็กซี่ สถานีขนส่ง ท่าอากาศยาน ฯลฯ หรือเข้าใจง่ายๆ ว่าเป็นสถานที่ที่มีผู้คนจำนวนมากต้องใช้ร่วมกันทุกแห่งจะต้องปลอดบุหรี่ทั้งหมด

รวมไปถึงสถานที่ที่เราอาจนึกไม่ถึงว่าเป็นเขตปลอดบุหรี่ อย่างเช่น สุขา สถานบันเทิง สวนสาธารณะ ร้านตัดผม ตู้โทรศัพท์สาธารณะ และยานพาหนะอื่นๆ ทุกประเภทก็ถูกกำหนดไว้ด้วย แต่ขณะเดียวกัน นิสัยการสูบบุหรี่ของคนในสังคมไทย ไม่ได้เป็นไปโดยสอดคล้องตามกฎหมาย

⁵² พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 มาตรา 3 บัญญัติว่า “สถานที่สาธารณะ หมายความว่า สถานที่หรือยานพาหนะใดๆซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

⁵³ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2553

ข้อ 2 ให้สถานที่ดังต่อไปนี้ เป็นสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ โดยกำหนดให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด

- (1) สถานบริการสาธารณสุขและส่งเสริมสุขภาพ
- (2) สถานศึกษา
- (3) สถานที่สาธารณะที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน
 - (3.1) สถานที่ออกกำลังกาย สนามและสถานการกีฬา
 - (3.2) ร้านค้า สถานบริการและสถานบันเทิง
 - (3.3) บริเวณโรงพักคอย และบริเวณทางเดินทั้งหมดภายในอาคาร
 - (3.4) สถานบริการทั่วไป
 - (3.5) สถานที่ทำงาน
 - (3.6) สถานที่สาธารณะทั่วไป
- (4) ยานพาหนะและสถานีขนส่งสาธารณะ
 - (4.1) ยานพาหนะสาธารณะ ในขณะที่ให้บริการไม่ว่าจะมีผู้โดยสารหรือไม่ก็ตาม
 - (4.2) สถานีขนส่งสาธารณะ
- (5) ศาสนสถาน สถานปฏิบัติธรรมในศาสนาและนิกายต่างๆ เช่น วัด มัสยิด โบสถ์

ดังกล่าวข้างต้นเลย การสูบบุหรี่ในสุขา สวนสาธารณะ รถแท็กซี่ สถานที่ทำงาน เป็นเรื่องปกติที่พบได้ทั่วไป นั่นก็หมายความว่า กฎหมายคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่นี้ ยังไม่สามารถนำมาใช้ได้จริง หรือ ไม่มีผลในทางปฏิบัติ นั่นเอง

ดังนั้น จึงมีพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ออกมาบังคับใช้ กฎหมายฉบับนี้มีเพียง 15 มาตรา สาระหลักๆ คือให้มีการกำหนดเขตปลอดบุหรี่⁵⁴ ผู้ใดฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ มีโทษปรับ 2,000 บาท⁵⁵ และกำหนดให้ผู้รับผิดชอบดูแลสถานที่ มีหน้าที่จัดสถานที่ให้ปลอดบุหรี่ด้วย⁵⁶ หากไม่ปฏิบัติตามมีโทษปรับ 2,000 บาท⁵⁷

โดยหลักเกณฑ์แห่งความรับผิดชอบที่ผู้สูบบุหรี่จะต้องรับผิดชอบนั้น คือ ประการแรก ต้องมีผู้กระทำความผิด หมายความว่า มีผู้สูบบุหรี่นอกเขตที่กำหนดให้สูบบุหรี่และก่อให้เกิดควันส่งผลกระทบต่อผู้อื่น ประการที่สอง เมื่อมีการจุดบุหรี่ก่อให้เกิดควันจากบุหรี่ ถือได้ว่าความผิดสำเร็จ แม้ว่าจะไม่ได้สูบกี่ตาม ประการที่สาม ต้องมีผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการสูบบุหรี่นอกเขตที่ได้รับอนุญาตไว้ และประการที่สี่ ผู้ก่อความเสียหายหรือผู้สูบบุหรี่ได้สูบบุหรี่นอกเหนือจากเขตที่ได้อนุญาตไว้

⁵⁴ มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(1) กำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

(2) กำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะตาม (1) เป็นเขตปลอดบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่

(3) กำหนดสภาพ ลักษณะ และมาตรฐานของเขตปลอดบุหรี่และเขตสูบบุหรี่เกี่ยวกับการระบายควันหรืออากาศ

(4) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแสดงเครื่องหมายในเขตปลอดบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ประกาศตาม (3) หรือ (4) ให้กำหนดวัน เวลา หรือระยะเวลาที่ผู้ดำเนินการจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จในประกาศด้วย

⁵⁵ มาตรา 6 ห้ามมิให้ผู้ใดสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่

⁵⁶ มาตรา 5 เมื่อรัฐมนตรีประกาศตามมาตรา 4 แล้ว ให้ผู้ดำเนินการมีหน้าที่

(1) จัดให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะเป็นเขตปลอดบุหรี่และเขตปลอดบุหรี่

มาตรา 11 ผู้ดำเนินการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 5 (1) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

⁵⁷ มาตรา 12 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 6 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535⁵⁸ แต่พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 มุ่งเน้นที่จะลงโทษผู้สูบบุหรี่แต่เฉพาะในทางกฎหมายอาญา กล่าวคือ ผู้ที่สูบบุหรี่ในที่สาธารณะที่ห้ามมิให้มีการสูบบุหรี่ ถือว่าฝ่าฝืนข้อบังคับแห่งกฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ต้องรับโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท โดยเงินค่าปรับ 2,000 บาท ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ผู้เขียนมองว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ระบุเพียงแค่ความรับผิดชอบของผู้สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ ยังไม่เพียงพอและยังไม่ครอบคลุมต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง เพราะในความเสียหายจากกรณีดังกล่าว มีบุคคลอื่นที่ได้รับความเสียหายด้วย ผู้เขียนจึงมองว่าผู้ที่ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่มือสองก็ควรที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากควันบุหรี่ ดังนั้นผู้เขียนขอเสนอให้ใช้วิธีการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายในรูปแบบกองทุนโดยนำเงินค่าปรับดังกล่าวมาเข้ากองทุนเพื่อเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ยังจะกล่าวต่อไปในข้อ 3.4

3.3.2 แนวคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกรณีความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

จากการศึกษาจากคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องย้อนหลัง 60 ปี ยังไม่เคยมีแนวคำพิพากษาของไทยปรากฏที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายจากการกระทำผิด ตามหลักกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ทั้งนี้ เป็นเพราะตัวบทกฎหมายของประเทศไทยเราไม่เอื้ออำนวยต่อการฟ้องร้องดำเนินคดี ทั้งที่สภาพสังคมไทยเราได้รับความเสียหายจากการสูบบุหรี่เป็นจำนวนมาก เกิดจากตัวบทกฎหมายมีปัญหา เพราะเขียนไว้เข้มงวดเกินไปไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน เช่น ห้ามสูบบุหรี่ในพื้นที่ใต้หลังคาอาคาร ซึ่งในความเป็นจริง คนสูบบุหรี่คงไม่ออกไปยืนตากแดดเพื่อสูบบุหรี่ และผู้ถูกบังคับใช้ยังไม่เข้าใจหน้าที่ของตนเอง เช่น ผู้ดูแลอาคารยังไม่รู้ว่ามีหน้าที่ต้องติดป้ายห้ามสูบบุหรี่ เป็นสาเหตุให้กฎหมายบังคับใช้ไม่ได้และเสื่อมค่าไปเอง ขณะที่บางท่านเห็นว่า เมื่อกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่ดีและมีเนื้อหาที่เคร่งครัด ผู้มีหน้าที่บังคับใช้ควรจะต้องหาวิธีนำไปปฏิบัติให้ได้จริง เช่น มีเงินรางวัลนำจับให้กับเจ้าหน้าที่ หรือควรมีการรณรงค์ แต่ไม่ควรไปแก้ไขกฎหมายให้อ่อนแอลงเพื่อที่จะได้นำไปปฏิบัติได้ง่ายขึ้น⁵⁹ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหลักการบังคับใช้กฎหมายตามหลักทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาดของพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่เหมาะสมต่อการบังคับใช้ เพราะทำให้ง่ายต่อการระบุตัวผู้กระทำความผิดโดยไม่ต้องรอให้มีผู้เสียหายก่อน กล่าวคือ เมื่อมีการสูบบุหรี่ในที่สาธารณะที่ห้ามสูบบุหรี่ ก็ถือว่ามีความผิดทันที ผู้สูบบุหรี่ถือเป็นผู้กระทำให้เกิดความเสียหายและฝ่าฝืนข้อบังคับของพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ แต่ผลของ

⁵⁸ ยิงชีพ อัจฉมานนท์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 20*.

⁵⁹ ยิงชีพ อัจฉมานนท์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 20*.

กฎหมายยังไม่มีกรกล่าวถึงการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีมือสองซึ่งผู้เขียนเห็นว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อกรณีการความเสียหายจากคว้นบุหรี เพราะถือเป็นผู้เสียหายโดยตรงจากการก่อให้เกิดความเสียหายจากคว้นบุหรี ซึ่งควรได้รับค่าสินไหมทดแทนในการชดใช้เยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี

3.3.3 ค่าเสียหายที่ได้รับกรณีความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 มิได้กำหนดไว้เกี่ยวกับค่าชดเชยที่ผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีจะได้รับ หรือการเรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าชดเชยจากผู้สูบบุหรี่ หากเกิดความเสียหายขึ้น ทั้งนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 กำหนดไว้แต่เพียงค่าปรับที่ผู้ก่อความเสียหายหรือผู้สูบบุหรี่ต้องชำระให้กับรัฐไม่เกิน 2,000 บาท ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 มาตรา 12 ซึ่งเป็นอัตราโทษที่กำหนดมากกว่า 20 ปีแล้ว จึงไม่สอดคล้องกับความผิดที่ผู้เสียหายจะได้รับและไม่ทำให้ผู้สูบบุหรี่เกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับ หากกระทำความผิดเกิดขึ้น⁶⁰ และยังไม่มีการกล่าวถึงการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีมือสองซึ่งผู้เขียนเห็นว่า มีความสำคัญอย่างมากต่อกรณีการความเสียหายจากคว้นบุหรี เพราะถือเป็นผู้เสียหายโดยตรงจากการก่อให้เกิดความเสียหายจากคว้นบุหรี ซึ่งควรได้รับค่าสินไหมทดแทนในการชดใช้เยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า ในกรณีความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ผู้เสียหายไม่ได้รับค่าเสียหายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 เพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้เสียหายได้รับค่าเสียหายจากบทบัญญัตินี้ ดังนั้นผู้เสียหายจึงไม่ต้องการดำเนินการทางกฎหมายเพื่อเอาผิดกับผู้สูบบุหรี่ในที่ที่ไม่ได้รับอนุญาต เพราะการดำเนินการตามกฎหมายนี้ เป็นเพียงการลงโทษตัวผู้กระทำผิด แต่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีนั้น ไม่ได้รับการชดเชยเยียวยาแต่อย่างใดดังนั้นพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 จึงไม่เคยได้มีการถูกนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้เขียนจึงมองว่าผู้ที่ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีมือสองก็ควรที่จะได้รับการชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากคว้นบุหรี ดังนั้นผู้เขียนขอเสนอให้ใช้วิธีการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายในรูปแบบกองทุนโดยนำเงินค่าปรับดังกล่าวมาเข้ากองทุนเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรีดังจะกล่าวต่อไปในข้อ 3.4

อย่างไรก็ตามยังมีกรณีความเสียหายจากคว้นบุหรีที่ประเทศสหรัฐอเมริกา คือ คดีเลอรอน ราบินowitz ที่ผู้สูบบุหรี่ในเมืองคาลาบาซาส นครลอสแอนเจลิส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย

⁶⁰ ยิงชีพ อัจฉานนท์, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 20*.

แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา สูบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะที่เป็นสถานที่ที่ห้ามสูบบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติ AN ORDINANCE OF THE CITY OF CALABASAS REGULATING SECOND-HAND SMOKE AND AMENDING THE CALABASAS MUNICIPAL CODE กล่าวคือ ผู้สูบบุหรี่ถูกฟ้องร้องต่อศาล โดยพนักงานอัยการหรือผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ ในคดีความผิดเกี่ยวกับบุหรี่ เมื่อศาลตัดสินว่ามีความผิดจริงตามฟ้อง ผู้สูบบุหรี่หรือผู้ที่ก่อความเสียหายจากควันบุหรี่ จะต้องชำระค่าชดเชยเยียวยา ความเสียหายให้แก่กองทุน เป็นจำนวนเงิน 250 เหรียญดอลลาร์สหรัฐหรือหากผู้ได้รับความเสียหาย สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าได้รับความเสียหายจริง ศาลอาจจะให้ค่าชดเชยเยียวยาความเสียหายนั้น แก่โจทก์หรือผู้ได้รับความเสียหายก็ได้ ในกรณีที่ผู้ได้รับความเสียหายเป็นผู้ฟ้องร้องดำเนินคดีเอง เมื่อชนะคดีจะได้รับเงินชดเชยค่าทนายความและค่าใช้จ่ายใดๆที่เกิดขึ้นอย่างสมเหตุสมผล⁶¹ ตามตัวอย่างในคดีดังกล่าว ผู้เขียนมีความเห็นว่าวิธีการนำเงินจากผู้ก่อความเสียหายจากควันบุหรี่เข้า กองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ยังตามกรณีตัวอย่างนี้ จะทำให้ผู้ได้รับความเสียหาย ได้รับการเยียวยาอย่างแท้จริง ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายไทย ที่กำหนดให้นำเงินจากผู้ก่อความเสียหายจาก ควันบุหรี่เข้าสู่รัฐโดยที่ไม่ได้นำมาเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่โดยตรง ทำให้ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ไม่ได้รับการเยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น

3.4 แนวคิดการจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่

เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย จากควันบุหรี่โดยตรง วิทยานิพนธ์นี้ จึงจะเสนอการออกกฎหมายเพื่อเยียวยาผู้เสียหายดังกล่าวโดยตั้ง เป็นกองทุน ซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทที่ 4 ในขณะนี้ประเทศไทยมีกองทุนเพื่อช่วยเหลือป้องกันและ เยียวยาความเสียหายจากความเสียหายต่างๆที่เกิดขึ้นมากมาย ผู้เขียนจะขอแยกประเภทของกองทุน ตามวิทยานิพนธ์นี้เป็น 2 ประเภท คือ กองทุนเพื่อการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นและกองทุน เพื่อการเยียวยาภายหลังจากความเสียหายได้เกิดขึ้นแล้ว ดังจะอธิบายต่อไป

⁶¹ เลอรอน ราบินowitz, "ORDINANCE NO. 2006-217," สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2558, <http://www.cityofcalabasas.com/pdf/agendas/council/2006/021506/item2-02006-217.pdf>

3.4.1 กองทุนเพื่อการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

ตามวิทยานิพนธ์นี้จะขอกกล่าวถึงเฉพาะกองทุนที่เกี่ยวข้องและมีวัตถุประสงค์เพื่อการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นของพิษภัยจากควันบุหรี่ กล่าวคือ กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ⁶² (เพื่อจัดตั้งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ) ดังจะกล่าวต่อไป

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพมีขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 เพื่อดำเนินการทางด้านสาธารณสุขและสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยผ่านสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส.) ดังจะกล่าวต่อไป

3.4.1.1 วัตถุประสงค์ของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพมีขึ้นเพื่อจัดตั้งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้วัตถุประสงค์ของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพสำเร็จ ล่วงผ่านการทำหน้าที่โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพเป็นหน่วยงานของรัฐ ที่ไม่ใช่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกองทุน และจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อริเริ่ม ผลักดัน กระตุ้น สนับสนุนและร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในสังคมในการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีสุขภาพดีครบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิต ปัญญา และสังคม เพื่อร่วมสร้างประเทศไทยต่อไปในวันข้างหน้า

3.4.1.2 รายได้ของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพมีแหล่งที่มาของรายได้จากเงินบำรุงกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งมาจากภาษีที่รัฐจัดเก็บจากผู้ผลิตและนำเข้าสุราและยาสูบ ในอัตราร้อยละสองของภาษีที่ต้องชำระ ตามมาตรา 11 วรรค 1 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 มีบทบัญญัติว่า “ให้กองทุนมีอำนาจจัดเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ” ซึ่งเงินบำรุงกองทุนดังกล่าวจะถูกดำเนินการเรียกเก็บโดยกรมสรรพสามิตและกรมศุลกากร โดยที่ไม่ต้องนำส่งให้เป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 มีบทบัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและส่งเงินบำรุงกองทุน

⁶² สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, “สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพคือ”, แผนหลักสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, น.2 (มิถุนายน 2558)

(1) ให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนเพื่อนำส่งเป็นรายได้ของกองทุน โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด” ซึ่งรายได้ของกองทุนในทุกปีที่ผ่านมาย้อนหลัง 5 ปี มีดังนี้

- (1) ปีพ.ศ.2557 รายได้ทั้งหมด 4,064 ล้านบาท
- (2) ปีพ.ศ.2556 รายได้ทั้งหมด 3,811 ล้านบาท
- (3) ปีพ.ศ.2555 รายได้ทั้งหมด 3,561 ล้านบาท
- (4) ปีพ.ศ.2554 รายได้ทั้งหมด 3,391 ล้านบาท
- (5) ปีพ.ศ.2553 รายได้ทั้งหมด 3,110 ล้านบาท⁶³

เมื่อกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพได้รับเงินรายได้มาเข้ากองทุน ก็จะนำเงินดังกล่าวไปดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุน กล่าวคือ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสังคม ตามวิธีการดำเนินการของกองทุนซึ่งจะกล่าวต่อไป

3.4.1.3 วิธีการดำเนินการของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพผ่านสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ มีหน้าที่ริเริ่ม ผลักดัน กระตุ้น สนับสนุน และร่วมกับหน่วยงานต่างๆในสังคม ในการขับเคลื่อนกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมีสุขภาพดีด้วยวิธีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้เพื่อดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพสู่สังคม สุขภาวะทั้งหมด 15 แผนดังนี้

- (1) แผนควบคุมยาสูบ
- (2) แผนการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสิ่งเสพติด
- (3) แผนการจัดการความปลอดภัยทางถนนและภัยพิบัติ
- (4) แผนควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ
- (5) แผนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ
- (6) แผนสุขภาวะชุมชน

⁶³ ThaiPublica, “รายได้ สสส.ที่ได้รับการจัดสรร 2%,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2558, www.thaipublica.org/2015/05/thaihealth-2015/

- (7) แผนสุขภาพวัยเด็ก เยาวชนและครอบครัว
- (8) แผนสร้างเสริมสุขภาพในองค์กร
- (9) แผนส่งเสริมกิจกรรมทางกาย การออกกำลังกายและกีฬาเพื่อสุขภาพ
- (10) แผนสื่อสารสุขภาพและสื่อสารการตลาดเพื่อสังคม
- (11) แผนสนับสนุนโครงการเปิดรับทั่วไปและนวัตกรรม
- (12) แผนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพผ่านระบบบริการสุขภาพ
- (13) แผนพัฒนาระบบและกลไกสนับสนุนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ
- (14) แผนอาหารเพื่อสุขภาพ
- (15) แผนสร้างเสริมความเข้าใจสุขภาพ

จากแผนทั้ง 15 แผนที่กำลังมาข้างหน้านี้ ผู้เขียนจะขอกว่าเฉพาะแผนที่ 1 คือ แผนควบคุมยาสูบเพื่อให้สอดคล้องกับกรณีศึกษาด้านยาสูบดังจะกล่าวต่อไป

แผนการควบคุมยาสูบของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ดำเนินการด้วยวิธีการให้ความรู้ต่อพิกษัยจากบุหรี และการรณรงค์ไม่สูบบุหรีตามสถานที่ต่างๆ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงพิกษัยของบุหรีและความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยที่จะเกิดขึ้นจากบุหรี โดยคาดหวังให้ประชาชนรู้เท่าทันพิกษัยจากบุหรีและลดปริมาณการสูบลง ยกตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1 การให้ความรู้ถึงพิกษัยจากบุหรีต่อประชาชน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพจัดอบรมสัมมนา และเปิดตัวเครือข่ายผู้ป่วยและผู้ได้รับผลกระทบจากการสูบบุหรี วันที่ 9 กันยายน พ.ศ.2558 โดยในการอบรมสัมมนาดังกล่าวเป็นการให้ความรู้ถึงพิกษัยและอันตรายที่เกิดขึ้นจากการสูบบุหรีและวิธีการหลีกเลี่ยงจากการเจ็บป่วยและเสียชีวิตก่อนเวลาจากการสูบบุหรี⁶⁴

ตัวอย่างที่ 2 การรณรงค์ไม่สูบบุหรี

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพจัดโครงการรณรงค์ “สวนดอกปลอดบุหรี ร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ทุกชีวีปลอดภัย” วันที่ 4 กันยายน พ.ศ.2558 เป็นการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงานด้านการควบคุมยาสูบในรูปแบบของการรณรงค์การไม่สูบบุหรี

⁶⁴ สำนักข่าวสร้างสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, “อบรมสัมมนาและเปิดตัวเครือข่ายผู้ป่วยและผู้ได้รับผลกระทบจากการสูบบุหรี,” สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2558, www.thaihealth.or.th/Content/29415-เปิดตัวเครือข่ายเหยื่อจากการสูบบุหรี%20.html.

รูปแบบต่างๆ เช่น การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การให้ความรู้ถึงภัยอันตรายของยาเสพติด และมาตรการการปราบปรามยาเสพติดทุกรูปแบบ เช่น การสนับสนุนหน่วยงานของรัฐในการหาข้อมูล และจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมไปถึงมาตรการการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติด และเสียชีวิตหรือทุพพลภาพจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดบริหารงานในรูปแบบของ คณะอนุกรรมการกองทุน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ประกอบด้วย เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนสำนักงาน อัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ไม่เกินสองคนและผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบทรัพย์สินคดียาเสพติดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ⁶⁷

3.4.2.2 รายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยมีรายได้เพื่อใช้เป็นเงินทุนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดดังต่อไปนี้

- (1) จากทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 31 และมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534
- (2) จากทรัพย์สินที่มีผู้ให้
- (3) จากทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล
- (4) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตามข้อ 1 ข้อ 2 และ ข้อ 3⁶⁸

จากรายได้ทั้ง 4 ข้อที่กล่าวมานี้ ผู้เขียนจะขออธิบายเฉพาะส่วนข้อที่ 1 คือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 31 เท่านั้น เพราะเป็นรายได้ของกองทุนที่มาจากผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นสาระสำคัญและรูปแบบวิธีการที่สามารถนำมาใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ กล่าวคือ มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 บัญญัติว่า “ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบ

⁶⁷ เห่งอ้าง , น.13.

⁶⁸ เห่งอ้าง , น.13.

ตามมาตรา 29⁶⁹ และ มาตรา 30⁷⁰ ให้ตกเป็นของกองทุน” หมายความว่า หากมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด ไม่ว่าจะมิใช่ผู้ถูกลงโทษหรือไม่ ให้รับเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั้งหมด เพราะถือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพื่อนำทรัพย์สินที่รับได้ดังกล่าวมาเป็นรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อใช้ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามวัตถุประสงค์ของกองทุนต่อไป และผู้เขียนจะขอยกตัวอย่างคำพิพากษาที่ให้รับทรัพย์สินจากคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

คำพิพากษาศาลฎีกา 1717/2548

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้รับทรัพย์สินของจำเลยที่ 3 ผู้ถูกฟ้องว่าเป็นเจ้าพนักงานร่วมกับพวกกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และทรัพย์สินของผู้คัดค้านผู้เป็นภริยาของจำเลยที่ 3 รวม 7 รายการ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยขอให้รับตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534

⁶⁹ มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 บัญญัติว่า “บรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาล”

⁷⁰ มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 บัญญัติว่า “บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดให้รับเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้นเพื่อขอให้สั่งรับทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง และเมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นอย่างน้อยสองวันติดต่อกันเพื่อให้บุคคลซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ไม่ว่าในคดีดังกล่าวจะปรากฏตัวบุคคลซึ่งอาจเชื่อได้ว่าเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตาม

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดอ้างตัวเป็นเจ้าของก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือในกรณีที่ปรากฏเจ้าของแต่เจ้าของไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้ในการกระทำความผิดหรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดหรือมิไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดให้ศาลสั่งรับทรัพย์สินดังกล่าวได้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันแรกของวันประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันตามวรรคสองและในกรณีนี้มีให้นำมาตรา 36 แห่ง ประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ”

3.4.2.3 วิธีดำเนินการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

วิธีการดำเนินการเยียวยาของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีลักษณะเป็นการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายทั้งผู้เสียหายและเจ้าหน้าที่หรือครอบครัวเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในคดียาเสพติด กล่าวคือ หากผู้เสียหายหรือเจ้าหน้าที่หรือครอบครัวเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในคดียาเสพติดได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ทางกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจะนำเงินที่ได้รับจากการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติดมาใช้เป็นเงินทุนเพื่อเยียวยาผู้เสียหายหรือเจ้าหน้าที่หรือครอบครัวเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในคดียาเสพติดที่ได้รับความเสียหายจากคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด⁷¹

ตัวอย่างกรณีการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากยาเสพติด (ที่มีใช้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในคดียาเสพติด)

กรณีนักศึกษาโดนกระสุนปืนจากเหตุที่ตำรวจกำลังจับกุมผู้ค้ายาเสพติด บริเวณแยกเทวกรรม เขตนางเลิ้ง กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2556 ทำให้กระสุนปืนทะลุเข้าบริเวณปาก ทำให้ท่อน้ำลายฉีกขาด ทางกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ช่วยเหลือจ่ายค่ารักษาพยาบาลทุกขั้นตอน รวมถึงการศัลยกรรมตกแต่งและมอบเงินเยียวยาช่วยเหลือ 50,000 บาท⁷²

ตัวอย่างกรณีการเยียวยาเจ้าหน้าที่หรือครอบครัวของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในคดียาเสพติด

กรณี ด.ต.สิทธิโชค โพธิ์ดี ถูกยิงเสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2557 จากกรณีดังกล่าว กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมอบเงินช่วยเหลือเยียวยาให้ครอบครัวของ ด.ต.สิทธิโชค โพธิ์ดี ที่เสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวน 100,000 บาท⁷³

จากกรณีตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามมาตรการการปราบปรามยาเสพติดทุกรูปแบบ เช่น

⁷¹ ภาสกร ญาณสุธี, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 66*, น.13.

⁷² รายการคลุกวงข้าว, “เยียวยาคนถูกลูกหลง เหตุ ปส.ปะทะแก๊งยาบ้า,” สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2558 จาก, <http://popcornfor2.com/m/detail?id=40416>.

⁷³ โพสต์ทูเดย์, “เยียวยาตาบอดถูกยิงดับจับยาบ้า,” สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2558, <http://m.posttoday.com/crime/294631>.

การสนับสนุนหน่วยงานของรัฐในการหาข้อมูลและจับกุมผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมไปถึงมาตรการการเยียวยา ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการปราบปรามยาเสพติดและเสียชีวิตหรือทุพพลภาพจากการปฏิบัติหน้าที่หรือประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ก่อตั้งขึ้นและดำเนินการตามวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผู้เสียหายและเจ้าหน้าที่หรือครอบครัวเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติด โดยนำจำนวนเงินรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ได้รับมาจากการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มาใช้ช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและเจ้าหน้าที่หรือครอบครัวเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดียาเสพติด โดยไม่ต้องนำทรัพย์สินที่ริบได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตกเป็นของแผ่นดิน ผู้เขียนเห็นว่าจึงควรนำต้นแบบของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในส่วนของแหล่งที่มาของเงินทุนและการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายมาปรับใช้ในกรณีการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี เพื่อก่อตั้งกองทุนเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากบุหรี ดังจะกล่าวต่อไปในบทที่ 4

3.4.2.4 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี

การจัดตั้งกองทุนตามวิทยานิพนธ์นี้เป็นการตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาภายหลังจากความเสียหายได้เกิดขึ้นแล้วโดยพิจารณาให้จ่ายค่าเยียวยาโดยกำหนดประเภท และอัตราค่าปรับ ตามความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเพื่อเข้ากองทุนเพื่อการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี โดยผู้เขียนพิจารณาจากสถานที่ก่อความเสียหายตามเหตุและผลของความร้ายแรง ของสารพิษที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยจากคว้นบุหรีตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ดังนี้

1. การสูบบุหรีในสถานที่ที่ริมน้ำ ควรมีโทษปรับ 2,000 บาท เพื่อเข้ากองทุน เหตุผล เพราะเป็นที่โล่งกว้าง ทำให้สารพิษที่เป็นอันตรายจากบุหรี มีความเจือจาง และเป็นสถานที่ที่มีผู้คนไม่มาก ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะให้เท่ากับค่าปรับของพระราชบัญญัติการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี พ.ศ.2535 คือ 2,000 บาท

2. การสูบบุหรีในสถานที่ที่เป็นป่าयरโดยสาธารณะ ควรมีโทษปรับ 4,000 บาท เพื่อเข้ากองทุน เหตุผล เพราะเป็นที่โล่งกว้าง ทำให้สารพิษที่เป็นอันตรายจากบุหรี มีความเจือจาง แต่เป็นสถานที่ที่มีผู้คนจำนวนมาก ผู้เขียนเห็นว่าอาจมีผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ในความเป็นจริงแล้วเมื่อมีความเสียหายมากขึ้น ค่าปรับก็ควรมากขึ้นตามไปด้วยเพื่อให้เหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ควรมีโทษปรับในอัตราที่มากกว่าข้อ 1 จึงเห็นว่าควรกำหนดค่าปรับไว้ในร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรี พ.ศ.... ไว้ที่ 4,000 บาท

3. การสูบบุหรี่ในสถานที่ที่เป็นพื้นที่อันจำกัด สำหรับพื้นที่อันจำกัดนี้ หมายถึงสถานที่ที่แคบ ไม่กว้างขวาง อากาศถ่ายเทได้ยากตามที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 2.5.2 เรื่องปัญหา ผลเสียต่อสุขภาพของคนข้างเคียง (ควันบุหรี่มือสอง passive smoking) เช่น โรงอาหาร ห้องทำงาน เป็นต้น ควรมีโทษปรับ 6,000 บาท เพื่อเข้ากองทุน เหตุผล เพราะเป็นพื้นที่จำกัดทำให้สารที่เป็นอันตรายจากบุหรี่อยู่ในพื้นที่อันจำกัด ส่งผลให้สารพิษมีความอันตรายและรุนแรงมากกว่าเป็นที่โล่งกว้าง และเป็นที่ที่มีผู้คนจำนวนมาก ผู้เขียนเห็นว่าความเสียหายจากควันบุหรี่ในสถานที่ที่มีความร้ายแรงกว่า เนื่องจากสภาพของสถานที่ไม่กว้างขวาง สารพิษไม่กระจายและเจือจาง และอาจมีผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก เมื่อความเสียหายตาม (ค) มากกว่า (ก) และ (ข) จำนวนค่าปรับจึงควรที่จะมากกว่า (ก) และ (ข) ด้วย และเพื่อให้จำนวนค่าปรับมีความเหมาะสมต่อความเสียหายที่ร้ายแรงขึ้น จึงควรมีโทษปรับในอัตราที่มากขึ้น เห็นว่าควรกำหนดค่าปรับไว้ในร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ พ.ศ.... ไว้ที่ 6,000 บาท

การเยียวยาจากการตั้งกองทุนดังกล่าวเป็นการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ ซึ่งเป็นการเยียวยาภายหลังจากความเสียหายได้เกิดขึ้นแล้ว เพื่อบรรเทาความเสียหายของผู้ได้รับพิษภัยจากควันบุหรี่ อันเป็นการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายโดยตรง

สรุป บทบัญญัติทางกฎหมายของประเทศไทยเป็นอุปสรรคต่อการฟ้องร้องคดีของผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ และไม่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมได้ การนำบทบัญญัติทางกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการเรียกค่าสินไหมทดแทนกรณีความเสียหายจากควันบุหรี่ในรูปแบบของกองทุนมาเปรียบเทียบและนำข้อดีมาปรับใช้ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อผู้ได้รับความเสียหาย จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ให้ได้รับความเป็นธรรม โดยศึกษาเปรียบเทียบกับโครงสร้างทางกองทุนของประเทศไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ได้รับความเสียหายให้ได้รับความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

บทที่ 4

วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจาก ควันบุหรี่และการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่

แนวคิดการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่เป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ในปัจจุบันผู้ได้รับความเสียหายจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ก็แต่โดยการฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งในการฟ้องร้องดำเนินคดีละเมิดนั้น ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ต้องประสบปัญหาในการดำเนินคดีในขั้นตอนกระบวนการพิจารณาหลายประการ กล่าวคือ ผู้ได้รับความเสียหายหรือโจทก์ ต้องพิสูจน์ให้ศาลเชื่อได้ว่า ตนเองมีสิทธิตามกฎหมายใด ต้องพิสูจน์ถึงความเสียหายที่ตนเองได้รับ ต้องพิสูจน์ตัวผู้กระทำความเสียหายแก่ตน และต้องพิสูจน์ว่าได้รับความเสียหายเท่าใด ซึ่งปัญหาในความล่าช้าของขั้นตอนตามกระบวนการยุติธรรมไม่ทันต่อการเยียวยาหรือความเสียหายของผู้ได้รับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ รวมทั้งมาตรการทางกฎหมายต่างๆก็ไม่มีมาตรการการคุ้มครองเยียวยาต่อตัวผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ได้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม ซึ่งแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบพิเศษ ค.ศ.1997 มาตรา 402A อันเป็นหลักเกณฑ์และมาตรการเรื่องความรับผิดชอบพิเศษ (special liability) เพื่อช่วยให้ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ไม่ต้องเผชิญกับอุปสรรคในการฟ้องร้องคดีมากเกินไป โดยได้กำหนดให้ภาระการพิสูจน์แทนที่จะตกอยู่กับโจทก์ผู้ฟ้องคดีหรือผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ แต่ให้หน้าที่ภาระการพิสูจน์ตกเป็นของผู้ออกให้เกิดความเสียหายจากควันบุหรี่ เพื่อที่ภาระการพิสูจน์ความรับผิดชอบจะได้ไม่ต้องตกอยู่แก่ฝ่ายผู้ได้รับความเสียหายหรือตัวผู้ฟ้องคดีตามหลักทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด (strict liability) ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3

แนวทางการคุ้มครองและเยียวยาแก่ประชาชนผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรือนั้น การฟ้องร้องคดีต่อศาลเป็นแนวทางในการคุ้มครองและเยียวยาแก่ประชาชนผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ ซึ่งเป็นการใช้กระบวนการยุติธรรมทางศาลกำหนดให้ผู้ที่ได้รับ ความเสียหายใช้สิทธิในการเรียกร้องให้จำเลยหรือผู้ออกให้เกิดความเสียหายจากควันบุหรืรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเยียวยาความเสียหาย โดยขอให้ศาลพิจารณาพิพากษาบังคับให้ตามคำร้อง แต่ในประเทศไทยยังไม่มีมาตรการเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ ทำให้ต้องนำกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาบังคับใช้ ซึ่งก็เป็นเพียงการแก้ไขปัญหาและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรืได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรืควรมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนเยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น

โดยตรง โดยไม่ต้องอาศัยกฎหมายอื่นมาปรับใช้ เพื่อประโยชน์แก่ผู้ได้รับความเสียหายจะได้รับการเยียวยาอย่างแท้จริง

4.1 วิเคราะห์และเปรียบเทียบมาตรการการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ตามกฎหมายลักษณะละเมิดกับพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535

ในประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวคือกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 แต่กฎหมายทั้งสองฉบับยังไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่โดยเฉพาะและยังไม่เหมาะสมต่อการบังคับใช้ในกรณีความเสียหายที่เกิดจากบุหรี่ เพราะหากกฎหมายทั้งสองฉบับ ยังมีปัญหาที่เป็นปัญหาต่อตัวผู้ได้รับความเสียหายเองและยังไม่เหมาะสมเพียงพอที่จะทำให้ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ใช้เป็นวิธีในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเยียวยาให้แก่ตนเองได้ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

4.1.1 วิเคราะห์มาตรการการคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ตามกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรการการคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ตามกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของบุคคลอื่น ได้รับค่าสินไหมทดแทนเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแต่สำหรับกรณีความเสียหายจากควันบุหรี่ หลักกฎหมายแห่งละเมิดเป็นประโยชน์ต่อผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่แต่เพียงว่า ต้องการให้ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ได้รับค่าสินไหมทดแทนเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น แต่ข้อเสียที่สำคัญของกฎหมายละเมิดคือ ขั้นตอนกระบวนการตามกฎหมายลักษณะ ไม่เป็นการเอื้อต่อผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ในการฟ้องร้องคดีเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนเยียวยาให้แก่ตนเอง เพราะหลักกฎหมายละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ใช้หลักทฤษฎีทางกฎหมายที่เรียกว่า “ทฤษฎีความรับผิดชอบ” ดังที่กล่าวไปแล้วในบทที่ 3 หมายความว่า ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่หรือจอกท์ หากต้องการเรียกค่าสินไหมทดแทนเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง จะต้องมิหน้าที่พิสูจน์ต่อศาลตามหลักผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นมีภาระการพิสูจน์ มาตรา 84/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง¹ เพื่อให้ศาลเชื่อได้ว่าตน

¹ ธานี สิงหนาท, คู่มือการศึกษาพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด, 2551), น.46.

เป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการสูญบุหรีจริง และยังต้องพิสูจน์ให้ศาลเชื่อได้ว่าผู้ใดเป็นผู้ก่อความเสียหายขึ้นแก่ตน และความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งสร้างความยากลำบาก และเป็นอุปสรรคต่อการฟ้องร้องคดีเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนเอง ทั้งที่เป็นผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีโดยตรง แต่กฎหมายไม่ได้เป็นคุณหรือเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีเลยและขั้นตอนการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมของไทยมีความล่าช้า ไม่ทันต่อความเสียหายจากคว้นบุหรีที่เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีบทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบผลิตภัณท์ ค.ศ.1997 มาตรา 402A อันเป็นหลักเกณฑ์และมาตรการเรื่องความรับผิดชอบพิเศษ (special liability) เพื่อช่วยให้ผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีไม่ต้องเผชิญกับอุปสรรคในการฟ้องร้องคดีมากเกินไป โดยได้กำหนดให้ภาระการพิสูจน์แทนที่จะตกอยู่กับโจทก์ผู้ฟ้องคดีหรือผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี แต่ให้หน้าที่ภาระการพิสูจน์ตกเป็นของผู้ก่อให้เกิดความเสียหายจากคว้นบุหรี เพื่อที่ภาระการพิสูจน์ความรับผิดชอบจะได้ไม่ต้องตกอยู่แก่ฝ่ายผู้ได้รับความเสียหายหรือตัวผู้ฟ้องคดีตามหลักทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด (strict liability) ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3

ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายลักษณะละเมิดยังไม่เหมาะสมต่อการใช้บังคับในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี และผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีควรมีสติที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรีที่เกิดขึ้นได้โดยตรง โดยที่ไม่ต้องอาศัยกฎหมายลักษณะละเมิดมาปรับใช้ เพื่อประโยชน์แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี จะได้รับการเยียวยาอย่างแท้จริง

4.1.2 วิเคราะห์มาตรการการคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี พ.ศ.2535

มาตรการการคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี พ.ศ.2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประชาชนที่ไม่สูบบุหรีแต่ต้องได้รับเอาควันพิษจากบุหรีเข้าสู่ร่างกายจากการกระทำของบุคคลอื่นตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 แต่สำหรับกรณีความเสียหายจากคว้นบุหรีที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันนี้ ตัวบทกฎหมายของพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี พ.ศ.2535 ก็ยังมีปัญหาและยังไม่สามารถครอบคลุมต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง โดยมีข้อดีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีแต่เพียงว่าผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีไม่ต้องพิสูจน์ต่อศาลเพื่อให้ศาลเชื่อว่า ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีจริงหรือไม่ และใครเป็นผู้กระทำให้เกิดความเสียหายและความเสียหายดังกล่าวที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากน้อยเท่าใด เพราะพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี พ.ศ.2535 ใช้หลักกฎหมายตามทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด (strict liability) ในการระบุดำผู้ก่อให้เกิดความเสียหาย

จากคว้นบุหรี เช่นเดียวกับมาตรการทางกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้บังคับกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากคว้นบุหรีคือ พระราชบัญญัติความรับผิดชอบผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 มาตรา 402A กล่าวคือ เมื่อมีการสูญบุหรีเกิดขึ้นในที่สาธารณะที่ห้ามมิให้สูญบุหรี แม้ว่าจะไม่มีประชาชนคนอื่นอยู่บริเวณนั้น หรือได้รับความเสียหายจากการสูญบุหรีในขณะนั้น กฎหมายก็ถือว่าผู้ที่สูญบุหรีมีความผิด เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายจากคว้นบุหรีตามหลักทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด โดยที่ไม่ต้องรอให้มี ผู้ได้รับความเสียหายเสียก่อน แต่ทั้งนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูญบุหรี พ.ศ.2535 เป็นคุณต่อผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีเพียงแค่นั้นตอนการเอาผิดกับผู้สูญบุหรีตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นเท่านั้น เพราะพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูญบุหรี พ.ศ.2535 ไม่ได้มีการบัญญัติให้ผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีนั้นได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยผลของพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูญบุหรี พ.ศ.2535 เมื่อได้ตัวผู้กระทำความเสียหายแล้ว ก็จะทำให้ผู้กระทำความเสียหายจากบุหรีต้องโทษปรับทางอาญา ซึ่งเงินที่ได้จากการปรับก็จะตกเป็นของแผ่นดิน ไม่ได้นำมาชดเชยเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี

อาจกล่าวได้ว่าผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี ไม่ได้รับประโยชน์ในเรื่องค่าสินไหมทดแทนเยียวยาจากพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูญบุหรี พ.ศ.2535 เลย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าไม่เป็นธรรมต่อผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี เพราะผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีต้องสุดดมและได้รับเอาสารพิษที่เป็นอันตรายเข้าสู่ร่างกาย ซึ่งจะทำให้เป็นอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยได้ ดังนั้นผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีควรมีสิทธิ์ที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยตรงจากบุหรี เพื่อประโยชน์แก่ผู้ได้รับความเสียหายจะได้รับการเยียวยาอย่างแท้จริง

4.1.3 การเปรียบเทียบข้อดีของมาตรการการคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีตามกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูญบุหรี พ.ศ.2535

จากมาตรการทางกฎหมายเพื่อการคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งมาตรการทางกฎหมายลักษณะละเมิดและมาตรการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูญบุหรี พ.ศ.2535 จะเห็นได้ว่ายังไม่เหมาะสมและครอบคลุมต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง แต่มาตรการทางกฎหมายทั้งสองนั้นมีข้อดีที่จะสามารถนำมาปรับใช้ในกรณีมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี กล่าวคือ

(1) มาตรการการคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูญบุหรี พ.ศ.2535 ใช้หลักกฎหมายตามทฤษฎีความรับผิดชอบเด็ดขาด ซึ่งทำให้เป็นการง่ายต่อการระบุตัวผู้กระทำความเสียหายและดำเนินการทางกฎหมายได้

อย่างรวดเร็วโดยลดขั้นตอนที่ยุ่งยาก ลำบาก ของเรื่องภาระการพิสูจน์ ตามมาตรา 84/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งเมื่อสามารถหาตัวผู้กระทำความผิดได้ง่ายและรวดเร็ว ก็จะสามารถดำเนินการทางกฎหมายในขั้นต่อไปได้อย่างรวดเร็วและเป็นประโยชน์ต่อผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี

(2) มาตรการการคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีตามหลักกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้ผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีนั้นได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ไม่ได้ระบุไว้

ดังนั้นจากกฎหมายที่เปรียบเทียบจะเห็นได้ว่า ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีเหมือนกันแต่ผลทางกฎหมายและการดำเนินการทางกฎหมายต่างกัน เมื่อนำข้อดีของกฎหมายทั้งสองมาปรับเข้าด้วยกันและนำไปปรับใช้กับกรณีของการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีในการศึกษาตามวิทยานิพนธ์นี้ จะทำให้การจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี สามารถที่จะเยียวยา ผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีได้โดยตรง ไม่ยุ่งยาก โดยไม่ต้องนำบทบัญญัติกฎหมายใกล้เคียง มาปรับใช้ เพื่อประโยชน์แก่ผู้ได้รับความเสียหาย จะได้รับการเยียวยาโดยตรงอย่างแท้จริง

4.2 มาตรการในการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี

จากการศึกษาแล้วพบว่า แนวความคิดในการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีในประเทศไทยยังไม่ปรากฏชัด มีแต่เพียงการจัดตั้งกองทุนอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี คือ กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ² ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรีในรูปแบบของการรณรงค์สูบบุหรี่และการให้ความรู้ถึงพิษภัยและอันตรายจากบุหรีแก่ประชาชนในลักษณะของการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากบุหรี แต่กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพไม่ได้เยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี ส่วนกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายคดียาเสพติด จากทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติดโดยยึดเข้ากองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ไม่ต้องนำเสนอให้ตกเป็นของแผ่นดิน ในประเทศไทยอาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีมาตรการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีเลย คงปล่อยให้เป็นที่หน้าของผู้ได้รับ

² สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, “สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพคือ”, แผนหลักสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, น.2 (มิถุนายน 2558)

ความเสียหายจากคว้นบุหรีเองที่ต้องเรียกร้องต่อระบบกระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้าและยากลำบาก ทั้งที่ความเสียหายดังกล่าวถือเป็นความเสียหายที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่ให้ความสำคัญกับปัญหานี้ถึงขั้นที่ออกกฎหมายพิเศษเฉพาะเพื่อใช้บังคับกับปัญหาดังกล่าว

ดังนั้นการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีตามกฎหมายนั้น ควรออกกฎหมายขึ้นเพื่อรองรับกองทุนคือ พระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรี พ.ศ.... โดยองค์ประกอบและสาระสำคัญเทียบเคียงกับกฎหมายพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 เหตุผลที่ผู้เขียนนำพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 มาเทียบเคียงเพราะมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเสียหายจากบุหรีเช่นกัน แต่ไม่ได้มีมาตรการเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากบุหรี ผู้เขียนจึงเสนอให้ออกกฎหมายพระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรี พ.ศ.... โดยการตราเป็นพระราชบัญญัติขึ้นผ่านการยินยอมของรัฐสภาและพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และจะมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย และควรจัดให้มีรูปแบบของกองทุนโดยองค์ประกอบและสาระสำคัญเทียบเคียงคล้ายกับกฎหมายพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 แต่ให้มีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีเพียงอย่างเดียวโดยเฉพาะ ทั้งนี้โดยการบัญญัติกฎหมายขึ้นรองรับซึ่งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรีคือ พระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรี พ.ศ.... ควรมีองค์ประกอบและสาระคือ (1) วัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรี (2) แหล่งที่มาของกองทุน (3) การบริหารกองทุน (4) ขอบเขตในการจ่ายเงินเยียวยา ดังจะกล่าวต่อไป

รูปแบบและโครงสร้างของกองทุน

รูปแบบและโครงสร้างของกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีนำมาจากโครงสร้างของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 (โปรดดูภาคผนวก)

(1) วัตถุประสงค์ของกองทุน

กำหนดให้กองทุนเพื่อเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายต่อสุขภาพ และอนามัยจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี

(2) แหล่งที่มาของกองทุน

1. ความเสียหายจากคว้นบุหรีที่เกิดขึ้น ผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบนี้ได้ เพราะผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบ เป็นสาเหตุหนึ่งซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความเสียหายจากคว้นบุหรี ดังนั้นจึงควรเรียกเก็บภาษีจากผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่ต้องชำระจากผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบเพียงฝ่ายเดียว เช่นเดียวกับการจัดเก็บภาษีจากผู้ผลิต

และนำเข้าสู่ราและยาสูบ ในอัตราร้อยละสองของภาษีที่ต้องชำระไปเข้ากองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 โดยให้เป็นหน้าที่ของ กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรในการจัดเก็บภาษีที่ผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบต้องชำระ โดยที่ไม่ต้องนำส่งให้เป็นของแผ่นดิน แต่ให้นำภาษีที่จัดเก็บได้จากผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่ต้องชำระนี้ไปเข้ากองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันทูหรือเพื่อไว้ใช้เป็นค่าใช้จ่ายการเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากควันทูหรือ เหตุผลที่ผู้เขียนเห็นว่าควรจัดเก็บภาษีจากผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบเพียงฝ่ายเดียวในอัตราร้อยละสองของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย มีจำนวน 1,745 ล้านบาทต่อปี³ ในการจัดเก็บภาษีเพิ่มในอัตราร้อยละสองของภาษีที่ต้องชำระต่อปีจากผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบจะทำให้ได้เงินเข้ากองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันทูหรือเป็นจำนวน 2,249.3 ล้านบาทต่อปีภาษีล่าสุด⁴

2. เงินค่าปรับจากผู้สูบบุหรี่ในที่สาธารณะที่ห้ามสูบบุหรี่เทียบเคียงจากกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อให้เงินค่าปรับเข้ากองทุนโดยตรง โดยที่ไม่ต้องตกเป็นของแผ่นดิน โดยผู้เขียนจะแบ่งประเภทของสถานที่และอัตราค่าปรับตามความร้ายแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสารพิษที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยจากควันทูหรือตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 คือ

(ก) การสูบบุหรี่ในสถานที่ริมน้ำควรมีโทษปรับ 2,000 บาท เพื่อเข้ากองทุน เหตุผล เพราะเป็นที่โล่งกว้าง ทำให้สารพิษที่เป็นอันตรายจากบุหรี่ มีความเจือจางและเป็นสถานที่ที่มีผู้คนไม่มาก ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะให้เท่ากันกับค่าปรับของพระราชบัญญัติการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 คือ 2,000 บาท

(ข) การสูบบุหรี่ในสถานที่ที่เป็นป้ายรถโดยสารสาธารณะ ควรมีโทษปรับ 4,000 บาท เพื่อเข้ากองทุน เหตุผล เพราะเป็นที่โล่งกว้าง ทำให้สารพิษที่เป็นอันตรายจากบุหรี่ มีความเจือจาง แต่เป็นสถานที่ที่มีผู้คนจำนวนมาก ผู้เขียนเห็นว่าอาจมีผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ในความเป็นจริงแล้วเมื่อมีความเสียหายมากขึ้น ค่าปรับก็ควรมากขึ้นตามไปด้วยเพื่อให้เหมาะสม

³ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, “ผลกระทบของการสูบบุหรี่,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2558 www.kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=28&chap=6&page=t28-6-infodetail05.html.

⁴ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, “การบริหารงบประมาณกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพปีงบประมาณ พ.ศ. 2557”, รายงานประจำปี 2557, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, (กรกฎาคม 2558)

กับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง จึงควรมีโทษปรับในอัตรา ที่มากกว่าข้อ 1 เห็นว่าควรกำหนดค่าปรับไว้ในร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ พ.ศ.... ไว้ที่ 4,000 บาท

(ค) การสูบบุหรี่ในสถานที่ที่เป็นพื้นที่อันจำกัด สำหรับพื้นที่อันจำกัดนี้หมายถึงสถานที่ที่แคบ ไม่กว้างขวาง อากาศถ่ายเทได้ยาก ตามที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 2.5.2 เรื่อง ปัญหาผลเสียต่อสุขภาพของคนข้างเคียง (ควันบุหรี่มือสอง passive smoking) เช่น โรงอาหาร ห้องทำงาน เป็นต้น ควรมีโทษปรับ 6,000 บาท เพื่อเข้ากองทุน เหตุผล เพราะเป็นพื้นที่จำกัดทำให้สารที่เป็นอันตรายจากบุหรี่อยู่ในพื้นที่อันจำกัด ส่งผลให้สารพิษมีความอันตรายและรุนแรงมากกว่าเป็นที่โล่งกว้าง และเป็นที่มีผู้คนจำนวนมาก ผู้เขียนเห็นว่าความเสียหายจากควันบุหรี่ในสถานที่ที่มีความร้ายแรงกว่าเนื่องจากสภาพของสถานที่ไม่กว้างขวาง สารพิษไม่กระจายและเจือจาง และอาจมีผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก เมื่อความเสียหายตาม (ค) มากกว่า (ก) และ (ข) จำนวนค่าปรับจึงควรที่จะมากกว่า (ก) และ (ข) ด้วย และเพื่อให้จำนวนค่าปรับมีความเหมาะสมต่อความเสียหายที่ร้ายแรงขึ้นจึงควรมีโทษปรับในอัตราที่มากขึ้น จึงเห็นควรกำหนดค่าปรับไว้ในร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ พ.ศ.... ไว้ที่ 6,000 บาท

ผู้เขียนเห็นว่าค่าปรับทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วข้างต้นตามข้อ (ก) ถึงข้อ (ค) ให้ปรับและนำเข้ากองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่โดยไม่ต้องตกเป็นของแผ่นดิน เช่นเดียวกับกับกฎหมายพระราชบัญญัติ AN ORDINANCE OF THE CITY OF CALABASAS REGULATING SECOND-HAND SMOKE AND AMENDING THE CALABASAS MUNICIPAL CODE แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ให้ผู้สูบบุหรี่หรือผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายจากควันบุหรี่ ต้องชำระค่าชดเชยเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ให้แก่กองทุนเป็นจำนวนเงิน 250 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ ตามที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 3.3.3 และของประเทศไทยคือแบบกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามมาตรา 30 และ 31 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ที่ให้ยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติดทั้งหมด เข้ากองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อใช้ป้องกันปราบปรามเยียวยาความเสียหายจากยาเสพติดโดยไม่ต้องนำส่งเป็นของแผ่นดิน โดยให้นำหลักเกณฑ์และมาตรการเรื่องความรับผิดพิเศษ (special liability) ตามมาตรา 402A แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 ของประเทศสหรัฐอเมริกาในการนำหลักกฎหมายทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด (strict liability) มาช่วยในเรื่องของภาระการพิสูจน์แทนที่จะตกอยู่กับโจทก์ผู้ฟ้องคดีหรือผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ ให้นำหน้าที่ภาระการพิสูจน์ตกเป็นของผู้ก่อให้เกิดความเสียหายจากควันบุหรี่ เพื่อที่ภาระการพิสูจน์ความรับผิดจะได้ไม่ต้องตกอยู่แก่ฝ่ายผู้ได้รับความเสียหายหรือโจทก์ผู้ฟ้องคดีอีกต่อไป

3. ดอกเบี้ยและผลประโยชน์ของกองทุน เพราะตามปกติแล้วเงินจากกองทุนจะมีได้นำมาใช้จ่ายในครั้งเดียวทั้งหมด เงินส่วนที่เหลือจึงต้องนำฝากธนาคาร ซึ่งก่อให้เกิดดอกผลของเงินฝาก คือดอกเบี้ย และดอกเบี้ยนั้นถือเป็นแหล่งที่มาส่วนหนึ่งของกองทุน

(3) การบริหารกองทุน

การบริหารกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี่ยุคหนึ่ง เทียบเคียงได้กับหน่วยงานของรัฐคือสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส.) ทั้งนี้ในกฎหมายที่จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพได้กำหนดให้มีคณะกรรมการกองทุนเพื่อบริหารกองทุน

ผู้เขียนเห็นว่าเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี่ยุคหนึ่งก็ควรจะต้องมีเช่นกัน เพื่อที่จะให้ทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบ และพิจารณาจัดสรรเงิน รวมทั้งดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานของกองทุน แต่ในกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพไม่มีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและให้การรับรองว่าเป็นผู้เสียหายที่มีสิทธิได้รับเงินจากกองทุน ตามหลักการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ จากโรงพยาบาล ต่อสารพิษของบุหรี่ยุคหนึ่งที่อยู่ในร่างกาย แต่ผู้เขียนเห็นว่า กองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี่ยุคหนึ่ง มีความจำเป็นต้องระบุนำให้เพิ่มเติมเข้าไปเพื่อให้การเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี่ยุคหนึ่งได้รับการเยียวยาโดยตรงและเป็นรูปธรรม โดยคณะกรรมการชุดนี้ให้ประกอบไปด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข สุขภาพ อนามัยของประชาชน และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ และกำหนดให้คณะกรรมการชุดนี้ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาชีพด้านต่างๆ⁵ เช่น

1. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในฝ่ายบริหาร เพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินงาน เช่น การรับเรื่องร้องทุกข์ การจ่ายเงินให้กับผู้ได้รับความเสียหายที่ได้รับความคุ้มครองเยียวยาจากกองทุน
2. นักวิทยาศาสตร์ เพราะต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการวินิจฉัยสารพิษ
3. แพทย์ เพราะเป็นผู้ที่วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างโรคกับสารพิษของบุหรี่ยุคหนึ่ง
4. นักกฎหมาย เพื่อพิจารณาความถูกต้องของเอกสารที่ผู้เสียหายยื่นไว้หรือปัญหาข้อกฎหมายต่างๆ⁶

(4) ขอบเขตในการจ่ายเงินเยียวยา

ด้วยเหตุที่กองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี่ยุคหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี่ยุคหนึ่ง ดังนั้นขอบเขตของการจ่ายเงินเยียวยาจึงหมายถึง ค่าเยียวยา(ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทน) ที่จ่ายให้กับผู้เสียหายที่รับเอาสารพิษที่เป็น

⁵ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 2*.

⁶ *เพ็ญอ้าง*.

อันตรายจากบุหรี่เข้าสู่ร่างกายจนกระทั่งเกิดโรคร้าย จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นได้รับอันตรายแก่สุขภาพ และ
อนามัย ซึ่งค่าเบี้ยวยานี้ให้ประกอบด้วยค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาล
ค่าขาดรายได้ ค่าทำศพ ในกรณีที่ผู้นั้นถึงแก่ความตายเนื่องจากสารพิษที่เป็นอันตรายจากบุหรี่

สำหรับกระบวนการได้รับค่าเบี้ยวยา วิธีการ และขั้นตอนในการได้รับค่าเบี้ยวยา
เช่น การกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาผู้ได้รับความเสียหายที่มีสิทธิได้รับค่าเบี้ยวยาจากกองทุน
การคำนวณค่าเสียหาย ประเภทของค่าเบี้ยวยา วิธีการและขั้นตอน ในการได้รับค่าเบี้ยวยาความเสียหาย
จากควันบุหรี่ เป็นต้น

4.3 ความเหมาะสมของการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่

การฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนต่อกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ตามหลัก
กฎหมายลักษณะละเมิดในปัจจุบัน ยังคงตั้งอยู่บนหลักความรับผิดชอบทางละเมิดการพิจารณาคดีเป็นไป
อย่างคดีละเมิดทั่วไป หลักเกณฑ์การพิจารณาอยู่ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่ง ซึ่งไม่มีความเหมาะสมและสอดคล้องต่อกรณี ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ อีกทั้งยังมี
ความล่าช้าและอุปสรรคในขั้นตอนการพิสูจน์และดำเนินคดีในชั้นศาล ซึ่งถือว่าไม่เหมาะสมและ
สอดคล้องกับกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่มี
บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบผลิตภัณฑ์ ค.ศ.1997 มาตรา 402A อันเป็นหลักเกณฑ์และ
มาตรการเรื่อง ความรับผิดชอบพิเศษ (special liability) เพื่อช่วยให้ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่
ไม่ต้องเผชิญกับอุปสรรคในการฟ้องร้องคดีมากเกินไป โดยได้กำหนดให้ภาระการพิสูจน์แทนที่จะตกอยู่
กับโจทก์ผู้ฟ้องคดีหรือผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ แต่ให้หน้าที่ภาระการพิสูจน์ตกเป็นของ
ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายจากควันบุหรี่ เพื่อที่ภาระการพิสูจน์ความรับผิดชอบจะได้ไม่ต้องตกอยู่แก่ฝ่าย
ผู้ได้รับความเสียหายหรือตัวผู้ฟ้องคดีตามหลักทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด (strict liability) ตามที่ได้
กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ส่วนพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของ ผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ที่ถือว่าเป็น
กฎหมายที่มีความเฉพาะต่อกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ มีหลักทฤษฎีการระบุตัวผู้กระทำ
ความผิดตามหลักทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาด ซึ่งถือว่าเหมาะสมต่อกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่
เป็นอย่างมาก แต่ในบทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 นั้นไม่ได้
มีการระบุเกี่ยวกับการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่เลย มีแต่เพียงบทลงโทษผู้กระทำ
ความผิดในทางกฎหมายอาญาเท่านั้น

จากการศึกษาในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่พบว่า ทั้งกฎหมายลักษณะ
ละเมิดและพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ยังไม่มีความเหมาะสม สอดคล้องและยัง
ไม่สามารถนำมาใช้บังคับต่อกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ได้จริง ผู้เขียนจึงเห็นว่าวิธีแก้ปัญหาคือ

ที่สุดเพื่อที่จะเยียวยาความเสียหายต่อผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี คือ การจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรี เพื่อช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายต่อสุขภาพ อนามัย จากบุหรี ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่า การจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี จึงมีความเหมาะสมต่อการเยียวยากรณีความเสียหายจากคว้นบุหรีที่เกิดขึ้นจริง และสามารถเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายได้โดยตรงและรวดเร็ว ทำให้ผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีได้รับการเยียวยาอย่างแท้จริง ซึ่งการจัดให้มีกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรีในรูปกฎหมายพระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรี พ.ศ.... นั้น โดยการตราเป็นพระราชบัญญัติขึ้นผ่านการยินยอมของรัฐสภาและพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยและจะมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย และควรจัดให้มีรูปแบบของกองทุนโดยองค์ประกอบและสาระสำคัญเทียบเคียงคล้ายกับกฎหมายพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 แต่ให้มีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรีเพียงอย่างเดียวโดยเฉพาะ ทั้งนี้โดยการบัญญัติกฎหมายขึ้นรองรับซึ่งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรีคือ พระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรี พ.ศ.... ควรมีองค์ประกอบและสาระคือ (1) วัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากคว้นบุหรี (2) แหล่งที่มาของกองทุน (3) การบริหารกองทุน (4) ขอบเขตในการจ่ายเงินเยียวยา

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ในปัจจุบันปัญหาควันบุรีมือสองเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมากดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ก็ยังไม่มีวิธีการคุ้มครองและเยียวยาแก่ประชาชน ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุรีอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการยุติธรรมทางศาลหรือรูปแบบใด แม้ว่าปัจจุบันจะมีกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 ที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ย รวมถึงมีกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ แต่รูปแบบขั้นตอนการเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายจากควันบุรี ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ ยังไม่สามารถที่จะนำมาใช้บังคับได้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรมต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงจากควันบุรี กล่าวคือ มีข้อจำกัดในเรื่องของการฟ้องดำเนินคดีเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตัวผู้ได้รับความเสียหายเอง ทั้งเรื่องของภาระการพิสูจน์ที่ต้องตกอยู่กับผู้ได้รับความเสียหายและระยะเวลาการดำเนินคดีตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ล่าช้าของประเทศไทย ทำให้เป็นปัญหาต่อการเรียกร้องค่าเสียหายให้แก่ตัวผู้ได้รับความเสียหายเอง อีกทั้งกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพก็ไม่ได้มีมาตรการในการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุรีเลย เพียงแต่รณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยจากบุหรี่ยเพียงอย่างเดียว ซึ่งถือว่าไม่สามารถเยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ยได้โดยตรง ไม่เป็นธรรมต่อผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุรี และไม่สามารถเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายได้อย่างแท้จริง ซึ่งหากนำวิธีการเยียวยาในรูปแบบของกองทุนมาใช้ จะก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นคุณต่อผู้ได้รับความเสียหายให้ได้รับการเยียวยาอย่างแท้จริง

ผู้เขียนเห็นว่าควรออกกฎหมายเพื่อรองรับซึ่งกองทุน คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุรี พ.ศ.... โดยจัดให้มีกองทุนเพื่อการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุรี เพื่อคุ้มครองและเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุรี เมื่อได้รับความเสียหายต่อสุขภาพ และอนามัยจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ย นอกจากการฟ้องร้องคดีในชั้นศาลที่มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินคดีเป็นอย่างมาก

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลของการศึกษาดังกล่าว ผู้เขียนขอเสนอแนะว่าควรออกกฎหมายเป็นพระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ พ.ศ.... ในกฎหมายไทยโดยการตราเป็นพระราชบัญญัติขึ้น ผ่านการยินยอมของรัฐสภาและพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และจะมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย ซึ่งการจัดให้มีกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ในกฎหมายนั้น ควรจัดให้มีในรูปแบบของกองทุนโดยองค์ประกอบและสาระสำคัญเทียบเคียงคล้ายกับพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ.2544 แต่ให้มีวัตถุประสงค์เพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ คือ พระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ พ.ศ.... ควรมีองค์ประกอบและสาระสำคัญดังนี้ (1) วัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ (2) แหล่งที่มาของกองทุน (3) การบริหารกองทุน (4) ขอบเขตในการจ่ายเงินเยียวยา ดังจะกล่าวต่อไป

(1) วัตถุประสงค์ของกองทุน

กำหนดให้กองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรืมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายต่อสุขภาพ และอนามัยจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่

(2) แหล่งที่มาของกองทุน

1. ความเสียหายจากควันบุหรี่ที่เกิดขึ้น ผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบนี้ได้ เพราะผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบ เป็นสาเหตุหนึ่งซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความเสียหายจากควันบุหรี่ ผู้เขียนเห็นว่าควรเรียกเก็บภาษีจากผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่ต้องชำระ เช่นเดียวกับการจัดเก็บภาษีของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพที่เรียกเก็บเงินภาษีจากผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบ ในอัตราร้อยละสองของภาษีที่ต้องชำระต่อปี เพื่อนำเงินภาษีนั้นไปเข้ากองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ โดยให้เป็นหน้าที่ของกรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรในการจัดเก็บภาษีจากผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบต้องชำระ โดยที่ไม่ต้องนำส่งให้เป็นของแผ่นดิน แต่ให้นำภาษีที่จัดเก็บได้จากผู้ผลิตและนำเข้ายาสูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่ต้องชำระนี้ไปเข้ากองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่เพื่อไว้ใช้เป็นค่าใช้จ่ายการเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่

2. เงินค่าปรับจากผู้สูบบุหรี่ในที่สาธารณะที่ห้ามสูบบุหรี่ ดังเช่นพระราชบัญญัติ AN ORDINANCE OF THE CITY OF CALABASAS REGULATING SECOND-HAND SMOKE AND AMENDING THE CALABASAS MUNICIPAL CODE แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 มีการกำหนดให้ค่าปรับ 250 ดอลลาร์สหรัฐ เข้ากองทุนเพื่อนำมาเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย

จากควันบุหรี่ ผู้เขียนเห็นว่า กรณีนี้ควรนำปรับใช้ในกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจาก ควันบุหรี่ พ.ศ... แต่ควรแบ่งประเภทของสถานที่และอัตราค่าปรับตามความร้ายแรงของ ความเสียหายเนื่องจากความเสียหายแต่ละที่ไม่เท่ากันตามเหตุและผลของความร้ายแรง ของสารพิษ ที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยจากควันบุหรี่ตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ดังนี้

(ก) การสูบบุหรี่ในสถานที่ริมน้ำ ผู้เขียนเห็นว่าควรมีโทษปรับ 2,000 บาท เพื่อเข้า กองทุน เหตุผล เพราะเป็นที่โล่งกว้าง ทำให้สารพิษที่เป็นอันตรายจากบุหรี่มีความเจือจางและเป็น สถานที่ที่มีผู้คนไม่มาก ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะให้เท่ากับกับค่าปรับตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองสุขภาพ ของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 คือ 2,000 บาท

(ข) การสูบบุหรี่ในสถานที่ที่เป็นป่าयरโดยสาธารณะ ผู้เขียนเห็นว่าควรมีโทษ ปรับ 4,000 บาท เพื่อเข้ากองทุน เหตุผล เพราะเป็นที่โล่งกว้าง ทำให้สารพิษที่เป็นอันตรายจากบุหรี่ มีความเจือจาง แต่เป็นสถานที่ที่มีผู้คนจำนวนมาก อันอาจมีผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ในความเป็นจริงแล้วเมื่อมีความเสียหายมากขึ้น ค่าปรับก็ควรมากขึ้นตามไปด้วยเพื่อให้เหมาะสมกับ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ควรมีโทษปรับในอัตราที่มากกว่าข้อ 1 จึงเห็นว่าควรกำหนดค่าปรับไว้ในร่าง พระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุนเพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ พ.ศ... ไว้ที่ 4,000 บาท

(ค) การสูบบุหรี่ในสถานที่ที่เป็นพื้นที่อันจำกัด สำหรับพื้นที่อันจำกัดนี้หมายถึง สถานที่ที่แคบ ไม่กว้างขวาง อากาศถ่ายเทได้ยาก ตามที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อ 2.5.2 เรื่อง ปัญหาผลเสีย ต่อสุขภาพของคนข้างเคียง (ควันบุหรี่มือสอง passive smoking) เช่น โรงอาหาร ห้องทำงาน เป็นต้น ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีโทษปรับ 6,000 บาท เพื่อเข้ากองทุน เหตุผลเพราะเป็นพื้นที่จำกัด ทำให้สารที่เป็น อันตรายจากบุหรี่อยู่ในพื้นที่อันจำกัด ส่งผลให้สารพิษมีความอันตรายและรุนแรงมากกว่าเป็นที่โล่งกว้าง และเป็นที่มีผู้คนจำนวนมาก จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าความเสียหายจากควันบุหรี่ในสถานที่นี้มี ความร้ายแรงกว่าเนื่องจากสภาพของสถานที่ไม่กว้างขวาง สารพิษไม่กระจายและเจือจาง และอาจมี ผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก เมื่อความเสียหายตาม (ค) มากกว่า (ก) และ (ข) จำนวนค่าปรับจึง ควรที่จะมากกว่า (ก) และ (ข) ด้วย และเพื่อให้จำนวนค่าปรับมีความเหมาะสมต่อความเสียหาย ที่ร้ายแรง จึงควรมีโทษปรับในอัตราที่มากขึ้น ควรกำหนดค่าปรับไว้ในร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งกองทุน เพื่อการเยียวยาความเสียหายจากควันบุหรี่ พ.ศ... ไว้ที่ 6,000 บาท โดยค่าปรับทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว ข้างต้นตามข้อ (ก) ถึงข้อ (ค) ผู้เขียนเห็นว่าระบุอัตราค่าปรับตามเหตุผลของความร้ายแรง ของสารพิษ ที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยจากควันบุหรี่ตามที่กล่าวมาแล้ว โดยให้ปรับและนำเข้า กองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่โดยไม่ต้องตกเป็นของแผ่นดิน เช่นเดียวกันกับ แบบกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ให้ยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติดทั้งหมดเข้า กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อใช้ป้องกันปราบปรามเยียวยาความเสียหายจากยาเสพติด

โดยไม่ต้องนำส่งเป็นของแผ่นดินและพระราชบัญญัติ AN ORDINANCE OF THE CITY OF CALABASAS REGULATING SECOND-HAND SMOKE AND AMENDING THE CALABASAS MUNICIPAL CODE ที่กำหนดให้ผู้กระทำความเสียหายต้องชำระเงินให้แก่กองทุน เพื่อที่กองทุนจะได้นำไปใช้เยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่

3. ดอกเบี้ยและผลประโยชน์ของกองทุน

(3) การบริหารกองทุน

การบริหารกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรือนั้น เทียบเคียงได้กับหน่วยงานของรัฐคือสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส.) กล่าวคือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (ส.ส.ส.) มีวัตถุประสงค์และหน้าที่เพื่อลดความเสียหายที่เกิดขึ้นจากบุหรี่ในรูปแบบของการรณรงค์งดสูบบุหรี่และการให้ความรู้ถึงพิษภัยและอันตรายจากบุหรี่แก่ประชาชนในลักษณะของการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากบุหรี่ แต่กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพไม่ได้เยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ ผู้เขียนเห็นว่าจึงควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ เพื่อให้ผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ได้รับการเยียวยาความเสียหายโดยตรง ทั้งนี้โดยการบัญญัติในกฎหมายที่จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพขึ้น กำหนดให้มีคณะกรรมการกองทุน ซึ่งกองทุนเพื่อเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากควันบุหรี่ยังต้องมีเช่นกัน เพื่อให้ทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ ระเบียบ และพิจารณาจัดสรรเงิน รวมทั้งดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานของกองทุน และให้ทำหน้าที่ตรวจสอบและให้การรับรองว่าเป็นผู้เสียหายที่มีสิทธิได้รับเงินจากกองทุนตามหลักการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ จากโรงพยาบาล ต่อสารพิษของบุหรี่ที่อยู่ในร่างกาย โดยคณะกรรมการชุดนี้ ให้ประกอบไปด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข สุขภาพ อนามัยของประชาชน และด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ และกำหนดให้คณะกรรมการชุดนี้ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาชีพต่างๆ เช่น

1. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในฝ่ายบริหาร เพื่อทำหน้าที่ดำเนินงาน เช่น รับเรื่องร้องทุกข์ การจ่ายเงินให้กับผู้ได้รับความเสียหายที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากกองทุน
2. นักวิทยาศาสตร์ เพราะต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการวินิจฉัยสารพิษ
3. แพทย์ เพราะเป็นผู้ที่วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างโรคกับสารพิษของบุหรี่
4. นักกฎหมาย เพื่อพิจารณาความถูกต้องของเอกสารที่ผู้เสียหายยื่นไว้หรือปัญหาข้อกฎหมายต่างๆ

(4) ขอบเขตในการจ่ายเงินเยียวยา

ขอบเขตของการจ่ายเงินเยียวยาให้หมายถึงค่าเยียวยาที่จ่ายให้กับผู้ได้รับความเสียหายจากคว้นบุหรืจันเป็นเหตุให้ผู้ได้รับความเสียหายได้รับอันตรายแก่สุขภาพและอนามัย

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

คณะวิชาการ. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556.

_____. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2554.

จิตติ ติงศภัทย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึงมาตรา 452 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2526.

จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่ง ลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

ชูลีพร อรุณแสงสุรีย์ และคณะ. ความสุขของฉันทในวันสุขภาพดี. ปทุมธานี: ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ, 2553.

ทวีพฤทธิ ศรีศักดิ์บรรจง. เอกสารประกอบการบรรยาย วิชา 771-102 กฎหมายสัญญาและละเมิดขั้นสูง. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัยสาขานิติศาสตร์, 2553.

ธานี สิงหนาท. คู่มือการศึกษาพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด, 2551.

นพเกล้า มณีกุล. ต่อสู้โรคมะเร็ง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กันยารวี, 2553

ปราณี ฟูไพบเราะ. คู่มือโรค. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ NP Press Limited Partnership, 2554

พจน์ ปุชปาคม. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2515.

พระยามานวราชเสวี. อุทธรณ์ สำหรับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ1-2 ฉบับกรมร่างกฎหมาย, 2468.

เพ็ง เพ็งนิตติ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิดและความรับผิดทางละเมิดของ
เจ้าหน้าที่. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท อตตยา จำกัด, 2543.

ไพจิตร บุญพันธ์ุ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด พระราชบัญญัติทาง
ละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2548.

ภาสกร ญาณสุธี. อธิบายรวมกฎหมายยาเสพติดให้โทษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ,
2553.

ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม ภาค1-2
พุทธศักราช 2478แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2505.

ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 19 พ.ศ. 2553 เรื่องการกำหนดชื่อหรือ
ประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่และกำหนดส่วนใด
ส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะดังกล่าวเป็นเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ ตาม
พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535. ราชกิจจานุเบกษา, 30 มีนาคม
2553

ศันันท์กรณ โสทธิพันธ์ุ. คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลามมิควรได้.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2550.

สมพงษ์ สหพงศ์. โรคหัวใจและหลอดเลือด. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รวมธรรม, 2537

สายสุดา นิงสานนท์. ความรับผิดเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2525.

สำนักงานกิจการ. พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535. พิมพ์ครั้งที่3.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2554.

_____. พระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2509. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหาร
ผ่านศึก, 2554.

สุขุม ศุภนิตย์. คำอธิบายกฎหมาย ความรับผิดในผลิตภัณฑ์. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์
วิญญูชน จำกัด, 2544.

งานวิจัยและวิทยานิพนธ์

ดร.พร ปิงสุทธีวงศ์. “ความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายอันมีที่ประสงค์
เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

วันวิสาข์ อยู่เปี่ยม. “ความพึงพอใจในการใช้บริการร้านอาหารภายในมหาวิทยาลัยของนิสิต.”
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถิติ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี, 2552.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. “การวิเคราะห์กฎหมายด้วยวิธีทางเศรษฐศาสตร์ : การคิด
ค่าเสียหายในคดีละเมิด.” รายงานที่ตีอาร์ไอ, 2554.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. “ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า (Product
Liability).” รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์, 2543.

บทความ

วันชัย ไพบูลอภิบาล. “มาตรการทางกฎหมายเชิงป้องกันในการคุ้มครองผู้บริโภคกรณีความรับผิดใน
ผลิตภัณฑ์.” วารสารกระบวนการยุติธรรม ปีที่ 6 เล่มที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2556).

สุชาดา อินทรกำแหง ณ ราชสีมา. “แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรม การลด เลิกบุหรี่ยี่ห้อของประชาชน
บ้านบึงบอระเพ็ด ตำบลแควใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์.” วารสารพยาบาลและ
สุขภาพ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2555).

สุดสวาท เลาหวินิจ. “คว้นบุหรี่ยี่ห้อสองไม่ได้เสียงเป็นมะเร็งปอดเท่านั้น.” วารสาร HealthToday
(เดือนกุมภาพันธ์ 2555).

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. “การบริหารงบประมาณกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพปีงบประมาณ พ.ศ. 2557.” รายงานประจำปี 2557 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (กรกฎาคม 2558).

_____. “สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพคือ,” แผนหลักสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (มิถุนายน 2558)

Books

Elizabeth Laposata, Richard Barnes, Stanton Glantz, “Tobacco Industry Influence on the American Law Institute’s Restatements of Torts and Implications for Its Conflict of Interest Policies”, Iowa Law Review, 2012.

A. James Barnes and others, Law for Business, 7th ed. Boston : Irwin McGraw-Hill, 2000.

Mark A Swartz, The Concepts of “Defective Condition” And “Unreasonably Dangerous” In Products Liability Law. Product Liability 1983, 1967.

Website

กลุ่มควบคุมการบริโภคยาสูบ และเครื่องตีมแอลกอฮอล์ สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. “อะไรคือการสูบบุหรี่มือสอง (Passive smoking).” www.thaidentistagainsttobacco.org/index.php/ความรู้เรื่องบุหรี่/ข้อควรรู้-เรื่อง-บุหรี่/67-ควันบุหรี่มือสอง, 14 มีนาคม 2558.

ชนิศา ชังดเวช. “บุหรี่ คือ.” <http://board.postjung.com/668903.html>, 25 มีนาคม 2558.

นพพร ชื่นกลิ่น. “บุหรี่ 1 มวนทำอายุสั้นลง 7 นาที.” <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9570000054450>, 24 มีนาคม 2558.

بابارا เดย์มิกส์. “ยาสูบอิเล็กทรอนิกส์.” <https://articles.latimes.com/2009/apr/25/world/fg-china-cigarettes25>, 1 มีนาคม 2558.

ประภิต วาทีสาธกกิจ. “หนึ่งทศวรรษ กฎหมายบุหรีโลกไม่สุดโต่ง.” [www.203.157.182.17/k9/expcpho/wp-content/uploads/2014/06/นวัตกรรมพฤษภาคม-รพ.ชัยภูมิ.pdf](http://www.change.org/p/นายกรัฐมนตรี-คนไทยรวมพลัง-ร่วมผลักดัน-พรบ-ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ-ฉบับใหม่-เพื่อช่วยสกัดเด็กและเยาวชนไทยจากการเสพติดบุหรี/u/9821796พฤษภาคม สฐิติวณิช. “การบูรณาการดูแลผู้ป่วยสูบบุหรีในคลินิกโรคเรื้อรัง”. <a href=), 25 มีนาคม 2558.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. “ความหมายของคำศัพท์ผู้ได้รับความเสียหาย.” <http://dict.longdo.com/search/ผู้เสียหาย>, 19 กรกฎาคม 2558.

_____ . “ความหมายของคำศัพท์โรงอาหาร.” <http://rirs3.royin.go.th/dictionary.asp>, 24 มีนาคม 2558.

พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน. “ความหมายของคำศัพท์อนามัย.” <http://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royal-institute/%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%B1%E0%B8%A2>, 27 มิถุนายน 2558.

โพสต์ทูเดย์. “เหยี่ยวตาบถูกยิงดับจับยาบ้า.” <http://m.posttoday.com/crime/294631>, 7 ตุลาคม 2558.

ยิ่งชีพ อัชฌานนท์. “กฎหมายคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี.” <http://ilaw.or.th/node/792>, 23 ตุลาคม 2557.

ราชบัณฑิตยสถาน. “พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.” <http://rirs3.royin.go.th/dictionary.asp>, 2 กันยายน 2556.

รายการคลุกวงข้าว. “เหยี่ยวคนถูกหลอกหลง เหตุ ปส.ปะทะแก๊งยาบ้า.” <http://popcornfor2.com/m/detail?id=40416>, 7 ตุลาคม 2558.

เลอรอน ราบินowitz. “ORDINANCE NO. 2006-217.” <http://www.cityofcalabasas.com/pdf/agendas/council/2006/021506/item2-02006-217.pdf>, 26 ตุลาคม 2558.

สมาพันธ์เครือข่ายแห่งชาติเพื่อสังคมไทยปลอดบุหรี่และภาคีเครือข่าย มูลนิธิธรรมรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่.

“คนไทยรวมพลัง ร่วมผลักดัน พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ (ฉบับใหม่) เพื่อช่วยสกัดเด็กและเยาวชนไทยจากการเสพติดบุหรี่.” www.change.org/p/นายกรัฐมนตรี-คนไทยรวมพลัง-ร่วมผลักดัน-พรบ-ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ-ฉบับใหม่-เพื่อช่วยสกัดเด็กและเยาวชนไทยจากการเสพติดบุหรี่, 1 มีนาคม 2558.

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. “ผลกระทบของการสูบบุหรี่.” www.kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=28&chap=6&page=t28-6-infodetail05.html, 20 ธันวาคม 2558.

สำนักข่าวสร้างสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. “อบรมสัมมนาและเปิดตัวเครือข่ายผู้ป่วยและผู้ได้รับผลกระทบจากการสูบบุหรี่.” www.thaihealth.or.th/Content/29415-เปิดตัวเครือข่ายเหยื่อจากการสูบบุหรี่%20.html, 6 ตุลาคม 2558.

สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. “ควันบุหรี่มือสอง.” http://btc.ddc.moph.go.th/cms/menu/submenu/inc_submenu/4/46, 26 เมษายน 2556

_____ . “ผลต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่.” http://btc.ddc.moph.go.th/cms/menu/submenu/inc_submenu/4/38, 1 กรกฎาคม 2556.

สำนักสร้างสรรค์โอกาสและนวัตกรรม สสส. “สวนดอกปลอดบุหรี่ ร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ทุกชีวีปลอดภัย.” www.thaihealth.or.th/Content/29324-สวนดอก%20โรงพยาบาลปลอดบุหรี่%20100%20.html, 6 ตุลาคม 2558.

สุรวิตย์ คนสมบูรณ์ รมช.สาธารณสุข. “วันงดสูบบุหรี่ประจำปีพ.ศ.2555.” <http://news.sanook.com/1120870/>, 4 มีนาคม 2556.

องค์การอนามัยโลก. “ความหมายของการอนามัยสิ่งแวดล้อม.” <http://www.yala.ac.th/links/pitai/Link/Link%201.html>, 27 มิถุนายน 2558.

อาลี เสือสมิง. “บาราฎ์.” www.alisuasaming.com/main/index.php/tell-stories/347-tell90-7, 1 มีนาคม 2558.

Bunjerds. “ความเป็นมาของบุหรี่.” <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=803714>, 21 ตุลาคม 2556.

Ilovetranslation. “ความเป็นมาของบุหรี่.” <http://th49.ilovetranslation.com/0MZjXktt4d6=d/>, 23 ตุลาคม 2557.

Siamhealth. “บุหรี่.” www.siamhealth.net/public_html/health/smoking/index.html, 5 มีนาคม 2558.

ThaiPublica. “รายได้ สสส.ที่ได้รับการจัดสรร 2%.” www.thaipublica.org/2015/05/thaihealth-2015/, 20 ธันวาคม 2558.

Warong Luepaiboon. “Law: A Very Short Introduction.” http://issuu.com/openworlds/docs/law_vsi_final_web_8-84/35, 11 พฤศจิกายน 2558.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติ

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

พ.ศ. ๒๕๕๔

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

เป็นปีที่ ๕๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้
กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
รัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม
สุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔”

มาตรา ๒1[๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“สุรา” หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

“ยาสูบ” หมายความว่า ยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ

“ภาษี” หมายความว่า ภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและค่าแสตมป์ยาสูบตาม

กฎหมายว่าด้วยยาสูบ

“สร้างเสริมสุขภาพ” หมายความว่า การใด ๆ ที่มุ่งกระทำเพื่อสร้างเสริมให้บุคคลมีสุขภาพทางกาย จิต และสังคม โดยสนับสนุนพฤติกรรมของบุคคล สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมที่จะนำไปสู่การมีร่างกายที่แข็งแรง สภาพจิตที่สมบูรณ์ อายุยืนยาว และคุณภาพชีวิตที่ดี

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

“คณะกรรมการประเมินผล” หมายความว่า คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

“ผู้จัดการ” หมายความว่า ผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

การจัดตั้งกองทุน

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ”

ให้กองทุนเป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพในประชากรทุกวัยตามนโยบายสุขภาพแห่งชาติ

(๒) สร้างความตระหนักเรื่องพฤติกรรมความเสี่ยงจากการบริโภคสุรา ยาสูบ หรือสารหรือสิ่งอื่นที่ทำลายสุขภาพ และสร้างความเชื่อในการสร้างเสริมสุขภาพแก่ประชาชนทุกระดับ

(๓) สนับสนุนการรณรงค์ให้ลดบริโภคสุรา ยาสูบ หรือสารหรือสิ่งอื่นที่ทำลายสุขภาพ ตลอดจนให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลหมายถึงเกี่ยวข้อง

(๔) ศึกษาวิจัยหรือสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัย ฝึกอบรม หรือดำเนินการให้มีการประชุมเกี่ยวกับการสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

(๕) พัฒนาความสามารถของชุมชนในการสร้างเสริมสุขภาพโดยชุมชน หรือองค์กรเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๖) สนับสนุนการรณรงค์สร้างเสริมสุขภาพผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นสื่อเพื่อให้ประชาชนสร้างเสริมสุขภาพให้แข็งแรง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และลดบริโภคสุรา ยาสูบหรือสารหรือสิ่งอื่นที่ทำลายสุขภาพ

มาตรา ๖ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินบำรุงกองทุนที่จัดเก็บตามมาตรา ๑๑
- (๒) เงินและทรัพย์สินที่ได้รับและโอนมาตามมาตรา ๔๓
- (๓) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (๔) เงินอุดหนุนจากภาคเอกชนหรือองค์กรอื่น รวมทั้งจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้
- (๕) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือรายได้จากการดำเนินการ
- (๖) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของกองทุน

มาตรา ๗ กิจการของกองทุนไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ทั้งนี้ ผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของกองทุนต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา ๘ ให้กองทุนมีสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพมหานคร หรือในจังหวัดอื่นตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๙ ให้กองทุนมีอำนาจกระทำกิจการต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ และอำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง

- (๑) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินสิทธิต่าง ๆ
- (๒) ก่อตั้งสิทธิ หรือกระทำการนิติกรรมใด ๆ ทั้งในและนอกราชอาณาจักร
- (๓) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของกองทุน

(๔) เผยแพร่ข้อมูลและประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนทราบถึงโทษภัยของการบริโภคสุรา ยาสูบ หรือสารหรือสิ่งอื่นที่ทำลายสุขภาพ และสร้างเสริมสุขภาพ ตลอดจนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๕) กระทำการอื่นใดบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเกี่ยวเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

มาตรา ๑๐ กองทุนมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ และรายได้ของกองทุนไม่ต้องนำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดิน

มาตรา ๑๑ ให้กองทุนมีอำนาจจัดเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ในอัตราร้อยละสองของภาษีที่เก็บจากสุราและยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ

ในการคำนวณเงินบำรุงกองทุนตามอัตราที่กำหนดในวรรคหนึ่ง หากมีเศษของหนึ่งสตางค์ให้ปัดทิ้ง

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและส่งเงินบำรุงกองทุน

(๑) ให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุนเพื่อนำส่งเป็นรายได้ของกองทุน โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

(๒) เงินบำรุงกองทุนให้ถือเป็นภาษี แต่ไม่ให้นำไปรวมคำนวณเป็นมูลค่าของภาษี

มาตรา ๑๓ ให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบมีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนตามอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๑๑ พร้อมกับการชำระภาษีตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ ได้รับการยกเว้นหรือคืนภาษี ให้ได้รับการยกเว้นหรือคืนเงินบำรุงกองทุนด้วย ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ส่งเงินบำรุงกองทุนหรือส่งภายหลัง ระยะเวลาที่กำหนด หรือส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ครบตามจำนวนที่ต้องส่ง นอกจากจะมีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้เสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินที่ไม่ส่งหรือส่งภายหลัง ระยะเวลาที่กำหนดหรือจำนวนเงินที่ส่งขาดไป แล้วแต่กรณี นับแต่วันครบกำหนดส่งจนถึงวันที่ส่งเงินบำรุงกองทุน แต่เงินเพิ่มที่คำนวณได้มิให้เกินจำนวนเงินบำรุงกองทุนและให้ถือว่าเงินเพิ่มนี้เป็นเงินบำรุงกองทุนด้วย

ในการคำนวณระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง เศษของเดือนให้นับเป็นหนึ่งเดือน

มาตรา ๑๖ ให้กองทุนมีอำนาจจ่ายเงินจากกองทุน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด เป็นค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

- (๑) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกองทุน
- (๒) ค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมตามมาตรา ๕ และมาตรา ๙
- (๓) ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๒

การบริหารกิจการของกองทุน

มาตรา ๑๗ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการ
สร้างเสริมสุขภาพ” ประกอบด้วย

- (๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
- (๓) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีคุณวุฒิตาม (๕) เป็นรองประธาน
กรรมการ คนที่สอง

(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้แทนกระทรวงการคลังผู้แทนกระทรวงคมนาคม
ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงาน* ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข
และผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้มีความรู้
ความสามารถและประสบการณ์ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ การพัฒนาชุมชน การสื่อสารมวลชนการศึกษา
การกีฬา ศิลปวัฒนธรรม กฎหมาย หรือการบริหาร จำนวนแปดคน ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องเป็นผู้ปฏิบัติงานใน
ภาคเอกชนจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

ให้ผู้จัดการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้จัดการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของกองทุนเป็น
ผู้ช่วยเลขานุการ

การสรรหากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่
คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม

ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
- (๖) ไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมที่ขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ของกองทุนตามมาตรา ๕
- (๗) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับกองทุน หรือในกิจการที่ขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ของกองทุน หรือได้รับประโยชน์ในกิจการที่ขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ของกองทุนทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นผู้ดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์และมีได้แสวงหากำไร

มาตรา ๑๙ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปีในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการจะเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินการต่อไปจนกว่า

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๒๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๑๘

มาตรา ๒๑ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกองทุนให้ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕ อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของกองทุน

(๒) ให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานประจำปี แผนการเงินและงบประมาณประจำปีของสำนักงาน

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินที่จะให้การสนับสนุนกิจกรรมในด้านต่าง ๆ

(๔) ระดมการจัดหาทุน

(๕) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไป ตลอดจนออกระเบียบหรือข้อบังคับของกองทุนในเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) การจัดแบ่งส่วนงานภายในของสำนักงานกองทุน และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงาน

ดังกล่าว

- (ข) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้จัดการและหลักเกณฑ์การสรรหาผู้จัดการ
- (ค) การกำหนดตำแหน่ง คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของกองทุน
- (ง) กำหนดอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่นของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของกองทุน
- (จ) การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน วินัยและการลงโทษทางวินัยการออกจากตำแหน่ง การร้องทุกข์และการอุทธรณ์การลงโทษของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของกองทุนรวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้าง
- (ฉ) การบริหารและจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินของกองทุน รวมทั้งการบัญชีและการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญ
- (ช) การจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นแก่เจ้าหน้าที่และลูกจ้างของกองทุน
- (ซ) ขอบเขตอำนาจหน้าที่และระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน
- (๖) เสนอรายงานประจำปีและความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
- (๗) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนืองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน

มาตรา ๒๒ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการคนหนึ่งไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนที่สองเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการทั้งสองคนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในการปฏิบัติหน้าที่ กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องที่ คณะกรรมการพิจารณา ให้กรรมการผู้นั้นแจ้งให้ที่ประชุมทราบและให้ที่ประชุมพิจารณาว่ากรรมการผู้นั้นสมควรจะอยู่ในที่ประชุมและมีมติในการประชุมเรื่องนั้นได้หรือไม่ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๓ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการ และมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้การประชุมคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษา และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุมหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๕ ให้กองทุนมีผู้จัดการคนหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการเป็นผู้แต่งตั้งผู้จัดการต้องเป็นผู้สามารถทำงานให้แก่กองทุนได้เต็มเวลา และต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการแต่งตั้ง
- (๓) เป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เหมาะสมกับกิจการของกองทุน
- (๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๑๘ (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗)

มาตรา ๒๖ ผู้จัดการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๕ ในวันที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใหม่ด้วย แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๒๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้จัดการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ออกตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อตกลงระหว่างคณะกรรมการกับผู้จัดการ

(๔) คณะกรรมการให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นผู้จัดการตามมาตรา ๒๕ มติของคณะกรรมการให้ผู้จัดการออกจากตำแหน่งตาม (๔) ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการเท่าที่มีอยู่ ไม่นับรวมผู้จัดการ

มาตรา ๒๘ ผู้จัดการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกิจการของกองทุนให้เป็นไปตามกฎหมายและวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๒) ศึกษา วิเคราะห์ และประเมินผลการดำเนินการของกองทุน รวมทั้งเสนอเป้าหมาย แผนงาน โครงการ แผนการดำเนินงานประจำปีของกองทุน และแผนการเงินและงบประมาณประจำปีต่อคณะกรรมการ

(๓) จัดทำรายงานและการบัญชีของกองทุน และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

(๔) ควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๒๙ ผู้จัดการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการบริหารกิจการของกองทุน

ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้จัดการเป็นผู้แทนของกองทุน เพื่อการนี้ผู้จัดการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๐ ให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของผู้จัดการ

มาตรา ๓๑ เจ้าหน้าที่และลูกจ้างของกองทุนต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์และไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์
- (๓) สามารถทำงานให้แก่กองทุนได้เต็มเวลา
- (๔) มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของกองทุน
- (๕) ไม่เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือพนักงานหรือลูกจ้างของราชการส่วนท้องถิ่น
- (๖) ไม่ดำรงตำแหน่งใด ๆ ในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจที่ขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๗) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๑๘ (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗)

มาตรา ๓๒ เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของกองทุนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๑

(๔) ถูกให้ออกเพราะไม่ผ่านการประเมินผลงาน

(๕) ถูกให้ออกหรือปลดออกเพราะผิดวินัย

กรณีตาม (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดมาตรา ๓๓ การบัญชีของกองทุนให้จัดทำตามหลักสากลตามแบบและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๔ กองทุนต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุของกองทุน ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้มีเจ้าหน้าที่ของกองทุนทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในและให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๕ ให้กองทุนจัดทำงบการเงินซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย งบดุล และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ในทุกรอบปี ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำบันทึกรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อคณะกรรมการ

เพื่อการนี้ ให้ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่างๆ ของกองทุน สอบถามผู้จัดการ ผู้ตรวจสอบภายใน เจ้าหน้าที่และลูกจ้างของกองทุน และเรียกให้ส่งสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของกองทุนเป็นการเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๓๖ ให้กองทุนทำรายงานประจำปีเสนอคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อพิจารณาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี รายงานนี้ให้กล่าวถึงผลงานของกองทุนในปีที่ล่วงมาแล้ว พร้อมทั้งงบการเงิน และรายงานของผู้สอบบัญชี

หมวด ๓

การประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

มาตรา ๓๗ ให้มีคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนจำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วยประธานกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีโดยการเสนอแนะของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการเงิน การสร้างเสริมสุขภาพและการประเมินผล ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินผล จำนวนไม่น้อยกว่าสองคน ให้คณะกรรมการประเมินผลแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรเป็นเลขานุการ

ให้นำมาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับกับกรรมการประเมินผลและการประชุมของคณะกรรมการประเมินผลด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๘ คณะกรรมการประเมินผลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ประเมินผลด้านนโยบายและการกำหนดกิจกรรมของกองทุน
- (๒) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน
- (๓) รายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการในทุกรอบปี ให้คณะกรรมการประเมินผลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนจากบุคคลใดหรือเรียกบุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาประเมินผลได้

มาตรา ๓๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการประเมินผลอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือมอบหมายให้ปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามที่เห็นสมควร

ให้นำมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๔

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๐ ผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนผู้ใดไม่ส่งเงินบำรุงกองทุน หรือส่งเงินบำรุงกองทุนไม่ครบตามจำนวนที่ต้องส่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่ห้าเท่าถึงยี่สิบเท่าของเงินบำรุงกองทุนที่จะต้องนำส่ง หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคลให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นยินยอมด้วย

มาตรา ๔๒ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดีกรมสรรพสามิตหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีกรมสรรพสามิตมีอำนาจเปรียบเทียบได้ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคดีตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และกฎหมายว่าด้วยยาสูบ มาใช้บังคับการเปรียบเทียบคดีตามพระราชบัญญัตินี้โดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๓ เมื่อได้มีการจัดตั้งกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๓ เสร็จสิ้นลงแล้ว และให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวดำเนินการตามมาตรา ๔๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยประกาศยุติการดำเนินการของสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพในราชกิจจานุเบกษา ให้โอนบรรดากิจการทรัพย์สิน สิทธิ หนี้สิน เงินงบประมาณ รายได้ และผู้ปฏิบัติงานของสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้เป็นของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๔ ให้ผู้จัดการสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้จัดการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้จัดการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๕ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๑๗ (๑) (๒) และ (๔) และให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการตามมาตรา ๔๔ เป็นกรรมการและเลขานุการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๗ (๓) และ (๕) ซึ่งต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในการดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้กรรมการตามมาตรา ๑๗ (๑) (๒) และ (๔) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสรรหากรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

ข้อบังคับกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
ว่าด้วยการเงิน การบัญชี การพัสดุ และทรัพย์สินของกองทุน

พ.ศ. ๒๕๔๗2[๑]

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดให้มีข้อบังคับกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ว่าด้วยการเงิน การบัญชี การพัสดุและทรัพย์สินของกองทุนอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ และ ๒๑ (๕) (ฉ) แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๔ คณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีมติให้ออกข้อบังคับไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ว่าด้วยการเงิน การบัญชี การพัสดุและทรัพย์สินของกองทุน พ.ศ. ๒๕๔๗”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป และให้ยกเลิกข้อบังคับสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ว่าด้วยการเงินและทรัพย์สิน พ.ศ. ๒๕๔๔ และข้อบังคับสำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๔๔ และบรรดาระเบียบประกาศ คำสั่ง หลักเกณฑ์หรือวิธีการที่ออกตามข้อบังคับดังกล่าวข้างต้น ซึ่งอนุโลมใช้ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ข้อบังคับนี้แทน

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้

“พระราชบัญญัติ” หมายความว่า พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๔

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

“ผู้จัดการ” หมายความว่า ผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

“ผู้ปฏิบัติงาน” หมายความว่า เจ้าหน้าที่และลูกจ้างผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

“ปีบัญชี” หมายความว่า ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคมของปีหนึ่ง ถึงวันที่ ๓๐ กันยายนของปีถัดไป และให้ใช้ พ.ศ. ของปีถัดไปเป็นชื่อของปีบัญชานั้น

“งบประมาณรายจ่าย” หมายความว่า จำนวนเงินอย่างสูงที่อนุญาตให้จ่ายหรือก่อหนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์และในระยะเวลาที่กำหนดในแต่ละปีบัญชี

“พัสดุ” หมายความว่า วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง และการจ้าง เว้นแต่ข้อบังคับนี้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

“การพัสดุ” หมายถึง การจัดทำเอง การซื้อ การจ้าง การเช่า การจำหน่าย และการประกันภัย

ข้อ ๔ ให้ผู้จัดการเป็นผู้รักษาการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจดำเนินการดังนี้

(๑) ออกระเบียบ คำสั่ง หลักเกณฑ์ และวิธีการ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามข้อบังคับนี้

(๒) มอบอำนาจที่เป็นของผู้จัดการตามข้อบังคับนี้ให้ผู้อื่นปฏิบัติงานแทน

(๓) ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระเบียบ คำสั่ง หลักเกณฑ์ และวิธีการที่ออกตามข้อบังคับนี้ในกรณี que เห็นสมควร

ข้อ ๕ ในกรณีที่สำนักงานมีปัญหาในการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ ให้ประธานกรรมการเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

หมวด ๑

กองทุนและรายได้

ข้อ ๖ ให้กองทุนตามพระราชบัญญัติ มาตรา ๕ เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ในมาตรา ๕ โดยกองทุนประกอบด้วย

- (๑) เงินบำรุงกองทุนที่จัดเก็บตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติ
- (๒) เงินและทรัพย์สินที่ได้รับและโอนตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติ
- (๓) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (๔) เงินอุดหนุนจากภาคเอกชนหรือองค์กรอื่น รวมทั้งจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

(๕) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือรายได้จากการดำเนินการ

(๖) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของสำนักงาน

ข้อ ๗ ให้สำนักงานเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามแผนข้อบังคับระเบียบ และมติของคณะกรรมการ

ข้อ ๘ สำนักงานอาจจัดหาผลประโยชน์จากกองทุน ดังนี้

(๑) ชื่อพันธบัตรรัฐบาล

(๒) ชื่อพันธบัตร หรือหุ้นกู้ของรัฐวิสาหกิจ

(๓) ชื่อตัวเงินคลัง

(๔) นำฝากธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจหรือธนาคารพาณิชย์

(๕) ชื่อตัวสัญญาใช้เงินจากสถาบันการเงินของรัฐ หรือของเอกชนที่มีฐานะมั่นคงโดยมีธนาคารอาวัล

(๖) วิธีการอื่นๆ ที่คณะกรรมการอนุมัติ

ข้อ ๙ ให้สำนักงานนำหลักทรัพย์ รายได้ที่ได้มาทุกประเภทเข้ากองทุน และจะหักไว้ใช้จ่ายเพื่อการใดก่อนนำเข้ากองทุนไม่ได้

ข้อ ๑๐ การรับเงินทุกประเภท ยกเว้นเงินงบประมาณแผ่นดิน จะต้องออกใบเสร็จรับเงินไว้เป็นหลักฐาน แบบของใบเสร็จรับเงินต้องเป็นไปตามที่สำนักงานกำหนด โดยมีเลขที่ใบเสร็จรับเงินเรียงตามลำดับไว้ทุกฉบับ และมีทะเบียนคุมใบเสร็จรับเงิน และหลักฐานการเบิกใบเสร็จรับเงินที่สามารถตรวจสอบได้

ข้อ ๑๑ ให้สำนักผู้จัดการเป็นผู้จัดเก็บเงินทุกประเภท และให้นำเงินที่ได้มาฝากธนาคารในวันนั้นหรืออย่างช้าภายใน ๒ วันทำการถัดจากวันที่ได้รับ

ข้อ ๑๒ ให้สำนักผู้จัดการเก็บเงินสดในมือสำรองจ่ายได้ไม่เกินห้าหมื่นบาทถ้วนต่อวัน เว้นแต่เงินสดซึ่งเบิกมาเพื่อจ่ายเฉพาะกิจเป็นคราวๆ ไป ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเก็บเงินสำรองจ่ายสูงกว่าวงเงินดังกล่าวให้กระทำโดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ

หมวด ๒

รายจ่าย

ข้อ ๑๓ รายจ่ายของกองทุนแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

(๑) รายจ่ายเพื่อการบริหารจัดการสำนักงาน ได้แก่

ก. ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ได้แก่ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและวัสดุค่าสาธารณูปโภค ค่าสวัสดิการ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ข. รายจ่ายลงทุนเพื่อดำเนินการปกติ ได้แก่ รายจ่ายลงทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดินสิ่งก่อสร้างหรือครุภัณฑ์

ค. ค่าใช้จ่ายอื่นในกิจกรรมต่างๆ ของสำนักงาน

(๒) รายจ่ายสนับสนุนโครงการที่เป็นภารกิจของสำนักงาน ได้แก่

ก. ทุนสนับสนุนโครงการ

ข. ทุนอุดหนุนและค่าจ้างเหมาดำเนินการศึกษา วิจัย พัฒนา สสำรวจ และดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกำรสนับสนุนการทำงาน

ค. ค่าใช้จ่ายในการพัฒนา การบริหาร หรือกำกับ โครงการ

ง. รายจ่ายอื่นๆ ที่ผู้จัดการเห็นสมควร

(๓) รายจ่ายเพื่อการบริหารกองทุน

(๔) รายจ่ายลงทุนเพื่อจัดหาประโยชน์ตามข้อ ๘

รายจ่ายเพื่อการบริหารจัดการสำนักงานตาม (๑) จะต้องไม่เกินร้อยละสิบของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงาน เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็น หรือมีเหตุอันสมควร ก็ให้ขออนุมัติคณะกรรมการก่อน

ข้อ ๑๔ ประเภทรายจ่ายเพื่อการบริหารจัดการสำนักงานแบ่งเป็นหมวด ได้แก่

- (๑) หมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ
- (๒) หมวดค่าตอบแทน วัสดุ และวัสดุ
- (๓) หมวดค่าสาธารณูปโภค
- (๔) หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง
- (๕) หมวดรายจ่ายอื่นๆ

ข้อ ๑๕ ให้ผู้จัดการมีอำนาจอนุมัติการสั่งจ่ายเงินเพื่อให้มีการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรม หรือการจัดซื้อจัดจ้าง โดยให้เป็นไปตามผลการอนุมัติในแต่ละลำดับชั้นของหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดสรรงบประมาณที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการจ่ายเงินเพื่อให้มีการดำเนินงานตลอดจนการติดตามควบคุมผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ ๑๖ การเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามระเบียบที่ผู้จัดการกำหนด

หมวด ๓

ทรัพย์สิน

ข้อ ๑๗ สำนักงานมีทรัพย์สินประเภทต่างๆ ดังนี้

(๑) ทรัพย์สินหมุนเวียน ได้แก่ เงินสด หรือทรัพย์สินอื่นที่มีเหตุผลคาดหมายได้ว่าจะเปลี่ยนเป็นเงินสด หรือขาย หรือใช้หมดไป ระหว่างรอบระยะเวลาดำเนินงานปกติของสำนักงานเช่นเงินฝากธนาคาร และหนี้สิน เป็นต้น

(๒) ทรัพย์สินถาวร ได้แก่ ทรัพย์สินอันมีลักษณะคงทนที่ใช้ในการดำเนินงานกิจการและใช้ได้นานเกินกว่าหนึ่งรอบระยะเวลาดำเนินงานตามปกติ แต่มิได้มีไว้เพื่อขาย เช่น ที่ดิน สิ่งปลูกสร้างและครุภัณฑ์ เป็นต้น

(๓) ทรัพย์สินอื่นๆ ได้แก่ ทรัพย์สินที่ไม่อาจจัดเข้าเป็นทรัพย์สินหมุนเวียนหรือทรัพย์สินถาวรได้ เช่น ทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ เงินประกัน เงินมัดจำ และเงินลงทุนระยะยาว เป็นต้น

ข้อ ๑๘ ให้สำนักงานจัดเก็บเอกสารทางการเงินและบัญชี และทะเบียนทรัพย์สินไว้เป็นหลักฐานให้อยู่ในสภาพที่สามารถตรวจสอบได้

หมวด ๔

การงบประมาณ

ข้อ ๑๙ ให้สำนักงานจัดทำแผนงบประมาณเป็นประจำทุกปีตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินเพื่อการสนับสนุนโครงการและกิจกรรม ที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ ๒๐ เงินกองทุนที่จะนำมาใช้จ่ายในแต่ละปีบัญชี ให้สำนักงานจัดทำงบประมาณรายรับรายจ่ายประจำปี เสนอคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติใช้เป็นงบประมาณในปีบัญชีนั้นๆ

ข้อ ๒๑ การโอนหรือเปลี่ยนแปลงรายการ ประเภทรายจ่ายเพื่อการบริหารจัดการสำนักงานภายในหมวดรายจ่าย หรือการเปลี่ยนแปลงหมวดรายจ่ายโดยไม่เพิ่มวงเงินงบประมาณ ให้ผู้จัดการเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

การโอนหรือเปลี่ยนแปลงรายจ่ายสนับสนุนโครงการ และรายจ่ายเพื่อการบริหารกองทุน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินเพื่อการสนับสนุนโครงการและกิจกรรม ที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่การโอนหรือเปลี่ยนแปลงรายการ เกินกว่าวงเงินที่คณะกรรมการได้อนุมัติไว้ให้ขออนุมัติจากคณะกรรมการ

ข้อ ๒๒ ในกรณีตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพิ่มเติมระหว่างปี ให้ผู้จัดการนำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติ

ข้อ ๒๓ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในปีบัญชีใด ให้เบิกจ่ายจากงบประมาณภายในปีบัญชีนั้นแต่หากมีเหตุผลและความจำเป็นจะต้องเบิกจ่ายข้ามปี ให้ถือเป็นรายจ่ายของงบประมาณปีถัดไป

ข้อ ๒๔ การเริ่มโครงการใหม่ที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับภารกิจของสำนักงานระหว่างปีบัญชีใด โดยได้รับเงินสนับสนุนจากองค์การระหว่างประเทศหรือองค์การอื่นๆ ให้ผู้จัดการดำเนินการตั้ง

งบประมาณรายจ่ายประจำปีนั้นเพิ่มเติมได้เท่ากับจำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุนนั้นและรายงานให้คณะกรรมการทราบ

หมวด ๕

การเงินและการบัญชี

ข้อ ๒๕ ให้สำนักผู้จัดการจัดทำบัญชีตามหลักสากล หลักฐานที่ใช้ในการลงบัญชีจะต้องเก็บรักษาไว้ให้เป็นระเบียบเพื่อสะดวกในการตรวจสอบ และเก็บรักษาไว้ไม่น้อยกว่าห้าปี

ในกรณีที่เป็นหนังสือหรือเอกสารเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน หรือการก่อหนี้ผูกพันทางการเงิน ที่ไม่มีหลักฐานแห่งการก่อหนี้ เปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิทางการเงินรวมถึงหนังสือหรือเอกสารเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน หรือการก่อหนี้ผูกพันทางการเงิน ที่หมดความจำเป็นในการใช้เป็นหลักฐานแห่งการก่อหนี้ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิในทางการเงินเพราะได้มีหนังสือหรือเอกสารอื่นที่สามารถนำใช้อ้างอิงหรือทดแทนหนังสือหรือเอกสารดังกล่าวแล้วและสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกที่ทำหน้าที่ตรวจสอบแทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบแล้วไม่มีปัญหา หรือเป็นเอกสารที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ประกอบการตรวจสอบหรือการใดๆ อีก ให้เก็บรักษาไว้อย่างน้อยหนึ่งปี แล้วจึงจำหน่าย

ข้อ ๒๖ การบันทึกบัญชีให้เป็นไปตามหลักการบัญชีที่ยอมรับกันทั่วไป

ข้อ ๒๗ ให้สำนักงานรับผิดชอบจัดทำรายงานการเงิน ดังนี้

(๑) ให้สำนักผู้จัดการจัดทำรายงาน รับ - จ่าย และเงินคงเหลือประจำเดือนของสำนักงาน เสนอต่อผู้จัดการภายในวันที่ ๑๕ ของเดือนถัดไปแล้วแจ้งให้คณะกรรมการทราบนอกจากนี้ให้จัดทำวิเคราะห์รายงานการเงินรายไตรมาสแจ้งให้คณะกรรมการทราบด้วย

(๒) เมื่อสิ้นสุดปีบัญชี ให้สำนักผู้จัดการจัดทำงบการเงินเสนอคณะกรรมการภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันปิดบัญชีประจำปีบัญชี

หมวด ๖

การพัสดุ

ข้อ ๒๘ ให้ผู้จัดการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์การบริหารงานพัสดุซึ่งรวมถึงการจัดหาพัสดุ การตรวจรับพัสดุ และการควบคุมพัสดุ

ข้อ ๒๙ ให้ผู้จัดการมีอำนาจอนุมัติการจัดหาพัสดุ ในวงเงินครั้งละไม่เกินยี่สิบล้านบาทหากเกินวงเงินกำหนดให้ผู้จัดการอนุมัติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ หรือตามผลการอนุมัติในการจัดซื้อจัดจ้างแล้วแต่กรณี

อำนาจในการอนุมัติการจัดหาพัสดุตามวรรคหนึ่งให้รวมถึงการอนุมัติ ยกเลิก แก้ไข เปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัสดุด้วย

ข้อ ๓๐ ผู้จัดการอาจมอบอำนาจในการดำเนินการตามข้อ ๒๙ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานผู้ใดผู้หนึ่งปฏิบัติแทนก็ได้ โดยคำนึงถึงตำแหน่ง หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ที่ได้รับมอบอำนาจเป็นสำคัญ

ประกาศ ณ วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๗

จาดุรนต์ ฉายแสง

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการ กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงิน

เพื่อการสนับสนุนโครงการและกิจกรรม พ.ศ. ๒๕๔๘

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ3[๑]

๑. วัตถุประสงค์

เพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๔ ละสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๑ (๓) และมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว คณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพจึงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินเพื่อการสนับสนุนโครงการและกิจกรรมขึ้นไว้ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- (๑) เพื่อสนับสนุนการดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (๒) เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
- (๓) เพื่อสร้างกระบวนการดำเนินงานที่โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
- (๔) เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนฯ กับสำนักงาน และภาคีสร้างเสริมสุขภาพให้ชัดเจน

๒. นิยาม

๒.๑ หลักเกณฑ์นี้เรียกว่า “หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินเพื่อการสนับสนุนโครงการและกิจกรรม พ.ศ. ๒๕๔๘” เรียกย่อว่า “หลักเกณฑ์”

๒.๒ ในหลักเกณฑ์นี้

(๑) “พระราชบัญญัติ” หมายความว่า พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๔๔

- (๒) “กองทุน” หมายความว่า กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- (๓) “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- (๔) “ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- (๕) “ผู้จัดการ” หมายความว่า ผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- (๖) “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพหรือบุคคลที่ผู้จัดการมอบหมายให้ทำหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน
- (๗) “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
- (๘) “ภาคี” หมายความว่า ภาคีสร้างเสริมสุขภาพ อันอาจเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนงานหรือโครงการ หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานหรือโครงการ
- (๙) “แผนหลัก” (master plan) หมายความว่า แผนการดำเนินงานของกองทุนตามมาตรา ๒๑ (๑) ซึ่งประกอบด้วยแผน/แผนงานทั้งหมดของกองทุน โดยแสดงถึงกรอบการดำเนินงานในระยะสามปี ระบุถึงเป้าประสงค์ (goals) วัตถุประสงค์ (objectives) มาตรการหลัก (key measures) ตัวชี้วัดหลัก (key indicators) และเป้าหมาย (targets) โดยมีการระบุการจัดสรรงบประมาณในระดับแผนด้วย
- (๑๐) “แผน” (plan) หมายความว่า กลุ่มของแผนงาน (program) ที่มีความเกี่ยวเนื่องสอดคล้องกัน อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่สำคัญในการสร้างเสริมสุขภาพ
- (๑๑) “แผนงาน” (program) หมายความว่า กลุ่มของชุดโครงการ/โครงการซึ่งมีกิจกรรมที่สัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผนงาน

(๑๒) “ชุดโครงการ” (project package) หมายความว่า กลุ่มของโครงการซึ่งมีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชุดโครงการ

(๑๓) “โครงการ” (project) หมายความว่า กลุ่มของกิจกรรมซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

(๑๔) “คณะกรรมการบริหารแผน” (steering committee) หมายความว่า คณะบุคคลที่คณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นเพื่อบริหาร กำกับดูแลการพัฒนา และการดำเนินการตามแผนภายใต้แผนหลักที่คณะกรรมการเห็นชอบไว้แล้ว คณะกรรมการบริหารแผนคณะหนึ่งอาจได้รับมอบหมายให้บริหารแผนมากกว่าหนึ่งแผนก็ได้

(๑๕) “ผู้จัดการแผนงาน” (program manager) หมายความว่า บุคคลที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการแผนงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

(๑๖) “การทบทวนผลการดำเนินงาน” (program review) หมายความว่า การประเมินผลการดำเนินงานของแผนหรือแผนงาน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงแผนหรือแผนงาน

๓. แผนหลัก (master plan)

แผนหลักต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุนตามมาตรา ๕ และกิจการของกองทุนตามมาตรา ๙ (๔) แห่งพระราชบัญญัติ

๓.๑ ให้ผู้จัดการเสนอแผนหลักต่อคณะกรรมการเพื่อขอความเห็นชอบก่อนสิ้นเดือนสิงหาคมของทุกปี

๓.๒ ในการพัฒนาแผนหลัก ให้จัดทำเป็นระยะเวลาสามปี โดยให้ปรับปรุงทุกปีเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการตามข้อ ๓.๑

๓.๓ ให้ผู้จัดการจัดให้คณะกรรมการบริหารแผนและภาคีต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนหลักให้มากที่สุด

๓.๔ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ หากแผนใดมีความจำเป็นในระหว่างปีที่จะต้องปรับปรุงวงเงินงบประมาณตามแผนที่คณะกรรมการเห็นชอบไว้ไม่เกินร้อยละสิบของวงเงินงบประมาณแต่ละปี ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้จัดการที่จะดำเนินการได้

ในกรณีที่จำเป็นต้องปรับปรุงวงเงินงบประมาณเกินกว่าร้อยละสิบ ให้ผู้จัดการเสนอแนวทางการปรับปรุงต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติ

๓.๕ ในระหว่างปี หากผู้จัดการพิจารณาเห็นความจำเป็นต้องกำหนดแผนใหม่ภายใต้แผนหลัก ให้ผู้จัดการเสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการ

๔. คณะกรรมการบริหารแผน

๔.๑ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการกองทุนและผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ รวมแล้วไม่เกินสิบคน โดยมีผู้จัดการเป็นกรรมการและเลขานุการ ทำหน้าที่พิจารณากลับกรองรายชื่อบุคคลที่ผู้จัดการเสนอตามที่ได้ปรึกษาหารือกับภาคีที่เกี่ยวข้องกับแผนนั้นๆ เพื่อเป็นคณะกรรมการบริหารแผนคณะต่างๆ จำนวนคณะละเจ็ดถึงสิบห้าคนแล้วให้ผู้จัดการเสนอรายชื่อที่ผ่านการกลับกรองแล้วต่อคณะกรรมการเพื่อให้ความเห็นชอบและให้ประธานกรรมการลงนามในประกาศแต่งตั้ง

๔.๒ คณะกรรมการบริหารแผนคณะหนึ่งๆ ประกอบด้วยกรรมการกองทุนไม่น้อยกว่า ๒ คน และบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีผลงานดีเด่น และมีประสบการณ์จากหลายสาขาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแผน โดยควรเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากภาคีที่เกี่ยวข้องกับแผนนั้นๆ

ให้ผู้จัดการหรือผู้ที่ผู้จัดการมอบหมายทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการบริหารแผน

๔.๓ ให้คณะกรรมการบริหารแผนมีวาระปฏิบัติงานคราวละสามปีหรือตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยเมื่อครบวาระแล้วหากยังไม่มีแต่งตั้งขึ้นใหม่ก็ให้คณะกรรมการบริหารแผนชุดเดิมนั้นปฏิบัติหน้าที่ไปก่อน

นอกจากการครบตามวาระแล้ว ประธานกรรมการและกรรมการในคณะกรรมการบริหารแผนจะพ้นจากหน้าที่เมื่อตาย ลาออก หรือเมื่อพ้นสภาพตามมติของ

คณะกรรมการคณะกรรมการบริหารแผนจะสิ้นสภาพไปด้วยเมื่อแผนที่ดูแลเสร็จสิ้นหรือยุติลง

๔.๔ ในการประชุมของคณะกรรมการบริหารแผนให้อนุโลมใช้ความในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติ เว้นแต่คณะกรรมการบริหารแผนจะมีมติกำหนดแนวปฏิบัติไว้เป็นอื่นโดยไม่ขัดแย้งกับหลักการของมาตรา ๒๒

๔.๕ ให้นำข้อตกลงว่าด้วยจริยธรรมของคณะกรรมการมาใช้เป็นหลักการและแนวปฏิบัติสำหรับประธานกรรมการและกรรมการในคณะกรรมการบริหารแผนด้วยโดยอนุโลม

ให้สำนักงานแจ้งถึงข้อตกลงว่าด้วยจริยธรรมแก่ประธานกรรมการและกรรมการในคณะกรรมการบริหารแผนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ทราบตั้งแต่แรกเริ่มปฏิบัติหน้าที่

๔.๖ ให้คณะกรรมการบริหารแผนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) กำหนดแนวทางและกำกับดูแลการดำเนินงานตามแผนให้บรรลุผลรวมถึงพัฒนาแผนในระยะต่อไปข้างหน้า โดยสามารถปรับปรุงรายละเอียดของแผนนั้นๆ ได้ ภายในกรอบงบประมาณของแผน ที่คณะกรรมการเห็นชอบไว้

(๒) พิจารณาให้ทุนหรือพิจารณาเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติตามวงเงินที่กำหนดไว้ในข้อ ๗.๖ (๒) และ ๗.๖ (๓)

(๓) แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาและในกรณีที่เหมาะสมควรอาจมอบหมายอำนาจหน้าที่เพื่อกำกับทิศทางของแผนงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน แต่ไม่รวมถึงการพิจารณางบประมาณแก่ชุดโครงการ/โครงการ

(๔) เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิทดแทนกรรมการบริหารแผนที่พ้นหน้าที่ไปด้วยสาเหตุใดๆ หรือเสนอเพื่อพิจารณาแต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติม

(๕) รายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนต่อคณะกรรมการตลอดจนจัดให้มีการประเมินผลตามข้อ ๘.๓ ถึงข้อ ๘.๗

(๖) พิจารณาปรับปรุงจัดสรรเงินภายในวงเงินที่กำหนดไว้ในแผนนั้นๆตามความเหมาะสม

(๗) ดำเนินงานอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงานตามแผน บรรลุผลสำเร็จ

๔.๗ ให้ผู้จัดการจัดให้มีการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารแผนคณะต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ร่วมกันและต่อการบูรณาการของแผนหลักของกองทุนในภาพรวม โดยให้จัดประชุมอย่างน้อยปีละครั้ง

๕. การพัฒนาและบริหารแผนงาน

๕.๑ ให้คณะกรรมการบริหารแผนเป็นผู้กำหนดโครงสร้างแผนงาน (program) ภายในแผน รวมถึงกำหนดวงเงินงบประมาณสำหรับแต่ละแผนงาน

๕.๒ ให้ผู้จัดการพัฒนารายละเอียดของแต่ละแผนงานโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องกับแผนงานนั้น

ในกระบวนการพัฒนารายละเอียดของแต่ละแผนงาน ผู้จัดการอาจมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบไปดำเนินการก็ได้

๕.๓ ผู้จัดการอาจจัดให้มีการพัฒนานวัตกรรมในแต่ละแผนได้ โดยใช้งบประมาณไม่เกินร้อยละสองของแต่ละแผน

๕.๔ ให้ผู้จัดการแต่งตั้งผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมทำหน้าที่ผู้จัดการแผนงานโดยมีกระบวนการปรึกษากับภาคีที่เกี่ยวข้อง

๕.๕ ผู้จัดการแผนงานควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) เป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนงาน โดยได้แสดงถึงความรู้ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ และการเป็นที่ยอมรับของภาคีที่เกี่ยวข้อง

(๒) เป็นผู้มีความสามารถและประสบการณ์ในการบริหาร

(๓) สามารถอุทิศเวลาปฏิบัติงานได้จริงตามข้อตกลง

(๔) ไม่เป็นผู้มีประวัติค้างชำระในทางการเงินหรือการรับทุน ทั้งนี้ให้พิจารณาข้อมูลจากแหล่งทุนอื่นด้วย

๕.๖ ให้ผู้จัดการแผนงานทำหน้าที่บริหารจัดการแผนงานภายใต้กรอบการปฏิบัติงานและโครงการ ตามที่คณะกรรมการบริหารแผนนั้นๆ กำหนด

๕.๗ ผู้จัดการแผนงานจะพ้นจากหน้าที่เมื่อแผนที่ได้ดูแลเสร็จสิ้นหรือยุติลง ผู้จัดการแผนงานอาจพ้นจากหน้าที่เมื่อลาออก หรือผู้จัดการเห็นสมควรให้พ้นจากหน้าที่ เนื่องจากขาดคุณสมบัติตามข้อ ๕.๕ และให้ผู้จัดการแต่งตั้งผู้จัดการแผนงานคนใหม่แทน

๖. โครงการที่กองทุนให้การสนับสนุน

๖.๑ โครงการที่อยู่ในข่ายที่กองทุนจะสนับสนุนต้องเป็นโครงการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุนตามมาตรา ๕ กิจการของกองทุนตามมาตรา ๙ (๔) หรือแผนการดำเนินงานของกองทุนแผนใดแผนหนึ่งที่คณะกรรมการเห็นชอบไว้

๖.๒ กองทุนสามารถสนับสนุนโครงการ ๓ ประเภท ดังนี้

(๑) โครงการด้านการพัฒนาและปฏิบัติการ หมายถึง โครงการที่มีลักษณะเป็นการฝึกอบรม การรณรงค์ การจัดกิจกรรม หรือพัฒนารูปแบบที่เป็นนวัตกรรม หรือการพัฒนาเครือข่ายภาคี หรือปฏิบัติการในด้านการสร้างเสริมสุขภาพ ทั้งนี้ต้องไม่ใช่งานประจำที่ดำเนินการอยู่แล้ว

(๒) โครงการด้านการศึกษาวิจัย หมายถึง โครงการที่มีลักษณะการศึกษาวิจัยการทบทวนองค์ความรู้ การวิจัยและพัฒนา การประเมินผล รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพด้วย

(๓) โครงการด้านการอุปถัมภ์กิจกรรม หมายถึง โครงการที่มีลักษณะการให้ทุนแก่กิจกรรมด้านกีฬา ศิลปวัฒนธรรม หรือกิจกรรมสาธารณะอื่นเพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างความรู้และค่านิยมในการสร้างเสริมสุขภาพ

๖.๓ ลักษณะโครงการที่กองทุนให้การสนับสนุนให้เป็นไปตามประกาศแนบท้ายหลักเกณฑ์นี้

๖.๔ รายละเอียดสำหรับโครงการแต่ละประเภทให้ผู้จัดการจัดทำเป็นประกาศของสำนักงานเผยแพร่ให้สาธารณชนได้ทราบทางสื่อมวลชนตามเวลาและโอกาสที่เหมาะสม

๖.๕ โครงการที่กองทุนจะรับพิจารณา อาจจะมาจากการทำงานร่วมกันของภาคีหรือจากผู้สนใจที่เสนอเข้ามาตามประกาศของสำนักงาน

๗. การพิจารณาโครงการ

๗.๑ การพิจารณาโครงการให้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

(๑) ขั้นการกลั่นกรองทางวิชาการ

(๒) ขั้นพิจารณาตัดสิน

๗.๒ การกลั่นกรองทางวิชาการให้กระทำโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ต้องไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้เสนอโครงการ เงื่อนไขและจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามขนาดโครงการ ดังนี้

ขนาดโครงการ (งบประมาณที่ขอ)	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ
• ไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท	อย่างน้อย ๑ คน
• ๒๐๐,๐๐๑ – ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	อย่างน้อย ๓ คน

(๒) วงเงินเกิน ๒๐ ล้านบาทแต่ไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท ให้คณะกรรมการบริหารแผนพิจารณาอนุมัติและเสนอคณะกรรมการเพื่อทราบ

(๓) วงเงินเกินกว่า ๕๐ ล้านบาท ให้คณะกรรมการบริหารแผนพิจารณาเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติ

๘. การรายงานและการทบทวนเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานตามแผน

๘.๑ ให้ผู้จัดการแผนงาน จัดทำรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานของแผนงานเสนอต่อคณะกรรมการบริหารแผนอย่างน้อยปีละสองครั้ง หรือตามที่คณะกรรมการบริหารแผนกำหนด

๘.๒ ให้ผู้จัดการแผนงานจัดให้มีการทบทวนผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของแผนงานปีละหนึ่งครั้ง และรายงานผลให้คณะกรรมการบริหารแผนทราบ

๘.๓ ให้คณะกรรมการบริหารแผน จัดทำรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานของแผน เสนอต่อคณะกรรมการ อย่างน้อยปีละครั้ง หรือตามที่คณะกรรมการกำหนด

๘.๔ ให้คณะกรรมการบริหารแผน จัดให้มีการทบทวนผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของแผนปีละหนึ่งครั้ง และรายงานผลให้คณะกรรมการทราบ

๘.๕ รายงานตามข้อ ๘.๑ ถึง ๘.๔ ให้นำเสนอคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน ตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติ เพื่อทราบด้วย

๘.๖ ให้คณะกรรมการบริหารแผนพิจารณา จัดให้มีการประเมินผลเชิงลึกสำหรับชุดโครงการ/โครงการขนาดใหญ่ที่มีวงเงินงบประมาณเกินกว่า ๒๐ ล้านบาท

๘.๗ คณะกรรมการ หรือคณะกรรมการบริหารแผน อาจจัดให้มีการติดตามและประเมินผล นอกเหนือจากการรายงานและทบทวนในข้อ ๘.๑ ถึง ๘.๖ ก็ได้

๙. การรักษาการและปฏิบัติการตามหลักเกณฑ์

๙.๑ ให้ผู้จัดการเป็นผู้รักษาการตามหลักเกณฑ์นี้ และสามารถออกระเบียบประกาศคำสั่งหรือดำเนินการอื่นใด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักเกณฑ์นี้ได้

๙.๒ ในกรณีที่มีปัญหาทางข้อกฎหมายหรือข้อที่เกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้ ให้ผู้จัดการรายงานข้อเท็จจริงและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ

เพื่อวินิจฉัยชี้ขาด

๑๐ บทเฉพาะกาล

๑๐. ให้คณะกรรมการอำนวยการแผนงานคณะต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานอยู่ก่อนที่หลักเกณฑ์ฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้คงปฏิบัติงานต่อไปจนสิ้นสุดแผนงานหรือโครงการตามกำหนดเดิมและยังคงอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่เดิม โดยให้ถือเป็นระดับคณะกรรมการของคณะกรรมการบริหารแผนชุดที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ยกเว้นคณะกรรมการบริหารแผนจะเห็นเป็นอย่างอื่น

ให้สำนักงานจัดทำบัญชีรายชื่อคณะกรรมการอำนวยการแผนงานในวรรคแรกแจ้งต่อคณะกรรมการบริหารแผนที่ดูแลแผนที่เกี่ยวข้องในการประชุมนัดแรก

๑๐. ให้โครงการที่ได้รับการอนุมัติสนับสนุนงบประมาณไปแล้วก่อนที่หลักเกณฑ์ฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้ ดำเนินการต่อไปจนสิ้นสุดโครงการ

หลักเกณฑ์นี้ ให้มีผลบังคับใช้เมื่อครบหกสิบวันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป และให้ยกเลิกบรรดาระเบียบ คำสั่ง หรือประกาศต่างๆ ที่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์นี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘

จตุรนต์ ฉายแสง

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการ กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ประวัติการศึกษา

ชื่อ : นายวัชรพงศ์ พิพิธพรรณพงศ์

วัน เดือน ปีเกิด : 19 มิถุนายน พ.ศ.2532

วุฒิการศึกษา : นิติศาสตร์บัณฑิต
มหาวิทยาลัยสยาม ปีการศึกษา 2553

